

Matti Ahtiainen

Marskin Maja Lopella

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry

Matti Ahtiainen

MARSKIN MAJA LOPELLA

Marskin majan juhlavuonna 2025

Julkaisija: Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry

Päätoimittaja: Matti Ahtiainen **Kuvatoimittaja:** Marjatta Ahtiainen
Kielenhuoltaja: Annamari Ahtiainen **Taitto:** Juha Järvinen, Printman Design

Painopaikka: Otavan Kirjapaino Oy, Helsinki, painos 500 kpl

ISBN 978-952-94-9953-3 (kovakantinen)

ISBN 978-952-94-9954-0 (PDF)

©

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry
sekä kirjoittajat ja kuvittajat 2024

Kansikuva: SMMM ry arkisto
Takakannen kuva: Marjatta Ahtiainen

Sisällysluettelo

Sivu

Puolustusvoimain komentajan tervehdys	5
Rajavartiolaitoksen päällikön tervehdys	6
Kunniapuheenjohtajan tervehdys	7
Lopen kunnanjohtajan tervehdys	8
Puheenjohtajan tervehdys	9
Alkusanat	10

Metsästymaja, syntymäpäivälahja Ylipäällikölle

Lahjan antajat, Majan rakentaminen ja Marsalkan käynti majalla	11
Kahden Rukajärven suunnan korpisoturien sotatie	17
Metsästysmajan purkaminen ja varastointi	19

Metsästysmajan uudelleenrakentaminen Lopelle

Metsästysmajalle löytyy uusi rakennuspaikka	21
Tasavallan Presidentti Saara ja Paavo Kassarin vieraana	22
Metsästysmaja nousee Punelian rannalle Lopen Salonkylään	24
Majan, saunan ja kalamajan luovuttaminen Marsalkalle	27
Suomen Marsalkka metsästysmajan isäntänä	31
Kenraali Raappanan pidätys Leppäniemen kartanossa	34

Metsästäjäliitosta tulee Marskin majan uusi omistaja

Marsalkka Mannerheim päättää luopua metsästysmajastaan	35
Sisula-Säätiön perustaminen ja toiminnan aloitus	37
Uusia ratkaisuja Marskin majalle etsitään	39
Metsästäjäliitto luopuu vuokraussuunnitelmasta	41
Metsästäjäliitto päättää luopua kokonaan Marskin majasta	43
Marskin maja matkailukohteena ensimmäisiä kertoja	44
Lahjoitus Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnalle ei onnistu	44
Upseerijärjestöistä tulee Marskin majan uusi omistaja	46

Uusi aika kenraali Adolf Ehrnroothin johdolla

Upseerijärjestöjen mukaantulo Marskin majan historiaan	47
Työ Marskin majan hyväksi alkaa	48
Marskin maja avataan matkailukohteena	51
Lopen reserviupseerit alusta alkaen mukana huolehtimassa Majan palveluista	54
60-luvulla Majan toiminta vakiintuu	58
70-luvulla uusi kahvilarakennus parantaa ja laajentaa palvelua	63
1980-luku alkaa Talous- ja Perinnetoimikuntien perustamisella	70
SMMM ry juhlii 30 vuottaan Marskin majan hoitajana ja Suomen marsalkka Mannerheimin 120-vuotissyntymäpäivää	74
Yhteistyö Laakasalo Oy:n kanssa	76
Kenttävariomuseo rakennetaan täydentämään Marskin majan museoaluetta	78

Metsästysmajan 50-vuotisjuhla ja kenttävartiomuseon avajaiset	
Juhlien valmistelut	81
Kahden juhlan päivä	81
Teuvo Zetterman ja Suvi Lehto yrittäjiksi Marskin majalle	86
Martti Ahtisaari aloitti presidenttivierailujen sarjan	87
 Per Heinrichsin puheenjohtajakausi alkaa	
Muutoksia organisaatioon	89
Majan alkuperäinen sijaintipaikka löytyy	91
Kahvilaa laajennetaan ja uudistetaan	93
Vuosituhat vaihtuu, ympärivuotinen toiminta alkaa	99
 Sami Sihvon kausi puheenjohtajana	
60-vuotias Metsästysmaja saa omat internet-sivut	102
Marskin maja Lopella 60 vuotta	105
Vaikuttava vuosijuhla Majalla	107
Vielä uusi mittava rakennusvaihe Mannerheimin metsästysmajalla	109
 2010-luku ja kahdet 70-vuotisjuhlat	
Tekemistä riittää hallitukselle ja sen toimielimille	113
Marskin maja täyttää 70 vuotta	114
Sami Sihvon työ Marskin majan hyväksi	117
Vuodet 2015-2017	118
Vuodet 2018-2024 ja kirjan päätoimittajan loppusanat	120
 Teuvo Zetterman ja Heikki Kujansuu kertovat työstään museoalueen ravintolayrittäjinä ja Lopen matkailun kehittäjinä	
Kevätlounaasta vuonna 1985 kaikki alkoi	122
Mannerheim-ristin ritarit Marskin majalla	124
Tuotteistamista ja brändin luontia	126
Lomamatkailusta myös elinkeino	126
Ravintolatoiminta ympärivuotiseksi	127
Majan Herrat Oy nousi laadun takeeksi	129
Mannerheim-historia kantoi ja toi lisäväriä toimintaan	131
Näyttelijä Timo Närhinsalon Marskina isännöimät lounaat, maanantain musiikki-illat ja Suomi 100-ohjelmat	132
Suomen itsenäisyyden historiaa Lopen lukiolaisille	134
Koronavuodesta eläkepäiville	136
Presidenttien ja merkkihenkilöiden vierailuja	138
Mauno Koiviston omatoimivierailut	139
Ryppy oli osa perinneateriaa	139

Veijo Taipalus kertoo kaudestaan Marskin majan puheenjohtajana Marskin majalla 2014-2017	141
Ilkka Korkiamäki kertoo puheenjohtajakaudestaan	
Korona-pandemiasta kohti tulevaa	146
Ravintoloitsijat	147
Majan ylläpito ja korjaukset	150
Koululaisvierailut	152
Kevälounaat ja juhlat	153
Marskin majan peurajahti	157
Elokuva	158
Marskin majan tukijat	160
Liite 1:	
SMMM ry:n hallituksen jäsenet, toimihenkilöt ja tilintarkastajat 1957-2024	162
Liite 2:	
Toivo Pyyhtiän sotatie	166
Liite 3:	
Mannerheimin metsästäjätausta	180
Liite 4:	
Mannerheimin metsästysmajan tontti	181
Liite 5:	
Sotilaspalvelija Reino Juhosen kuvaus Marsalkan vierailusta majalleen vuonna 1945	182
Liite 6:	
SMMM ry:n ensimmäiset säännöt	187
Liite 7:	
Metsästäjäliiton lahjakirja	191
Liite 8:	
Ohjesääntö Majan käyttämisestä	194
Liite 9:	
SMMM ry:n ja Laakasalo Oy:n välinen vuokrasopimus	197
Liite 10:	
Kartta Marskin majan maakaupoista	199
Liite 11:	
Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n säännöt	200
Lähteet	205

Puolustusvoimain komentajan tervehdys

Arvoisat Marskin maja Lopella -historiikin lukijat

Marsalkka Mannerheimin täyttäessä 75 vuotta kesäkuussa 1942 sotilaat muistivat ylipäällikköään monin eri tavoin. Kenraali Raappanan korpisoturit rakensivat intohimoisena metsästäjänä tunnetulle Mannerheimille syntymäpäivälahjaksi metsästysmajan Venaan Rukajärven suunnalle Lieksajärven rantaan. Jatkosodan lopussa Maja rakennuksineen purettiin, ja se nousi uusille sijoilleen Punelian rannalle Lopelle vuonna 1945. Maja on hieno osoitus perinteisestä hirsirakennustaidosta ja suomalaisen sotilaan monipuolisesta osaamisesta, ja samalla se muistuttaa meitä kansamme kohtalonvuosista.

Marskin maja symboloi Suomen Marsalkan kansaamme yhdistävää roolia. Maja oli lahja ylipäällikölle, jonka merkitys Suomelle oli poikkeuksellisen merkittävä. Hänen johdolla Suomi selviytyi kansakuntamme kriittisimmistä ajanjaksoista. Maamme taistellessa olemassaolostaan ylipäällikköön luottivat talvi- ja jatkosodan kenttäarmeija sekä Suomen kansa. Tänä päivänä Marskin maja muistuttaa meitä tästä kunnioituksesta.

Vieraillessamme Majalla meidän on syytä pysähtyä kunnioittamaan myös Kainuun, Ylä-Savon ja Pohjois-Karjalan miehistä perustetun 14. divisioonan sotilaiden muistoa ja uhrauksia. Divisioona suojasi Karjalan Armeijan pohjoista ja saksalaisen 20. vuoristoarmeijan eteläistä sivustaa hyökkäämällä Kainuusta ja Pohjois-Karjalasta itään tavoitteenaan Rukajärvi. Vaativissa erämaolosuhteissa taistellut yhtymä saavutti tavoitteensa ja piti asemansa jatkosodan loppuun saakka.

Maja on muisto menneiden sukupolvien isänmaanrakkaudesta ja tahdosta puolustaa omaamme. Niin kauan kuin kansakunnalla on tahto puolustaa itseään, on perusta kunnossa. Suomalaisten korkeaa maanpuolustustahtoa on syytä vaalia näinä myrskyisinä aikoina.

Haluan Puolustusvoimien puolesta kiittää Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajayhdistystä sekä sen taustalla olevia yhdistyksiä Majan, Mannerheimin perinteiden sekä 14. divisioonan korpisotureiden muiston vaalimisesta. Yhdistys kunnioittaa konkreettisella tavalla sotien aikaista ylipäällikköämme ja hänen sotilaidensa elämäntyötä. Kiitän myös historiikin valmisteluun osallistuneita Marskin majan arvokkaan perinnetiedon säilyttämisestä ja välittämisestä eteenpäin tulevillekin sukupolville. Toivotan teille kaikille antoisia lukuhetkiä historiikin parissa!

Kenraali Janne Jaakkola
Puolustusvoimain komentaja

Rajavartiolaitoksen päällikön tervehdys

Arvoisat lukijat,

Suomen marsalkka Mannerheimin metsästysmajalla on monivaiheinen ja ainutlaatuinen historia. Monivaiheinen oli myös sen taival Itä-Karjalan Repolasta Lieksajärven rannalta nykyiselle paikalleen Punelajärven rannalle Lopelle. Majan alkuvaiheet kietoutuvat monin kohdin yhteen myös Rajavartiolaitoksen historian kanssa.

Joensuun rajavartioston pitkäaikainen komentaja ennen sotia, 14. divisioonan komentaja jatkosodassa ja sotien jälkeinen rajavartiostojen päällikkö kenraalimajuri Erkki Raappana ideoi ja valvoi Majan rakentamisen vuonna 1942. Majan rakensivat 14. divisioonassa palvelleista joukoista kootut Rukajärven suunnalla taistelleet korpisoturit. Kenraali Raappana oli keskeinen henkilö Majan siirtämisessä Repolasta Lieksaan ja sieltä edelleen Lopelle 1944-1945. Majan tilapäisen säilytyksen ja lastaamisen Lieksan alueella hoiti Lieksan rajakomppania kenraali Raappanan ohjaamana. Pääosa vuoden 1945 noin kahdestakymmenestä rakentajasta oli Suomen marsalkka Mannerheimin palkkaamia rajamiehiä, jotka olivat rakentamisen ajan lomautettuina rajavartiostojen palveluksesta.

Majan rakentaminen, siirto ja uudelleen pystytys kertoo korpisotureiden ja Mannerheimin välille syntyneestä vahvasta siteestä ja kunnioituksesta. Marskin maja on myös kunnianosoitus luonnolle ja suomalaiselle eräperinteelle. Korpi, kaira ja eräharrastukset ovat olleet tärkeitä Rajavartiolaitoksen väelle läpi koko historiamme. Rajoilla partioidessa kuljetaan yli salojen, tuntureiden, soiden ja selkosten tukeutuen Rajavartiolaitoksen partiomajoihin. Nämä monesti omana työnä rakennetut partiomajat, usein honkaiset pirtit, huokuvat samaa henkeä Marskin majan kanssa. Majojen lämmössä ja suojassa voi hyvin samastua Suomen marsalkka Mannerheimin kenraalimajuri Raappanalle osoitettuihin sanoihin ”Honkaisten pirttien henki ja rajamiehen vaisto olkoon Teille aina pyhä”.

Suomen saloilla on lukuisia metsästysmajoja, jotka kätkevät hirsiansä suojiin lukemattomia erätarinoita menneiltä sukupolvilta. Kaikkia erätarinoita ei ole kirjoiksi asti painettu, ja tarinat kulkevat suullisena tietona eräsukupolvelta toiselle. Marsalkka Mannerheimin metsästysmaja on erämajoista tunnetuimpia, ja tämän käsisänne olevan kirjan myötä Majaan liittyvä historia ja sen tarinat siirtyvät seuraaville sukupolville.

Rajavartiolaitoksen puolesta osoitan kiitokseni siitä arvokkaasta työstä, jota Suomen marsalkka Mannerheimin metsästysmajan ja eräkulttuurin säilyttämiseksi ja vaalimiseksi on tehty.

Kenraaliluutnantti Pasi Kostamovaara
Rajavartiolaitoksen päällikkö

Kunniapuheenjohtajan tervehdys

Sotatoimien päätyttyä Rukajärven sunnan joukkojen osalta lausui jääkärikenraalimajuri Erkki Raappana 14. Divisioonan joukoille pitämässään puheessa kiitoksensa ja ajatuksiaan tulevaisuutta varten. Otteita puheesta:

”Te olette viimeinen osa Suomen armeijaa, joka palaa kotimaahansa tehtävänsä täytettyään. Te olette näinä raskaina vuosina jokainen täyttäneet tehtävänne viimeistä piirtoa myöten niin kuin vapaan kansan mies omaansa puolustaessaan koskaan voi tehdä.

Te vaihdatte asetakkinne lähiaikoina siviilipukuun, mutta älkää vaihtako sen alla sykkivää sydäntä, uskollista suomalaista sydäntä. Olkaa aina suomalaisia ja säilyttäkää oma itsenne. Karkottakaa kateus ja eripuraisuus. Säilyttäkää veljeys, minkä tulen tuttavana olette sotapolulla hankkineet. Pitäkää huolta itsestänne, pitäkää itsenne kurissa. Jos siihen pystytte, olette niitä, joita kansa tarvitsee.

Kenraali piti puheensa syksyllä 1944, jolloin kansamme tulevaisuus oli todella hämärän peitossa ja vaaroja täynnä.”

Marskin majan hallinnan siirtyessä upseerijärjestöjen perustaman Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajayhdistyksen hallintaan jouduttiin nopeasti hoitamaan jo rappeutuneita rakennuksia, korjaamaan ja rakentamaan uusiakin toiminnan vaatimia tiloja. Myös yhdistyksen talous tuli saada tasapainoon.

Majayhdistys on saanut vuosien varrella kiitettävästi tukea eri säätiöiltä ja teollisuusyrittäjiltä sekä yksityisiltä kansalaisilta eri tavoin. Arvokasta perinnetyötä ovat tehneet myös Majalla toimineet yrittäjät ruokailutarjoilujen ohessa sekä tehdessään Marskin majaa tunnetuksi matkailumessujen ja muiden vastaavien tapahtumien yhteydessä.

Rukajärven suunnan erämaasoturien lahjoittaman metsästysmajan käyttö muuttui

1950-luvulla perinnetyöksi, minkä tarkoitus on muistuttaa Majalla kävijöitä Suomen Marsalkka Mannerheimin merkityksestä maamme itsenäisyydelle ja vapaudelle ja toisaalta sotiemme veteraanien, miesten ja naisten, uhrautuvasta taistelusta kansamme hyväksi.

Mannerheim-ristin ritari Adolf Ehrnrooth korosti Metsästysmajayhdistyksen puheenjohtajana ollessaan viestin vientiä nuorille koululaisille, joita hän Majalla henkilökohtaisesti opasti vakuuttaen nuoret kuulijansa esityksellään ja karismallaan.

Kenraalimajuri Sami Sihvo
Suomen Marsalkka Mannerheimin
Metsästysmajayhdistyksen kunniapuheenjohtaja

Lopen kunnanjohtajan tervehdys

Lopen kunnassa sijaitseva Marskin maja on merkittävä osa alueen kulttuurihistoriaa. Marskin maja tunnetaan erityisesti yhteydestään marsalkka Carl Gustav Emil Mannerheimiin. Maja rakennettiin alun perin vuonna 1942 Lieksajärven rannalle Repolaan Itä-Karjalaan Suomen armeijan 14. divisioonan syntymäpäivälahjaksi Mannerheimille. Jatkosodan lopussa Majalle jouduttiin etsimään uutta sijoituspaikkaa, joksi lopulta valikoitui Punelia-järven ranta Lopella eteläisessä Kanta-Hämeessä.

Maja toimi aikanaan Mannerheimin lomapaikkana, ja se on sittemmin kehittynyt yhdeksi Lopen kunnan tunnetuimmista kulttuuri- ja matkailukohteista. Marskin maja on monin tavoin tärkeä Lopen tunnettuudelle ja elinvoimaisuudelle. Marskin majan vuosittaiset vierailijamäärät ovat merkittäviä, Majalla käy useita tuhansia vierailijoita vuosittain, erityisesti kesäkauden aikana. Marskin majalla on suuri merkitys paikalliselle identiteetille ja yhteisölle, sillä se muistuttaa Mannerheimista, maamme historiasta ja oman alueen menneisyydestä. Majalla järjestetään erilaisia tapahtumia, kuten näyttelyitä, konsertteja ja juhlia, jotka vahvistavat paikallista kulttuurielämää. Ravintolan listalta löytyy Marsalkka Mannerheimin lempiruuista kootut menut lampaansatuloineen sekä aitoine Marskin ryyppyineen, ja niitä tullaan maistelemaan kauempaakin.

Marskin maja on merkittävä osa Lopen historiaa, ja sen ylläpitäminen on paikallisen kulttuurihistorian arvostamista ja säilyttämistä tuleville sukupolville. Maja toimii omalta osaltaan symbolina Lopen historialle ja kulttuurielämälle. Se vahvistaa asukkaiden yhteisöllistä identiteettiä ja ylpeyttä omasta kunnastaan. Majan tarjoamat palvelut, kuten ravintola ja majoitus, edistävät alueen vetovoimaa ja tuovat lisää asiakkaita myös muille paikallisille yritysille: ravintoloille, kaupoille ja majoituspalveluille.

Majan sijainti luonnonkauniilla alueella tarjoaa ulkoilumahdollisuuksia, mikä houkuttelee luontomatkailijoita ja lisää Lopen vetovoimaa. Lopen tunnetun ulkoliikuntatapahtuman Poronpolun reitti sivuaa myös Marskin majaa. Siinä yhteydessä Maja on varmasti tullut tutuksi monelle, joka ei kenties muuten olisi huomannut Marskin majalle suunnistaa. Toennäköisesti moni Marskin majalla käynyt kertoo muillekin kyseisen kohteen olevan hyvä syy suunnata reissunsa Lopelle. Kaiken kaikkiaan Marskin maja toimii monipuolisena resurssina Lopen kunnalle, edistäen taloudellista, kulttuurista ja yhteisöllistä elinvoimaisuutta.

Toivon Marskin majalle sekä sen ja kunnan yhteistyölle antoisia vuosia myös tulevaisuudessa.

Mikko Salmela, oikeustieteen maisteri
Lopen kunnanjohtaja

Puheenjohtajan tervehdys

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajayhdistys perustettiin vuonna 1958. Sen tehtäväksi asetettiin pitää 14. divisioonan lahja ylipäälliköilleen hyvässä kunnossa ja avata se museona kertomaan tuleville sukupolville Majan ja Suomen Marsalkka Mannerheimin historiasta.

Upseerijärjestöt Jääkäriliitto (nykyään Jääkärisäätiö), Kadettikunta, Suomen Reserviupseeriliitto ja Upseeriliitto ottivat ohjat käsiinsä yhdistystä ensimmäiset 40 vuotta puheenjohtajana toimineen Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin johdolla. Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajayhdistyksellä on ollut kunniatehtävä vaalia ainutlaatuista muistoa, jonka kautta välittyy sodanajan armeijan ylipäällikön ja hänen korpisotureidensa välinen keskinäinen kunnioitus ja arvostus. Metsästysmaja-erämaamuseo Lopen Punelijärven rannalla avaa vierailijalleen tämän hienon yhteyden, jonka siellä käydessään voi aistia. Tätä hienoa kokonaisuutta Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajayhdistys on ylläpitänyt kuluneet vuosikymmenet ja tulee näin tekemään myös vastaisuudessa.

Kiitän tästä työstä upseerijärjestöjämme, edeltäjiäni puheenjohtajia sekä kaikkia niitä lukuisia tahoja, jotka ovat tukeneet Marskin majan toimintaa.

Marskin maja Lopella -kirja dokumentoi tiedossa olevan historia-aineiston, joka kertoo Marskin majan vaiheista sen siirryttyä alkuperäiseltä paikaltaan Lieksajärven rannalta Lopelle. Kirja on samalla kunnianosoitus kaikille niille, jotka ovat kertoneet Majan tarinaa eteenpäin. He ovat näin varmistaneet, ettemme unohda niiden sukupolvien työtä, jotka turvasivat maamme itsenäisyyden ja rakensivat meille tämän hienon maan.

Erityinen kiitos tämän kirjan valmistumisesta kuuluu Yhdistyksemme pitkäaikaiselle sihteerille, Majan isännöitsijälle ja perinnetoimikunnan puheenjohtajalle Matti Ahtiaiselle, jonka aloitteesta ja työstä päätoimittajana tämä kirja on syntynyt.

Tämä on juhlateos Marskin majan kahdeksasta vuosikymmenestä Lopella. Toivotan antoisia lukuhetkiä.

Kenraaliluutnantti Ilkka Korkiamäki
Suomen Marsalkka Mannerheimin
Metsästysmajayhdistyksen puheenjohtaja

Alkusanat

Kiitän Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n hallitusta tämän kirjan julkaisemisesta sekä saamastani luottamustehtävästä kirjan päätoimittajana.

Kirja on syntynyt toimituskunnan, Majan hallituksen ja kolmen viimeisimmän puheenjohtajan yhteistyönä. Julkaisutoimikuntaan kuuluivat päätoimittajan lisäksi yhdistyksen puheenjohtaja kenraaliluutnantti evp Ilkka Korkiamäki, hallituksen sihteeri kauppatieteiden maisteri, reservin majuri Pekka Sahari, agronomi, reservin kapteeni Erkki Holma, museoalueen ravintoloitsijana toimineet, ”Majan Herrat” Teuvo Zetterman ja Heikki Kujansuu, yhdistyksen perinnetoimikunnan puheenjohtaja Heikki Toivonen sekä julkaisutoimikunnan sihteeri ja kuvatoimittaja Marjatta Ahtiainen. Majan Herrojen osuuden toimitti MMM, agronomi Sisko Savolainen.

Marskin majasta on kirjoitettu kymmenissä Mannerheimia käsittelevissä teoksissa. Toimiessani 17 vuotta Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n hallituksen sihteerinä ja museoalueen isännöitsijänä tulin vakuuttuneeksi, että Maja ansaitsee kokonaisuutensa 80-vuotisista vaiheistaan Lopella.

Perusteos Mannerheimin metsästysmajasta on maanviljelysneuvos, reservin majuri Pentti Perttulin kirjoittama, ja vuonna 1992 julkaistu historiikki: MARSKIN MAJAN VAIHEITA 1942-1992. Pentti Perttuli palveli jatkosodassa 14. divisioonassa Rukajärven rintamalla sissijoukkueen johtajana ja rajajääkärikomppanian päällikkönä, siis joukoissa, joiden syntymäpäivälahja Mannerheimille metsästysmaja rantasaunoineen ja kalamajoineen oli. Vuonna 1999 Pentti Perttuli kutsuttiin Metsästysmajayhdistyksen kunniajäseneksi.

Tämän kirjan toimitustyötä ovat tukeneet useat yhteisöt ja henkilöt, kuten kaikki neljä upseerijärjestöä ja Lopen kunta. Merkittävä on ollut myös Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tuki.

Parhaat kiitokset kaikille Marskin maja Lopella-kirjan tekoon osallistuneille. Onnittelut koko toimikunnan puolesta Majayhdistyksen hallitukselle ja toimihenkilöille jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin kansallisaarteeksi kutsuman Mannerheimin metsästysmajan hyvin onnistuneesta hoidosta ja Majaan liittyvän perinteen esillä pitämisestä.

Everstiluutnantti evp Matti Ahtiainen
Päätoimittaja

LUKU I

METSÄSTYSMAJA, SYNTYMÄPÄIVÄLAHJA YLIPÄÄLLIKÖLLE

Lahjan antajat, Majan rakentaminen ja Marsalkan käynti Majalla

Sotamarsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheim täytti 75 vuotta jatkosodan aikana 4.6.1942. Ylipäällikön syntymäpäivää julistettiin monin tavoin. Tasavallan Presidentti Risto Ryti ja hallitus myönsivät Mannerheimille Suomen marsalkan arvonimen. Yllättävin onnitteluvieras oli Saksan valtakunnankansleri Adolf Hitler. Mahdollisesti mieluisin ja erityisin syntymäpäivälahja Mannerheimille oli metsästysmaja, jonka 14. divisioonan komentajansa kenraalimajuri Erkki Raappanan johdolla päätti lahjoittaa 75-vuotislahjana Marsalkka Mannerheimille. Raappanan johtaman 14. divisioonan rintamalohko ulottui Lieksasta koilliseen noin 215 km ja sen leveys oli 200 km. Divisioonassa oli vahvennuksineen noin 18 000 miestä, ja se oli alistettu suoraan ylipäällikölle. Kenraali Erkki Raappana oli nuoresta asti innokas erä- ja metsämies. Tietäen metsästyksen olleen Mannerheimillekin mieluisa harrastus hän päätti rakentaa ylipäällikölle syntymäpäivälahjaksi metsästysmajan Lieksajärven rannalle Repolaan.

Divisioonan hyökkäys oli edennyt kiivain taisteluin 13.9. mennessä Rukajärvelle asti, jonne päämaja määräsi etenemisen pysäytettäväksi. Tunnetuin näistä taisteluista on Omelian mottitaistelu, joka tuli suuren yleisönkin tietoisuuteen Antti Tuurin romaaniin perustuvasta ”Rukajärven tie” -elokuvasta. Omelian mottitaistelun voitto vaikutti merkittävästi siihen, että Raappana nimitettiin Mannerheimristin ritariksi 3.8.1941 ja ylennettiin kenraalimajuriksi saman vuoden joulukuun viimeisenä päivänä.

14. divisioonan rintamamiehet, siis lahjan antajat, olivat pääosin kotoisin Kainuusta, Pohjois-Savosta ja Pohjois-Karjalasta. Useimmat olivat lähtöisin pientiloilta ja tottuneet niin metsä- kuin rakennustöihin. 14. divisioonassa palveli myös kajaanilainen arkkitehti, luutnantti Eino Pitkänen, joka sai tehtäväkseen metsästysmajan suunnittelun. Rakennustyön johdosta vastasivat rakennusmestarit, luutnantit Olavi Kinnunen ja Heikki Noponen divisioonan pioneeripataljoonasta. Kinnunen oli toivonut rakentajiksi 60 pioneeria, mutta Raappana halusi rakentajien kuitenkin edustavan koko divisioonaa ja sen eri aselajeja. Kelohongista tehty metsästysmaja rantasaunoineen valmistui ajallaan huonekaluineen kaikkineen. Alueen lotat, joita palveli eri tehtävissä noin 200, osallistuivat Majan sisustamiseen sekä keittiö- ja tarjoiluvälineiden hankkimiseen.

Luutnantti Pitkänen sai suunnittelutehtävän tammikuun lopussa 1942. Aikataulu oli tiukka. Maaliskuun alussa Kinnunen ja Noponen pääsivät aloittamaan työnsä rakennushankkeen johdossa. Ensimmäiseksi ryhdyttiin selvittämään, mistä löytyisi parhaat kelomaastot. Hyvä alue löytyi Tiiksjärven pohjoispuolelta, josta oli vain 18 km päätien varteen. Kelorunkojen kaatajaryhmä samoin kuin ajatkin olivat kenttätykistön miehiä.

Marskin majan rakentajat yhteiskuvassa keväällä 1942 Repolan Lieksajärvellä. SA-kuva.

Majan ibailtu poikittaiskannattaja ja takka kuvattuina Repolassa Lieksajärven rannalla vuonna 1942. Kuva Pauli Jänis Museovirasto.

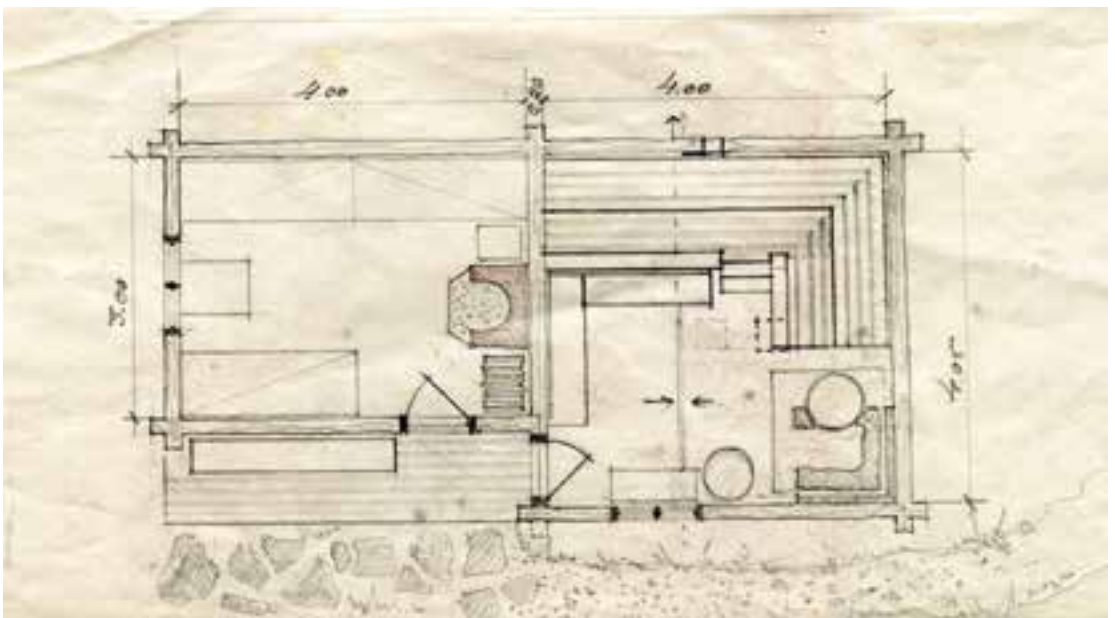
Kuljetukseen tarvittiin 15 miestä hevosineen ja parirekineen. Kelorungot, yli 300 kappaletta, olivat 12-18 -metrisiä ja paksuudeltaan 7-10 tuumaa. Tykistön kuorma-autot kuljettivat rungot huollon paluukuljetuksena noin 100 kilometrin matkan rakentajajoukon majoitusalueen läheisyyteen, kilometrin verran valitulta rakennuspaikalta pohjoiseen. Loppumatka tukkeja kuljetettiin jälleen hevosvetoisesti parireellä, jotta kuorma-autot eivät turmelisi Majan pihapiiriä. Kelorunkojen kaato ja kuljetus veivät aikaa kaksi viikkoa.

Samanaikaisesti aloitettiin muiden rakennustarvikkeiden hankinta. Varsinaiseen rakennustyöhön päästiin huhtikuun alussa. Yksi Marsalkan metsästysmajan ihaillumpia

Suomenruotsalainen taidemaalari ja professori Sven Grönvall palveli 10. tiedotuskompaniassa myös Rukajärvellä. Tässä hän maalaa rintamalla taulua metsästysmajasta. SA-kuva.

*Ehdotus Sotamarsalkan
Saunaksi;
1/30.*

Metsästysmajan ja saunan suunnittelijan, kajaanilaisen arkkitehdin, luutnantti Eino Pitkäsen luonnos saunasta. Kuvat SMMM arkisto.

Mannerheim seurueineen metsästysmajansa saunan kuistilla Lieksajärvellä 9. syyskuuta 1942. Vasemmalta majuri Tuulensuu, kornetti Bläfeld, luutnantti Rossi, everstiluutnantti Grönvall, lääkintämajuri Kalaja, kenraali Raappana, Mannerheim ja kenraali Airo. SA-kuva.

erikoisuuksia on tuvan yllä oleva poikittaiskannattaja, jota usein kutsutaan virheellisesti kurkihirreksi. Tämä ikihonka löytyi vain kilometrin päästä rakennuspaikasta. Se oli tyvestä lähes puoli metriä paksu, ja vuosirenkait kertoivat sen olevan 420 vuotta vanha. Tämä ikikelo oli erittäin tiheäsyinen ja äärimmäisen kiertäinen. Kahden metrin matkalla olivat syyt tehneet täyden kierroksen. (Oksanen et.al. 2009, 49)

Ylipäällikön käynti lahjaksi saamallaan metsästysmajalla lykkääntyi syksyyn, jolloin hän teki tarkastusmatkan 14. divisioonaan pitäen majaa tukikohtanaan. Matkassa yhdistyivät Majan vastaanotto, Rukajärven suunnan joukkoihin tutustuminen sekä kiitoksen esittäminen urhoollisille korpisotureille ja

Puuroa syömässä Majalla vuonna 1943. Takana oikealla lotta Aino Eerola o.s. Piipponen, joka on antanut molemmat kuvat Majan Herroille. Kuva Majan Herrat arkisto.

lotille saadusta lahjasta, metsästysmajasta rantasaunoineen ja kalamajoineen. Samalla tämä matka oli ensimmäinen mahdollisuus parin päivän virkistytymiseen jatkosodan alkamisen jälkeen. Ohjelmaan kuului myös metsästystä ja kalastusta. Retken aterioilla oli tarjolla erämaan herkkuja, muutakin kuin marsalkan seurueen pyydystämää. Oli peuranlihaa, loimutettua kalaa ja itsepyydystettyä metsälintua. Viimeisen, varsinaisen metsästyspäivän saalis oli ukkometso, neljä koppeloja ja kymmenen pyytä. Tauno Oksasen, Jukka Partasen ja Pasi Tuunaisen kirjassa ”Mannerheim Rukajärvellä” kuvaillaan ansiokkaasti Ylipäällikön vierailua seurueineen metsästysmajalla sekä tarkastus- ja tutustumismatkaa 14. divisioonan Rukajärven suunnalla 9.-11. syyskuuta 1942.

Saunan kevätsiivous Marskin majalla 1943. Oikealla takana lotta Aino Eerola o.s. Piipponen. Kuva Majan Herrat arkisto.

Kahden Rukajärven suunnan korpisoturin sotatie

Kun tämän kirjan toimittamisesta oli päätetty, Lopen Lehti tiedotti hankkeesta näytävästi. Artikkelissa vedottiin lukijoihin aiheeseen liittyvän muistitiedon saamiseksi täydentämään jo aiemmin julkaistua aineistoa Marskin majan alkuvuosikymmeniltä. Tämän seurauksena saatiin tietoon Korpraali Veikko Mustolan kertomus ylipäällikön vierailukäynniltä metsästysmajallaan.

Korporaali Veikko Olavi Mustola (1919-2004) palveli koko jatkosodan ajan Raappanan johtamassa 14. divisioonassa JR 31:ssä ja JR 52:ssä. Hänen sotatiensä taistelupaikkoja olivat Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Ontrosenvaara, Rukajärvi ja Klyyssinvaara. Heinä-elokuussa 1944 hän osallistui vielä Raappanan johtamiin voitokkaisiin mottitaisteluihin Ilomantsissa. Mustola oli kotoisin Kärämäeltä, missä teki elämäntyönsä maanviljelijänä ja kuorma-autoilijana. Ylipäällikön vieraillessa Rukajärven rintamalohkolla ja metsästysmajallaan Lieksajärven rannalla, korpraali Mustola oli mukana vartio-osastossa. Vierailun ensimmäisenä yönä hänen tuli vartioida Majaa aivan sen välittömässä läheisyydessä. Piti liikkua varovasti pimeydessä Majan ympärillä välillä pysähtyen ja kuunnellen. Kun korpraali Mustola teki aamulla ilmoituksen Ylipäällikölle vartiointitehtävän suoritettuaan, tämä kiitti ja sanoi: Korpraali Mustola menkää nukkumaan minun vuoteeseeni.

Tämän hauskan tarinan kertoi Mustolan tytär Ritva Nepponen luettuaan Lopen lehdestä, että Marskin maja Lopella -kirja on tekeillä. Vantaalla asuvat Ritva ja Markku Nepponen ovat olleet kesäloppilaisia 1990-luvulta alkaen. Isä Veikko Mustola oli kertonut Ritva Nepposelle pienestä pitäen, kuinka hän oli sodan aikana toiminut Suomen Marsalkka Mannerheimin vartijana tämän vieraillessa metsästysmajallaan.

Asemasodan aikana rintamamiehillä jäi puhdetöillekin aikaa. Rukajärven suunnan rintamamiehet tekivät monesti puuveistoksen, jossa oli koristeellinen R-kirjain. Veistos oli tarkoitettu muistoksi itselle ja kotiväelle Rukajärven suunnan taisteluista. Ritva Nepponen kertoi tykänneensä tästä veistoksesta lapsena kovasti, kun ajatteli sen R-kirjaimen tarkoittavan hänen etunimeään.

Veikko Mustola oli niitä Rukajärven suunnan rintamamiehiä, joiden lahja ylipäällikölle metsästysmaja oli. Hän vieraili veljensä kanssa Marskin majalla 1970-luvun lopulla.

Monet 14. divisioonan rintamamiehistä tekivät puhdetöinä puuveistoksen, jossa oli koristeellinen R-kirjain muistona Rukajärven suunnan taisteluista. Kuva Ritva Nepponen.

Loppilainen maanviljelijä Toivo Pyyhtiä (1922-2012) oli toinen Rukajärven suunnan taisteluiden veteraani, siis myös yksi lahjan antajista. Hän palveli koko jatkosodan ajan Raappanan johtamassa 14. divisioonassa mukaan lukien Ilomantsin ratkaisutaistelut heinä-elokuussa 1944. Hän joutui jättämään kotinsa Antrean Kuparsaassa talvisodan loppuvaiheessa Summan taisteluiden jälkeen. Perheen evakkomatka johti Tammelaan usean muun antrealaisen viljelijäperheen tavoin. Toivo Pyyhtiä meni talvisodan päätyttyä vapaaehtoisena suorittamaan asevelvollisuuttaan 17-vuotiaana. Hänen vanhempansa olivat kuolleet jo ennen sotaa, ja kotitalokin oli palanut talvisodan loppuvaiheessa. Toivo astui armeijaan, ja palvelus jatkui kenraali Raappanan joukoissa sodan loppuun asti. Hän teki elämäntyönsä maanviljelijänä Sajaniemessä Lopella ja toimi kunnan johtavissa luottamustoimissa 43 vuotta. Toivon poika, valtiotieteen tohtori Ilmo Pyyhtiä (1947-2020) on merkinnyt muistiin isänsä sotatien, joka alkoi kovilla taisteluilla Kolvasjärvellä konekivääriryhmän johtajana sekä taistelulähetinä ja päättyi Ontrosenvaarassa konekiväärijoukkueen johtajana. Välille mahtui kenttävartio Elon päällikkyyks lokakuussa 1943.

Kertomus on liitteenä nro 2.

Metsästysmajan purkaminen ja varastointi

Jo ennen tilanteen heikentymistä rintamalla kesällä 1944 oli Mannerheim ottanut kenraali Tuompon kanssa puheeksi metsästysmajan. Keskustelun seurauksena syntyi päätös Majan purkamisesta ja siirtämisestä Suomen puolelle. Tehtävä annettiin kenraali Raappanalle, ja purkamistyö toteutettiin arkkitehti Pitkäsen valvonnassa Olavi Kinnusen ja Heikki Noposen johdolla. Hirret numeroitiin, kalusteet ja astiat paketoitiin huolellisesti siirettäviksi ja varastoitavaksi Kylänlahden asemanseudulle Lieksan pohjoispuolelle. Mukana olivat myös kalamajan kelopuiset hirret ja vaatimaton kalustus.

Mannerheimin metsästysmajan alkuperäistä rakennuspaikkaa päästiin etsimään vasta 1990-luvulla Neuvostoliiton hajottua. Pohjois-Karjalan rajamiehet ja sotahistorian harrastajat tekivät useita käyntejä Keihäsniemen alueelle ilman toivottua tulosta. Maanviljelysneuvos Pentti Perttuli (esittely kirjan alkusanoissa sivulla 10) pääsi tarkastelemaan aluetta

Ilmakuva Lieksajärven Repolasta, missä metsästysmaja ja sauna alunperin sijaitsivat. Kuva Pauli Jänis, Museovirasto.

jopa helikopterista käsin venäläisen everstin vieraana. Metsästysmajan ja rantasaunan paikka löytyi viimein vuoden 1998 syksyllä. Kalamajan sijainti selvisi vasta kolme vuotta myöhemmin. Kalamaja sijaitsi saarella viisi kilometriä metsästysmajasta etelään. (Oksanen et.al. 2009, 63)

LUKU II

METSÄSTYSMAJAN UUDELLEENRAKENTAMINEN LOPELLE

*Metsästysmajalle löytyy
uusi rakennuspaikka*

Eduskunta valitsi Mannerheimin tasavallan presidentiksi 4.8.1944. Varsinaiset sotatoimet päättyivät 4.-5. syyskuuta, ja välirauhansopimus allekirjoitettiin 19. syyskuuta 1944. Sopimuksen toimeenpanoa varten liittoutuneet perustivat valvontakomission, joka valvoi rauhanehtojen toimeenpanoa. Suomen puolesta rauhanprosessia johti tasavallan presidentti, Marsalkka Mannerheim. Huolimatta työn ja huolien taakasta Mannerheimia huoletti myös Majan kohtalo. Hän puhui asiasta jo syksyllä Tuompon kanssa, ja he suunnittelivat Majan pystyttämistä uudelleen. Kenraaliluutnantti Tuompo oli toiminut päämajan komentopäällikkönä, ja hän antoi toimistopäällikkönä toimineelle professori Lönnrothille tehtäväksi selvittää mahdollisia kohteita metsästysmajan uudeksi sijoituspaikaksi. Erik Lönnroth opetti Helsingin yliopistossa metsänarviointia, mikä antoi tehtävään tarvittavaa asiantuntemusta.

Lopella sijaitsevan Punelia-järven aluetta Marskin majan uudeksi rakennuspaikaksi suosittelevat Lönnrothille vapaaherra Jaakko Yrjö-Koskinen ja vapaaherratar Kaisu Yrjö-Koskinen, os. Paloheimo. Kun Lönnroth vieraili alkusyksystä Yrjö-Koskisilla Lopella, he soutelivat myös Pikku-Punelialla. Tällöin professori oli huudahtanut, että tämähän on aivan samanlainen maisema kuin Rukajärvellä. Vapaaherratar Kaisu Yrjö-Koskinen tiesi, että maat kuuluvat Leppäniemen kartanolle ja tiedusteli alustavasti kartanon omistajilta Paavo ja Saara Kassarilta mahdollisuutta saada ranta-alue Mannerheimin metsästysmajan uudeksi rakennuspaikaksi. Rouva Saara Kassarin muistelua tapahtumasta on Kerttu Hellevaaran HOKKI-lehteen kirjoittamassa artikkelissa vuonna 1986: ”Ensin professori Lönnroth tuli tapaamaan miestäni, sitten tulivat kenraali Raappana ja presidentin adjutantti Grönvall Leppäniemeen. Kun asiat oli suunnilleen sovittu, tuli Mannerheim itse kaffefrukostille kartanoon”. Hellevaarat olivat kesäloppilaisina Mannerheimin ja Kassareiden naapureita. Toimittaja Kerttu Hellevaara muistelee itsekin nähneensä marsalkasta ”häivähdyksiä”. Kerran hänen ollessaan soutelemassa Mannerheimilla oli saunavieraana ranskatar, joka uimaan mennessään kirkui veden kylmyyttä.

Useasta sijaintipaikkaehdotuksesta Lönnroth valitsi kolme esitettäväksi Mannerheimille. Ne olivat saari Koitereessa, hiekkarantainen alue Keurusselällä ja ranta-alue Punelia-järven rannalla Lopella. Lönnroth kävi esittelemässä nämä vaihtoehdot tasavallan presidentille, Suomen Marsalkka Mannerheimille joulukuussa 1944. Lönnroth piti vaihtoehtoista parhaana Punelian ranta-aluetta, johon hän oli syksyllä käynyt tutustumassa. Keskusteluihin asiasta isäntäväen kanssa osallistui myös vuorineuvos, eversti Olli Paloheimo. Professori Lönnroth opetti Maatalous- ja metsätieteellisessä tiedekunnassa, kun Olli Paloheimo viimeisteli metsänhoitajatutkintoaan vuonna 1920-1921. Tuoreempi yhteys heillä oli, kun eversti Paloheimo ollessaan 1943-1944 Itä-Karjalan sotilashallintoalueen komentaja kävi useasti raportoimassa päämajassa alueen tilanteesta ylipäällikölle.

Mannerheimin silloinen nuorempi adutantti, majuri Bäckman kertoo muistelmissaan mieleenpainuvasta ajo-ohjeesta Leppäniemeen: ”Ajatte vanhaa Nurmijärven tietä kilometripylvään kohdalle, jossa on tunnistena pirtun prosenttiluku 96! Tästä oikealla on valkoinen Leppäniemen talo, josta löytyy Puneliajärven rannalla olevan maa-alueen omistaja.” (Juha Bäckman et.al. 2011, 118). Adjutantit everstiluutnantti Grönvall ja majuri Bäckman suorittivat valmistelut matkalle, jolla hierottiin kauppaa metsästysmajan tulevasta paikasta.

Tasavallan Presidentti Saara ja Paavo Kassarin vieraana

Leppäniemen kartanon isäntäväki Saara ja Paavo Kassari. Kuva Kassarin perbearkisto.

Marsalkka Mannerheim, kenraalimajuri Raappana, everstiluutnantti Grönvall, majuri Bäckman ja lääkintäeverstiluutnantti Kalaja saapuivat Leppäniemeen 18. joulukuuta 1944. Saara ja Paavo Kassari ottivat vieraat vastaan kartanon pääportilla. Kahviaamiaisella vieraille tarjottiin munakasta ja leikkeitä.

Isäntäväen seurassa oli myös pieni inkeriläistytty, joka oli sotavuosina saanut olla kuin perheenjäsen Kassareilla. Tiedossa oli, että tyttö joudutaan palauttamaan Neuvostoliittoon. Tämä sääli marsalkkaa ja pitäen kättään tytön olkapäällä hän lausui: ”Voi tytön, voi pieni tytön”. Vajaan viikon kuluttua Valma joutui lähtemään vanhempiensa kanssa, eikä hänestä ole sen jälkeen kuultu mitään.

Tämän jälkeen herrat lähtivät ehdotetulle ranta-alueelle, jonka marsalkka totesi erittäin kauniiksi ja sopivaksi Majan uudeksi sijoituspaikaksi. Tulevat rajatkin hahmoteltiin, ja alue arvioitiin noin neljäksi hehtaariksi. Paavo Kassari halusi lahjoittaa maa-alueen marsalkka Mannerheimille, mutta tämä halusi ehdottomasti maksaa alueesta sen oikean hinnan, mikä siihen aikaan oli 50 000 markkaa. Tontin kartta on liite nro 4. Kauppa tehtiin 18. huhtikuuta 1945 Paavo Kassarin työhuoneessa Leppäniemen kartanossa. Mannerheim maksoi kauppasumman allekirjoittamallaan shekillä, jonka vaiheista rouva Saara Kassari on kertonut, että sitä ei välittömästi esitetty pankkiin. Shekki oli Paavo Kassarin hallussa pitkään ja sitä katseltiin joskus perhepiirissä.

Shekin kohtalosta on esitetty vuosikymmenten saatossa arvailuja lukuisissa julkaisuissa ja puheissa. Paavo Kassarin pojanpoika, Yrjö Kassari toivoi kirjassa kerrottavan hänen ja veljensä Paavon käsitys asiasta. He ovat käyneet lävitse kartanon kaikki asiapaperit vuodesta 1945 alkaen. Mitään jälkeä shekistä ei ole löytynyt kartanon arkistosta tai pankin tositteista. Isältään Ristoltakaan pojat eivät saaneet tietoa shekin kohtalosta, jotain leikinlaskua ainoastaan. Yrjön ja Paavon johdopäätös on, että isoisä toteutti tahtonsa maa-alueen lahjoittamisesta Suomen Marsalkka Mannerheimille hävittämällä shekin ennen kuolemaansa.

Jakotoimituksessa marraskuussa Marsalkka antoi kiinteistölle nimen ”Sisula”. Kenraalit Talvela ja Raappana esittivät talvella 1944 evestiluutnantti Kivikolle toiveen lahjoittaa ylipäällikölle Karjalan karhukoiran pentu. Kivikko toimi pataljoonan komentajana 14. divisioonan viereisellä rintamalohkolla. Hän oli Talvelan ja Raappanan tavoin innokas erämies, ja hänellä oli erinomainen karhukoiranarttu, joka oli saamassa pentuja. Kenraalien suunnitelma toteutui, ja lahja toimitettiin päämajaan Mikkeliin. Marsalkka oli antanut pennulle nimen Sisu, ja Sisu vahti Sisulaa Punelian rannalla kuolemaansa vuoteen 1950 asti.

Marsalkka Mannerheimin rakas koira Sisu, joka vahti Majaa kuolemaansa vuoteen 1950 asti. Kuva Reino Jubonen.

Metsästysmaja nousee Punelian rannalle Lopen Salonkylään

Sodan jälkeen kenraali Raappana nimitettiin Rajavartiolaitoksen päälliköksi Helsinkiin. Rakennusmestari Heikki Noponen liittyi Rajavartiolaitoksen palvelukseen Kajaanissa. Huhtikuussa 1945 Noponen sai käskyn ilmoittautua Rajavartiolaitoksen esikunnassa. Kenraali Raappana selosti Noposelle Majan rakentamissuunnitelman Lopelle ja että tämä tulisi jälleen rakennustöiden johtoon. Rakennustyötä varten irrotettiin 20 miestä eri rajakomppanioista. Osa miehistä oli ollut rakentamassa Majaa jo Lieksajärven rannalle.

Toukokuun 2. päivänä Marsalkka yhdessä arkkitehti Pitkäsen ja kenraali Raappanan kanssa suunnitteli paikan päällä rakennusten sijainnin, ja jo kahdeksan päivän kuluttua palaverista alkoivat varsinaiset rakennustyöt.

Lieksan rajakomppanian päällikkö majuri Mauri Virmakoski oli saanut Raappanalta käskyn valmistautua rakennusmateriaalin lähettämiseen Lieksasta Riihimäen asemalle. Töiden alkua edelsi melkoinen hämminki, kun tarkkaa tietoa rakennushirsien varastointipaikasta ei löytynyt keltään. Ohje irtaimiston varastointipaikasta oli kyllä tiedossa. Viikon etsintöjen jälkeen Virmakoski ilmoitti asiasta Raappanalle, mutta Marsalkalle asiaa ei paljastettu. Etsintöjä jatkettiin, ja lopulta Lieksan kauppa Oy:n apulaisjohtaja Pauli Mauro löysi huolellisesti tervahuovalla peitetyt hirsikasat Kylänlahden aseman varastoalueelta. Kuljetus Riihimäkeen saattoi alkaa. Mannerheim seurasi kuljetusta Riihimäen asemalla, kun rakennusmateriaalia siirrettiin junanvaunuista kuorma-autoihin. (Bäckman et.al. 2011, 118).

Teuvo Zettermanin kuuleman perimätiedon mukaan Riihimäeltä rakennushirsiä kuljettavien rekkojen edellä ajoi halkokuorma-auto. Topenon kohdalla tie oli kelirikon takia niin huonossa kunnossa, että haloilla päällystettiin maantietä hirsirekkoja kantavaksi. Myöhemmin tien lanaaja oli tokaissut apumiehelleen: Taas täällä on näitä ”Suti-Kustin” pöllejä. Halkoja nousi tiestä vielä kaksi vuotta myöhemminkin, kun sitä lanattiin. Suti Kustaa oli lanaajan Mannerheimille antama ”lempinimi”.

Rakentajaryhmä oli odottamassa Punelian rannalla seinähirsien, Majan juurakkokatotuolien ja irtaimistolaitteiden tuloa. Hannes Mannerkukka (1903-1978) oli ryhmän ainoa siviilimies. Hän toimi myös joukon työnjohtajana Heikki Noposen käydessä välillä virkapaikallaan ja kotonaan Kajaanissa. Kolmekymmenluvun alussa Hannes Mannerkukka oli tullut Nurmijärveltä rakentamaan navettaa maataloon, joka sijaitsi metsästysmajan rakennuspaikan lähistöllä Salonkylässä. Talossa oli sievä tytär, johon nuori rakennusmies ihastui, ja hääkellot soivat ennen pitkää. Mannerkukka muistelee Majan rakennusvaiheita Lopen Lehden haastattelussa vuoden 1972 syksyllä: ”Marskin auto ajoi pihaan lippu nokassaan. Autosta astui ensin Leppäniemen kartanon isäntä Paavo Kassari. Hän tuli sisälle

ja kertoi tuovansa meille korkea-arvoisen vieraan, jota tuskin tuntisin. Mutta kyllä hän minä tunsin aivan heti Marskin, ryhdikkään miehen.” Mukana oli myös kenraali Raappana ja Marsalkan henkilääkärä Lauri Kalaja.

Kun hirret tulivat rakennuspaikalle Punelian rantaan, Mannerkukka mittaili niitä ja ne eivät sopineet alkuunkaan kivijalalle. Toisenkin kerran siinä nostettiin lippaa ja hierottiin leukaa. Heikki Noponen ryhtyi selvittämään asiaa ja selvisihän se. Raappanan Tiiksassa sodan aikana sijainnut kelohirsinen komentopaikka oli purettu jo vuoden 1943 lopulla ja siirretty Lieksan pohjoispuolelle Kylänlahden aseman seudulle (Oksanen et.al. 2009, 58). Nyt sen hirret olivat tulleet Riihimäen kautta vahingossa Punelian rannalle Marskin majan tulevalle sijoituspaikalle. Selvisi myös, että Marskin majan hirret ja irtaimistolaatikot odottivat Riihimäen ratapihalla. Raappanan komentopaikan hirret siirrettiin Mannerkukan kotipihaan välivarastoon tulevan talven ajaksi, ja Marskin majan rakennustarpeet noudettiin viipymättä paikalle, jotta rakennustyö saattoi alkaa. Raappanan entinen komentopaikka on nykyään Ilomantsin Parpeinvaaralla kenraalin elämäntyötä esittelevänä museona.

Mannerkukka muistelee edelleen: Tullessaan työmaalle Mannnerheim sanoi aina ”terve pojat” ja kätteli jokaista. Rakentajilta hän ei koskaan vaatinut sotilaallista käytöstä, mutta matkaseurueeltaan hän vaati täsmällistä sotilaallisuutta. Kaikkiaan kolme kertaa Marski kävi Majallaan rakennusvaiheen aikana, ja viimeisellä kerralla

Marski kävi rakennusvaiheen aikana kolme kertaa Majallaan. Työnjohtajana toiminut Johannes Mannerkukka on äärimmäisenä vasemmalla huopabattu päässä. Kuva O.R. Bäckmanin kokoelma.

hän jo yöpyikin kamarissaan. Kun sauna valmistui, yhdessä Marskin kanssa kävimme kokeilemassa sen löylyjä. Marski istui keskellämme, ja tosiaan otimme makoisat löylyt.

Joka kerralla Mannerheim tarjosi rakentajille tupakkaa, joskus kaksikin Työmies-askia pekkaa päälle. Majaa ei koskaan saanut sanoa miksiäkään muuksi kuin Majaksi. Jos huomaamatta sanoi, heti hän korjasi sen. Kun hän ilmoitti tulostansa, aina hän tuli täsmällisesti siihen kellonaikaan kuin oli luvannut. Majan tupaantuliaiset olivat komeat. Juotiin hyvää kahvia, ja pullaa saimme syödä niin paljon kuin jaksoimme. Siihen aikaan oli pulla vielä Suomessa harvinaista, joten kyllä sitä rakentajat söivätkin. Jostain helsinkiläisestä leipomosta pullaa haettiin armeijan autolla. Tupaantuliaiset menettivät viime tingassa paljon arvostaan, sillä Marskille olikin tullut jokin este ja hän ei päässyt tulemaan. Me sitten vain söimme ja joimme. Saimme myöskin pullon akvaviittia kahta miestä kohden.” (Mannerkukan haastattelu Lopen Lehdessä 1972)

Kenralimajuri Raappanan vävy Oso Siivonen välitti vuonna 2000 Teuvo Zettemanille kirjeen, jossa kerrottiin kuinka Mannerheim rakennuspaikalla käydessään osallistui takan pohjan muuraukseen. Tarinan oli kertonut Raappana, joka oli Mannerheimin mukana Majan rakennustyömaalla. Marski seurasi takan pohjan muurausta ja laushti Mannerkukalle: Tuota työtä en ole koskaan tehnyt. Tällöin muurarimestari totesi ”nyt olisi sopiva tilaisuus kokeilla ja jatko: Tässä on tiilejä, laastia ja muurauslasta”. Marski laskeutui polvilleen, ryhtyi toimeen ja Mannerkukka opasti häntä kuin oppipoikaansa ikään. Zetteman sai kirjeen mukana valokuvankin, jossa näkyy Mannerhiem. Muurarina toimiva Mannerkukka on vieressä mustassa huopahatussaan.

Eräs Majalla vieraillut rakentajaveteraani halusi lähettää tämän Mannerheimilta saamansa tupakka-askin Heikki Kujansuulle postitse henkilökohtaisena lahjana. Kuva Majan Herrat arkisto.

Muurarimestari Mannerkukka opastaa Mannerheimia takan pohjan muuraamisessa. Valon vähyys ja etäisyyden tarkennus ovat beikentäneet tämän ainutlaatuisen kuvan laatua. Kuva Majan Herrat arkisto.

Raappana harrasti valokuvausta ja kuva on todennäköisesti hänen ottamansa. Valon vähyys ja etäisyyden tarkennus ovat heikentäneet kuvan laatua.

Mannerheimin käydessä Majalla savupiippujen ollessa jo valmiina, hän ihmetteli autonkuljettajalle, miksi savupiipussa on kuusi pystyssä. Autonkuljettaja tiesi vanhan perinteen savuviinoista. Kun piippu on valmis, isäntä sytyttää pienen tulen tulisijaan todetakseen savujen menon katolle muurarin seurattessa toimitusta. Ja jos tulisija toimii ja savu nousee piipusta, isännällä pitää olla pullo viinaa annettavaksi muurarille tunnustukseksi tämän ammattitaidosta. Kuultuaan jutun, Mannerheim antoi heti käskyn viinapullon noutamisesta muurarille. Perimätieto on Teuvo Zettermanilta.

Majan, saunan ja kalamajan rakentaminen kesti kuusi viikkoa. Kenraali Raappana kävi työmaalla useita kertoja. Marsalkan toinen käynti rakennuspaikalla tapahtui 2. kesäkuuta jolloin voitiin todeta, että työt olivat edenneet aikataulun mukaisesti. Marsalkka keskusteli pitkään rakennusmiesten kanssa ja ilmaisi tyytyväisyytensä työn laatuun ja sen edistymiseen. Ryhmän koko oli tuolloin 25 miestä. Päivän päätteeksi Marsalkka tarjosi seurueelleen päivällisen presidentin junan ravintolavaunussa Riihimäen asemalla. Rakennusmestari Noponen oli päivällisellä mukana Marsalkan kutsumana.

Metsästysmajan rakentaminen uudelleen vaati runsaasti rakennustarpeita. Oli hankittava kattuhuovat, tiilet, lämpöeristeet, sementit, naulat ja monenlaista puutavaraa. Sodan jälkeen oli kaikesta ankara pula. Kun kyseessä oli tasavallan presidentin, Suomen marsalkan syntymäpäivälahja, tavarantoimittajat tekivät parhaansa. Erityistä tukea osoitti Paloheimo Oy, joka toimitti muun muassa tiilet ja lattialankut. Keittiökalusteet tulivat Sorrin puusepäntehtaalta Topenolta. Naulat saatiin Riihimäen Teräs-rautakaupasta.

Majan, saunan ja kalamajan luovuttaminen Marsalkalle

Muutamaa päivää ennen juhannusta 1945 rakennustyö valmistui, ja Noponen toimitti Marsalkalle ilmoituksen rakennustyön valmistumisesta luovutettavaksi omistajalleen. Nämä muutamat päivät Saara Kassari tyttärensä Irman kanssa kävi siivoamassa Majaa ja muita rakennuksia, pesemässä astiastoja ja lasistoja sekä asettamassa verhoja ja kukkia paikoilleen. Irma Kantola (o.s. Kassari) kertoo vuonna 2006 Erkki Munukan tekemässä haastattelussa ihmetelleensä astioiden suurta määrää, kun elettiin pula-aikaa. Selitys oli luonnollinen. Ne olivat lahjoja monilta tahoilta Mannerheimin syntymäpäivään liittyen. Hän kertoo myös ihastelleensa taidokasta ja runsasta sisustusta, jonka rintamamiehet olivat tehneet lahjaksi ylipäällikölleen puhdetoina palveluksen ohessa. Lähestulkoon kaikki tämä on vierailijoiden nähtävissä Marskin majalla edelleen. Irma Kantola jatkaa: ”Ajoimme polkupyörillä kartanolta joka päivä noin kymmenen kilometrin matkan edestakaisin. Ei silloin autoja ollut, eikä bensaakaan saanut. Viimeisenä iltana meni aamun tunneille asti.

Irma Kantola kertoo ibastelleensa taidokasta ja runsasta sisustusta, jonka rintamamiehet olivat tehneet lahjaksi ylipäällikölleen pubdetöinä palveluksen ohessa. Kuva SMMM arkisto.

Kun me sitten aamulla ajelimme kotia kohti, äiti huusi äkkiä, nyt ne tulee! Meillä oli työvaatteet päällä ja hyppäsimme pois pyöriltämme, panimme ne paikalla olleen halkopinon viereen seisomaan ja piilouduimme itse halkopinon taakse. Kun Marskin autokolonna sitten tuli sille kohdalle, isä havaitsi pyörät ja sanoi: Meidän naisten pyörät. Kolonna pysähtyi ja meidät raahattiin niine hyvinemme autoihin, äiti herrojen kanssa ja minä vähän vaatimattomampaan seuraan, työvaatteet päällä. Tilaisuudesta otettiin valokuva, ja kun sitä myöhemmin katseltiin, joku sanoi: Tuossa on Marski, Bäckman, Kalaja, mutta kuka tuo nainen on? Kenraali Raappana tai joku muu oli vastannut: ”Se on varmaan joku inkeriläisnainen.” Ne vaatteet hävetti meitä. Äidillä oli saappaat jalassa ja huivi päässä.” Irma-rouva kertoo edelleen, että kun he olivat kävelleet autoilta

Saara Kassari oli ollut tyttärensä kanssa siivoamassa Majaa, kun Marski seurueineen oli tullut etuajassa paikalle. Vasemmalla henkilääkäri Kalaja, Mannerheim ja Saara Kassari. Kuva Kassarin perbearkisto.

Majaa kohti, Marski oli kävellyt tien syrjää ruohikossa, niin että hän, Irma-neiti, oli saanut kävellä hiekkapolkua pitkin. Sen hienompaa herraa en ole tavannut, ja kun Marski oli minua kätelty, en kahteen päivään pessyt käsiäni”. (Leppäniemen kartanon arkisto)

Mannerheim oli tullut junalla Riihimäelle jo iltayöstä edellisenä päivänä. Mukana olivat adjutantit Grönvall ja Bäckman sekä henkilöäkäri Kalaja. Tulomatalla Riihimäeltä Marsalkka poikkasi Leppäniemen kartanossa noutamassa Paavo Kassarin. Majalla olivat Marsalkkaa seurueineen vastaanottamassa kenraalimajuri Erkki Raappana, arkkitehti Eino Pitkänen sekä rakennusmestari Heikki Noponen. Noponen oli järjestänyt rakennusmiehet Majan eteen paririviin, teki sotilaallisen ilmoituksen Marsalkalle ja ojensi hänelle päärakennuksen avaimen. Kenraali Raappana piti luovutuspuheen, jossa oli teemana ”oma tupa, oma lupa”. Sisään astuttuaan Marsalkka toisti samat sanat ja totesi Majan olevan ensimmäinen hänen omistamansa talo.

Tähän Marsalkan lausumaan saattaa sisältyä piiloviesti. Mannerheimin täyttäessä 75 vuotta, eduskunnan puhemiehet, Väinö Hakkilan johdolla, kävivät onnittelemassa ylipäällikköä ja ojensivat adressin, jolla eduskunta ilmoitti haluavansa ”antaa kansamme kunnioituksen, kiitollisuuden ja rakkauden osoituksena Teille oman kodin valtakunnan pääkaupungissa”. Tällä tarkoitettiin Mannerheimin Kaivopuiston kotia, jossa Marsalkka oli asunut yli 20 vuotta, ja joka on nykyisin Mannerheim-museo. Eduskunnassa luultiin, että talo on valtion omaisuutta. Karu totuus paljastui puhemiehille, kun kauppaneuvos Karl Fazer, Mannerheimin hyvä ystävä, kävi ilmoittamassa eduskunnassa olevansa edelleen talon omistaja. Mannerheimille asia paljastettiin vasta talven 1945 eduskuntavaalien jälkeen. Hakkila pyysi audienssin Tasavallan Presidentti Mannerheimin luokse pyytäen anteeksi, ettei Kaivopuiston kodin hankkiminen ollut onnistunut. Sen sijaan eduskunta haluaa antaa 12 miljoonan markan rahalahjan ja toteuttaa tällä tavoin onnittelunsa. Aluksi Mannerheim kieltäytyi ja maksoi välittömästi taannehtivasti vuokrat kesästä 1942 alkaen. Muutaman viikon kuluttua Hakkila tuli toisen kerran Tamminiemeen ja esitti eduskunnan toiveen lahja-asiassa. Nyt Mannerheim otti myönteisemmän kannan esitettyyn rahalahjaan. Hän sanoi voivansa ajatella asiaa, jos eduskunta suostuu siihen, että hän hankkii lahjarahalla itselleen kiinteistön tai maatilaa.

Mannerheimin nuorempi adjutantti O. R. Bäckman muistelee, että viikonloppuisin keväällä 1945 kierreltiin Uttamaata noin kuuden peninkulman säteellä Helsingistä. Hän etsi kohdetta, joka luontonsa puolesta olisi sopiva. Niin me ajelimme aina viikonloppuina ja katselimme pitäjää ja niiden maatiloja. Mannerheimin hyvä ystävä vuorineuvos Petter Forsström, Lohjan Kalkkitehdas Oy:n johtaja oli saanut tietää, että Virkkalassa on maatila myytävänä. Niinpä ”Kalkki-Petteri” ehdotti, että presidentti tulisi katsomaan sitä. Kauppa Kirkniemen kartanosta syntyi pari kuukautta myöhemmin siitä, kun presidentti oli ottanut vastaan Metsästyshämeen avaimet rakennusmestari Heikki Noposelta Punelian rannalla Lopella. (Juha Bäckman, Jarno Koivumäki, Nikolai Marschan 2011, 118)

Palataan takaisin Majan luovutustilaisuuteen. Majan tuvassa Marsalkka sanoi silminnähden liikuttuneena kokevansa saman tunnelman kuin vajaa kolme vuotta

Luovutustilaisuudessa Marsalkka tarkasti myös rantasaunan, jonka löylyihin hän oli jo ihastunut Lieksajärven rannalla. Kuva SMMM arkisto.

Marsalkka näki nyt kalamajan ensimmäistä kertaa, sillä se rakennettiin Lieksajärvelle vasta Mannerheimin Rukajärvellä käynnin jälkeen kesällä 1943. Kuva SMMM arkisto.

aikaisemmin 9. syyskuuta, astuessaan Majan pirttiin Lieksajärven rannalla. Niin samanlainen oli sisustus ja kalustus lähes kaikkia yksityiskohtia myöten. Näin hän sai ottaa uudestaan vastaan tämän harvinaisen arvokkaan lahjan satureiltaan. Marsalkka tarkasti myös rantasaunan, jonka lölyihin hän ehti tutustua ja ihastua Lieksajärven rannalla kolmen päivän vierailunsa aikana. Salmen takana olevaa kalamajaa tarkastamaan soudettiin yhdessä rakennustyötä johtaneen rakennusmestari Noposen kanssa. Marsalkka näki nyt kalamajan ensimmäistä kertaa, sillä se rakennettiin Lieksajärvelle vasta Mannerheimin Rukajärvellä käynnin jälkeen kesällä 1943.

Suomen Marsalkka metsästysmajan isäntänä

Mannerheim oli valittu eduskunnan päätöksellä 4.8.1944 tasavallan presidentiksi. Hänellä katsottiin olevan parhaat edellytykset Suomen irrottamiseen sodasta Neuvostoliittoa vastaan. Toisen maailmansodan voittajat, ns. liittoutuneet, joista merkittävimmät valtiot olivat Yhdysvallat, Neuvostoliitto, Britannia, Ranska ja Kiina, asettivat valvontakomission 19.9.1944 valvomaan rauhanehtojen toteutumista. Lapin sota saksalaisten joukkojen karkottamiseksi Suomesta päättyi vuoden 1945 huhtikuun loppuun mennessä. Kun Marsalkka vastaanotti metsästysmajansa avaimet, maassa oli ollut rauha vasta kaksi kuukautta, ja neuvostoliittolaisen kenraalileversti Zdanovin johtama valvontakomissio piti Suomen valtionjohtoa ahdingossa. Raskain asia sotakorvausten ohella oli komission vaatimat sotasyylisöikeudenkäynnit. Käytännössä valvontakomissio oli annettu Neuvostoliiton hallintaan, vaikka siinä oli mukana myös brittejä.

Aikalaisten kuvausten mukaan Mannerheim oli vaativassa tilanteessa aidosti kiitollinen saamastaan erityisestä lahjasta ja arvosti sitä. 78 vuoden ikäinen tasavallan presidentti, Suomen marsalkka haki virkistystä ja rauhaa satureiltaan saamalla Majalla. Erityisesti häntä kiehtoivat rantasaunan pehmeät lölyt, joiden jälkeen hän lähes poikkeuksetta halusi sukeltaa Punelian puhtaaseen veteen, joskus hyytävän kylmäänkin.

Mannerheimin Majalla käyntien lukumäärästä ei ole varmaa tietoa, mutta useimmissa lähteissä puhutaan kahdeksasta kerrasta. Autonkuljettajien Ahon, Järvisen ja Nuotion sekä sotilaslähetä Juhosen Teuvo Zettermanille kertoman mukaan näiden käyntien lisäksi Mannerheim kävi Majallaan ainakin kymmenen kertaa. Tuo lukumäärä vaikuttaa suurelta huomioon ottaen Marsalkan iän, presidentin työpaineen vallitsevassa tilanteessa, sairaudet ja sairaalassa olot. Vuoden 1945 lopussa hän oli lisäksi kuusi viikkoa hoitamassa terveyttään Portugalissa. Majan vahtimestari Edvin Hämäläinen, joka asui Majassa lähetien huoneessa ja lämmitti aina saunan Marsalkalle, kertoo Lopen Lehden haastattelussa tämän käyneen Majalla yhdeksän kertaa.

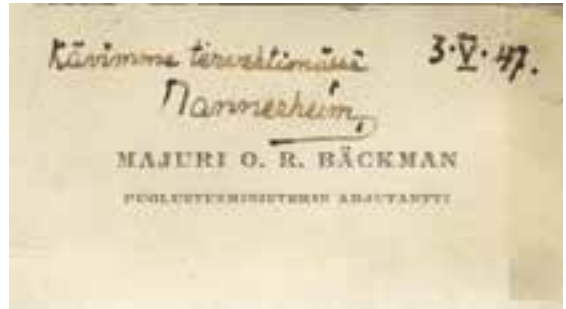
Elokuun lopulla 1945 tehdyllä retkellä saunan edessä vasemmalta Mannerheim, ministeri Henrik Ramsay, vuorineuvos Henry Hackman, majuri O. R. Bäckman ja Sisu-koira. Kuva Reino Juhonen.

Eversti Bäckman on kertonut Majalle vuoden 1945 elokuun lopulla tehdystä retkestä, jonka aikana Marsalkan terveydentila heikkeni merkittävästi. Retki alkoi lupaavasti, ja tarkoitus oli viipyä perillä peräti kolme päivää. Marsalkka oli kutsunut vieraakseen ystävänsä Henrik Ramsayn ja vuorineuvos Henry Hackmanin. Käveltiin, soudeltiin ja nautittiin loppukesän kauniista luonnosta. Retken isäntä oli hyväntuulinen ja vapautunut. Sotilaslähetä Reino Juhosen kuvaus retkestä on liite nro 5. Toisena päivänä lounaan jälkeen Marsalkka sai voimakkaita vatsakipuja ja joutui palaamaan Helsinkiin sekä viettämään sairaalassa muutamia päiviä vatsahaavan vuoksi. Sitä ei kuitenkaan tarvinnut leikata.

Ruokailun jälkeen Marski vieraineen kävi soutelemassa järvellä. Airoissa Henry Hackman, keskellä Henrik Ramsay ja Marski istuu perätuhdolla. Kuva Reino Juhonen.

Toinen eversti Bäckmanin mieleen jäänyt matka tehtiin vuotta myöhemmin 2.-3.6.1947. Matka liittyi Marsalkan tulossa olevaan 80-vuotispäivään. Seurueessa olivat adjutantti, majuri Carl-Olof Lindeman sekä majuri Bäckman, joka oli jo siirtynyt uuteen tehtävään. Mukana oli myös autonkuljettaja, taloudenhoitaja ja emännöitsijä. Marsalkka ja vieraat viihtyivät erinomaisesti nauttien kauniista ympäristöstä ja kesäsäästä. Toisen päivän lounaan jälkeen isäntä ja adjutantti Lindeman lähtivätkin yllättäen viettämään Marskin syntymäpäivää Nakkilan kartanoon. Marsalkka halusi viettää merkkipäiväänsä ilman julkisia kunnianosoituksia.

Todistuskappale Marsalkan ja majuri Bäckmanin yllätyskäynnistä Saara ja Paavo Kassarin kesähuvilalla. Kuva Kassarin perhearkisto.

Erästä Marsalkan vierailusta jäi Saara ja Paavo Kassarille todistuskappale. Marsalkka oli päättänyt käydä katsomassa ja tervehtimässä heitä, jos he sattuisivat olemaan Majan läheisyydessä sijaitsevalla kesähuvilallaan. Todistuskappaleena oli majuri Bäckmanin käyntikortti, johon Marsalkka oli kirjoittanut terveisensä ja joka oli pujotettuna oven rakoon.

Marsalkan viimeinen käynti metsästysmajallaan tapahtui aikaisin keväällä 1948. Matkalla olivat mukana kenraali Martin Wetzter, Mannerheimin ystävä jo vapaussotaa edeltävältä ajalta, ja adjutantti, everstiluutnantti Lindeman. Vahtimestari Edvin Hämäläinen oli lämmittänyt saunan. Tapansa mukaan Mannerheim oli laiturilta hypäten mennyt uimaan viileästä säästä ja hyytävästä vedestä huolimatta. Adjutantin ei auttanut muu kuin hypätä 80-vuotiaan isäntänsä perässä. Tunnelma vierailulla oli Lindemanin kertoman mukaan haikea: Marsalkka oli jo allekirjoittanut Majan luovutuskirjan Suomen Yleisen Metsästäjäliiton kanssa.

Elokuun lopussa 1945 tapahtuneen terveydentilansa heikentymisen jälkeen Mannerheim täydensi testamenttiaan 15.9.1945. Hän lisäsi siihen säädöksen jossa luki: ”Metsästysmajani sekä siihen kuuluva Leppäniemen verotalon RNo 1/96 alainen maa, sijaitseva Lopen pitäjän Salon kylässä, on annettava kenraalimajuri Raappanan valitsemalle järjestölle, jonka tulee pitää kunnossa metsästysmajaa ja sopivalla tavalla käyttää sitä suomalaisten upseerien huviksi ja virkistykseksi.” Tämä asia tuli tietoon vasta Mannerheimin kuoltua vuonna 1951.

Kenraali Raappanan pidätys Leppäniemen kartanossa

Leppäniemen kartanossa vietettiin vuoden 1947 helmikuussa rouva Saara Kassarin 50-vuotisjuhlaa sekä tyttären, Irman ja Matti Kantolan kihlajaisia. Irma Kantola muistelee tapahtumaa vuonna 2006 tehdyssä haastattelussa. ”Iltapimeällä tuli kelmin näköisiä miehiä, jotka kysyivät oliko kenraali Raappanan autonkuljettaja paikalla. Meidän renki oli niille sanonut, että on se, mutta se syä ny. Miehet, Valpon (Valtiollinen poliisi) miehiä, sanoivat, että heidän pitää viedä kenraali Raappana kuulusteltavaksi vielä samana iltana. Raappana oli luvannut olla työpaikallaan aamulla kello kahdeksan, mutta se ei miehille kelvannut. Kun Raappana sitten tuli yläkerrasta, ihmiset muodostivat kunniakujan ja lauloivat hänelle. Raappana oli vain sanonut, ettei elämä siihen loppuisi.”

Lopen Lehti uutisoi tapahtumasta 26. helmikuuta 1947 ilmestyneessä numerossaan ja kertoo Valpon toiminnan herättäneen pahennusta kaikissa kotimaisissa päivälehdissä, jopa joissain ulkomaisissakin. Oli kysytty, onko Suomi poliisivaltio ja onko siellä oikeusturvaa sivistysvaltioiden tapaan. Raappana toimi sisäasiainministeriön alaisen rajavartiolaitoksen päällikkönä ja oli iltapäivällä jättänyt työpaikalleen tiedon juhlavierailustaan sekä olevansa aamulla työpaikallaan.

LUKU III

METSÄSTÄJÄLIITOSTA TULEE MARSKIN MAJAN UUSI OMISTAJA

Marsalkka Mannerheim päättää luopua metsästysmajastaan

(Suomen Yleinen Metsästäjäliitto muutti nimensä Suomen Metsästäjäliitoksi vuonna 1957. Yleisesti käytetään nimeä Metsästäjäliitto, kuten tässäkin kirjassa.)

Mannerheimin päätökseen Majastaan luopumiseen oli useita syitä. Ehkä tärkein niistä oli korkea ikä. Hän oli jo 80-vuotias, ja suunnitelmassa oli myös muistelmien kirjoittaminen. Työtä aloitettiin jo vuonna 1946. Mannerheim saneli silloin tulevaa teostaan Erik Hornborgille, mutta tämän ajanpuutteen vuoksi työ lykkääntyi. Mannerheim palkkasi vuonna 1948 eversti Aladar Paasosen pysyväksi apulaisekseen muistelmien laatimiseen.

Kun Marsalkka oli vapautunut presidentin tehtävästä 8.3.1946 ja viettänyt kevään Sveitsissä, hänen vointinsa parani. Hän vietti kesän Kirkniemessä perehtyen ponnekkaisesti kartanonsa kehittämiseen. Seuraavana kesänä rakennettiin uusi navetta ja peruskorjattiin muita rakennuksia. Marraskuun lopulla 1947 Mannerheimin entinen vaiva, vatsahaava puhkesi, ja hänet leikattiin Tukholman Karoliinisessa sairaalassa. Kevään hän vietti toipumiseen Genevenjärven rannalla Sveitsissä. Viimeiset puolitoista vuotta elämästään Marsalkka käytti muistelmiensa tekoon Val Montissa.

Testamentistaan huolimatta Mannerheim päätti luopua Majasta jo elinaikanaan. Ensin hän ajatteli Punaista Ristiä tai partiojärjestöä Majan uudeksi omistajaksi. Nämä päättyivät kuitenkin siihen, etteivät niiden voimavarat riitä metsästysmajan kiinteistön ylläpitoon. Marsalkka oli Punaisen Ristin kunniapuheenjohtaja ja partiojärjestön ensimmäinen kunniapartiolainen. On ymmärrettävää, että vallitsevassa tilanteessa Suomen marsalkan metsästysmajalle ei ollut helppo löytää vastuullista uutta omistajaa. Valvontakomission viimeiset jäsenet olivat poistuneet maasta 25. syyskuuta 1947. Vasta tämän jälkeen presidentti Paasikivi oli julistanut sotatilalakien voimassaolon päättyneeksi. Ne olivat olleet voimassa yhtäjaksoisesti talvisodan syttymisestä alkaen. Raskaat sotakorvaukset rasittivat muutenkin ahdingossa olevaa talouselämää. Myös luovutettavilta alueilta evakuoitujen väestön, ns. siirtoväen asuttaminen vei voimavaroja. Tässä tilanteessa Mannerheimilta jäi huomioimatta Paavo Kassarin kanssa maakaupan yhteydessä tehty suullinen sopimus takaisinosto-oikeudesta, jos Marsalkka luopuu ”Sisulan” eli Majakiinteistön omistuksesta.

Vuorineuvos Henry Hackman, Mannerheimin ystävä, oli Metsästäjäliiton varapuheenjohtaja, ja hän ehdotti Metsästäjäliittoa Marskin majan tulevaksi omistajaksi, kun edelliset ”kandidaatit” luopuivat kunniaista. Kenraali Raappana oli Metsästäjäliiton hallituksen jäsen ja hän sai tehtäväkseen esitellä asian liiton hallitukselle. Ainoana ehtona lahjoitukselle Mannerheim esitti, että hänelle rakennetaan Kirkniemeen samanlainen sauna kuin metsästysmajalla on. Hän piti myös hyvänä Majan tulemistä alkuperäiseen käyttöön. Mannerheim oli metsästäjänäkin ansioitunut. Hänet valittiin jo vuonna 1924 Suomen Yleisen Metsästäjäliiton kunniajäseneksi. Kirjan liitteenä 3 on katsaus ”Mannerheim metsästäjänä”.

Metsästäjäliiton hallituksen kokouksessa 31. maaliskuuta 1948 käytiin laaja keskustelu lahja-asiasta ja kannatettiin yksimielisesti lahjoituksen vastaanottamista ja korostettiin sitä, että Majan yhteyteen on luotava riistanhoidollinen mallialue, jonka muodostamiseen on mahdollisuuksia. Edelleen esitettiin ajatus, että samaan yhteyteen voidaan myöhemmin perustaa riistanhoitajakoulu. Keskustelun päätyttyä tehtiin seuraavat päätökset:

- 1. Lahjoitus siihen liittyvällä velvoituksella otetaan kiitollisuudella vastaan ja tekevät sen liiton puolesta edellä mainitut neuvottelijat (Hackman ja Raappana).*
- 2. Lahjakirjalle toivotaan sellainen sisältö, että k.o. omaisuus lahjoitetaan Suomen Yleiselle Metsästäjäliitolle edelleen luovutettavaksi perustettavalle säätiölle, jonka hallituksen ensimmäiset jäsenet nimittää Suomen Yleisen Metsästäjäliiton hallitus. Tämän jälkeen säätiön hallitus täydentää itse itseään.*
- 3. Tarvittavat varat hankitaan keräyksellä ja varojen luovutus tapahtuu siinä muodossa, että lahjoittajat rakennuttavat saunan marsalkan maatilalle. Varojen kerääjäksi valittiin vuorineuvos Hackman.*
- 4. Saunan rakennuttamisen johto ja valvonta jätettiin kenraali Raappanan ja everstiluutnantti Lindgrenin tehtäväksi.*

Lahjakirja allekirjoitettiin 2. huhtikuuta 1948. Mannerheimia edusti valtakirjalla hänen adjutanttinsa majuri Lindeman. Vastaanottajina Metsästäjäliiton puolesta olivat puheenjohtaja, professori Heikki Reenpää ja varapuheenjohtaja, vuorineuvos Henry Hackman.

Saunan rakentamistyöryhmää johti alikersantti Niilo Patrikainen, joka oli Majan alkuperäisiä rakentajia. Sauna valmistui syksyyn mennessä ja tuli maksamaan 602 329,50 mk. Marskin majan rakennusalueen ostohinta 50 000 mk palautettiin lahjakirjan mukaisesti Marsalkalle. Vuorineuvos Hackman keräsi lahjoituksina 632 329,50 mk.

Sisula-säätiön perustaminen ja toiminnan aloitus

Oikeusministeriö antoi luvan Sisula-Säätiön perustamiseen ja hyväksyi sen säännöt 3. kesäkuuta 1948. Sääntöjen mukaan Säätiön tarkoituksena on perustaa riistanhoidollinen mallialue, jota ylläpidetään ja hoidetaan riistanhoidon kehittämiseksi maassamme. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö hankkii Lopen pitäjältä itselleen kiinteistöjä, joko omistusoikeudella tai vuokraoikeudella käytettäväksi riistanhoidollisen alueen keskustana ja kouluttaa henkilökuntaa riistanhoidollisiin tarkoituksiin. Säätiön pohjapääoma on 25 000 markkaa, jota ei saa vähentää, mutta jonka korot voidaan käyttää riistanhoidollisiin tarkoituksiin. Säätiön ensimmäiseen hallitukseen valittiin tohtori R. Bengelsdorff, vapaa-herra René de la Chapelle (senaattori ja valtiopäivämies), vuorineuvos Henry Hackman (toimitusjohtaja Hackman & Co), johtaja M. Hovilainen, everstiluutnantti S.O. Lindgren, apteekkari O. Mannelin, kenraali Erkki Raappana, toimitusjohtaja Heikki Reenpää (kustannusosakeyhtiö Otavan toimitusjohtaja), tohtori Kalle Rikala, maisteri Sven Erik Rosenlew (Oy Rosenlew Ab:n toimitusjohtaja), insinööri Erik Serlachius (G. A. Serlachiuksen toimitusjohtaja) ja maisteri Yrjö Yläne (toimittaja ja eräkirjailija). Säätiön toiminnan lakatessa oikeusministeriön luvalla tai lakkautetaan, Säätiön viimeinen hallitus määrää omaisuuden käytöstä riistanhoidolliseen tai sitä lähellä olevaan tarkoitukseen.

Sisula-Säätiön ensimmäisessä kokouksessa 6. marraskuuta Marskin majalla keskusteltiin siitä, miten lahjoitusta on käytettävä. Puheenjohtajana toiminut Heikki Reenpää antoi ensimmäisen puheenvuoron everstiluutnantti Lindgrenille. Tämä totesi, että runkona toimintaa varten on käytettävissä Marsalkan lahjoitus maa-alueineen ja rakennuksineen, sekä että johtaja Elmgren on lisäksi luvannut luovuttaa vuokraamansa metsästysalueen säätiön käyttöön.

Rakennukset tuskin sopivat muuhun kuin vahtimestarin asunnoksi toimintaa silmällä pitäen. Alueet ovat karuja ja säätiön oma alue on liian pieni riistanhoitotoimenpiteitä varten. Vaikka Elmgrenin alueet noin 7500 ha liitetään säätiön alueeseen, tulisi alueita saada vielä lisää. Jos alueisiin vielä yhdistetään tilanomistaja Kassarin ja Suomen Autobiili-klubin näihin maihin rajoittuvat alueet, saadaan jo yhteensä 10-12 000 hehtaarin laajuinen alue, joka on riittävän laaja riistanhoitoalueeksi. Koska Riistanhoito-Säätiö on keskittynyt tekemään ainoastaan tieteellistä työtä, tulisi Sisula-Säätiön nyt käytännössä osoittaa, miten jänis-, metsälintu- ja hirvikantaamme voidaan kehittää ja niiden viihtyisyyttä lisätä. Peltoja olisi kuitenkin saatava lisää, koska alue muuten on liian karu. Päämääränä tulisi olla mallialueen aikaansaaminen, jotta harrastusta riistanhoitoon voitaisi herättää ja voitaisi suorittaa käytännöllisiä kokeita tarpeellisten toimenpiteiden saamiseksi selville. Avustusta valtiolta tarvittaisiin 1-1,5 miljoonaa tämän työn suorittamiseen. Kalustoa olisi hankittava ja pari miestä palkattava vahtimestarin lisäksi ennen kuin mitään voidaan suorittaa. Vaikka hallituksessa

oli epäilyjäkin suunnitelmien suhteen, Lindgrenin innostava esitys herätti optimismia.

Puheenjohtaja Heikki Reenpää totesi, että taloudellinen puoli on tärkein. Tohtori Rikala jatkoi, että säätiön ohjelma oli määritelty jo säädekirjassa. Sisulasta olisi saatava mallilaitos, jossa myös riistanhoidollinen koulutus tapahtuisi. Ensin tarvitaan talousohjelma ja vasta sen jälkeen voidaan ryhtyä käytännön toimintaa suunnittelemaan ja toteuttamaan.

Seuraavassa kokouksessa joulukuun alussa 1948 Sisula-Säätiön hallituksen puheenjohtajaksi valittiin toimitusjohtaja Heikki Reenpää, varapuheenjohtajaksi vuorineuvos Henry Hackman ja sihteeriksi Heikki Yläne. Rahastonhoitajaksi valittiin kalastusneuvos E. Hellevaara. Velkaa oli koitunut rahankeräyksestä huolimatta runsaat 130 000 markkaa, jonka hoitamiseksi päätettiin ottaa 200 000 markan laina. Asetettiin komitea valmistelemaan Sisula-Säätiön toimintasuunnitelmaa ja yksityiskohtaista menoarviota, jotta voitaisiin anoa valtiolta tukea. Oli myös selvitettävä Sisula-Säätiön ja Riistanhoito-Säätiön suhdetta ja työnjakoa. Everstiluutnantti Lindgren valittiin säätiön toiminnanjohtajaksi.

Maatalousministeri Ikonen oli asettanut jo heinäkuussa 1942 asemasodan aikana toimikunnan pohtimaan, mitä voitaisiin tehdä riistatalouden kohottamiseksi. Toimikunnassa oli Metsästäjäliiton edustajana Martti Hovilainen. Jo joulukuussa samana vuonna allekirjoitettiin Riistanhoito-Säätiön perustamisasiakirja. Hallinnossa oli neljä valtiovallan edustajaa ja kolme edustajaa Metsästäjäliitosta. Tehtävät sisälsivät samoja asioita, mitä nyt kaavailtiin Sisula-Säätiölle. Se sai alusta alkaen valtion, yritysten, yhteisöjen ja yksityisten tukea. Evolle Metsäntutkimuslaitoksen yhteyteen valmistui vuonna 1945 tutkimusasema, jossa oli vakituista palkattua henkilökuntaa ja laajat Metsähallituksen metsät ympärillään. Metsästäjäliitto teki alusta alkaen kiinteää yhteistyötä Riistanhoito-Säätiön kanssa. (Juha K. Kairikko 1991, 480).

Everstiluutnantti S. O. Lindgren oli valittu vuonna 1945 Suomen Automo-
biiliklubin pääsihteeriksi. (Kenraali Mannerheim valittiin AK:n kunniapu-
heenjohtajaksi vuonna 1920.) Varsinainen työ pääsi alkamaan vasta seuraava-
vana vuonna, sillä hän oli pidätettynä asekatkenta-oikeudenkäyntien takia
16 kuukautta. Lindgrenillä oli takanaan ansiokas sotilasura, alkaen Kadet-
tikurssin 15 kadettiväepelistä ja päättyen Ilomantsin ratkaisutaisteluissa pa-
taljoonan komentajaksi. Hänelle oli ehdotettu kahdesti Mannerheimristiä.
Sotilasammunnassa hänellä oli maailmanmestaruuksia sekä joukkue- että
yksilötasolla. Riistanhoidon alalla häntä voidaan pitää yhtenä alan uranuor-
tajista. Vuonna 1939 hän esitteli metsästäjäpäivillä omaa riistanhoitoaluet-
taan osallistujille. Asemasodan aikana hän kirjoitti Riistanhoidon käsikir-
jan, joka oli oppikirjana riistanhoitokursseilla 1950-luvulle asti.

(Tuomas Rantala 2019, 62) (Juha K. Kairikko 1991, 343)

Sisula-Säätiö ei onnistunut saamaan valtion avustusta hyvin perustellusta hakemuksesta huolimatta. Taloustilanne maassamme vuonna 1949 oli erittäin vaikea, oli raskaat sotakorvaukset, siirtoväen asuttaminen ja monta muuta ongelmaa. Myös jo olemassaoleva Riistanhoito-Säätiö vaikutti ymmärrettävästi Sisula-Säätiön mahdollisuuksiin saada valtion ja yksityisten tukea. Jälkikäteen tarkasteltuna näyttää siltä, että Sisula-Säätiön tehtävän toteuttaminen oli mahdoton Riistanhoito-Säätiön olemassaolon seurauksena.

Uusia ratkaisuja Marskin majalle etsitään

Marraskuun 8. päivänä vuonna 1949 pidettyyn Sisula-Säätiön kokoukseen varapuheenjohtaja, vuorineuvos Hackman välitti tiedon, että hän ei katsonut olevan mitään mahdollisuuksia muodostaa Sisulan alueesta jotain käytännöllistä riistanhoitoaluetta, koska maat ovat siellä steriilejä ja kovin pienistä tiloista muodostettuja. Samaa mieltä oli kokouksessa tohtori Bengelsdorff, ja hän piti parempana keskittää kaikki niin käytännöllinen kuin tieteellinen riistanhoitotyö Riistanhoito-Säätiölle. Toiminnanjohtaja Lindgren teki kokoukselle selkoa metsästysmaiden vuokrausoloista. Vuosien 1948, 1949 ja 1950 vuokrat oli maksettu, mutta kaikki vuokraajat eivät olleet suostuneet enää antamaan maitaan säätiölle vuokralle vedoten siihen, että vuokrat eivät olleet tulleet ajoissa maksetuksi sopimuksen mukaisesti.

Ehdotettiin (4 §), että metsästysmaat vuokrattaisiin joko Suomen Autonomiilubille, jonka maat rajoittuvat Sisulan alueisiin, tai jollekin yhtymälle. Kannatettiin yksimielisesti edellistä vaihtoehtoa, siis vuokraamista AK:lle. Tällöin Lindgren ilmoitti, että tämä sopii AK:n suunnitelmiin, koska se on aikonut laajentaa metsästysmaitaan valmistaakseen jäsenilleen ja ulkomaalaisille matkailijoille tilaisuuksia metsästämiseen.

Päätettiin tehdä asiasta ehdotus AK:lle ja kokoontua uudelleen siitä päättämään. Ehdotuksen suostui tekemään suullisesti AK:lle toimitusjohtaja Lindgren. Korostettiin kuitenkin erikoisesti sitä, että tämä toimenpide on väliaikainen.

Kokouspöytäkirjan mukaan Lindgren asioi itsensä kanssa AK:n toimitusjohtajana ja Sisula-Säätiön toiminnanjohtajana.

Viikon kuluttua 15.11.1949 Autonomiili Klubin hallituksen kokouksen pöytäkirjan oikeaksi todistetussa otteessa § 2. *Todettiin, että Leppilammen metsästysalueen luominen oli hyvässä vauhdissa ja että m.m. Suomen Marsalkan Sisula-säätiö oli suostunut liittämään metsästysmajansa AK:n metsästysalueeseen sekä lisäksi asettanut AK:n käytettäväksi nähtävyytenä AK:n kunniapuheenjohtaja, Marsalkka Mannerheimin metsästysmajan, säätiön edelleen suorittaessa kaikki Majan hoitomenot.*

Edellämainittujen Sisula-Säätiön ja AK:n hallituksen kokouksien välillä ei Sisula-Säätiö ollut kokoontunut päättämään asiasta.

Suomen Autobiili Klubi lähetti 5. huhtikuuta 1950 päivätyyn kirjeen Sisula-Säätiölle: *Suomen Autoklubi on 10.11.49 vastaanottanut säätiön tarjouksen. Viitaten oheiseen pöytäkirjajäljennökseen Suomen Autoklubi kohteliaimmin ilmoittaa ottavansa käyttöönsä ja hoitoonsa Sisula-Säätiön Lopen pitäjässä sijaitsevan riistanhoitoalueen. AK sitoutuu suorittamaan vuokrat 1.9.1950 alkaen.*

Kunnioittavasti

SUOMEN AUTOKLUBI

S. O. Lindgren

toim. joht.

Suomen Autobiili Klubille (AK) valmistui kesällä 1949 Matkailuhotelli Lopen naapurikuntaan Tammelaan Leppilammen rannalle. AK:n puheenjohtaja, Saaren kartanon omistaja Erik von Frenckell lahjoitti 13 hehtaarin alueen matkailukeskuksen rakentamiseen. Tähän alueeseen Lindgren viittaa edellä mainitussa pöytäkirjan otteessa, jossa puhutaan Leppilammen metsästysalueesta. (Tuomas Rantala 2019, 74 ”Vuosisata vapaan liikkuvuuden puolesta”).

Sisula-Säätiön hallituksen vuosikokouksessa huhtikuun 6. päivänä 1950 valittiin entiset toimihenkilöt uudelleen ja hyväksyttiin säätiön sääntöjen mukaiset vuosikokousasiat. Lisäksi luettiin Suomen Autobiili Klubilta saapunut edellä kerrottu kirjelmä, joka koski Sisulan metsästysmaiden luovuttamista AK:n käyttöön. Päätettiin periaatteessa suostua AK:n ehdotukseen, mutta valtuutettiin puheenjohtaja ja sihteeri sopimaan AK:n kanssa taloudellisista ym. luovutuksen yhteydessä esiintyvistä seikoista.

Toimintakertomuksessa vuodelta 1948 todetaan, että Sisula-Säätiön suunnittelema riistanhoitotoiminta oli kohdannut vaikeuksia, koska tarvittavia varoja ei ollut saatavissa, ja velkoja oli noin 200 000 mk vuoden 1949 lopussa. Tästä johtuen oli tarjottu AK:lle mahdollisuutta metsästysmaiden vuokraukseen. AK oli suostunut tarjoukseen, mutta Säätiön puolelta asia oli vielä avoinna.

Toiminta Sisulassa oli vaatimatonta vuonna 1950. Pientiloilta oli vuokrattu rehevempiä metsästysmaita, joissa oli mukana vesistöjen ranta-alueita. Teerien ruokintaa oli tehty ja riistapoliisit saattoivat koiranomistajia syytteeseen irrallaan olevista koirista. Metsästys-oikeuksia oli noin 5 000 hehtaarille, mutta metsästystä ei tapahtunut juuri lainkaan.

Metsästäjäliitto luopuu vuokraussuunnitelmasta

Kevään 1951 vuosikokouksessa toiminnanjohtaja Lindgren ilmoitti, että Suomen Automobiili Klubi luopuu Sisulan maiden metsästysoikeudesta ja oikeudesta käyttää Marskin majaa nähtävyytenä jäsenilleen ja vierailleen. Vastaavasti säätiön hallitus päätti pitää Sisulan Majan metsästysalueineen edelleen omassa hallussaan. Asiakirjojen valossa AK ei ollut edes saanut edellä mainittuja oikeuksia, sillä ehdot olivat sopimatta ja sopimus tekemättä. Kokouksessa päätettiin varata säätiön ja Suomen Yleisen Metsästäjäliiton hallituksen jäsenille vieraineen metsästystilaisuuksia Sisulan mailla määrättyä päivämaksua ja vapaaehtoista kannatusmaksua vastaan. Vartija Edvin Hämäläisen suhteen päätettiin, että hän saa asua perheineen Sisulassa edelleen sitä vastaan, että hän vartioi Majaa ja hoitaa sitä. Mikäli hän suostuu suorittamaan annettavien ohjeiden mukaan riistanhoitotyötä alueella, maksetaan hänelle tästä 3 000 mk kuukaudessa.

Ainoastaan kerran vuoden aikana järjestettiin Metsästäjäliiton hallituksen jäsenille jahti, jonka aikana saatettiin yksi salametsästäjä syytteeseen ja takavarikoitiin hänen ampumansa jänis.

Vartija, työnjohtaja Hämäläinen vapautettiin toimestaan 31.8.1951, koska hän oli saanut itselleen oman asunnon eikä halunnut jatkaa enää riistanhoitotyötä. Hämäläinen lupasi kuitenkin pitää Majaa silmällä käymällä siellä pari kertaa viikossa.

Vuorineuvos Hackmanin tilalle säätiön hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin vuorineuvos Sven Fazer (Fazer Oy:n toimitusjohtaja) ja tohtori Bengelsdorffin tilalle hallitukseen johtaja Georg Nordblad.

Edvin Hämäläinen (1917-2001) oli kotoisin Rantasalmelta. Hän toimi Marskin majan palveluksessa 35 vuotta. Mannerheimin toimeksiannosta Sotainvalidien Veljesliitto valitsi hänet metsästysmajan vahvistemestariksi vuonna 1945. Edvin Hämäläinen ilmoittautui 21.6.1945, saamansa käskyn mukaan Riihimäen asemalla marsalkan adjutantille eversti Grönvallille, jonka kyydissä hän tuli Majalle. Tuona päivänä Tasavallan Presidentti, Suomen Marsalkka Mannerheim otti vastaan metsästysmajan avaimet Lopen Salonkylässä, ja samalla alkoi Edvin Hämäläisen 35-vuotinen, monipuolinen tehtävien hoito Mannerheimin metsästymajalla. Mannerheim itse oli hänen työnantajansa siihen saakka, kunnes luovutti Majan Metsästäjäliitolle kolme vuotta myöhemmin.

*Edvin Hämäläinen oli 35 vuotta Majan vahtimestari.
Hänen vaimonsa Idakin avusti Majan toiminna.
Kuva Kari Hämäläinen.*

Korporaali Hämäläinen palveli Rukajärven suunnan JR 31:ssä ja haavoittui vaikeasti Omelian mottitaisteluissa heinäkuussa 1941 menettäen oikean käsivartensa. Seuraavana vuonna Hämäläinen oli Sotainvalidien Veljesliiton välityksellä metsätyönjohtajakurssilla Ruotsissa. Vuonna 1947 hän avioitui lähellä sijaitsevan Myllylän maatalon tyttären Ida Lassilan kanssa. Vuosina 1950-1968 Edvinin päätoimi oli metsätyönjohtajana Lohja Kotka Oy:n palveluksessa. Tuonakin aikana hän ja Ida suorittivat monenlaisia talonmiehen palveluksia Majalla. Ida esimerkiksi toimitti perheen maatilalta maidon kantiinin tarpeisiin useana kesänä 60-luvulla. Edvin oli tarvittaessa myös pääsylippujen myyjänä ja oppaana Marskin majalla vierailijalle. Täytettyään 63 vuotta, Edvin Hämäläinen jäi hyvin ansaitulle eläkkeelle myös Marskin majan tehtävistä vuonna 1980. Marsalkka Mannerheimin syntymän 120-vuotisjuhlassa Marskin majalla 27.5.1987 Puolustusvoimain komentaja Jaakko Valtanen ojensi Edvin Hämäläiselle Puolustusvoimien ansiomitalin.

Metsästäjäliitto päättää luopua kokonaan Marskin majasta

Vuoden 1952 alussa Sisula-Säätiön hallitus päätti ryhtyä toimenpiteisiin Majakiinteistön myymiseksi. Sopivaa ostajaa ei kuitenkaan vuoden aikana löytynyt. Vuokrattu metsästysalue oli käytännössä rauhoitettuna. Säätiön tai Metsästäjäliiton hallituksen jäsenet eivät käyneet kertaakaan metsästävässä alueella.

Kun Sisulan myyminen ei ottanut onnistuakseen ja kun sitä joillain tahoilla ei pidetty sopivanakaan, päätettiin ryhtyä neuvotteluihin Seurasaaren ulkomuseon kanssa rakennuksien siirtämiseksi sinne. Jos tämä ei onnistuisi, perustettaisiin Sisulan hoitoa varten kannatusyhdistys. Toiminnanjohtaja ja sihteeri saivat tehtäväksi päättää metsästysmaiden luovuttamisesta jollekin metsästysyhdistykselle tai yksityisille metsästäjille sillä ehdolla, että alueella suoritetaan tehokasta riistanhoitoa.

Kustannusosakeyhtiö Otava oli vuoden aikana lahjoittanut 25 000 mk juoksevien menojen maksamiseksi.

Seuraavana vuonna heräsi ajatus Sisulan lahjoittamiseksi Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalle määrätyillä ehdoilla ja velvoitteilla. Tämä tapahtui jo ennen neuvotteluja Seurasaaren ulkomuseon kanssa.

Vuoden aikana käytyjen neuvottelujen tuloksena ylioppilaskunnan puheenjohtajisto ilmoitti halukkuudesta ottaa Marskin maja hoitoonsa ja samalla vaalia ”Suomen Marsalkka Mannerheimin kuolematonta muistoa”. Majaa tultaisiin käyttämään myös ”sosiaaliseen huoltotoimintaan muun muassa sotaorpojen kesäsiirtolatoimintaan”.

Säätiön vuosikokouksessa 1954 keväällä oltiin Majan luovuttamisen kannalla ja päätettiin, että lahjoitus tehdään myöhemmin määrättävin ehdoin ja velvoituksin. Asiasta päätettiin kuitenkin ilmoittaa Paavo Kassarin perikunnalle ennen lopullista luovutuspäätöstä.

Kustannusosakeyhtiö Otava ja vuorineuvos Petter Forström lahjoittivat kumpikin 25 000 mk, ja saman suuruiset lahjoitukset olivat luvassa Koulutarpeiden Keskusliike Oy:ltä ja Yhtyneet kuvalehdet Oy:ltä. Metsästäjäliitolta ja AK:lta olleet lainat maksettiin takaisin, ja toiminnanjohtaja Lindgrenin esittämää saatavaa lyhennettiin. Tästä jäljelläoleva osa ja puheenjohtaja Reenpäältä oleva laina päätettiin maksaa, kun saadaan lisää lahjoituksia.

Toiminnanjohtajan tehtäväksi yhdessä ylimetsänhoitaja Virtasen kanssa annettiin sopia metsästysmaiden luovuttamisesta jollekin Hämeenlinnan tai sen lähistön metsästysseuralle.

Marskin maja matkailukohteena ensimmäisiä kertoja

Riihimäen reserviupseerikerhon jäsenet vierailivat Lopella lokakuun viimeisenä sunnuntaina vuonna 1952 loppilaisten reserviupseerien kutsumina. Lopella oli parikymmentä reserviupseeria, joista puolet oli Riihimäen reserviupseerikerhon jäseniä. Loppilaisten oma kerho perustettiin kuukauden kuluttua. Sankarihaudalla kunniakäynnin jälkeen vierailuohjelma jatkui Marskin majalla. Edvin Hämäläinen esitteli metsästysmajaa ja sen historiaa. Lopen Lehdessä olleen artikkelin mukaan hän muisteli myös ”suurta isäntäänsä”, jonka palveluksessa hän oli viisi vuotta toimiessaan Marskin majan vahtimestarina. Metsästysmajalta isännät ja vieraat siirtyivät Lopen kunnanlääkärin, lääkintäkapteeni Allan Löfgrenin huvilalle, jossa vierailu jatkui takkatulen ääressä.

Seuraavan kerran Lopen Lehti uutisoi Marskin majasta **heinäkuussa 1954**. Lopen-Kuoparsaaren Martat olivat kutsuneet Riihimäen Martat vierailu- ja virkistysmatkalle Lopelle. Kirkonmenojen jälkeen laskettiin seppel sankarihaudalle ja laulettiin ”Oi kallis Suomea”. Vanhaan kirkkoon tutustumisen jälkeen siirryttiin Marskin majalle. Siellä Marttojen puheenjohtaja Aino Pyyhtiä lausui tervehdyssanat. Monipuolisen ohjelman jälkeen opettaja, Lopen reserviupseerien hallituksen jäsen, reservin vänrikki, koulunjohtaja T. J. M. Saloranta esitteli Marskin majaa ja sen historiaa. Yhteinen saunominen ja uinti päätti marttojen vierailun Majalle. Lopen Martat tekivät toisen virkistysmatkan Majalle vielä elokuun alussa.

Vuoden kuluttua elokuussa Lopen kansallisseura isännöi alueen kansallisseurojen vierailua Lopella ja Marskin majalla, jossa oli ohjelmaa ja kahvitarjoilu.

Vaikka Metsästäjäliitto oli jo päättänyt luopua metsästysmajasta, toiminnanjohtaja Lindgren lähestyi Sisula-Säätiön hallitusta 19.8.1954 päivätyllä kirjeellä, jossa hän esitti Majan esittelyä maksua vastaan. Edvin Hämäläinen tai hänen appensa esittelisivät Majaa seurueille esimerkiksi 500 mk:n maksusta, josta esittelijä saisi puolet ja puolet jäisi Maja-yhdistykselle.

Lahjoitus Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalle ei onnistu

Vuoden 1954 aikana käydyissä neuvotteluissa kävi ilmi, että oikeusministeriön mukaan Sisula-Säätiön säännöt eivät mahdollista säätiön lopettamista ja lahjoitusta Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalle. Sääntöjen mukaan säätiön omaisuus tulee käyttää

riistanhoidollisiin tarkoituksiin säätiön lopettamistapauksessakin. Neuvottelujen aikana oli esillä myös Sisulan lahjoittaminen Suomen reserviupseeriliitolle.

Vuosikokouksessa **keväällä 1955** tehtiin päätös Sisulan myymisestä mieluummin jollekin aatteelliselle- tai yleishyödylliselle yhteisölle ja rahojen käyttämisestä riistanhoidollisiin tarkoituksiin.

Tilanteen sekavuudesta kertoo Ylioppilas-lehden nro 20 etusivullaan 13.5.1955. ”*Kuten syksyllä kerroimme, sai ylioppilaskunta vuosi sitten tiedon, että Sisula-Säätiö, jonka hallinnassa kauniilla paikalla, Lopen Punelia-järven rannalla sijaitseva Suomen marsalkan alkuaan Itä-Karjalaan rakennettu metsästysmaja, on ollut halukas luovuttamaan korvauksetta mainitun Majan ja sen n. neljän hehtaarin suuruisen maa-alueen, jolla Maja sijaitsee, ylioppilaskunnan hoitoon ja hallintaan. Ylioppilaskunnan hallitus asettui puoltamaan metsästysmajan ottamista ylioppilaskunnalle. HYY:n taloustoimikunta asettui niin ikään yksimielisesti puoltavalle kannalle. Ylioppilaskunnan esdustajistolle esiteltiin asia viime perjantaina pidetyssä kokouksessa, jolloin esustajisto yhtyi sille tehtyyn esitykseen ja ilmoitti kiitollisuutensa Sisula-Säätiölle tarjouksen johdosta.*”

Uudessa tilanteessa käännyttiin Paavo Kassarin perikunnan puoleen, kun oli käynyt ilmi Marsalkan antama suullinen lupaus etuosto-oikeudesta, jos Sisula tulisi myytäväksi. Näytti siltä, että perikunta ostaisi Sisulan perustettavaa säätiötä varten. Tämä ottaisi huolehtia Marskin majasta ja siihen liittyvien muistojen vaalimisesta, mikäli järjestely on mahdollista säätiölainsäädännön kannalta.

Vuoden 1956 keväällä pidettyyn vuosikokoukseen mennessä halukkuutensa vastaanottaa tai ostaa Sisula olivat ilmoittaneet Helsingin yliopiston ylioppilaskunta, upseerijärjestöt ja Paavo Kassarin perikunta. Hallitusneuvos Urho Miettistä pyydettiin avustamaan asiantuntijana.

Oikeusministeriön rekisteritoimiston toimistopäällikön, tuomari Kurkelan lausunnossa 26.9.1955 on kuitenkin kohta, jonka mukaan ”säätiön lakkauttaminen on mahdollista vain mikäli säätiön tarkoituksia ei voida enää toteuttaa”. Lausunnossa todetaan myös, että jos lakkauttamista yritettäisiin, olisi saatava jonkun asiantuntijan tai virkamiesten, esimerkiksi metsästyksenvalvojan, lausunto tästä.

Säätiön puheenjohtaja Reenpää ja sihteeri Yläne jatkoivat neuvotteluja oikeusministeriössä säätiölain siirron aikaansaamiseksi. Neuvotteluissa näytti mahdolliselta, että Sisulan omaisuus olisi mahdollista siirtää upseerijärjestöille Upseeriliitto, Suomen reserviupseeriliitto, Kadettikunta ja Jääkäriiliitto, jotka olivat ilmoittaneet olevansa halukkaita vastaanottamaan lahjoituksen ja huolehtimaan omaisuudesta lahjakirjan hengen mukaisesti. Asiaa auttoi se, että Suomen Marsalkka Mannerheimin testamentin lisäyksessä vuodelta 1945 ilmenee marsalkan alkujaan ajatelleen juuri upseerejaan suunnitellessaan Majan omistusta hänen kuoltuaan.

Sisulan kiinteistöstä huolehti sivutoimenaan työnjohtaja Edvin Hämäläinen. Tilanomistaja Risto Kassari teetti rakennusten vaatimat korjaukset.

Upseerijärjestöistä tulee Marskin majan uusi omistaja

Vuoden 1957 aikana käydyissä neuvotteluissa saavutettiin yhteisymmärrys Marskin majan luovuttamisesta upseerijärjestöille. Sisula-Säätiön puolesta neuvottelijoina olivat puheenjohtaja Heikki Reenpää ja sihteeri Yrjö Yläanne. Oikeusministeriötä edusti rekisteritoimiston toimistopäällikkö tuomari Pentti Kurkela. Hänen ohjeidensa mukaan laadittiin anomus säätiön lakkauttamisesta perustellen sitä säätiölain 18 §:n mukaisesti. Pykälä määrittelee, että säätiö, joka ei voi toteuttaa alkuperäistä tarkoitustaan, voidaan purkaa. Lisäksi Sisula-Säätiö anoo oikeutta siirtää omaisuutensa upseeriliittojen tarkoitusta varten perustettavalle Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. -nimiselle yhdistykselle.

Kokouksessaan 3.12.1957 Sisula-Säätiön hallitus päätti lopettaa säätiön toiminnan ja lahjoittaa säätiön omaisuuden Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. -nimiselle upseerijärjestöjen perustamalle yhdistykselle. Hallituksen pöytäkirjassa mainitaan, että Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n tarkoituksena on hoitaa omistamaansa metsästysmajaa ja vaalia siihen liittyviä muistoja ja perinteitä, elvyttää metsästysharrastusta upseerijärjestöjen jäsenten keskuudessa ja suorittaa riistanhoidollista valistustyötä sekä palvella upseerijärjestöjen virkistystoimintaa. Yllämainitut kohdat ovat SMMM ry:n (käytössä oleva lyhenne Majayhdistyksestä) ensimmäisissä säännöissä. Liite 6.

4.12.1957 saatiin Maatalousministeriön Kalastus- ja metsästystoimiston päällikön, maisteri Tauno V. Mäen lausunto Sisulan alueen sopimattomuudesta riistanhoitoalueeksi.

6.12.1957 Sisula-Säätiössä päivättiin lahjakirja Sisulasta neljälle upseerijärjestölle, Jääkäriliitolle, Suomen reserviupseeriliitolle, Kadettikunnalle ja Upseeriliitolle.

11.12.1957 perustettiin Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin kenraalimajuri Adolf Ehrnrooth.

21.2.1958 Oikeusministeriö hyväksyi Sisula-Säätiön anomuksen säätiön lakkauttamisesta ja sen omaisuuden luovuttamisesta Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. -nimiselle yhdistykselle.

Sotainvalidien veljesliitto lähestyi Uudenmaan piirin aloitteesta tammikuun 16. päivänä 1958 kirjatulla kirjeellä Sisula-Säätiön puheenjohtajaa Heikki Reenpäää tiedustellen mahdollisuutta saada Marskin maja sotavammaisten ja heidän perheenjäsentensä virkistyskäyttöön. Tämä tiedustelu ei vaikuttanut edellisvuoden lopulla tehtyihin päätöksiin.

LUKU IV

UUSI AIKA KENRAALI ADOLF EHRNROOTHIN JOHDOLLA

Upseerijärjestöjen mukaantulo Marskin majan historiaan

Suomen reserviupseeriliitto mainitaan Sisula-säätiön käymissä neuvotteluissa Suomen ylippilaskuntien liiton ohella mahdollisena lahjoituksen saajana jo vuoden 1954 aikana. Oikeusministeriön rekisteritoimiston toimistopäällikkö Pentti Kurkela eväsi Säätiön lopettamisen ja Majakiinteistön lahjoittamisen Ylioppilaskuntien liitolle säätiön Säädekirjaan perustuen 26.9.1955. Hänen esimiehensä hallitusneuvos Unto Miettinen ilmoitti tuolloin yhtyvänsä toimistopäällikön mielipiteeseen. Unto Miettisen mielestä *olisi pyrittävä löytämään sellainen sopiva ostaja, aatteellinen yhdistys t.m.s., joka voisi koota tarvittavan pääoman*. Sisula-Säätiöstä lähestyttiin upseerikuntaa, ja säätiön hallituksen kokoukseen 30. huhtikuuta 1956 mennessä halukkaita ostajia ja vastaanottajia olivat Ylioppilaskuntien liitto, Kassarin perikunta ja Upseerijärjestöt. Hallitusneuvos Miettistä pyydettiin asiantuntijana avustamaan neuvotteluissa. Tässä vaiheessa Upseerijärjestöjen yhteistyöelimestä YTE:stä tuli tärkeä osapuoli Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajan tulevaisuudesta neuvoteltaessa.

Ajatus YTE:n perustamisesta oli syntynyt Marsalkka Mannerheimin syntymäpäivän kunniaksi järjestetyllä vastaanotolla 4.6.1948 Katajanokan upseerikerholla, jonne Suomen Reserviupseeriliiton hallitus ja Upseeriliiton hallitus oli kutsunut vieraikseen Jääkäriliiton ja Kadettikunnan hallituksen jäsenet. Kutsuvieraana oli myös Puolustusvoimain komentaja, jalkaväenkenraali Aarne Sihvo.

Jääkärisäätiön, Kadettikunnan, Suomen Reserviupseeriliiton ja Upseeriliiton sekä näiden yhteistyöelimen yhteisessä juhla kokouksessa Mannerheimin syntymän 90-vuotispäivänä 4.6.1957 Katajanokan upseerikerholla (nykyään käytetään Katajanokan kasino-nimitystä, joka on perua Venäjän vallan ajalta) keskusteltiin Marskin majan tilanteesta. Kokouksen puheenjohtajana toimi Kadettikunnan puheenjohtaja, eversti Viktor Vähätupa ja sihteerinä majuri Eero Korpikoski Kadettikunnasta. Kapteeni, Pohjoismaiden Yhdyspankin (PYP) pankinjohtaja Harry Vitali Reserviupseeriliiton hallituksesta selosti Sisula-Säätiön lahjoituskysymystä ja valitti sen hidasta etenemistä kiittäen samalla professori Reenpäästä ja Sisula-Säätiötä erittäin myönteisestä suhtautumisesta. Reenpää täydensi esitystä selostaen esiintyneitä muodollisia vaikeuksia. Hän kuitenkin uskoi Suomen marsalkan alkuperäisen jälkisäädöksen, jossa on mainittu, että Maja olisi luovutettava ja

käytettävä upseerien virkistykseksi ja hyväksi, johtavan myönteiseen ratkaisuun (YTE:n pöytäkirja).

Marraskuun aikana neuvottelut Sisula-Säätiön, Oikeusministeriön ja YTE:n kesken johtivat päätökseen, jonka mukaan Sisula-Säätiö voidaan lakkauttaa ja omaisuus siirtää tarkoitusta varten perustettavalle Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. nimiselle yhdistykselle. Upseerijärjestöjen yhteistyöelin YTE kokoontui 11.12.1957 Katajanokan upseerikerholle päättämään lahjoituksen vastaanottamisesta ja SMMM ry:n perustamisesta. Puheenjohtajana toimi kenraalimajuri O. Huhtala ja sihteerinä everstiluutnantti N. Simonen. Paikalla oli osanottajia kaikista upseerijärjestöistä, yhteensä 11 upseeria. Päätettiin perustaa Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. Puheenjohtajaksi valittiin Mannerheimristin ritari, kenraalimajuri Adolf Ehrnrooth.

Samana iltana kello 20 SMMM ry piti ensimmäisen kokouksensa. Läsnä olivat eri upseerijärjestöjen valitsevat jäsenet: Upseeriliitosta kenraalimajuri Adolf Ehrnrooth ja everstiluutnantti N. Simonen, Kadettikunnasta everstiluutnantti U. S. Haahti ja majuri A. Haapaniemi, Jääkäriliitosta yliluutnantti L. Aula, Suomen Reserviupseeriliitosta majuri O. Kivelä ja kapteeni H. Vitali. Lisäksi kutsuttuna paikalla oli kapteeni U. Räsänen. Pöytäkirjaa piti everstiluutnantti N. Simonen. Säännöt uudelle yhdistykselle oli laadittu YTE:n toimesta ja hyväksytty 28.11.1957. Liite nro 6. Hallitus valitsi yhdistyksen puheenjohtajaksi Adolf Ehrnroothin ja varapuheenjohtajaksi Harry Vitalin. Sihteeriksi kutsuttiin Suomen Reserviupseeriliiton pääsihteeri, kapteeni Uolevi Räsänen. Uusi yhdistys merkittiin Oikeusministeriössä yhdistysrekisteriin 28.12.1957.

Kirjassa upseerijärjestöistä käytettävät lyhenteet:

JL Jääkäriliitto, myöhemmin JS Jääkärisäätiö, KK Kadettikunta,
RUL Suomen Reserviupseeriliitto, UL Upseeriliitto

Työ Marskin majan hyväksi alkaa

Viikon kuluttua SMMM ry:n perustamisesta pidetty hallituksen toinen kokous 18.12.1957 oli jo työkokous, jossa suunniteltiin toiminnan aloittamista. Ensimmäinen asia työlliställä oli rahoitus kiireellisenä odottavan kunnostustyön aloittamiseksi. Perustetulle yhdistykselle tulisi hankkia yhteisö- ja yksityisjäseniä, joiden vuotuisilla kannatusmaksuilla katettaisiin Majan kunnostus- ja huoltomenot. Lisäksi voitaisiin kerätä maksuja Majan käyttäjiltä. Yhteisöjäsenien vuosimaksuksi päätettiin 10 000 mk ja henkilöjäsenien vähintään 5 000 mk.

Kapteeni, pankinjohtaja Harry Vitali lupasi lähettää PYP:stä rakennusmestari Hele-niuksen arvioimaan Majakiinteistön kunnostamistarpeita ja niiden kiireellisyysjärjestystä. Samalla päätettiin, että puheenjohtajat ja sihteeri ottavat yhteyttä Outokumpu Oy:n toimitusjohtajaan, vuorineuvos Brykiin kuparipeltilahjoituksen saamiseksi. Päätettiin myös

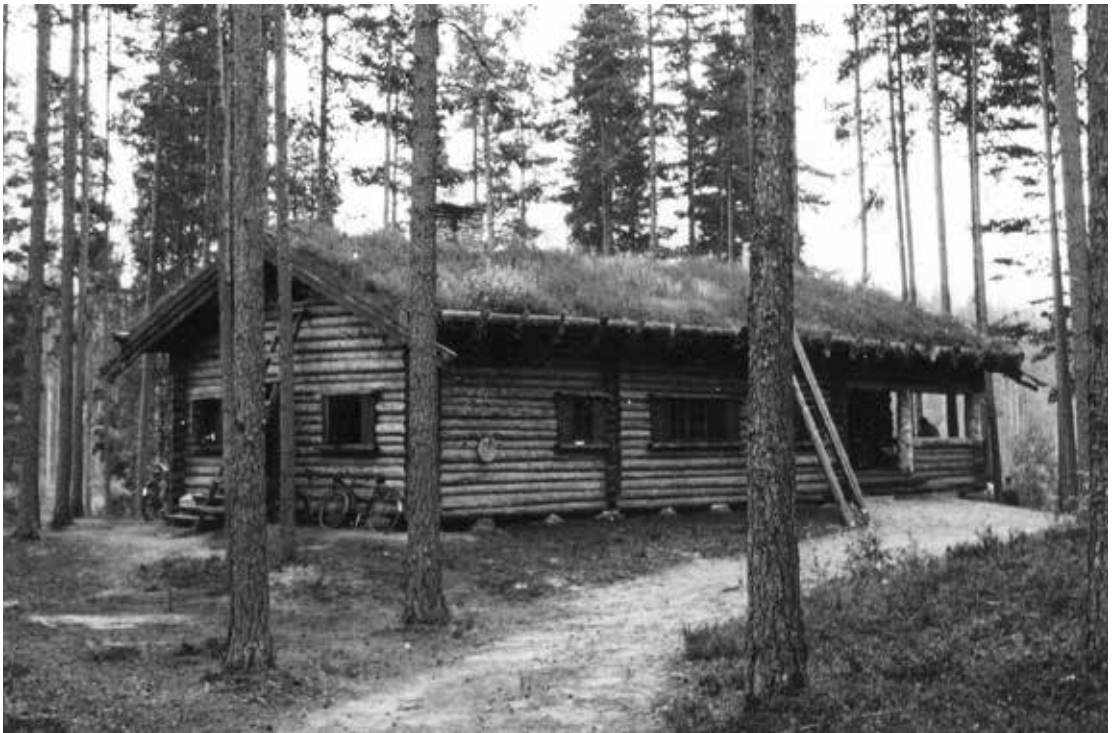
käydä tulevana keväänä Risto Kassarin luona neuvottelemassa lisäranta-alueen saamisesta viereiseltä palstalta.

Yhdistyksen työelimeen nimettiin Vitali, Haapaniemi ja Räsänen. Heidän tehtävänä oli tehdä ehdotus Majan järjestyssäännöistä ja tiedotuksesta upseerijärjestöjen jäsenille. Niinikään heidän tuli selvittää, voidaanko yhdistyksen toiminnan puitteissa jossakin muodossa harjoittaa esimerkiksi riistanhoitoa ja kalanviljelyä.

Sisula-Säätiö luovutti **11.4.1958** lahjakirjalla Suomen marsalkan metsästysmajan SMMM ry:n omistukseen. Liite nro 7. Luovutustilaisuudessa yhdistystä edustivat kenraalimajuri Ehrnrooth ja kapteeni Räsänen. Sisula-Säätiötä edustivat professori Heikki Reenpää ja maisteri Yrjö Yläanne. Yhdistyksen puolesta puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittivat Suomen Metsästäjäliitto ry:lle 288 862 markan suuruisen velkakirjan. Tämän määrän Metsästäjäliitto oli käyttänyt Majan menoihin omia varojaan, jotka se halusi saada takaisin.

Hallituksen kokouksessa 17.4.1958 todettiin edellämainitut asiat ja keskusteltiin Majan katon kiireellisestä korjaamisesta ja turvekatosta luopumisesta. Ratkaisuksi ajateltiin kattuhuopa ja sen päällä malkakatto kyllästetystä puusta, vaikka mahdollisuutta lahjoitukseksi saatavasta kuparikatostakin pidettiin esillä.

Yhdistyksen kannattaviksi jäseniksi hyväksyttiin 11 henkilöä ja 11 liikelaitosta, joiden jäsenmaksut olivat yhteensä 185 000 mk.

Marskin maja alkuperäisine turvekattoineen keväällä 1958 ennen katon uusimista. Kuva Olavi Harkio.

SMMM ry:n hallituksen jäseninä toimivat vuonna 1958:

JL Eversti Olli Paloheimo ja yliluutnantti Lauri Aula kuolemaansa 11.6.1958 asti
 KK Everstiluutnantti U. S. Haahti ja majuri A. Haapaniemi
 RUL Kapteeni H. Vitali, vpj ja majuri O. Kivelä
 UL Kenraalimajuri Adolf Ehrnrooth, pj ja everstiluutnantti N. Simonen

Sihteerinä ja taloudenhoitajana toimi kapteeni Uolevi Räsänen. Tilintarkastajina toimivat everstiluutnantti Jorma Korvenheimo ja kapteeni Olli Kalonius. Vahtimestarina toimi Edvin Hämäläinen. Majan korjaustöiden johto annettiin Lopen reserviupseerikerhon puheenjohtajalle, yliluutnantti Olavi Harkiolle.

Majan katon uusimisen suunnitteli arkkitehti R. V. Luukkonen. Korjaustöiden alussa todettiin, että uudistustyöhön oli ryhdytty aivan viime hetkellä. Metsästysmajan katto tukirakenteineen oli niin laho, että jo seuraava talvi olisi saattanut vahingoittaa koko rakennusta. Korjaustyön toteutti kirvesmies Hannes Mannerkukka apumiehensä kanssa. Urakkahinta oli 153 000 mk.

Lahjoituksia oli saatu kesäkuun alkuun mennessä runsaasti:

310 neliometriä kattohuopaa	Kattohuopayhdistys
Ruoka-astias, 2 tusinaa	Arabia
Keittiökalusto ym.	Oy Rake
Kuparia	Outokumpu
Ruokailuvälineet	Oy Renlund Ab
Työkalut ym.	Oy Tallberg Ab
Soutuvene	Oy Rauma-Repola
7 tusinaa lasveja	Karhula-Iittala Oy
Saunavälineistö ja keittiötarpeita	Oy Plastex
Kerrossänky	Merivaara Oy
Jäsenkortit 400 kpl	Oy Weilin-Göös Ab
Paperitavaraa	Euran paperi
Rahalahjoitus 150 000 mk	Kenraali Gustaf Mannerheimin kansallisrahaston säätiö
Riihimäen saha Oy	vesikaton sahatavara n. 300 000 mk
Pälsin saha Oy	sahatavaraa n. 100 000 mk

Tämän lisäksi yhdistys myi alueeltaan harvennushakkuuna 250 kiintokuutiometriä tukkipuuta ja 200 kuutiometriä kuitupuuta. Puukaupasta yhdistys sai 450 000 mk. Yhdistys käytti korjaustöihin omia varojaan kaikkiaan 561 640 mk. Majan katon uusimisen lisäksi uusittiin ulkorakennusten katot ja lipputanko sekä tehtiin uusi venelaituri ja uintilaituri.

Ensimmäiset maksutositteet Majajhdistyksen kirjanpidossa toukokuulta 1958 kuvaavat havainnollisesti ja hauskasti, että kyseessä on todella uusi alku Marskin majan historiassa. Moni rakennustyö alkaa talkoilla vielä tänäkin päivänä.

Töölön Pyörä ja Kone Oy:	Kaksi tinattua kahvipannua, 950 mk,
Uolevi Räsänen:	Teet ja voileivät talkoissa olleille upseereille sekä autokuluja, 1 900 mk,
Leimasin Osakeyhtiö:	1 kpl leimasin, 770 mk,
Marja Hämäläinen:	Siivous- ja hoitokuluja, 9 540 mk.

Vuosikertomuksessa vuodelta 1958 hallitus esitti parhaat kiitokset loppilaisille reserviupseereille eläinlääkäri, yliluutnantti Olavi Harkiolle ja metsäteknikko, luutnantti Toivo Mikkolalle sekä metsänhoitaja J. G. Tengmanille Riihimäeltä, jotka *suurella harrastuksella ovat valvoneet korjaustöiden suorittamista ja antaneet kaikkea mahdollista apua sitä tarvittaessa*. Olavi Harkio oli kutsuttu yhdistyksen 2.6.1958 pidettyyn vuosikokoukseen Marskin majalle samoin kuin Toivo Mikkola ja J. G. Tengmankin.

Kun metsästysmaja oli saatu kuntoon, korjattiin kiinteistön muita rakennuksia. Seuraavana oli vuorossa sauna, joka purettiin kokonaan vuonna 1959. Uusi perustus valettiin betonista ja uusi kiuas asennettiin, lisäksi tehtiin pienempiä kunnostuksia. Sortunut kellariakin rakennettiin uudelleen, nyt betonista. Ulkorakennukset kunnostettiin ja uusi jätekatos rakennettiin. Kalamajan katon korjaus jäi vuoden 1960 puolelle.

Raha- ja tavaralahjoituksia saatiin runsaasti myös vuonna 1959. Rahalahjoituksen tekivät vuorineuvokset W. Wahlfoss ja I. O. Nurmela. Tavaraa lahjoittivat Lohjan kalkkitehdas Oy, KOP, Oy Weilin & Göös Ab, tilanomistaja Risto Kassari, A. Ahlström Osakeyhtiö, Kesko Oy, Suomi Rigging Oy, G. W. Sohlberg Oy, vuorineuvos Petter Forsström ja Högforsin tehdas Oy.

Marskin maja avataan matkailukohteena

Vuosikokoukseen 2.6.1958 mennessä upseerijärjestöissä oli päädytty siihen, että Maja avataan yleiseen käyttöön. Aivan aluksi käyttäjiksi oli kaavailtu vain jäsenjärjestöihin kuuluvia upseereita. Kokouksessa hyväksyttiin ehdotus Majan ohjesäännöksi. Liite nro 8.

Kevään 1959 vuosikokouksessa huhtikuun alussa päätettiin Majan avaamisesta ja siitä tiedottamisesta uutena matkailunähtävyytenä. Lopen reserviupseerikerhon puheenjohtaja, eläinlääkäri, yliluutnantti Olavi Harkio selosti virvoke- ja kahvitarjoilun järjestelyä tulevaa kesää varten.

Maja avattiin 1. kesäkuuta 1959, ja se oli avoinna yleisölle elokuun loppuun. Kantiinista oli saatavilla tuolloin kahvia, teetä ja virvokkeita, mistä huolehti kolme loppilaista rouvaa: agronomi Lea Eskola, rouva Kaarina Eskola ja rouva Anu Mustala (o. s. Eskola). Emännöitsijänä toimi Irma Laurila.

Lehdistön edustajia oli kutsuttu Marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä 4.6. tutustumaan Majaan ja sen toimintaan. Opettaja Raimo Laitinen Lopen reserviupseereista toivotti vieraat tervetulleiksi ja esitteli metsästysmajaa uutena kohteena matkailijoille. Tarjoiluja hoitamassa olivat rouvat Kaarina Eskola ja Anna-Liisa Laitinen sekä emännöitsijänä toimiva Irma Laurila.

Kahvitarjoilun jälkeen vahtimestari, metsätyönjohtaja Edvin Hämäläinen kertoi vieraille Majan historiasta ja sen entisestä isännästä Marsalkka Mannerheimista. Hän mainitsi, että Mannerheim oli käynyt Majalla yhdeksän kertaa ja että aina isännän tullessa saunan piti olla kuumana. Edvin Hämäläinen asui viisi vuotta Marskin majan lähettien huoneessa ja keittiössä heti sen Lopelle valmistumisesta asti. Avioiduttuaan 1947 pariskunta asui siellä vuoteen 1950. Vanhempi poikakin syntyi Marskin majalla.

Valtakunnan lehdistö huomioi laajasti Suomen Marsalkka Mannerheimin metsästysmajan avautumisen suuren yleisön matkailunähtävyydeksi. Jo tuolloin Marskin majaa luonnehdittiin kansallisesti arvokkaaksi vierailukohteeksi.

Tasavallan presidentti Urho Kekkonen (toinen vasemmalta) seurueineen vieraili Majalla kenraalimajuri Adolf Ebrnroothin (toinen oikealta) kutsusta. Vierailun yhteydessä toteutettiin myös metsästysretki. Kuva SMMM arkisto.

Tasavallan Presidentti Urho Kekkonen seurueineen vieraili metsästysmajalla kenraalimajuri Adolf Ehrnroothin kutsusta 15.10.1959. Vierailun yhteydessä toteutettiin myös metsästysretki.

Jo ensimmäisenä toimintavuonna Marskin majalla kävi noin 6 000 vierailijaa. Viikonloppuisin Majalla saattoi käydä pari kolme linja-autoa ja parikymmentä henkilöautoa, lisäksi moottoripyörät ja polkupyörät.

Tilivuoden kirjanpidon tuloslaskelma antaa havainnollisen kuvan Majan toiminnasta ja suosiosta. Kuluista vielä puolet oli rakennusten korjauskustannuksia. Tulopuolella kiinnittyy huomio postikorttien myyntiin, joka osuus Majan tuotoista oli yli 30 % ostohinta huomioituna. Kortteja myytiin lähes 3000 kappaletta.

Postikortit olivat tuolloin tärkeä sosiaalisen yhteydenpidon väline. Jäsenmaksut, lahjoitukset ja puun myynti muodostivat puolet ensimmäisen toimintavuoden tuloista.

Hallituksen puheenjohtajista, varapuheenjohtajista ja luottamustoimissa toimineista on luettelo alkaen puheenjohtajista liitteenä 1.

Ensimmäisen tilivuoden 1959 kirjanpito antaa havainnollisen kuvan Majan suosiosta: Majalla kävi 6000 vierailijaa. Kuva SMMM arkisto.

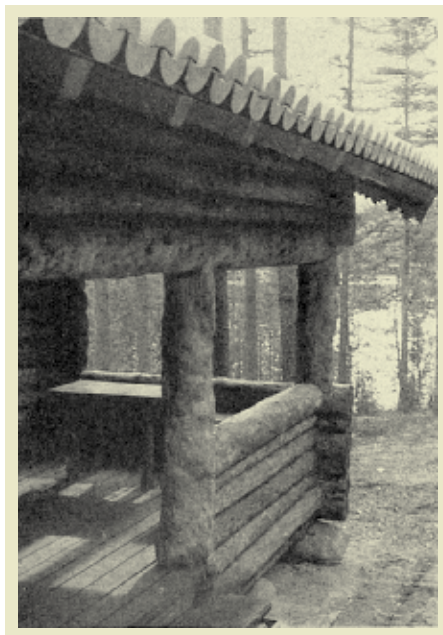

Tasavallan presidentti Urho Kekkonen mieteliäänä metsästysretkellä vuonna 1959. Kuva SMMM arkisto.

SUOMEN MARSAALKKA MANNERHEIMIN METSÄSTYSMAJAJA ry	
<u>Tulostase 31.12.59</u>	
<u>K u l u t:</u>	
Palkat	120.000:-
Majan hoitokustannukset	112.324:-
Tienmaksu	2.000:-
Vakuutusmaksu, verot ja ke.maksu.	33.064:-
Kaluston poistot	34.466:-
Iainhuudatuskuluja	57.230:-
Majan korj.kust. 471.402:-	
" " ajopalkat 52.080:-	523.482:-
Kortteja	31.650:-
Sek.menoja, puh.edust.ym,	42.667:-
Tilivuoden ylijäämä	4.765:-
	<u>mk 961.648:-</u>
<u>T u o t o t:</u>	
Pääsymaksut	228.830:-
Korttien myynti	143.895:-
Veneen vuokra	10.050:-
Saunamaksuja	41.450:-
Jäsenmaksuja	424.225:-
Lahjoituksia	195.000:-
Puiden myynnistä	144.000:-
Korkoja	184.800:-
Sekal.tuloja	11.655:-
	<u>1.968:-</u>
	<u>mk 961.648:-</u>

Kuvissa kaksi esimerkkiä postikorteista, joita myytiin Majalla tubansia kappaleita. Kuvat SMMM arkisto.

Lopen Reserviupseerit alusta alkaen mukana huolehtimassa Majan palveluista

Agronomi, kapteeni (res) Erkki Holma, Lopen reserviupseeriyhdistyksen puheenjohtaja 1982-1985. Kuva ja teksti Erkki Holma

Marskin maja Lopella siirtyi joulukuussa 1957 Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y:n omistukseen ja seuraavana vuonna alkoivat Majan korjaustyöt. Pöytäkirjassa mainitaan, että Lopen reserviupseerit suorittivat sinä kesänä talkootöinä Maja-alueen kunnostusta ja kunnostivat Majalle johtavaa ajotietä.

Ulkoalueiden siivousta, kahvitusta ja Majan esittelyä reserviupseeriyhdistyksen ja sen naisosaston jäsenet ovat tehneet läpi näiden vuosikymmenien, enimmillään on ollut töissä kesän aikana yli 30 henkeä.

Majayhdistyksen ja reserviupseeriyhdistyksen varhain alkanut yhteistyö juontaa siitä, että vuonna 1958 Majan korjaustöiden paikallinen johto oli annettu eläinlääkäri, yliluutnantti (res) Olavi Harkion tehtäväksi. Hän oli Lopen reserviupseeriyhdistyksen puheenjohtaja vuodet 1957-1962 ja toimi Marskin majayhdistyksen hallituksen sihteerinä ja taloudenhoitajana vuodesta 1964 vuoden 1970 loppuun.

Talkootyötulo maksettiin kokonaan naisosastolle, raha oli turvallisissa käsissä

Naisosaston osuus Marskin majalla tapahtuneesta talkootyöstä oli 1960- ja 1970-luvuilla hyvin merkittävä. Naiset hoitivat tuohon aikaan tarjoilun, miehet Majan ja sen historian esittelyn, minkä hoiti yksi henkilö reserviupseereista, mutta kahvitusta oli järjestämässä 2-3 henkeä, naisosaston jäseniä. Niin myös talkootöistä maksettu korvaus meni tuohon aikana kokonaan naisosastolle, myös miesten suorittaman työn osalta. Ei naisosasto kuitenkaan tuota rahaa itsellään pitänyt, ei edes omaa osuuttaan. Se antoi saadun työkorvauksen reserviupseereille lahjoituksena tai rahoitti esimerkiksi aseiden ostamisen upseerien ampumaharrastusta varten. Ilmeisesti siihen aikaan katsottiin, että kontrolli rahavarojen käytöstä on parempi luovuttaa naisten käsiin.

Miehet hoitivat Majan esittelyn, naiset tarjoilun

Tarjoilun järjestäminen ennen vuotta 1973 valmistunutta erillistä kahviorakennusta oli hiukan työlästä, mutta nurkumatta naiset siitä suoriutuivat.

Ritva Nikkola muistaa olleensa ensimmäisen kerran Majalla hoitamassa tarjoilua kesällä 1964. Hän muistaa tuon vuoden siitä, että perheen esikoinen oli syntynyt vapunpäivänä ja ollessaan Majalla keittämässä kahvia, vauva nukkui kopassa Majan keittiössä. Ritvan puoliso Ahti Nikkola kantoi ennen Majan avaamista puut puuliiteristä keittiöön ja hoiti päivän aikana Majan esittelyn. Ritva kahvinkeittäjänä muistaa kulkeneensa monen monta kertaa keittiöstä Majan ulkoterrassille kahvimukit ja leivonnaiset kädessä. Joka kerta oli ylitettävä neljä korkeaa kynnystä.

”Oli haasteellista hoitaa kahvinkeitto pienellä Majan puuhellalla, jos Majalle tupsahti yhtäkkiä, mitään ennakkaan ilmoittamatta bussikuorma veteraaneja puolisoineen”, muistelee Ritva Nikkola. Pahimmat kiireet olivat siltä sukupolvelta jo menneet. He jaksoivat odottaa.

Mauri Kenttämies (oik.) on ollut hoitamassa Majan esittelyä ensimmäisen kerran elokuussa 1963 ja tekee sitä myös vuonna 2024. Jukka Kenttämies saa isältä hyvät opit. Kuva Erkki Holma.

Leivonnaiset syntyivät Anna-Liisa Laitisen keittiössä

Kahvi keitettiin Majan puuhellalla, leivonnaiset Majalle toimitti Anna-Liisa Laitinen. Hän leipoi ne kotonaan. Anna-Liisan puoliso Raimo Laitinen toimi Majan isännöitsijänä ja SMMM ry:n hallituksen sihteerinä vuodet 1971-1997 sekä Lopen reserviupseeriyhdistyksen puheenjohtajana vuosina 1967-1976. Anna-Liisa Laitisen työkollega, majuri res Juhani Kurki, muistaa tämän joskus maanantaiaamuna huokaisseen opettajahuoneessa, miten ”hirveän monta pullaa hän oli viikonvaihteessa leiponut”. Leipomusten makua kaikki kiittivät.

Tuo naisosaston merkitys Majalla tapahtuvan tarjoilun hoitamisessa oli suuri. Ja vielä merkittävämpi oli reserviupseerien naisosastolta saama taloudellinen apu. Niinpä reserviupseeriyhdistyksen vuosikokous 1966 päätti lähettää ”kaksi edustajaansa, Ahti Väistön ja Raimo Laitisen varta vasten viemään naisosastolle tervehdyksen ja kiitoksen suuriarvoisesta taloudellisesta tuesta”. Näin on kokouksen pöytäkirjaan kirjattu. Naisosasto piti omaa vuosikokoustaan kokouspaikan toisessa huoneessa.

Juuri tuona vuonna Majayhdistys maksoi naisosastolle 1.386,- markkaa ja tämä lahjoitti reserviupseeriyhdistykselle 1000,- ja lisäksi rahoitti 400,- arvoisen revolverin ja 200,- arvoisen kaukoputken ostamisen.

Talkootyöhön ei pyydetty, siihen määrättiin

Talkooväen saaminen töihin Marskin majalle oli oma huolenaihe. Vuoden 1982 kokouspöytäkirjassa mainitaan erikseen, että työvuorossa pitää olla vähintään 3 henkeä. Reserviupseerien hallitus jopa oli päättänyt, että jos ei vapaaehtoisia löydy, sinne määrätään. Pöytäkirjassa asia mainitaan hienovaraisemmin: ”Kun suunnittelemme työvuorolistaa, toivomme yhdistyksen jäsenien suhtautuvan asiaan myönteisesti”. Jos päivä ei sopinut, kukin sai itse huolehtia etulaisen hankkimisesta.

Taloudellisen tuen merkitys oli reserviupseeriyhdistykselle kuitenkin niin suuri, että talkoovelvoite ymmärrettiin. Joinakin vuosina tämä talkootyötulo oli 60 % reserviupseerien kaikista tuloista. Vuonna 1976 pöytäkirjassa mainitaan, että talkoorahaa kertyi kaikkiaan 980,- markkaa, joka meni kokonaan naisosastolle, mutta jonka naisosasto antoi edelleen reserviupseereille. Hallituksen kokouksessa oli mukana Lopen reserviupseeriyhdistyksen silloinen ampumaupseeri Iiro Viinanen.

Esittelijöille annettiin opastusta saunailan yhteydessä

Esittelytyöhön valmistautumista edelsi joskus Marskin majalla vietetty saunailta, jonka yhteydessä käytiin läpi tehtävään liittyvät rutiinit. Vuonna 1976 reserviupseeriyhdistyksen jäseniä oli toukokuun 24. päivänä saunomassa, uimassa ja oppimassa. Samalla hoidettiin prosenttiammunta paikalle tulleiden kesken. Prosenttiammunnassa kilpailtiin yhdistysten kesken siitä, kuinka monta prosenttia yhdistyksen jäsenistä ampui vuoden aikana vähintään 20 laukausta tauluun - tai ainakin taulun suuntaan. Siihen aikaan ammunta oli suoritettava ruutiaseella. Lopen reserviupseeriyhdistyksen ammuntaoprosentti nousi joinakin vuosina 100 prosenttiin.

1980-luvun puolivälissä Majayhdistys antoi Majalla tapahtuvan tarjoilun ja esittelyn ulkopuolisen tahon hoidettavaksi. Aluksi sitä hoiti Laakasalo Oy, sen jälkeen T:mi Teuvo Zetterman, Majan Herrat Oy ja Elämysten Makumaja Oy. Käytännössä sopija oli vuodesta 1985 Teuvo Zetterman, vuodesta 2000 yhdessä Heikki Kujansuun kanssa, kunnes Majan Herrat luovutti ravintolan vuokrauksen Elämysten Makumaja Oy:lle vuonna 2021.

Siinä yhteydessä myös reserviupseeriyhdistyksen sopijaosapuoli vaihtui. Aikaisemmin sopijaosapuoli oli ollut Majayhdistys.

Majan esittely kesän pyhäpäivinä on kuitenkin jatkunut edelleen reserviupseereilla, mutta kun ruoka- ja kahvitarjoilun hoitaminen jäi tuon ulkopuolisen yrityksen tehtäväksi, naisosaston tehtävät loppuivat. Esittelystä maksettiin naisosaston tilille viimeisen kerran 1989 ja samassa yhteydessä naisosasto lahjoitti reserviupseereille 1.000,- markkaa.

Venevaja nousi reserviupseerien talkootyönä

Marskin maja sai 2000-vuoden puolivälissä omistukseensa soutuveeneen, identtisen sen veneen kanssa, jolla Mannerheim oli Itä-Karjalassa käydessään järvellä liikkunut. Vennettä ei voitu jättää taivasalle, sille piti saada venevaja säilytyspaikaksi. Lopen reserviupseerit pystyttivät sen sorvatuista hirsistä, jotka hirret toimitti Janne Saari-niminen viljelijä Koskelta Varsinais-Suomesta. Vajan perustuksena on vesirajaan ruuvatut kierreanturat ja kuivan maan puolella kivet. Vaja on niillä sijoillaan pysynyt pian kaksikymmentä vuotta.

Pöytäkirjojen mukaan Lopen reserviupseerit ovat tehneet Marskin majalla ympäristön siivousta keväisin vuodesta 1958 lähtien ja sitä talkootyötä tehdään edelleen.

Venevajan kattoa on naulaamassa reserviupseerien edesmennyt puheenjohtaja Pekka Kerovuori (vas) ja entinen puheenjohtaja Markku Hirvenoja. Kuva Lopen reserviupseerit

Marskin vene vesillä ja juuri valmistunut venevaja. Kuvassa Heikki Uusitalo (vas), Markku Hirvenoja ja Matti Abtiainen. Kuva Lopen reserviupseerit

Puolustusvoimat antavat talkoisiin varusmiesapua ryhmän verran, mutta reserviupseereitakin siinä tarvitaan. Esimerkiksi kattojen puhaltamiseen puhtaiksi neulasista ei varusmiehiä voida käyttää.

Keväisin koululaisvierailuja

Marskin majalle on jo 2010-luvulta lähtien tehty keväisin koululaisvierailuja, satunnaisesti aikaisemminkin. Kevään 2024 koululaisryhmissä oli yhteensä noin 450 oppilasta. Reserviupseerien tehtävänä on hoitaa Majan ja sen historian esittely koululaisille unohtamatta marsalkka Mannerheimin historiaa ja hänen merkitystään Puolustusvoimien ylipäällikkönä sodan vaikeina vuosina.

Vuonna 2028 tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun Lopen reserviupseerien yhteistyö Majayhdistyksen kanssa alkoi. On kaikki syy uskoa, että tämä jatkuu seuraavillakin vuosikymmenillä.

60-luvulla Majan toiminta vakiintuu

Vuoden 1960 aikana Marskin majan kunnostustyöt saatettiin loppuun ja vierailijoille raivattiin uintipaikka rantasaunalta 200 metriä etelään. Vierailijoita kävi noin 5 500. Vilkkaimpina sunnuntaina kesä-, heinä- ja elokuun ajan Majaa hoiti kolme kotitalousopettajaoppilasta talousvaliokunnan alaisuudessa. Majayhdistys päätti osallistua 5 000 markalla Punelian kalanviljelytoimintaan tulevana vuonna.

Majayhdistys sai **vuonna 1961** päätökseen mittavan peruskorjausurakan. Se vaati hallinnolta runsaasti työtä. Ilman lukuisilta liikelaitoksilta ja yksityisiltä saatua taloudellista tukea tehtävä olisi ollut mahdoton. Ehkä erikoisin lahjoitus oli täytetty hirven pää, jonka rouva Idänpää-Heikkilä oli luvannut lahjoittaa Majalle. Hallitus päätti ottaa lahjan kiitollisuudella vastaan. Kuvallisen esittelylehtisen julkaisemiseksi perustettiin toimikunta, johon kuuluivat Uolevi Räsänen, Ahti Haapaniemi ja Unto Silventoinen.

Marskin majalla kävi kesällä 1961 noin 5 000 vierailijaa. Hämeenlinnan seminaarin opettajaopiskelijat hoitivat yhdistyksen palveluksessa kahvi- ja virvoketarjoilun sekä perivät pääsymaksut, vene-, sauna- ja telttapaiikkamaksut. Maja-asioiden paikallisena valvojana toimi eläinlääkäri Olavi Harkio.

Majaa hoitaneet seminaariopiskelijat pitivät myös tapahtumapäiväkirjaa myynnistä ja vierailijoista. Lukijan iloksi he kuvailivat kesäkuussa erään päivän tapahtumia muutenkin ja alkuinnostuksessa kertoivat myös vapaa-ajan vietostaan. Unto-niminen nuorimies oli tekemässä kalamajan uutta kattoa ja tutustui luonnollisesti nuoriin opiskelijaneitosiin. Kesäkuun kymmenenneltä päivältä on kirjaus: *”Kaksi perhettä oli saunassa. Eila oli taas Unton kanssa soutelemassa. Muut olimme kotona kateudesta vihreinä. Unto on se meidän*

Sunnuntai 13.8-61		MAANANTAI 14.8-61	
KAUNISTA		KAUNISTA	
MAKSANEITA	142	MAKSANEITA	13
MAKSAMATTA	10	MAKSAMATTA	4 (yksittäisi)
TARJOILUTAPAHTUMAT		TARJOILUTAPAHTUMAT	
KAHVIA	1½ kg	KAHVIA	8
TEETÄ	10	VIRVOKKEITA	2
VIRVOKKEITA	20	VOILEIPÄ	4
LEIVONNAISIA	120	TEETÄ	3
VOILEIPÄ	20	MAITOA	4
NAKEISIA	10		
SAUUKKEITA	5		
PILSNERIA	7		
MAITOA	10		
SINNA	10		
MATKAMUISTOJA 3		AUTOJA 4	
AUTOJA	45 + 2. Bussia	NÄKYMÄNÄ ANDREAN VAPAAKÄY	
On sunnuntai myö tulos -			
mennyt			

Hämeenlinnan seminaarin opettajaopiskelijat hoitivat Majalla kahvi- ja virvoketarjontaa sekä perivät vene-, sauna- ja telttapaikkamaksuja. Kuva SMMM arkisto.

kalamajan nuori remonttimies.” Toinen romanttinen kirjaus on heinäkuulta. ”Makkarailta, Unto + Eila + viltti puuttuivat. Hauskaa. Yösoutua kuutamossa”.

Toiminta Marskin majalla oli jo vakiintunut **vuonna 1962** upseerijärjestöjen johdolla kenrl Adolf Ehrnrootin toimiessa puheenjohtajana ja pankinjohtaja Harry Vitali varapuheenjohtajana. Majakiinteistön rakennukset oli peruskorjattu ja Metsästäjäliitolle maksettiin velan loppuosa 188 862 mk. Edellisenä vuonna lainaa oli lyhennetty 100 000 markalla. Räsäsen, Haapaniemen ja Silventoisen suunnittelema kuvallinen esittelylehtinen Marskin majasta valmistui vuoden lopulla. Jäsenmaksu oli edelleen yhteisöille 10 000 mk, henkilöjäsenille vähintään 5 000 mk ja sisäänpääsymaksu 100 mk.

Vuonna 1963 Lopen reserviupseerien naisjaosto rouva Anna-Liisa Uusitalon johdolla huolehti Majan hoidosta elokuun kaksi viimeistä viikkoa seminaarilaisten loman päätyttyä. Yhdistys tarjosi tehtävää naisjaostolle jo vuonna 1959, mutta silloin rouvat eivät vielä katsoneet voivansa ottaa laajaa tehtäväkokonaisuutta vastaan.

Huhtikuun lopussa 1964 Riihimäen ja Lopen matkailulautakunnat kokoontuivat Laakasalon kurssikeskukseen neuvottelemaan yhteistyöstä matkailuelinkeinon alalla. Eläinlääkäri Olavi Harkio Lopen reserviupseereista edusti kokouksessa Marskin majaa. Perustettiin toimikunta suunnittelemaan käytännön yhteistyötä ja yhteinen opaskerho.

SMMM ry:n hallituksen sihteeri ja taloudenhoitaja, kapteeni Uolevi Räsänen kuoli sydänkohtaukseen 24.7.1964. Uolevi Räsäsellä oli merkittävä rooli Majayhdistyksen syntymisessä ja Marskin majan korjausrakentamisessa. Olavi Harkio osallistui yhdistyksen puolesta muistotilaisuuteen Katajanokan kasinolla 31.7.1964. Hallitus valitsi eläinlääkäri, yliluutnantti Olavi Harkion jatkamaan Uolevi Räsänen työtä hallituksen sihteerinä ja taloudenhoitajana. Toimintavuonna Majalla kävi noin 7 000 henkilöä, joista 300 oli ulkomaalaisia seitsemästätoista eri maasta. Hämeenlinnan seminaarin opiskelijat ja Lopen reserviupseerien naiset huolehtivat Majasta kesän aikana. Vahtimestari Edvin Hämäläisen palkkaa korotettiin 150 mk/kk.

Norjan puolustusvoimien komentaja, vara-amiraali Folke Johannessen seurueineen teki **vuoden 1965** helmi-maaliskuun vaihteessa kahdeksan päivän tutustumisvierailun Suomen puolustusvoimiin. Ohjelmaan sisältyi myös käynti Marskin majalla, jossa Puolustusvoimain komentaja kenraali Simelius isännöi vieraiden kunniaksi järjestettyä illanviettoa.

Majan aukioloa laajennettiin siten, että toukokuun lopun ja syyskuun alun pyhäpäivinä Lopen reserviupseerien naiset pitivät Majaa auki yleisölle. Oppaina toimivat upseeri-puolisot aina rouvien hoitaessa kanttiinia. Muuten kesä hoidettiin edellisvuosien tavoin. Postikortteja myytiin 3 000 kpl, saunoja kävi 130, veneenvuokraajia 30 ja leiriytyjiä 11. Neljää erilaista Marskin maja -postikorttia tilattiin kutakin 10 000 kpl ja värillistä korttia samoin 10 000 kpl, yhteensä 50 000 kpl, arviolta kolmen vuoden tarve.

Vahtimestari Edvin Hämäläistä kiitettiin lahjalla hänen 20-vuotisesta Majalla työskentelystään. Laakasalon kurssikeskuksen kanssa neuvoteltiin yhteistyöstä. Hallituksen kokouksessa keskusteltiin ensimmäistä kertaa mahdollisuuksista rakentaa erillinen kanttiniirakennus. Hanketta päätettiin lykätä muutamalla vuodella, sillä kustannukset arvioitiin korkeiksi.

Vuonna 1966 työviikko muuttui viisipäiväiseksi, eli lauantaitakin tuli useimmille suomalaisille vapaapäivä. Sen seurauksena kävijämäärät ja liikevaihto Majalla kasvoivat

"Täällä Marskin majalla saattaa käydä nelisenkinsataa vierasta kauniina kesäsunnuntaina" kertoo pitkään emännänbameeseen pukeutunut Anneli Joutsela. Kuva Hämeen Sanomat.

noin 20 %. Kävijämäärä ylitti ensimmäistä kertaa 10 000. Ulkomaisiakin vierailijoita saatiin huomattavasti aiempaa enemmän. Heitä oli 20 eri maasta, eniten Saksasta ja Pohjoismaista.

Ruotsin puolustusvoimien komentaja teki marraskuussa kuuden päivän tutustumisvierailun Suomen puolustusvoimiin. Kenraali Torsten Rappin kunniaksi järjestettiin Marskin majalla juhlaillallinen, jonka isäntänä oli SMMM ry:n puheenjohtaja kenraaliluutnantti Adolf Ehrnrooth. Ohjelmaan sisältyi myös Panssariprikaatin järjestämä sissi-osaston erämaahan majoittumisenäytös, joka oli rakovalkeineen ollut mieliinpainuva näky.

Vuosi 1967 oli SMMM ry:n kymmenes toimintavuosi. Marsalkka Mannerheimin syntymän 100-vuotispäivänä järjestettiin Lopen kirkonkylän kansalaiskoululla yleisöjuhla, jossa oli arvokas ohjelma. Majayhdistys tarjosi juhlapäivänä kaikille Majalla kävijöille juhlakahvit.

Maja oli avoinna yleisölle edellisvuoden tapaan. Kävijämäärä kymmenentenä toimintavuonna laski hieman ollen noin 9 500. Luvut vuoden päiväkirjoissa olivat kuitenkin kunnioitettavia:

- henkilöautoja noin 1 800,
- linja-autoja noin 70,
- kahviannoksia noin 2 500 ja
- virvokkeita noin 1 800 pulloa.

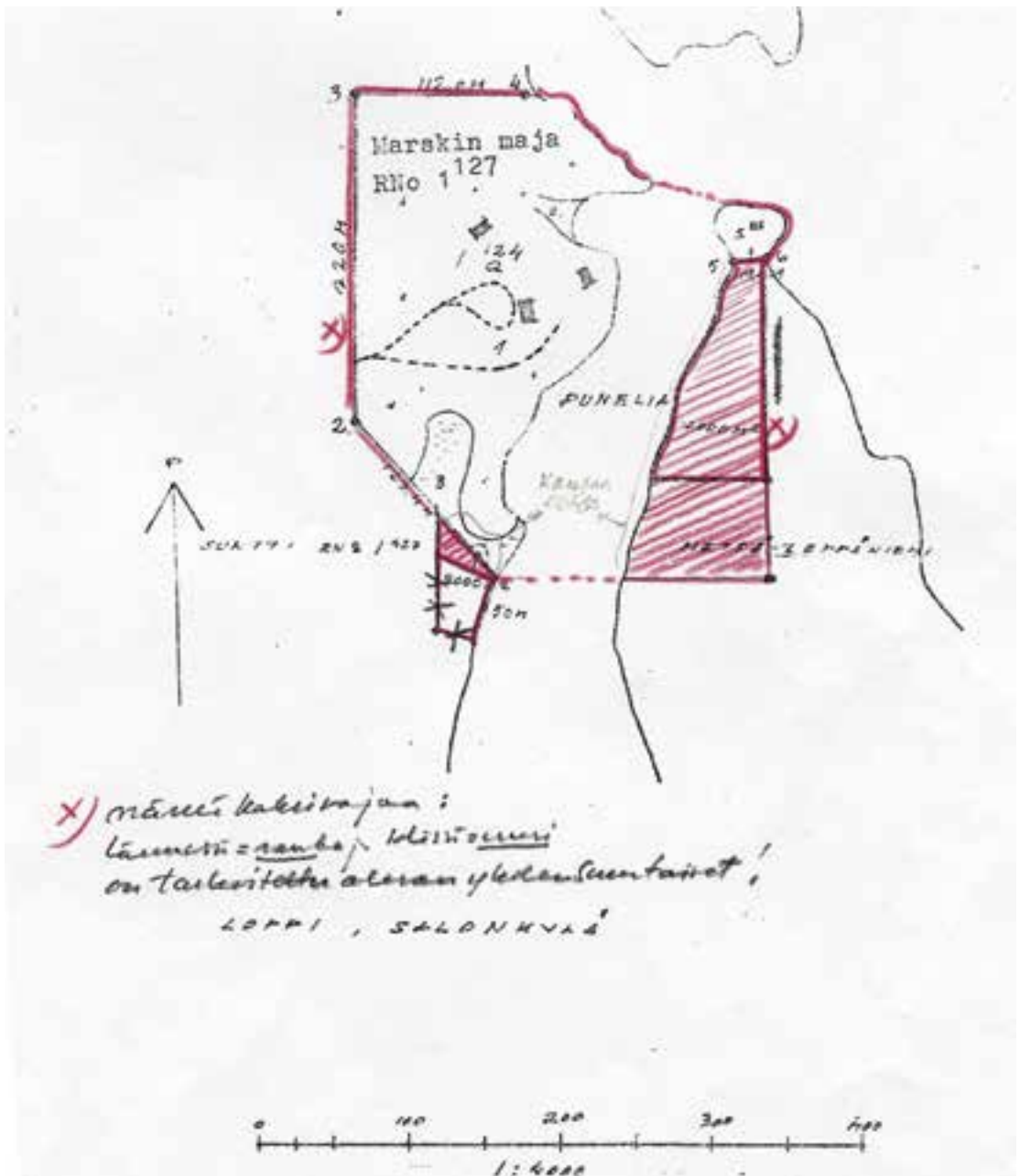
Ensimmäistä kertaa Majalla oli postikorttien lisäksi myytävänä ja myytiin

- matkailuviirejä 530 kpl,
- siirtokuvia Majasta 140 kpl
- ”siirtokuva auton ikkunaan” ja
- Majaopaskirjasia 440 kpl.

Vuonna 1968 Marskin majan toiminta alkoi vuosikokouksella 10.4. Katajanokan kasinolla. Lopen kunta oli päättänyt matkailun kehittämisestä yhteistyössä Riihimäen kanssa jo vuonna 1964. Lopen matkailulautakunta järjesti huhtikuussa pitäjän esittelijöiden koulutustilaisuuden. Sen osallistujat saivat tutustua Marskin majan lisäksi Laakasaloon, Räyskälän lentokeskukseen, Haapastensyrjän metsänjalostuskeskukseen, Lopen kirkkoihin ja niiden historiaan sekä nykyään jo unohdettuun Hankkijan porotarhaan Saarijärven rannalla lähellä Puneliiaa. Se oli perustettu agronomi Jaakko Elstolan johdolla tutkimaan poronhoidon menestymismahdollisuuksia Etelä-Suomessa etenkin ruokinnan osalta. Tutkimusaseman ohjelmassa oli myös kalanviljelykokeilua alueen vesistöissä. Asemalla oli kolmen vuoden aikana vieraillut 65 000 matkailijaa. Vierailijoita oli lukuisista Euroopan maista, jopa Yhdysvalloista asti. Toukokuussa vietettiin matkailupäivää sekä Lopella että Riihimäessä.

Vuonna 1967 oli postikorttien lisäksi myytävänä matkailuviirejä, opaskirjasia ja siirtokuvia, joita liimailtiin autojen ikkunaan. Kuva SMMM arkisto.

Matti ja Rauni Malmialalta ostetun lisämaan kauppakirjan liite vuodelta 1969.
Kuva SMMM arkisto.

Ruotsin maavoimien komentaja vieraineen tutustui Marsalkka Mannerheimin metsästysmajaan toukokuun 31. päivänä. Juhlaillallisella kenraaliluutnantti Göransson lahjoitti yhdistykselle ruotsalaisen ratsuväen miekan.

Syyskokous Marskin majalla pidettiin 10-vuotisjuhlatilaisuutena. Kutsuvieraina oli edustajia niistä pankki- ja liikelaitoksista, jotka lahjoituksillaan mahdollistivat Majakiin- teistön laajan ja välttämättömän korjaustyön.

Vuosi 1969 oli juhlavuosi: Maja oli ollut yleisölle avoinna 10 vuotta. Tänä aikana Majalla oli käynyt yli 100 000 vierailijaa. Merkkipaalun kunniaksi järjestettiin toukuun alussa valtakunnallinen tiedotuskampanja, jossa 33 sanomalehteä julkaisi tasokkaan esittelyn Marskin majasta ja sen historiasta. Kampanjan toteutti Tampereen PR-Toimisto. Kanttiin rakentamista ja Majan sähköistämistä päätettiin lykätä. Sen sijaan ostettiin lisämaaksi yksi hehtaari ranta-alueita salmen vastarannalta Matti ja Rauni Malmialalta 16.4.1969. Tällä kaupalla varmistettiin, ettei muutaman kymmenen metrin etäisyydelle metsästysmajasta ja rantasaunasta tule huvila-asutusta. Kauppahinta oli 35 000 mk.

Syyskokoukseen Marskin majalle oli kutsuttu Ruotsin, Tanskan ja Norjan suurlähettiläät ja sotilasasiamiehet.

Majan toiminta jatkui edellisvuosien tavoin. Vierailijoita oli reilusti yli 10 000. Koululaisvierailujen vuoksi tehtiin pieni lisäys Majan aukioloon: Maja pidettiin arkisinkin auki 12.5.-31.5., tosin ilman tarjoilua. Rouva Forsman Salonkylästä toimi oppaana ja myi matkamuistoja oppilaille ja opettajille.

Yhteisöjäsenmaksu oli 200 mk ja henkilöjäsenmaksusta luovuttiin.

70-luvulla uusi kahvilarakennus parantaa ja laajentaa palvelua

Marskin majan ”kevätlounas” -tilaisuus vakiintui 1970-luvulla kevätkokouksen yhteyteen. Lounaalle kutsuttiin Suomen Marsalkka Mannerheimin perintöä arvostavia Suomen elinkeinoelämän ja valtionjohdon edustajia. Myös valtionjohto ja Puolustusvoimat kutsuivat ulkomaisia vieraitaan lounaalle tutustumaan Marskin majaan. Kutsuttujen määrä kerrallaan oli pieni, sillä metsästysmajan tupaan mahtuu isäntien lisäksi vain runsaat kymmenkunta vierasta. **Vuoden 1970** kevätlounaalla kutsuvieraina olivat Ruotsin, Norjan ja Tanskan suurlähettiläät. Vuoden kuluessa saatiin myös korkean tason upseerivieraita Ruotsista, Englannista ja Sveitsistä.

Toiminta Majalla sujui edellisvuoden tapaan. Rouva Forsman piti Majaa avoinna toukokuussa arkipäivisin koululaisvierailuja varten. Vierailijamäärä nousi jo 11 000:een.

Alkuvuodesta 1971 sihteeritaloudenhoitaja Olavi Harkiolle etsittiin työn jatkajaa. Hän jätti eroanomuksen tehtävästä 6.5.1971. Puheenjohtaja Adolf Ehrnrooth oli haastatellut opettaja, luutnantti res Raimo Laitista pariin otteeseen ja kevätkokouksessa 17.5. hänet valittiin tehtävään. Puheenjohtaja piti häntä erittäin sopivana Majan hallituksen sihteeriksi ja taloudenhoitajaksi. Tilanomistaja Risto Kassari lupautui avustamaan Majan hoidossa ja valvonnassa.

Puutavara kabviorakennukseen saatiin omalta 5 ha metsäalalta. Kuva SMMM arkisto.

Metsänhoitaja Pentti Tyystjärvi teki pyydetyn selvityksen Maja-alueen metsänhoidosta ja puuston hyödyntämisestä. Tyystjärvi oli Haapastensyrjän metsänjalostuslaitoksen johtaja. Hän laati asiantuntevan ohjeen suunnittelusta, jotta alue kestäisi yli 10 000 vierailijan vuosittaisen käytön: *Liikkuminen tulee ohjata ja rajoittaa poluille, jotka perustetaan kulkuväyliksi ja aidataan maisemaan sopivasti. Puutavara uudisrakennukseen saadaan omalta 5 ha metsäalalta.*

Hankesuunnittelu eteni ripeästi. Elokuun lopussa voitiin päättää rakennustyön aloittamisesta ja useista yksityiskohdista.

- Hyväksyttiin pääpiirustukset.
- Hyväksyttiin rakennustarkastajan tarkennettu kustannusarvio 40 000 mk, jossa ei ole mukana omien puiden arvo 8 000 mk.
- LVI-ratkaisuista ja sähkötoista pyydetään erilliset tarjoukset. Varapuheenjohtaja Lauri Tukiainen ilmoitti, että lämmöneristeasioissa voidaan kääntyä Ahlström Oy:n puoleen.
- Työn suorittavat hirsitöihin erikoistuneet Lepolan veljekset. Johtaja Koivula Rengon Sähkö Oy:stä ilmoitti, että muuttuneista olosuhteista johtuen liittymismaksu on 5 500 mk. Uusi muuntaja oli rakennettu lähistölle. Rakennustyö perustusten osalta tehdään ennen talvea.

Ranskan ja Itävallan suurlähettiläät sekä puolustusministeri Sulo Hostila olivat kutsuvieraina kevätlounaalla. Kannatusjäsenmaksu oli jo edellisvuonna korotettu 300 markkaan. Toukokuun alussa 1973 järjestettiin Majalla lehdistötilaisuus paikallis- ja maakuntalehdille. Elokuun puolivälissä puheenjohtaja, kenraali Ehrnrooth esitteli Majaa ja rakennushanketta Huvudstadsbladetin, Aamulehden, Satakunnan Kansan, Hämeen Sanomien ja Uuden Suomen päätoimittajille ja tarjosi heille Marskin perinneaterian. Siihen

kuului- ja kuuluu edelleen - Marskin ryyppy, karjalanpiirakka munavoilla, lampaan satulaa, sekä letut lakkahillolla ja kermavaahdolla.

Marskin maja sai Postilta anomansa ”Postipysäkki Marskin maja” -erikoisleiman vierailijoiden postilähetyksiä varten.

27 liikelaitosta maksoi 300 markan kannatusjäsenmaksun. Tavaralahjoituksia kahvilarakennukseen saatiin seuraavilta yrityksiltä: A. Ahlström Oy, Oy Enso-Gutzeit Ab, Oy Enso-Gutzeit Ab, Riihimäen Lasi Oy, Oy Strömberg Ab, Oy Rosenlew Ab, Upo Oy, Oy Fiskars Ab ja Tikurilan väritehtaat Oy. Lainaa nostettiin 55 000 mk. Rakennuskustannus oli noin 75 000 mk ja kalusteet maksoivat 11 000 mk.

Marskin maja sai vuonna 1973 Postilta erikoisleiman vierailijoiden postikortteja varten. Kuva Lopen kunnan kirjasto.

Uusi kahviorakennus otettiin käyttöön keväällä 1974 ja Majan vetovoima matkailunähtävyytenä kasvoi merkittävästi. Kuva SMMM arkisto.

Kahviorakennuksen tullessa käyttöön **keväällä 1974** alkoi Marskin majan historiassa jälleen uusi aikakausi. Palvelumahdollisuudet ja sitä kautta vetovoima matkailunähtävyytenä kasvoivat merkittävästi. Samalla voitiin myös entistä paremmin ylläpitää ja laajentaa tietoutta Suomen marsalkka Mannerheimin elämäntyöstä ja hänen sotureidensa uhrauksista isänmaan hyväksi.

Lääninhallitus myönsi virallisen luvan kahvilatoimintaan, ja ”Marskintietä” haettiin yksityistielain piiriin. Kävijämäärä kasvoi jälleen uuteen ennätykseen. Maksaneita asiakkaita oli 13 374, ja lisäksi sotilaat ja partiolaiset ilman pääsymaksua. Marskin majan kokonaisliikervaihto oli jo 51 437 mk. Hollantilaisia laivastoupseereita vieraili Majalla, ja he nauttivat erityisesti rantasaunasta ja Punelian puhtaasta uimavedestä. Marskin majan postipysäkki aloitti toimintansa erikoisleimoinen, mikä osaltaan lisäsi edelleen postikorttien myyntiä. Postikortit olivatkin 1960-70 luvuilla merkittävä sosiaalisen yhteydenpidon väline. Paikallislehdille pidettiin jälleen lehdistötilaisuus.

Marskin majan hallituksessa alusta asti toiminut jääkärieversti, vuorineuvos Olli Paloheimo kuoli 11.11.1974. Puheenjohtaja Ehrnrooth lausui hallituksen kokouksessa muistosanat edesmenneelle.

Vuoden 1975 kevääseen mennessä Majan toiminnan vaatima työ määrä oli kasvanut siinä määrin, että sihteeri-taloudenhoitajalle päätettiin maksaa touko-syyskuussa 200 mk ja muina kuukausina 100 mk/kk. Kirjanpitäjä Virpi Vartiainenlle päätettiin maksaa 80 mk/kk.

Marskin majalla oli Lopen muiden toimijoiden kanssa yhteinen osasto Riihimäen erämessuilla ja Laakasalo Oy:n kanssa julkaistiin yhteinen esite.

Palvelujen laajenemisen ja inflaation vuoksi korotettiin maksuja.

Marskin maja osallistui Riihimäen Erämessuille vuonna 1975 ja Laakasalo Oy:n kanssa julkaistiin yhteinen esite. Kuva SMMM arkisto.

Esimerkkejä uusista maksuista:

- pääsymaksu aikuisilta 2 mk ja lapsilta 1 mk,
- saunan lämmitys 40 mk, kylpymaksu 3 mk/hlö,
- kahvion käyttö 6 h 50 mk, 16 h 120 mk,
- liikelaitokset kannatusjäsenmaksu 500 mk, yksityishenkilöt ainaisjäsenmaksu 100 mk.

Kunniavieraina kevätlounaalla olivat puolustusministeri Homen ja Puolustusvoimain komentaja kenraali Sutela. Aino Ranta toimi vastaavana emäntänä, ja reserviupseerit rouviensa kanssa hoitivat Majan palvelut lomakuukausien ulkopuolella. Nythän toimintaa oli sekä Majalla että kahviossa. Ensimmäisen kerran jouduttiin hallituksessa pohtimaan Metsästysmajan ja sen ympäristön kantokykyä, kun kävijämäärä oli taas yli 13 000.

Vuonna 1976 Raimo Laitisen puoliso Anna-Liisa Laitinen otti vastuulleen Majan ja kahvion hoidon. Päätoimensaan hän oli opettajana Lopen keskikoulussa. Toukokuussa ja 16.8.-30.9. Lopen reserviupseerien ja reserviupseerien Naisjaoston jäsenet hoitivat työt kuten edellisinäkin vuosina. Muuna aikana apuna oli palkattua työvoimaa.

Räyskälän lentokeskuksessa pidettiin kesäkuussa purjelennon MM-kisat, joissa osallistujia oli pari sataa. Heille järjestettiin Marskin majalla suomalainen ilta, jonka tarjosi Philip Morris Ltd.

Toinen kansainvälinen tapahtuma Majalla oli elokuussa, kun Kansainvälinen Sotilasurheiluliitto järjesti suunnistuksen MM-kilpailut Suomessa. Yhden osakilpailun järjestelykeskuksena ja maalipaikkana oli Marskin majan alue. Kilpailun johdolle tarjottiin Majan tuvassa kisaorganisaation kustantama lounas, jota isännöi kenraali Ehrnrooth.

Vuonna 1977 käännyttiin TVL:n ja puolustuslaitoksen puoleen tien parannustöiden toteuttamiseksi. Kunnaninsinööri Dahl lupasi laatia tien parannussuunnitelman.

Majan emäntä Anna-Liisa Laitinen tarjoaa kahvilassa kotitekoisia uunituoreita korvapuusteja. Kesällä 1976 korvapuusteja ja voisilmäpullia myytiin 15 000 kappaletta. Kuva Hämeen Sanomat.

Purjelennon MM-kilpailijoille perheineen järjestettiin Majalla illanvietto, ja kaikkien 27 maan edustajat ihastelivat Majaa. Illanvieron kohokohta oli makkarankäristys hiiligrillissä. Kuva Lopen Lehti.

MM-kilpailujen kilpailupaikalla oli runsaasti kansainvälistä väriä. Tarkkailijoina olivat mukana turkkilaiset eversti Seraf Soley (vas.) ja majuri Zulkan Aydın (oik.). Heidän seurassaan olivat Kansainvälisen Suunnistusliiton puheenjohtaja Lasse Heidelbergin ja Suomen suunnistusliiton puheenjohtaja Osma Niemelä. Kuva Lopen Lehti.

Yhdistyksen 20. toimintavuoden päättyessä vuoden tulot Majalla olivat 71073 mk ja menot 73 407 mk. Suurin menoerä oli palkat 25 577 mk, toiseksi suurin oli Majan hoito 7 662 mk. Velkaa oli 44 tuhatta markkaa.

Kevätlounaalle kutsuttiin yleisimmin valtionhallinnon johtoa ja Majaa tukeneiden yritysten sekä säätiöiden edustajia. Puolustusvoimain komentaja vakiintui yhdeksi kutsuvieraista.

Vuonna 1978-1979 Majalle tuleva tie peruskunnostettiin Panssariprikaatin antaessa työapua, minkä jälkeen päästiin yksityistielain piiriin.

Ulkomaisia vieraita olivat Ruotsin maavoimien komentaja sekä Romanian, Ranskan ja Alankomaiden suurlähettiläät. Kesällä 1979 Majalla oli Etelä-Hämeen reserviläispiirien suuri maanpuolustusjuhla, jossa oli kutsuvieraita noin 150 ja juhlapuheen piti kenraali Adolf Ehrnrooth.

Suomen Marsalkka Mannerheimin Perinnesäätiö avusti Majayhdistystä 3 000 mk:lla vuosina -74 ja -77. Liikelaitosten kannatusjäsenmaksu korotettiin 700 markkaan.

1980-luku alkaa Talous- ja Perinnetoimikuntien perustamisella

20 vuotta oli kulunut siitä, kun upseerijärjestöt kenraali Ehrnroothin johdolla korjasivat metsästysmajan kaikki rakennukset talkootyöllä, yksityishenkilöiden ja merkittävien teollisuuden sekä kaupan yritysten tuella. Toiminnan juoksevat kulut pystyttiin hoitamaan Majalla vierailijoilta saatavilla sisäänpääsy-, kanttiini- ja vuokraustuotoilla, mutta peruskorjauksiin ja investointeihin ne eivät riittäneet. Kahvilarakennuksen rahoittamiseksi vuonna 1973 tarvittiin pankkilainaa ja saatiin runsaasti rakennustarvikkeita ja kalusteita lahjaksi liikelaitoksilta. Puutavara saatiin pääosin omalta alueelta ja myytävääkin jäi 19 tuhannen markan edestä.

Nyt Maja-alueella oli kovan käytön ja ajankin vaikutusten seurauksena perusteellisen korjauksen ja uudistuksen aika.

Jäsenjärjestöjen kanssa **vuoden 1980** alussa käytyjen keskustelujen perusteella hallitus päätti perustaa taloustoimikunnan selvittämään yhdistyksen talouden vakauttamiseen ja kiinteistön rakennusten korjautarpeisiin liittyviä asioita. Jokaisesta jäsenjärjestöstä tuli edustaja toimikuntaan. Kokoonpanoksi tuli: Puheenjohtajaksi Riihimäen lasitehtaan toimitusjohtaja DI, ekonomi Antti Kolehmainen, jäseniksi ev Lauri Makkonen, Suomen sokerin toimitusjohtaja varatuomari Martti Talvela ja Postisäästöpankin johtokunnan jäsen fil. lis. Raimo Saikku sekä sihteeriksi Raimo Laitinen. Toimikunta kutsui asiantuntijaksi Lopen kunnan rakennustarkastajan Raine Lampon.

Toimikunta laati perusteellisen esityksen lähivuosien korjaus ja rakennustarpeista. Kustannusarvio ja samalla kiireellisyysjärjestys on seuraava (paitsi kohta IX toteutettava välittömästi):

I	Metsästysmaja	42 000
II	Saunarakennus	37 000
III	Kalamaja A.korjaus	22 500
	B.siiro	64 000
IV	Käymälärakennus	26 000
V	Parkkipaikka	15 000
VI	Kahvion laajennus	65 000
VII	Laituri	8 000
VIII	Muut hankinnat	3 000
IX	Rakennuspiirustukset	4 000
		222 900

Rahoitustarve ml. velka 37 000 noin 260 000

Rahoitusmahdollisuuksien kartoitus

- ensi sijalla Urlus-säätiö, sen jälkeen
- museovirasto,
- muut säätiöt, liikelaitokset ja pankit.

Hallitus hyväksyi suunnitelman vuoden 1981 alussa. Taloustoimikunta aloitti varainhankinnan perustellen sitä edellä esitellyllä suunnitelmalla ja kustannusarviollla. Urlus-säätiö myönsi 100 000 mk:n avustuksen vaatien tarkan selvityksen rahojen käytöstä. Lännen tehtaat lahjoitti 2 000 mk ja kannattusjäsenmaksut korotettiin 800 ja 200 mk:aan. Majan ja saunan korjaustyöt, pääasossa molempien lahonneet malkakatot, saatiin melkein valmiiksi vuoden aikana.

Kevätkokous lounaiseen peruttiin kokonaan lounaalle kutsutun Tasavallan Presidentti Urho Kekkosen sairastuttua vakavasti.

Vuoden 1982 päätapahtuma Majalla oli Tasavallan Presidentti Mauno Koiviston vierailu kevätlounaalla. Tervehdyspuheessaan kenraali Ehrnrooth ilmaisi arvostuksensa kiitoksensa siitä, että presidentti otti vastaan kutsun vierailla Marskin majalla. Hän korosti myös sitä miten presidentti muiden sotureiden rinnalla konekivääriampujana etulinjassa puolusti isänmaata jatkosodassa. Muut kunniavieraat olivat Puolustusvoimain komentaja,

Tasavallan presidentti Mauno Koivisto vieraili kevätlounaalla 1982. Vasemmalla kenraali Adolf Ehrnrooth ja kenraali Väinö Valve. Kuva Lopen Lehti.

Presidentti Koivisto kätelee kevätlounasvieraita. Raimo Laitinen (vas.), Eino Kilpiäinen, Pentti Perttuli, Waldemar Bühler, Filip Pettersson ja Adolf Ehrnrooth oikealla. Kuva SMMM arkisto.

Rakentajaveteraanit yhteisessä kuvassa Metsästysmajan portailla. Keskellä valkoisessa takissa kenraali Ebrnrootb. Kuva SMMM arkisto.

kenraali Lauri Sutela, Etelä-Suomen sotilasläänin komentaja kenraaliluutnantti Jaakko Valtanen, presidentin kansliapäällikkö Juhani Perttunen, Hämeen läänin maaherra Risto Tainio ja presidentin adjutantti eversti Lasse Wächter.

Toinen merkittävä tapahtuma toimintavuonna oli rakentajaveteraanien vierailu Majalla. Yhdeksäntoista veteraania eri puolilta Suomea kokoontui muistelemaan ylipäällikkö Mannerheimin metsästysmajan synty- ja rakennusvaiheita. Vierailevat Marskin majan rakentajat olivat:

Bergman Mikko, Iisalmi
 Hapuli Väinö, Toholampi
 Heiskanen Erkki, Kajaani
 Huittinen Väinö, Oulu
 Härkönen Väinö, Korholanmäki
 Jokelainen Jaakko, Kajaani
 Kinnunen, Antti, Kuhmo
 Kinnunen Olavi, Oulu
 Kovalainen Toivo, Kuhmo

Kuittinen Toivo, Puukari
 Lukkari Eino, Kajaani
 Noponen Heikki, Espoo
 Ohtonen Armas, Kuhmo
 Partanen Väinö, Sukeva
 Patrikainen Niilo, Kajaani
 Päivärinta Aatto, Yliveiska
 Rönkkönen Kalevi, Parikkala
 Rönkkönen Mikko, Parikkala

SMMM ry:n hallituksessa oli kaksi kenraalimajuri Raappanan johtaman 14. divisioonan veteraania, kenraaliluutnantti Erkki Setälä ja Lännen tehtaiden toimitusjohtaja, reservin majuri Pentti Perttuli. Molemmat toimivat RajaJP 6:n komppanianpäällikköinä Rukajärven suunnan rintamalohkolla jatkosodan aikana. He kutsuivat 14. divisioonan asevelipäivien yhteyteen Kajaanin upseerikerholle Marskin majan rakentajia lehti-ilmoituksilla keväällä -82. Yhtenä kokoonkutsujana oli rakentajaveteraani Niilo Patrikainen. Tapaamisessa päätettiin yhteisestä kokouksesta Marskin majalla elo-syyskuun aikana. Vierailuun tuli kuulumaan lisäksi tutustumiskäynti päivällisineen Lännen tehtailla Säskylässä.

Setälä ja Perttuli sekä myös hallituksen jäsen DI Antti Kolehmainen muodostivat Marskin majan perinnetoimikunnan, joka valmisti Majan myös tupaan sijoitettavaa perinnetaulua. Suunnitelman laatijaksi oli lupautunut arkkitehti Erkki Karvinen. Häkin oli ollut RajaJP 6:n joukkueenjohtaja ja komppanian päällikkö jatkosodan aikana.

Vuoden aikana valmistui yhteinen myyntiesite Laakasalo Oy:n kanssa. Hallitus antoi Taloustoimikunnalle kiitokset, samoin Raine Lampolle ja Lepolan veljeksille hyvin tehdystä työstä. Ulkorakennus vesivessoineen valmistui vuoden loppuun mennessä.

Vuodet 1983 - 1985 toiminta jatkui entiseen tapaan. Taloustoimikunta ja Perinnetoimikunta jatkoivat edelleen. Majan tuotot olivat noin 100 000 mk, josta noin 40 000 keräys- ja jäsenmaksuja ja noin 60 000 myyntituottoja. Palkat muodostivat menoista noin 50 000 mk, Majan ja tien hoito 13 000, toimisto-, mainos- ja matkakulut kukin noin 5 000 mk. Avustuksista huolimatta maksujakin jouduttiin korottamaan. Uudet kannatusjäsenmaksut olivat nyt 1 000 mk yhteisöjäseniltä ja 250 mk henkilöjäseniltä. Sisään pääsymaksut 5 mk aikuiset ja 3 mk lapset. Saunan lämmitys 200 mk, henkilömaksu 13 mk ja veneenvuokra 13 mk/tunti. Emännän palkka oli 500 mk kuukaudelta ja sihteeri-taloudenhoitajan vuosikorvaus 5 000 mk.

Avustuksia saatiin -80 luvun alkupuolella yhteensä 127 000 mk ja lisäksi Sähköliikkeiden Oy:tä tavaralahjoitus. Tärkein tukija oli Urlus-Säätiö, jonka lisäksi tarpeellista tukea saatiin Helsingin Osakepankilta, Postisäästöpankilta, Teollisuuspankilta ja Museovirastolta.

Paaran patikan tieusteluun reitistä Majan kautta suhtauduttiin myönteisesti. Tiedotusta jäsen- ja sanoma- ja aikakauslehdissä päätettiin lisätä.

Majan tuvan seinälle valmistui tyylikäs perinnetaulu toimikunnan työn tuloksena. Kalamajalle valettiin perustus syksyllä ja itse kalamaja siirrettiin seuraavana keväänä samalla rannalle missä metsästysmaja sijaitsee. Tien rakensi PsPr pioneerien koulutuksena.

Kahvilan ja muunkin toiminnan vuokrauksesta aloitettiin keskustelu Laakasalo Oy:n kanssa **vuoden 1984** aikana, mutta metsästysmajamuseo kevätlounaineen ajateltiin joka tapauksessa pitää omassa hallinnassa. Laakasalon kanssa oli tehty yhteistyötä markkinoinnissa usean vuoden aikana. Marskin majan kävijämäärät olivat laskeneet alle 10 000. Kulujen säästämiseksi aukioloaikojen supistaminenkin oli esillä. Marskin ryyppy tai oikeammin sen resepti oli noussut esille julkisuudessa, ehkä Mikkelin klubin aloitteesta.

Tämän johdosta Pentti Perttuli perinnetoimikunnasta ryhtyi selvittämään asiaa. Taloustoimikunta puolestaan selvitti mahdollisuutta ”Marskin ryyppy”- lasien valmistukseen.

Laakasalo Oy järjesti kevätlounaan tarjoilut 27.5.1985 erittäin onnistuneesti Teuvo Zettermanin johdolla. Aiemmin lounaat oli tilattu helsinkiläisestä tai riihimäkeläisestä ravintolasta. Kunniavieraina olivat tällä kerralla maaherra Veikko Pihlajamäki, Puolustusvoimain komentaja kenraali Jaakko Valtanen, pääjohtaja Mika Tiivola ja toimitusjohtaja Göran J. Ehrnrooth.

Neuvottelut Laakasalo Oy:n kanssa johtivat sopimukseen 14.10.1985 kahvion ja saunan toimintojen vuokrauksesta. Liite nro 9. Teuvo Zetterman oli Laakasalon loma- ja kurssikeskuksen toimitusjohtaja, minkä seurauksena kevätlounaiden tarjoilut pysyivät loppilaisissa käsissä.

Vuonna 1986 alkoivat Majayhdistyksen 30-vuotisjuhlavuoden valmistelut, jotka hallitus antoi perinnetoimikunnan tehtäväksi. Juhlavuonna tuli kuluneeksi myös 120 vuotta marsalkka Mannerheimin syntymästä. Oli itsestään selvää, että järjestelyihin pyydettiin Puolustusvoimien tukea. Juhlavuonna päätettiin järjestää laaja varojen keräys, jonka hoidon otti tehtäväkseen Filip Pettersson taloustoimikunnasta. Hän oli äskettäin jäänyt eläkkeelle Helsingin Osakepankin pääjohtajan tehtävästä. Keräyksen tavoitteena oli 200 000 mk.

Matti Lukkari ja Waldemar Bühler tekivät Marskin majasta uuden esitteen ja Raine Lampo esitti pieniä uudistuksia ja korjauksia tehtäväksi ennen juhlia. Majalle oli palkattu kaksi esittelijää, jotka hallitus perehdytti tehtävään.

Kenraali Väinö Valve (s. 1895) ilmoitti syyskokouksessa luopuvansa hallituksen jäsenyydestä vedoten korkeaan ikäänsä. Puheenjohtaja Ehrnrooth kiitti kenraalia Marskin majan hyväksi tehdystä arvokkaasta työstä.

SMMM ry juhlii 30 vuottaan Marskin majan hoitajana ja Suomen marsalkka Mannerheimin 120-vuotissyntymäpäivää

Marskin majayhdistyksen 30-vuotisjuhla 27.5.1987 oli vaikuttava niin ohjelman, kuin kunniavieraiden puolesta. Puheenjohtajan, kenraali Adolf Ehrnroothin juhlapuheen ohella mieleenpainuvien ohjelmanumeron oli Porin prikaatin toteuttama pukukavalkadi, jossa esiteltiin suomalaisten sotilaiden puvut 30-vuotisesta sodasta alkaen.

Majayhdistyksen puheenjohtaja Ebrnrooth puhui Marskin majan 30-vuotisjublassa niin kuin vain jalkaväen kenraali Ebrnrooth puhua voi. Kuva Turun Sanomat arkisto.

Mieleenpainuva ohjelmanumero jublassa oli Porin Prikaatin pukukavalkadi. Kuvassa etualalla on kunniavieras Nils Eriksson Kaunialan sotavammassairaalaista. Kuva Turun Sanomat arkisto.

Puolustusvoimain komentaja kenraali Jaakko Valtanen luovuttaa Puolustusvoimien ansiomitalin Majan pitkäaikaiselle hallituksen sihteerille ja taloudenhoitajalle Raimo Laitiselle. Kuva Turun Sanomat arkisto.

Marskin majayhdistyksen 30-vuotisjubla oli vaikuttava niin ohjelman kuin kunniavieraidenkin puolesta. Kuva SMMM arkisto.

Sotainvalidi, Marskin majan talonmiehenä yli 30v. toiminut Edvin Härmäläinen saa Puolustusvoimien ansiomitalin. Kuva Turun Sanomat arkisto.

Puolustusvoimain komentaja kenraali Jaakko Valtanen kiitti Puolustusvoimien puolesta kaikkia heitä, jotka ovat vaalineet ja vaalivat edelleen Mannerheimin ja hänen metsästysmajansa velvoittavia perinteitä. Samalla hän luovutti puolustusvoimien ansiomitalin Raimo Laitiselle ja Edvin Hämäläiselle, *”jotka vuosikymmenien aikana vaivojaan säästämättä ovat työskennelleet Marskin majan hyväksi”*.

Kunniavieraista mainittakoon lisäksi rouva Leena Paloheimo, os. Järnefelt, marsalkan viimeinen sotilaslähetti Reino Juhonen ja metsästysmajan ”kurkihirren” nostaja Niilo Patrikainen. Erityisinä kunniavieraina olivat Kaunialan sotavammassairaalan potilaat. Juhla-ateriana oli perinteinen hernekeitto ja pannukakku terästyksensä ”Marskin ryyppy”.

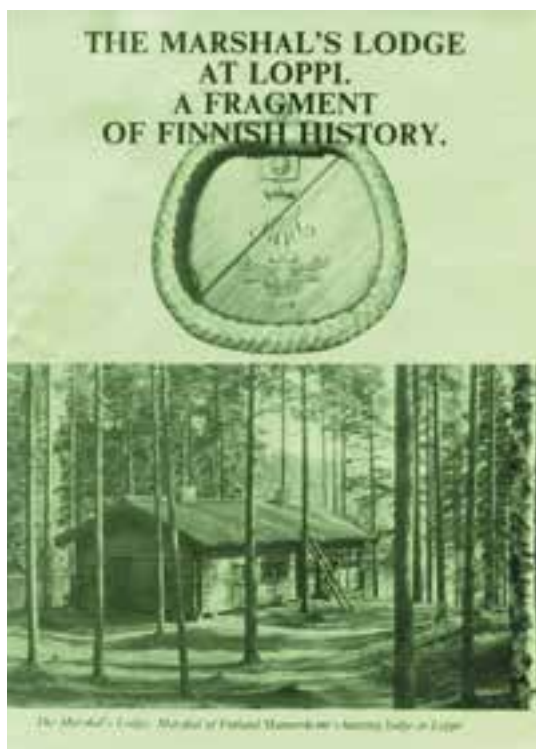
Vuoden aikana varainhankinnan tavoite korotettiin 500 000 mk:aan. Yhteistoimintaa Laakasalon kanssa laajennetaan siten, että se hoitaa opastuksen arkipäivinä ja tilittää siitä yhdistykselle 1 mk/lippu. Sunnuntaisin Majan esittelyn hoitaa Lopen reserviupseerit yhdessä naisjaoston kanssa perinteiseen tapaan.

Kimmo Pälikön Maja-taulusta tilattiin 90 numeroitua vedosta, joista 20 varattiin annettavaksi Majan hallinnolle. Pentti Perttuli luovutti hallitukselle luonnoksen laatimastaan kirjasta ”Marskin Majan vaiheita”.

Yhteistyö Laakasalo Oy:n kanssa

Vuonna 1985 alkanut yhteistyö Laakasalo Oy:n kanssa sujui hyvin ja vaikutti oikealta ratkaisulta. Teuvo Zettermanilla oli takanaan usean vuoden kokemus Laakasalon loma- ja kurssikeskuksen onnistuneesta kehittämisestä.

Tultaessa 80-luvulle upseerijärjestöt olivat hoitaneet ja kehittäneet Marskin majan museoaluetta määrätietoisesti ja suurella sydämellä neljännesvuosisadan. Majayhdistyksen sääntöjen mukaisesti välitettiin tietoa uusille sukupolville Suomen marsalkan elämäntyöstä ja hänen johtamiensa suomalaisten isänmaan puolustajien uhrauksista taistelukentällä ja kotirintamalla. Museoalueelta saatiin tuloja vain muutamalta kesäkuukaudelta, mutta kuluja syntyi koko

Jotta Majaa voitaisiin markkinoida laajemmalle kävijäkunnalle, tehtiin metsästysmajaesitteestä ruotsin ja englanninkieliset versiot. Kuva SMMM arkisto.

vuodelta. Toiminta oli laajentunut niin, että palkattua henkilökuntaa oli kymmenkunta kesäkauden aikana. Yhdistykselle oli haasteellista hoitaa museokokonaisuutta luottamustoimin ja osittain talkoovoimin.

Vuosina 1988-1989 Marskin majan palveluiden kehittäminen yleisön mielenkiinnon ylläpitämiseksi jatkui edelleen. Hallituksen jäsenet Waldemar Bühler ja Matti Lukkari ryhtyivät valmistelemaan Metsästysmajaesitteestä ruotsin- ja englanninkielistä versiota. Merkkikeskus Sorsalta tilattiin tyylikäs Marskin rintamerkki, joka luovutetaan juhlallisesti jokaiselle ensi kertaa perinneaterialle osallistuneelle henkilölle. Perinnetaulua laajennettiin toisella kuvaryhmällä, jossa on kuvat Saara ja Paavo Kassarista, Metsästysmajan rakennusmiehet vuodelta 1945, Marsalkka ystävineen veneilyllä saunan rannassa ja kuva eräkoira Sisusta.

Jokaiselle ensi kertaa Perinneaterialle osallistuvalla henkilöllä luovutetaan juhlallisesti Marskin rintamerkki. Merkkiä luovuttaessaan Ebrnrootb yleensä vitsikkäästi huomautti, että "merkin kantaja on oikeutettu käymään Majalla suorittamatta viiden markan pääsymaksua".

Kuva Marjatta Abtiainen.

Kimmo Pälikön Marskin maja -taulusta tilattiin 90 numeroitua vedosta, joista 20 ensimmäistä tuli hallituksen käyttöön. Majalle saatiin esittelynauhat äänentoistolaitteineen.

Kuvataiteilija Kimmo Pälikön Marskin maja -taulusta tilattiin 90 numeroitua vedosta lahjoituskäyttöön. Kuva Marjatta Abtiainen.

Kaunialan vierailusta oli muodostunut arvokas perinne, joka toteutui myös näinä toimintavuosina.

Taloustoimikunta Antti Kolehmainen, Matti Lukkari, Lauri Makkonen ja Raimo Saikku sai kiitosta puheenjohtajalta Majan talouden saamisesta hyvään kuntoon. Filip Petterssonin hoitama juhlavuoden keräys tuotti vuoden -88 loppuun mennessä 438 000 mk. Sotavahinkosäätiö edellytti lahjoituksessaan koululaisryhmien kutsumista tutustumaan Majaan ja Suomen marsalkan elämäntyön kautta Suomen historiaan. Huomattavan 100 000 mk:n yksityishenkilölahjoituksen teki rouva Irmeli Nygren. Kiitokseksi hänet kutsuttiin kevätlounaalle ja rintamerkin lisäksi hänelle ojennettiin Pälikön Marskin maja-taulu.

Puheenjohtajan puoliso kreivitär Karin Ehrnrooth oli ensimmäistä kertaa kutsuttuna kunniavieraaksi kevätlounaalle **vuonna 1989**.

*Oikealla ensimmäistä kertaa kevätlounaalla vieraillut kreivitär Karin Ehrnrooth ja hänen seurassaan suuren lahjoituksen tehnyt Irmeli Nygren.
Kuva Riihimäen Sanomat.*

Vuoden 1990 keväällä toteutui jälleen Kaunialan vierailu. Kevätlounaalla oli kutsuvieraana pääministeri Harri Holkeri, Puolustusvoimain komentaja Jan Klenberg, Norjan suurlähettiläs Kjäll Rasmussen, pääjohtaja Paavo Komi, hallituksen pj. Aatos Erkko ja kreivi C. G. Mannerheim (Suomen marsalkan veljen pojanpoika).

Yhdistys onnitteli adressilla puheenjohtajaansa Adolf Ehrnroothia 85-vuotissyntymäpäivänä ja varapuheenjohtaja Filip Petterssonia hänen 70-vuotissyntymäpäivänsä johdosta.

Kenttävartiomuseo rakennetaan täydentämään Marskin majan museoaluetta

Kenraaliluutnantti Erkki Setälä aloitti Kadettikunnan edustajana Majan hallituksessa vuonna 1971 ja perinnetoimikunnan puheenjohtajana 1983. Maanviljelysneuvos Pentti Perttuli oli Reserviupseeriliiton edustajana hallituksen varajäsen vuosina 1980-1987 ja

perinnetoimikunnan jäsen 1983-2000. Molemmat toimivat jatkosodan aikana 14. divisioonassa komppanian päällikköinä rintamalohkolla, jonka alueelle Mannerheimin metsästysmaja rantasaunoineen ja kalamajoineen rakennettiin.

Kenraalimajuri Erkki Raappanan johtaman Divisioonan vastuualueella oli joukkueen vahvuisia kenttävartioita noin kahdeksankymmentä 200 kilometrin levyisellä rintamalla, lukumäärän vaihdellessa ajankohdan mukaan.

Divisioonan alue oli pohjois-karjalaista ja vienankarjalaista erämaata, jossa oli vain pari asutuskeskusta ja pikkukylä harvakseltaan. Yhtenäistä puolustuslinjaa oli vain kymmenisen kilometrin leveydeltä. Useat divisioonan sotilaat palvelivat jatkosodan aikana jokin aikaa myös kenttävartiotukikohdissa, joita oli 2-3 kilometrin välein. Reuna-alueella välimatka saattoi olla yli kymmenenkin kilometriä. (Perttuli 1993, 9)

Erkki Setälä esitti maaliskuussa 1989 Marskin majan hallitukselle kenttävartiomuseon rakentamista Majan yhteyteen. Perinnetoimikunnan kesken oli Pentti Perttulien ajatusta kehitelty jo edellisenä vuonna. Majan arkistosta löytyi luonnos, jossa kenttävartiota sovitettiin Majan puoleiseen rinteeseen, sillä tontti ulottui vain kukkulan päälle asti. Kun hallitus innostui asiasta, työryhmä Matti Lukkari ja Pentti Perttuli sai tehtäväkseen laatia suunnitelman kenttävartioasemasta. Työ lähti etenemään ripeästi ja maanomistajan kanssa voitiin aloittaa myös neuvottelu mahdollisen lisämaan ostosta. Kauppa Rauni (os. Kassari) ja Matti Matti Malmialan kanssa 2,18 hehtaarin lisäalueesta solmittiin 18.4.1990. Liite nro 9.

Kaupanteon jälkeen Perttuli ja Lukkari antoivat selonteon kenttävartiomuseon rakentamissuunnitelmasta: ”Rakennustyötä johtaa pioneerimajuri Markku Rutanen, joka on ollut jo suunnittelussa asiantuntijana. Syksyllä siirretään Majalle Keuruulla veistettävä miehistökämpä, jota käytetään tulevana vuonna rakentajien majoitukseen. Pääosa kaivuutöistä tehdään jo syksyllä ja rakentaminen vuonna 1991. Keväällä -92 tehdään viimeistely ja opasteet ja avajaiset pidetään Majan 50-vuotisjuhlien yhteydessä.”

Kenttälinnoitteen rakensi Panssariprikaatin pioneerijoukkue

Kenttävartio
SISU

Kenttävartiomuseon asemapiirros. Kuva SMMM arkisto.

Maastouttamisryhmä viimeisteli työn peittämällä työskentelyalueen sammaleella Tatu Pulkkisen johdolla. Kuva Lopen Lehti.

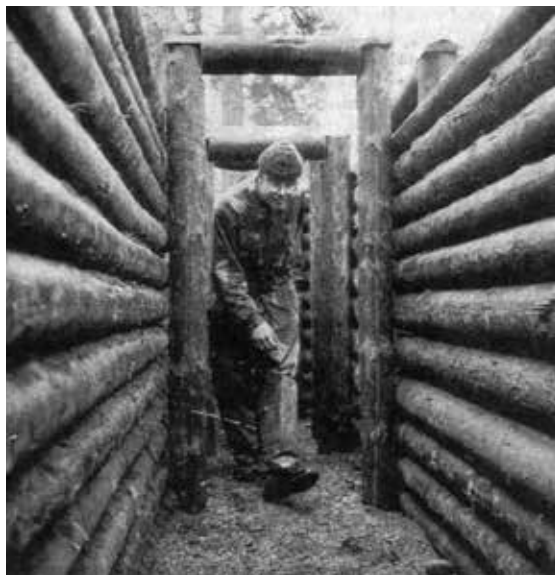
loppilaisen luutnantti Tatu Pulkkisen johdolla. Tämän lisäksi rakennustyöhön tarvittiin rakennusmestari, metsureita, kirvesmiehiä ja vielä muurarikin. Työn valvoivat Pentti Perttuli ja Matti Lukkari. Matti Lukkari oli Upseeriliiton edustaja Majan hallituksessa.

Vuonna 1991 koululaisvieraita kävi Riihimäen lukiosta ja Kaunialan sotavammasairaalasta vieraili potilaita hoitajineen yhteensä 28 henkilöä.

Mannerheimin taloudenhoitaja Bertta Haaglundille lahjoitettiin Pälikön Marskin maja -taulu. Majan historiikista teetettiin lahjoitusvaroin ruotsinnos.

Kaiken kiireen keskellä vietettiin kevätlounaskin. Kunniavieraina olivat pääministeri Esko Aho ja Tanskan suurlähettiläs Sjöld B. Mellbin.

Lahjoituksia saatiin vuoden aikana 236 000 mk.

Alikersantti Eero Vanbanen on tyytyväinen, sillä kädenjälki jää näkyviin kenttävartiomuseon taistelupesäkkeisiin. Kuva Forssan Lehti.

LUKU V

METSÄSTYSMAJAN 50-VUOTISJUHLA JA KENTTÄVARTIOMUSEON AVAJAISET

Juhlien valmistelut

Kenttävartiomuseon rakentamisen rahoitusta silmällä pitäen Majan hallitus kutsui **vuoden -91** alussa noin 30 talouselämän edustajaa kahvitilaisuuteen Katajanokan Kasinolle esitelläkseen kenttävartiohanketta ja pyytääkseen tukea rakennuskustannuksiin. Pentti Perttuli piti esityksen kenttävartiosta, ja kuulijoina olivat myös puolustusministeri Elisabeth Rehn sekä Puolustusvoimain komentaja amiraali Jan Klenberg. Talouselämän edustajille esitettiin 5 000 markan avustustoivomus. Urlus-Säätiö oli ilmoittanut tukevansa kenttävartion rakentamista 165 00 markalla

Laakasalon henkilökunta ja Lopen reserviupseerit sekä sen Naisjaosto koulutettiin esittelemään metsästysmaja ja kenttävartio. Juhlatoimikuntaan nimettiin Antti Kolehmainen (pj), Lauri Makkonen, Pentti Perttuli, Matti Lukkari ja Matti Vanonen ja sihteeriksi Raimo Laitinen.

Majan yksityistien perusparannus valmistui. Valtio ja kunta maksoivat 97 % 546 950 mk:n kustannuksesta.

Kahden juhlan päivä

Juhlapäivänä 11.6.1992 Marskin majalle kokoontui 150 kutsuvierasta ja 50 esiintyjää, isäntää ja toimitsijaa. Valtiovallan edustajana juhlassa oli puolustusministeri Elisabeth Rehn. Muiden kunniavieraiden joukossa oli kymmenen metsästysmajan alkuperäistä rakentajaveteraania. Panssariprikaati antoi korvaamattoman apunsa järjestelyissä, jotka olivat vaativat etenkin kenttävartion sodanaikaisen toiminnan esittelyssä.

Majan 50-vuotisjuhla pidettiin metsästysmajan edustalla, ja Panssarisoittokunta johtajanaan musiikkimajuri Tapio Tsokkinen aloitti juhlan Suomalaisen ratsuväen marssilla. Eversti Lauri Makkonen lausui tervehdyssanat, ja juhlapuheen piti

yhdistyksen puheenjohtaja jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth. Kaaderilaulajat esitti musiikkineuvos Urpo Jokisen johdolla kaksi laulua, minkä jälkeen maanviljelysneuvos Pentti Perttuli esitteli Kenttävartion, jonka avajaisiin siirryttiin seuraavaksi.

Ensimmäinen osa juhlasta päätettiin ja polkua myöten kuljettiin kenttävartioasemaan viereiselle kukkulalle. Mäelle noustaessa juontaja Lauri Makkonen selosti miinakentän ja piikkilankaesteiden merkitystä. Aluksi tutustuttiin kenttävartioon, sen taisteluasemiin, majoituskorsuihin ja keittokatokseen riukukäymälääkään unohtamatta. Sotilailla oli

Valtiovallan edustajana 50-vuotisjublasssa oli puolustusministeri Elisabeth Rehn, jota kenraali Ehrnrooth tervehti käsisuudelmalla. Kuva Satakunnan Kansa.

Adolf Ehrnroothin takana seisovat rakentajaveteraanit, joista edessä oikealla on Niilo Patrkainen ja Marskin veneen tekijä Mikko Bergman. Muut kuvassa ovat Aatto Päivärinta, Leo Kiviniemi, Olavi Kinnunen, Armas Ohtonen, Kalevi Rönkkönen ja Väinö Hapuli. Kuva SMMM arkisto.

kannon päällä meneillään korttipeli, johon puolustusministeriäkin pyydettiin mukaan. Yleisön asetuttua paikoilleen kenttävartioalueen keskelle, Pentti Perttuli piti avajaispuheen. Kenttävartio oli miehitetty sodanajan tavoin noin 30 sotilaalla, joita esittivät kadetit pukeutuneina sodan aikaisiin varusteisiin aseineen ja arvomerkkeineen. Ohjelmaan kuului kaksi kuvaelmaa: yhteyspartion käynti tukikohdassa ja purilaskolonnan tulo. Kolonnaan kuului tällä kertaa muonan, postin ja lomalaisten lisäksi lottien kanttiini. Purilaita vetäneellä Pekka Koskelan suomenhevosella Reijattarella oli kuvaelmassa tärkeä rooli.

Kuvaelmien jälkeen esiintyi vielä Kaaderilaulajat ennen päätössanoja ja kutsua kenttä-aterialle, joka oli hernekeitto ja pannari terästettynä marskin ryypyillä.

*Rakentajien joukossa oli juhlavierana Niilo Patrikainen, joka 50 vuotta sitten väkivahvana nuorukaisena sai kunnian asettaa poikittaisbirren paikoilleen.
Kuva Keskisuomalainen.*

*Timo Heinonen esittelemässä ideoimaansa "Marski 24 tunnin selviytymispeikkailu"-kiertopalkintoa 90-luvun puolivälissä.
Kuva Timo Heinonen.*

Marskin majan kesätöistä Mannerheim-harrastajaksi.

Meiltä kansanedustajilta kysellään usein, että mikä oli sinun ensimmäinen kesätyöpaikkasi? Kysymykseen minun on ollut erityisen helppo ja mukava vastata.

Minulle ensimmäinen kesätyöpaikka nimittäin oli Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja. Marskin majan pitkäaikainen isäntäpariskunta Anna-Liisa ja Raimo Laitinen pyysivät minua Majalle kesäoppaaksi ja myös valokuvaajaksi ja loppu onkin historiaa. 1990-luvulla Majalla vieraili vielä bussilasteittain sotiemme veteraaneja ja lottia. 15-vuotiaalle nuorukaiselle Majan esittely oli jännittävää puuhaa ja erityisesti mieleeni jäivät ne kohtaamiset missä vanha herra esittelyni jälkeen totesi, että ”minä muuten olen se mies joka tuon kattohirren nosti” tai ”kyllä se poika juuri noin meni miten kerroit”. Paljon nähneiden silmien kostuminen jäi lähtemättömästi mieleeni ja myös isojen käsien kätenpuristukset. Ja aivan erityinen oli tietenkin valokuvaajan tehtäväni Marskin kevätlounailla. Sain olla videokuvaajan kanssa ainoana ulkopuolisena tuvassa lounaan aikana ja taltioida tilanteita filmilleni. Toki yksi rajoitus oli: ”Poika, älä ota kuvaa, kun minä ryyppyä noston”, ohjeisti jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth minua. Jännittävä oli myös hetki, jolloin sain kahden kesken haastatella jalkaväenkenraalia Majan tuvassa ja selvittää mm. sen

*Pekka Koskela suomenbevosineen ja lottakanttiinin pitäjät Stiina Sabari ja Sanna Mikkola.
Kuva Timo Heinonen.*

*Kenraali Ehrnrooth ja puolustusministeri Rebn seuraamassa jublaa.
Kuva Timo Heinonen.*

mitä hän ajatteli asekatkijöistä, joiden kunniakkaaseen joukkoon myös oma rakas vaarini kapteeni Paavo Heikkilä kuului. Jalkaväenkenraalin haastattelun julkaisin Youtubessa vuonna 2017 Suomen täyttäessä 100 vuotta.

Mieleeni jäi myös Kenttävartio Sisun avajaiset ja silloiset Majan juhlat Lopella. Puolustusministeri Elisabeth Rehn ja Ehrnrooth avasivat museon tunnussanaparilla Vöyri - pöly. Ne olivat vaikeita sanoja vihollisille.

Kiinnostus Mannerheimiin persoonana ja suurmiehenä heräsi tuolloin. Myöhemmin sain olla aloittamassa perinnettä myös Marskin metsästäjäperinnön vaalimiseksi. Vuonna 2012 sain kreivi Gustav Mannerheimiltä luvan Mannerheim-nimen käyttöön hirvijahdin nimessä. Syntyi perinne yhdessä ystäväni Kari Kuparisen ja Sakon Raimo Karjalaisen kanssa. Vuonna 2022, kun Marskin Ryyppy täytti 80 vuotta järjestimme Majalla pienen juhlahetken legendaariselle juomasekoitukselle ja tuolloin paljastin tilaamani Marskin majan alkuperäisten snapsilasien kopion, jotka minulle puhalsi riihimäkeläinen mestari Kari Alakoski. Historiaa voi siis vaalia monella tavalla. Voimme kerätä vanhan ja luoda myös uutta. Mannerheimissa riittää vielä paljon tulevillekin vuosille.

Mannerheimin ”kesämökkikunnassa” Lopella 29.10.2024

Timo Heinonen
kansanedustaja, Lopen kunnanhallituksen puheenjohtaja

Juhlien lisäksi Majayhdistykselle riitti muutakin tehtävää. Kevätlounas järjestettiin, mutta nyt vain hallituksen ja sen toimihenkilöiden kesken. 50-vuotisjuhlista tilattiin videointi vuoden 1987 juhlan tavoin. Hallituksen kokouksissa oli esillä lisämaan osto Rauni ja Matti Malmi-alalta, mistä kuitenkin luovuttiin, vaikka pelättiin metsähakkuuta alueen ympärillä. Otava lupasi antaa Marskin majan historiikin 2 000 kappaleen painotyön lahjaksi. Ruotsinkielistä versiota tilattiin 500 kappaletta, mikä maksoi 7 800 mk. Majan ja parkkialueen asfaltointi onnistuttiin toteuttamaan juuri ennen juhlia. Kenttävartion hinnaksi tuli maanhankintoihin 361 781 mk. Marskin maja liittyi Hämeen matkailuun ja osallistui vuokraajan Laakasalo Oy:n kanssa Matkamessuille Helsingissä. Lopen kunta antoi markkinointiin 6 000 mk.

Teuvo Zetterman ja Suvi Lehto yrittäjiksi Marskin majalle

Teuvo Zetterman oli Laakasalo Oy:n toimitusjohtajana vastannut kahviosta ja Marskin lounaan järjestelyistä vuodesta 1985. Vuoden -90 alussa Suomeen iski lama, joka aiheutti puoli miljoonaa työtöntä, 14 prosentin devalvaation, lainankorkojen nousun lähes 20 %:iin ja enimmillään noin 56 000 yrityksen joutumisen ulosottoon. Vuonna 1992 yli 7 000 yritystä joutui selvitystilaan.

Vallitsevassa tilanteessa Laakasalo Oy ajautui konkurssiin 26.6.1992, jolloin vuokrasopimus SMMM ry:n kanssa raukesi. Kahviota ja opastusta hoitivat Paula ja Sari Tuomenoja 12.7. saakka ja Sari Vienonen Raimo Laitisen ja Timo Heinosen kanssa yhdistyksen lukuun loppukesän ajan. Sunnuntaisin ja pyhäpäivinä Lopen reserviupseerit ja Naisjaosto vastasivat kahviosta ja Majan esittelystä.

Tilanne selkiintyi nopeasti, sillä jo 27.11.1992 taloustoimikunta esitteli kokouksessaan sopimusluonnoksen SMMM ry:n ja Suvi Lehdon ja Teuvo Zettermanin nimiin perustettavan yhtiön välillä. Sopimus, jonka mukaan vuosivuokra oli 12 000 mk, hyväksyttiin vuoden -93 alussa.

Vuosina 1993-1994 Marskin majalla alkoi uusi kehityksen kausi terassin lasituksella, jonka valmisti Petri Niemi Ky ja asensi Yrjö Lepola. Sähkötyöt teki Läyliäisten Sähkö Oy. Markkinointiin panostettiin voimakkaasti yhteistyössä Teuvo Zettermanin kanssa. Maanpuolustuslehdille (54 kpl) lähetettiin teksti ja kolme värivalokuvaa. Linnatuulen liikenneasemalta valtatie kolmella 20 kilometriä Hämeenlinnan eteläpuolella vuokrattiin julistepaikka ja Opettaja-lehdelle järjestettiin vierailu. Markkinointia varten teetettiin esitelyvideo Marskin majasta matkailumessuja, sihteerimessuja ja muita vastaavia tapahtumia varten. Lasimuseon ja Metsästysmuseon kanssa ryhdyttiin yhteistyöhön ja Pentti Perttulin kirjoittamasta Kenttävartio-kirjasta tilattiin 500 kappaleen painos.

Perinteinen Kaunialan väen vierailu toteutettiin keväällä, samoin koululaisvierailu. Tällä kerralla kutsuttiin lukioluokka Norssista, jossa puheenjohtaja Adolf Ehrnrooth oli aikanaan käynyt oppikoulua. Majan hallitus oli tyytyväinen uusien yrittäjien toimintaan, ja vuokrasopimusta jatkettiin.

Teuvo Zetterman esitti vuoden lopussa useita Maja-alueen kehittämistoimia, jotka sitten tulevana vuonna pääosin toteutettiin. Vaikka hallituksen tehtävät vähenivät kahvio- ja saunatoimintojen osalta, työtä lisäsi laajennut museokokonaisuus.

Yhdistys on lähes perustamisestaan lähtien sijoittanut saatuja lahjoitusvaroja arvopapereihin ja pörssiosakkeisiin. Hallituksessa on aina ollut sijoitusosaamista. Vuoden 1993

lopussa sijoitusomaisuuteen sisältyi määräaikaistalletuksia 150 000 mk, joukkovelkakirjoja 50 000 mk, SYP:n osakkeita 2 720 kpl, KOP:n osakkeita 1 000 kpl ja Sammon osakkeita 9 kpl. Korkotuotot vuodelta olivat 15 281 mk.

Kävijämäärä kasvoi 12 tuhanteen kenttävartiomuseon valmistumisen ja markkinointiponnistusten ansiosta. Vuokrasopimus uusittiin pelkästään Teuvo Zettermanin nimiin. Marskin maja sai kunniainnoksen Hämeen matkailun järjestämässä kilpailussa. Yhteistyötä Lasimuseon, Metsästäjä museon ja Viestimuseon kanssa tehtiin näyttävästi.

Martti Ahtisaari aloitti presidenttivialailujen sarjan

Marskin majan museoalue sai runsaasti julkisuutta tiedotusvälineissä Tasavallan Presidentin vieraillessa Marskin lounaalla **vuonna 1995**. Olihan edellisestä presidenttivialailusta jo 13 vuotta. Muina kutsuvieraina Puolustusvoimain komentajan kenraali Gustav Hägglundin lisäksi olivat Norjan suurlähettiläs Dagfinn Stenseth, pääjohtaja Yrjö Niskanen Pohjola-yhtiöistä, toimitusjohtaja Timo Peltola Huhtamäki Oy:stä, pääjohtaja Heimo Karinen Kemira Oy:stä, toimitusjohtaja Kari Sohlberg GWS-yhtiöistä, hallituksen puheenjohtaja Heikki Pentti Lemminkäinen Oy:stä, toimitusjohtaja Martin Saarikangas Masa-Yardsilta, pääjohtaja Jere Lahti SOK:sta ja PsPr:n komentaja ev Kari Kokkonen sekä presidentin adjutantti evl Kari Kasurinen.

Yhdistyksen puheenjohtaja, jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth täytti 90 vuotta 9. helmikuuta 1995. Syntymäpäivä vastaanotolla Katajanokan Kasinolla hallituksen jäsenet luovuttivat hänelle Kimmo Pälkön suunnitteleman juhla-adressin. Koululaisvierailu ja Kaunialan vierailu toteutettiin vuoden aikana perinteiseen tapaan.

Vuonna 1996 uusittiin vuokrasopimus Zettermanin kanssa vuoden 1998 loppuun. Vuosivuokraksi sovittiin 17 000 mk.

Marskin lounaalla oli tänäkin vuonna kunniavieraana Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari ja toisena valtionjohdon edustajana eduskunnan puhemies Riitta Uosukainen.

Kaunialan vierailu ja koululaisvierailu hoidettiin tavan mukaisesti. Vierailijoiden määrä oli yli 12 000 Zettermanin laajennettua kahvion käyttöä kokous- ja juhlatilaisuuksiin myös Majan ja kahvion normaalien aukioloaikojen ulkopuolelle. Vuokrasopimuksissa on aina mainittuna, että Marskin majan museoalueella vieraileville esitellään Majan historiaa ja marsalkka Mannerheimin elämäntyötä.

Yhdistyksen varapuheenjohtaja Filip Petterssonin sairastuttua vakavasti vuonna 1997 kauppaneuvos Per Heinrichs (JS) valittiin SMMM ry:n varapuheenjohtajaksi. Hän oli ollut hallituksen jäsen vuodesta 1987.

*Kenraali Adolf Ehrnrooth oli hauska seuramies. Vanhan soturin jutuista piti niin puhe-
mies Riitta Uosukainen kuin presidentti Martti Ahtisaarikin. Kauppaneuvos Per Heinrichs
oikealla ja kenraali Erkki Setälä vasemmalla. Kuva Lopen Lehti.*

Yhdistyksen hallituksella oli kunnia saada Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari kunniavieraakseen Marskin lounaalle jo kolmatta kertaa.

Hallituksen jäsenenä 1985-1996 toiminut hallintotieteiden tohtori Waldemar Bühler menehtyi sairauskohtaukseen vuoden lopulla 1997. Puheenjohtaja lausui hallituksen kokouksessa muistosanat, joissa toi esiin edesmenneen arvokkaan työn Majayhdistyksen hyväksi. Bühler oli sotilasarvoltaan majuri ja toimi Suomen reserviupseeriliiton puheenjohtajana vuosina 1981-1989.

LUKU VI

PER HEINRICHSIN PUHEENJOHTAJAKAUSI ALKAA

*Kauppaneuvos Per Heinrichs.
Kuva Kadettikunta.*

Muutoksia organisaatioon

SMMM ry:n puheenjohtaja, jalkaväen kenraali Adolf Ehrnrooth ilmoitti vuoden 1997 lopulla yhdistyksen varapuheenjohtajalle Per Heinrichsille luopuvansa Marskin majan hallituksen puheenjohtajuudesta. Adolf Ehrnrooth oli antanut korvaamattoman työpanoksen Marskin majalle peräti 41 vuoden ajan. Per Heinrichs oli toiminut Marskin majan hallituksen jäsenenä 11 vuotta. Niinpä **vuoden 1998** vuosikokouksen valmisteluissa voitiin ottaa tuleva puheenjohtajan vaihdos huomioon. Varapuheenjohtaja Per Heinrichs oli valmistellut muutosehdotuksia myös hallituksen työnjakoon.

Vuosikokouksessa 18.3.1998, joka pidettiin Helsingissä ravintola Savoyssa, kauppaneuvos, majuri Per Heinrichs valittiin SMMM ry:n hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi ja jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi. Per Heinrichs piti mieltäkohottavan kiitospuheen Adolf Ehrnroothille tämän 41 vuoden korvaamattoman arvokkaasta työstä Marskin majan hyväksi. Vastauspuheessaan Ehrnrooth luonnehti Majaa kansallisaarteeksi, jota tulee säilyttää ja hoitaa arvonsa mukaisesti.

Marskin majaan hallituksen sihteerinä ja taloudenhoitajana 27 vuotta toiminut opettaja, reservin kapteeni Raimo Laitinen (1928-2012) teki sairastumiseensa asti arvokasta

SMMM r.y., vuosikokous 1998

Varapuheenjohtaja Per Heinrichsin puhe jalkaväenkenraali Adolf Ehmrooth'ille SMMM ry:n vuosikokouksessa 16.03.1998.

Herra jalkaväenkenraali,

hallitus on vastaanottanut ilmoituksesi , että et voi asettua käytettäväksi yhdistyksen hallituksen jäseniä valittaessa toimintavuodelle 1998.

Peräti 42:n vuoden ajan olet ollut marsalkkamme metsästysmajan säilyttämistä tarkoittavan hankkeen keskeisenä kantavana voimana ja 41 vuotta yhdistyksemme puheenjohtajana.

Ohjauksessasi on rappeutumisuhan alaisesta historiallisesta, muistomerkistä kehittynyt hyvin hoidettu, kansalaisten sekä tiedostama että arvostama elävä museokokonaisuus ja suosittu retkeilykohde. Se on uusille polville kertomassa suurmiehestämme, jonka johdolla Suomi saavutti itsenäisyytensä ja torjui ylivoimaisen vihollisen toistuvat alistamisyritykset.

Ymmärrämme hyvin, että korkean ikäsi oikeutuksella haluat vähentää työtaakkaasi metsästysmajayhdistyksen piirissä. Tiedämme kuitenkin, että tulet edelleen seuraamaan yhdistyksen toimintaa ja -voimiesi niin salliessa -, myös osallistumaan yhdistyksemme kokouksiin ja tilaisuuksiin. Tästä olemme vilpittömän iloisia, sillä olemme kaikki hyvin tietoisia mitä arvovaltasi yhdistyksemme yhteiskuntasuhteissa, näkemyksesi toiminnassamme, ystävyytesi ja tukesi meille jokaiselle merkitsee.

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n hallituksella on tänään kunnia kutsua Sinut, herra jalkaväenkenraali, yhdistyksemme kunniapuheenjohtajaksi.

Esitän Sinulle, arvoisa kunniapuheenjohtajamme, Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n hallituksen lämpimän kiitoksen ainutlaatuisesta, yhdistyksemme koko olemassaolon pituisesta, työkaudesta puheenjohtajanamme. Me toivotamme Sinulle kestäväää terveyttä ja elämäniloa ja toivomme saavamme nähdä Sinut usein jatkossa joukossamme.

työtä Marskin majan hyväksi. Hänen kanssaan työskennelleet hallituksen jäsenet kertoivat puheenjohtaja Adolf Ehrnroothin arvostaneen hänen toimintaansa. Hallituksen sihteeri toimi ja toimii nykyäänkin myös hallituksen toimikuntien sihteerinä.

Hallitus kutsui uudeksi sihteeriksi ja museoalueen isännöitsijäksi lentokapteeni, everstiluutnantti evp Matti Ahtiaisen. Myös hallituksen työtä ja toimikuntia mukautettiin valitsevaan tilanteeseen sopivaksi.

Taloustoimikunnan tilalle valittiin työvaliokunta, johon kuuluivat yhdistyksen puheenjohtajan lisäksi jäsenjärjestöjen puheenjohtajat. Alkavana toimintavuonna he olivat kenraalimajuri Seppo Tanskanen (KK), pankinjohtaja Pekka Selin (RUL) ja everstiluutnantti Pekka Kouri (UL). Työvaliokunnan alaisena toimi perinnetoimikunta, johon kuuluivat puheenjohtajana eversti Matti Lukkari sekä jäsenenä eversti Lauri Makkonen ja maanviljelysneuvos Pentti Perttuli. Yhdistyksen säännöt muutettiin vallitsevan käytännön mukaisiksi ja hallituksen sihteeri-isännöitsijän palkkioista luovuttiin.

Kirjan liitteenä on luettelo hallituksen ja luottamustoimien jäsenistä.

Majan alkuperäinen sijaintipaikka löytyy

Jalkaväenkenraali, puheenjohtaja Ehrnrooth toivottaa presidentti Ahtisaaren tervetulleeksi vuonna 1998. Kuva Hämeen Sanomat.

Vuosi jatkui vilkkaana, ja päätapahtuma oli Tasavallan presidentin vierailu kevätlounaalla. Martti Ahtisaari kunnioitti Marskin majaa osallistumalla jo neljättä kertaa Marskin perinnelounaalle. Tällä kerralla oli toinenkin harvinainen kunniavieras, nimittäin juuri valitun kunniapuheenjohtajan puoliso, kreivitär Karin Birgit Ehrnrooth. Ennen kevätlounasta hallitus yleensä piti tavan mukaan lyhyen kokouksen, johon tilaisuuden isäntänä toiminut kunniapuheenjohtajakin osallistui. Uusi hallituksen sihteeri sai tehtäväkseen pitää seuraa kokouksen ajan kreivittärelle. Tehtävä oli yllättävä ja varmaan jännittäväkin, vaikka Kadettikoulussa oli käytöstapoja kyllä opetettu. Keskustelun avaukseksi tehtävän saanut tiedusteli ”daamiltaan”, oliko hän aikaisemmin vieraillut Marskin majalla. Kreivitär varmaan näki, että lievää jännitystä oli ilmassa. Niinpä hän pilke silmäkulmassa vastasi: ”Kyllä minä olen monta kertaa ollut täällä kenraalin mukana, mutta minut on käsketty aina piiloon puskan taa - eihän täällä ole tapana kutsua naisia kevätlounaalle.” En muista miten keskustelu jatkui, mutta sain myöhemmin tietää hänen ystävystyneen Raimo Laitisen rouvan Anna-Liisan kanssa, joka toimi lehtorina Lopen keskikoulussa ja hoiti Marskin majan kahviota 11 vuotta apulaistensa kanssa. Ehkä se kahvio oli ”puskan takana”.

Muita kunniavieraita olivat tällä kerralla kenrl Ilkka Hollo, ministeri Aatos Erkko, merenkulkuneuvos Antti Lagerroos, varatuomari Arvi Paloheimo, vuorineuvos Casimir Ehrnrooth, pääjohtaja Ilkka Suominen, toimitusjohtaja Kari Elo ja KTM Jarmo Raulo.

Vuoden ohjelmaan kuuluivat perinteiseen tapaan koululaisvierailu ja Kaunialan sotavammassairaalan potilaiden ja hoitajien vierailukäynti Marskin majalla.

Lieksan rajamieskilta oli suunnitellut rajakapteeni Tauno Oksasen johdolla retken 8.-10.6.1998 Repolan ja Rukajärven suunnalle tarkoituksena etsiä ja löytää viimein Marskin majan alkuperäinen rakennuspaikka. Matkalla oli yhtenä tarkoituksena koota kuva- ja videomateriaalia Marskin majan arkistoon. Retken suunnitteluun osallistuivat perinnetoimikunnasta eversti Matti Lukkari ja maanviljelysneuvos Pentti Perttuli, joka oli toiminut jatkosodan aikana joukkueen johtajana ja komppanian päällikkönä Rukajärven suunnalla. Marskin majalta pääsivät matkaan mukaan hallituksen sihteeri Matti Ahtiainen ja Lopen reserviupseereista Helsingin sanomien toimittaja, vänrikki (res) Ilkka Ahtiainen. Retkestä julkaistiin Matti Lukkarin ja Pentti Perttulin radiohaastattelu ja pieni juttu Helsingin sanomissa. Majan sijaintipaikkaa ei kuitenkaan löytynyt Lieksajärven Keihäsniemestä, mihin rakennusmestarit Olavi Kinnunen ja Heikki Noponen muistivat sen rakennetun. Saman vuoden syksyllä majuri Uljas Turunen toimi sotahistorian harrastajien retken johtajana samoille seuduille ja sai paikallisoppaalta vihjeen mahdollisesta Majan rakennuspaikasta. (Oksanen et. al. 2009, 60). Paikalle mentiin heti, ja Marskin majan rakennuspaikka löytyi kilometrin päästä Keihäsniemestä etelään.

Kahvilaa laajennetaan ja uudistetaan

Lions Club Loppi-Marskin talkoolaiset aloittamassa raivaustyötä kahvion laajentamista varten. Kuva SMMM arkisto.

Vierailijoiden määrän kasvaessa Marskin majalla markkinointityön tuloksena ja myös asiakkaiden vaatimustason kasvaessa, saniteettitilojen puutteellisuus muodostui ongelmaksi. Sen korjaamiseksi hallitus oli aloittanut kahvion laajennuksen suunnitellun edellisenä vuonna 1997. Rakennustyön valmistelu alkoi lokakuussa puiden kaadolla ja ulkoterassin purkamisella kahvion eteläpuolelta. Lions Club Loppi-Marski, nimensä velvoittamana teki raivaustyön talkoilla. Tulevana keväänä Majayhdistyksen puheenjohtaja Per Heinrichs ja sihteeri Matti Ahtiainen kutsuivat talkoissa olleet ”Lopen leijonat” kahvion laajennuksen harjannostajaisiin Majan saunalle.

Puita kaadettiin ja ulkoterassi purettiin. Kuva SMMM arkisto.

Lions on kansainvälinen palvelujärjestö, johon kuuluu yli 14 miljoonaa jäsentä yli 200 maassa. Suomessa se on tukenut muun muassa veteraaneja, koululaisia ja vammaisia järjestämällään kampanjoilla keräämistään varoista. Näin on tapahtunut Lopellakin.

Loppi-Marski järjesti vuonna 1996 Marskin majalla yleisölle suunnatun Marskin lounaan, joka hinnoiteltiin niin, että osa aterian hinnasta voitiin luovuttaa hyväntekeväisyyteen. Tilaisuudessa esiteltiin tavan mukaan Majan historiaa ja Mannerheimin elämäntyötä. Juhlaesitelmöitsijäksi oli ensimmäisellä kerralla kutsuttu Elisabeth Rehn, joka toimi tuolloin YK:ssa Balkanin ihmisoikeusraportoijana. Esitelmän aihe oli tietysti Balkanin tilanne. Muutaman vuoden tauon jälkeen Teppo Pöllänen ja Jarmo Laukkanen elvyttivät perinteen 2004 alkaen ja esitelmöitsijänä oli nyt puolustusministerinä toimiva Elisabeth Rehn ja seuraavana vuonna valtioneuvos Riitta Uosukainen. Näillä toimillaan Lions Club Loppi-Marski tuki myös Marskin majan tekemää perinnetyötä.

Vuosi 1999 oli hallitukselle ja sen toimihenkilöille työntäyteinen edellisvuoden tavoin. Kahvion laajennusta varten hirret hankittiin kuorittuina loppilaiselta hirsiturakkoisilta Piroselta, ja varsinaisen rakennustyön toteutti puheenjohtaja Per Heinrichsin valitsema urakoitsija. Lasitetulle kuistille tehtiin hirsirunko ja rakennusta jatkettiin runsaat kolme metriä. Tämän jälkeen kahvion ja entisen kuistin väliseinä purettiin, jolloin kahvion pinta-ala kaksinkertaistui. Jatko-osaan tuli eteinen ja erilliset WC:t naisille ja miehille. Näiden alle saatiin noin 20 neliön varastotila, jonka Zetterman muutti myöhemmin kahvila-ravintolan pesulaksi. Toiminnan laajentuessa ympärivuotiseksi tilausravintolaksi ja pitopalvelutoiminnan lisääntyessä tekstiilien pesettäminen lähikaupungin pesulayrityksessä oli huomattava kustannuserä.

Kahvion laajennusosaan tuli eteinen ja erilliset WC:t naisille ja miehille. Tämä mahdollisti ympärivuotisen ravintolatoiminnan. Kuva Marjatta Abtiainen.

Rakennushankkeeseen saatiin RTV-Yhtymältä ja Onninen Oy:ltä lahjoituksena rakennustarvikkeita, Sotavahinkoyhdistykseltä, Vaka-säätiöltä, Uuden päivän rahastolta, Oy Alko AB:ltä ja Alfred Kordelinin säätiöltä rahoitusta sekä Lopen kunnalta toiminta-avustusta 10 000 mk. Hallitus onnistui keventämään toimintakuluja 20 %. Uusittu vuokrasopimus perustui kahviossa ja Majalla tapahtuvaan myyntiin niin sanottuna provisiovuokrana, mikä seurauksena yhdistyksen vuokratulo kasvoi merkittävästi. Historiikkien ja postikorttien myynnin merkitys väheni ja Majan pääsymaksutulot kattoivat vain kesäkuukausien ajan oppaan palkan. Henkilö- ja yhteisöjäsenmaksujen kerääminen lopetettiin, vaikka se jäi vielä yhtenä varainhankintakeinona yhdistyksen uusittuihinkin sääntöihin.

Pääjohtaja Filip Pettersson (1920-2004) kutsuttiin yhdistyksen vuosikokouksessa tammikuussa SMMM ry:n kunniajäseneksi. Hän toimi hallituksen varapuheenjohtajana vuosina 1981-1996. Koulutukseltaan hän oli kauppatieteiden maisteri ja sotilasarvoltaan reservin kapteeni.

Vuoden alussa loppilainen PsPr:ssa palveleva kapteeni Tatu Pulkkinen lähestyi hallitusta kirjeellä, jossa hän kertoi perustavansa sivutoimekseen ohjelmapalveluyrityksen tuottamaan toiminnallisia ja elämyksellisiä ohjelmapaketteja. Yrityksen nimeksi hän oli ajatellut ”Elämys Marski” ja toiminnan tukikohdaksi Marskin majaa. Tatu Pulkkinen anomusta käyttäen Marskin majan aluetta ja nimeä yritystoiminnassaan käsiteltiin hallituksen työvaliokunnassa vuoden aikana, ja hallitus hyväksyi toiminimeksi Marskin majan elämyspalvelut.

Kaunialan vierailun lisäksi hallitus kutsui peräti kolme koululaisryhmää tutustumaan Majaan ja Suomen marsalkka Mannerheimin elämäntyöhön. Yhden ryhmän isäntänä oli itse kunniapuheenjohtaja, joka kertoi myös omista kokemuksistaan talvi- ja jatkosodassa.

Kenraali vangitsi vaivatta murrosikäisten yhdeksäsluokkalaisten huomion karismallaan. Hän kuvaili lyhyesti Tali-Ihantalan yhdeksän päivän historiallista torjuntavoittoa ja sanoi: ”Jotkut syyttävät suomalaisten upseerien johtavan joukkoja takaa. Se ei pidä paikkaansa. Noiden yhdeksän vuorokauden jälkeen minun asetakkini oli niin verinen, että se kuivuttuaan pysyi itsekseen pystyssä.” Nuoret kuulijat seisoivat liikahtamatta ja silmääkään räpäyttämättä kenraalin edessä Suomen marsalkan metsästysmajan tuvassa.

Neljänkymmenen vuoden aikana Majalla oli vieraillut kymmeniä ulkomaisia arvovieraita. Tänä toimintavuonna yksi heistä oli kansainvälisen Lions-liiton präsidentti James Ervin vieraillessaan

Vuonna 1999 Presidentti Ahtisaari oli viidettä kertaa kunniavieraana kevtlounaalla. Ahtisaaren vasemmalla puolella Puolustusvoimain komentaja kenraali Hägglund ja oikealla jalkaväenkenraali Ehrnrooth. Kuva Hämeen Sanomat.

Suomessa. Loppilaisina isäntinä toimivat kunnanjohtaja Voitto Saraneva ja Majan isännöitsijä Matti Ahtiainen.

Kevätlounaalla olivat edellisvuoden tavoin kunniavieraina Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari ja rouva Karin Birgit Ehrnrooth sekä johtavia talouselämän edustajia. Uutena käytäntönä oli kutsua myös Lopen kunnasta vuosittain yksi vieras Marskin perinlounaalle. Tällä kerralla hän oli entinen Lopen reserviupseerien puheenjohtaja, maanviljelijä Antero Laakso.

Kuvassa Metsästysmajan alkuperäisellä paikalla ovat Matti Ahtiainen (vas.) varapuheenjohtaja Sami Sibvo, puheenjohtaja Per Heinrichs, perinnetoimikunnan puheenjohtaja Matti Lukkari ja Rukajärven veteraani Toivo Pyyhtiä. Kuva SMMM arkisto.

Kesällä 1999 Majan hallitus järjesti retken marsalkka Mannerheimin metsästysmajan alkuperäiselle rakennuspaikalle. Hallituksen edustajien lisäksi retkelle oli kutsuttu kaksi Rukajärven suunnan veteraania: kenraaliluutnantti Ermei Kanninen, joka toimi nuorena luutnanttina Erillinen pataljoona 7:ssä adjutanttina ja maanviljelijä Toivo Pyyhtiä, joka taisteli jatkosodan alusta loppuun Raappanan 14. divisioonassa konekivääriryhmän ja puolijoukkueen johtajana. Kolmas retkellä ollut Rukajärven veteraani maanviljelysneuvos Pentti Perttuli oli hallituksen omaa väkeä. Hän toimi joukkueen johtajana ja komppanian päällikkönä ”Rukajärven tiellä” koko jatkosodan ajan.

Pentti Perttuli selostaa Virtain kapeikon taistelua Lieksajärven pohjoispäässä. Kuva SMMM arkisto.

Omelian kylään johtava silta Virran taistelupaikan pohjoispuolella. Kuva SMMM arkisto.

Hallituksen laatimassa toimintasuunnitelmassa vuodelle 2000 korostettiin yhdistyksen taloudenhoitoa. ”Yhteistoiminta paikallisten Majaa tukikohtanaan käyttävien yhteisöjen kanssa saatetaan sopimus pohjaiseksi ja SMMM ry:lle tuloa tuottavaksi. Yhdistyksen talous perustuu 1.1.2000 voimaan astuvaan ravintoloitsijan kanssa tehtyyn vuokrasopimukseen, pääomatuloihin, kirjamyynntiin, Lopen kunnan vuotuisavustukseen ja hankittuihin lahjoitusvaroihin.

Yhdistyksen talouden vahvistamiseksi suoritetaan toimintavuonna elinkeinoelämään suunnattu varojen keräys. Museoviraston kanssa käydyn keskustelun pohjalta haetaan viraston tukea museorakennusten kunnossapitoa varten.

Yhdistyksen keskeisenä tavoitteena on toiminnan kulujen ja tuottojen tasapainottaminen. Hallintokulujen kurissapitäminen on edelleen erityisen huomion kohteena.”

Yhdistyksen tuloslaskelmassa näkyivät jo toteutettujen muutosten myönteiset vaikutukset.

99/11/20

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry.

TULOSLASKELMA	TAVOITE.2000	ARV.99	TOT.98	ARV. 98	TOT. 97
LIIVEVAIHTO	55500	22000	20396,00	22000	21500,00
MUUTTUVAT KULUT					
Varastojen lisäys/vähennys		-3000	-4690,20	0	-2700,00
MYYNTIKATE	55500	19000	15705,80	22000	18800,00
KIINTEÄT KULUT					
Palkat ja Henkil.sivukulut	-500	-400	-319,40	-3000	-3052,60
Matkakulut	-6000	-6000	-5174,17	-6000	-8265,80
Mainonta, myynninedist.	-1500	-1500	-1300,00	-5000	-5348,00
Kiinteistövero	-1500	-1100	-1028,00	-1200	-1014,00
Suhdetoimintakulut	-11000	-11000	-10417,20	-9000	-8928,20
Majan hoitokulut	-10000	-10000	-9643,76	-10000	-11217,96
Hallintokulut	-25000	-25000	-24855,90	-20200	-37511,30
KIINTEÄT KULUT YHT.	-55500	-55000	-52419,03	-54400	-75337,86
KÄYTTÖKATE	0	-36000	-36713,23	-32400	-56537,86

VARAINHANKINTA	FMK	SELITE
Säätiöt	25000	Alustava lupaus
Keräys	80000	Kirjeet yrityksille
Muut	15000	Lopen kunta, ym
YHTEENSÄ	120000	Varallisuuden lisäys

Yhdistyksen tuloslaskelmassa näkyvät jo toteutettujen muutosten myönteiset vaikutukset. Kuva SMMM arkisto.

Vuosituhat vaihtuu, ympäri vuotinen toiminta alkaa

Uuden vuosituhannen aluksi hallitus toteutti suurimmille yrityksille ja tietyille säätiöille suunnatun tukianomuksen. Siinä vedottiin arvokkaaseen työhön, jota Marskin majalla tehdään välittämällä tietoa veteraanisukupolvien uhrauksista Suomen itsenäisyyden hyväksi ja kertomalla Suomen marsalkka Mannerheimin elämäntyön merkityksestä maallemme.

Kevätlounaalla oli kunniavieraana vasta valittu Tasavallan presidentti Tarja Halonen. Hän oli Suomen 11. presidentti ja ensimmäinen naispresidentti.

Lopen kunta käynnisti EU-rahoitteen Räyskälän alueen kehittämishankkeen, jossa Marskin majan museoalue oli keskeinen. Projektia johti kunnan elinkeinoasiamies Elina Pekkarinen. Kolmivuotinen ohjelma vaati taloudellista panosta myös Marskin majalta kuten muiltakin matkailualan toimijoilta.

Vuonna 2000 Teuvo Zettermanin yrittäjäkumppaniksi tuli Heikki Kujan-suu Forssasta. Hän oli toiminut tätä ennen Forssan seurakunnan talouspäällikkönä. Näin Marskin majan yrittäjäpohja sai lisävahvistusta.

Marskin majan naapurissa sijaitsi huvilakiinteistö, joka oli rakennettu edustustarkoituksiin Marskin majan tyyliin keloista ranta-asuntoineen ja vierasmajoineen. Omistajan, yrittäjä Markku Lenkkerin sairastuttua kiinteistö tuli myyntiin. Teuvo Zetterman ja Tatu Pulkkinen Marskin majalla toimivina yrittäjinä olivat kiinnostuneita kiinteistön ostosta. Asia oli kiireellinen, sillä kiinteistöstä oli jo sovittu kauppa toisen ostajan kanssa. Markku Lenkkerin, Lopen kunnan johdon, Zettermanin ja Pulkkinen sekä SMMM ry:n hallituksen neuvotteluiden seurauksena 10.11.2000 perustettiin osakeyhtiö, jonka toiminimi on Kiinteistö Oy Punelian lomakeskus. Lopen kunnan omistusosuus oli 40 % ja T:mi Tatu

Vuoden 2000 kevätlounaalla kunniavieraana oli presidentti Tarja Halonen, joka istuu Puolustusvoimain komentaja Hägglundin (vas.) ja kunniapuheenjohtaja Ehrnroothin välissä. Kuva Majan Herrat arkisto.

Punelian lomakeskuksen rantasauna Marskin majan naapurissa. Kuva SMMM arkisto.

Pulkkisen ja T:mi Teuvo Zettermanin kummallakin 30 %. Samalta istumalta päätettiin ostaa Markku Lenkkeri Ky:ltä Honkarinne-niminen tila ja tilasta aiemmin myyty pieni määräala Seppo Puhalta. Zettermanilla ja Pulkkisella oli kunnan osuuteen takaisinosto-oikeus viiden vuoden kuluessa.

Syyskokouksessaan 28.11.2000 SMMM ry päätti ostaa 10 %:n osuuden Kiinteistö Oy Punelian lomakeskuksesta. Kauppojen myötä Marskin majan asiakkaille saatiin kaivattu yöpymismahdollisuus, ja tulevana toimintavuonna museoalue oli ensimmäistä kauttaan ympärivuotisessa toiminnassa.

Vuoden 2001 alussa 16. maaliskuuta tehtiin kauppa Punelian Lomakeskuksen osakeista (10%), ja Marskin majayhdistyksen varapuheenjohtaja Sami Sihvo valittiin edustajaksi Punelian lomakeskuksen hallitukseen. Samassa kokouksessa päätettiin aloittaa Marskin majan 60-vuotisjuhlavalmistelut.

Puheenjohtaja Per Heinrichs kertoi hallitukselle Mannerheim-elokuvahankkeesta, jossa valmistelut olivat meneillään. Kenrl Ermei Kanninen ja professori Heikki A. Reenpää olivat elokuvahankkeen alullepanijoita jo vuonna 1995 ja kaksi vuotta myöhemmin työ käynnistyi todella, kun elokuvaohjaaja Renny Harlin lähti mukaan ja käsikirjoittajaksi lupautui Tampereen teatterin johtaja Heikki Vihinen. Solar-filmin omistaja Markus Selin tuli mukaan 1998 ja vuonna 2002 rekisteröitiin ”Champion of Liberty ry” tukemaan hanketta. Elokuvan valmistelut etenivät koekuvauksiin asti, kunnes se lopullisesti kaatui rahoitusongelmiin, ja Renny Harlin vetäytyi hankkeesta vuonna 2011. Toimintavuonna 2001 elokuvan avainhenkilöt tekivät matkan Pietariin tutustuen siellä venäläiseen Mannerheim-museoon ja rakennuksiin, joissa Mannerheim oli asunut. Kaikista Mannerheimin nimeä kantavista järjestöistä oli kutsuttu edustaja mukaan matkalle ja Majan hallitus valitsi seurueeseen sihteerinsä Matti Ahtiaisen.

Samana vuonna 2001 hallitus päätti selvittää CD-DVD-internet -mahdollisuudet Majan toiminnan tukemista ajatellen. Räyskälän alueen kehittämisprojekti oli jo vaikuttanut myönteisesti museoalueen toimintaan.

Kevätlounaan kunniavieraita olivat Tasavallan Presidentti Tarja Halonen, Ruotsin suurlähettiläs Kerstin Asp-Johansson ja rouva Karin Ehrnrooth.

Kaunialan vierailua isännöivät hallituksen puheenjohtaja Per Heinrichs ja sihteeri Matti Ahtiainen.

Vuoden 2001 kevätlounaalla Ehrnrooth nauratti lounastajia toteamalla: "Sen sanon, että tyttöjä on tänään niin vähän, että tanssista ei tule mitään". Vasemmalla presidentti Tarja Halonen ja oikealla suurlähettiläs Kerstin Asp-Johansson. Kuva Riihimäen Sanomat.

Toimintavuoden viimeisessä hallituksen kokouksessa varapuheenjohtaja Sami Sihvo kiitti tehtävästään luopunutta puheenjohtaja Per Heinrichsiä hallituksen puolesta mittavasta työstä SMMM ry:n hyväksi. Kauppaneuvos Per Heinrichs (1921-2007) työskenteli vuoteen 1972 Oy Shell Ab:n talousjohtajana kunnes kutsuttiin SOK:n johtokunnan jäseneksi. Hän jäi eläkkeelle SOK:n varapääjohtajan tehtävästä 1984. Asemasodan aikana 1942-1943 hän kävi Kadettikoulun ja oli sotilasarvoltaan majuri. Puheenjohtajakaudellaan hän vakautti Majayhdistyksen talouden ja uudisti hallituksen työskentelyä.

LUKU VII

SAMI SIHVON KAUSI PUHEENJOHTAJANA

60-vuotias Metsästysmaja saa
omat internet-sivut

Kenraalimajuri Sami Sihvo aloitti puheenjohtajakautensa **2002 vuoden** alussa. Hän oli toiminut Marskin majan hallituksen jäsenenä jo seitsemän vuotta ja edelliset kolme vuotta varapuheenjohtajana.

Metsästysmajan 60-vuotisjuhlien valmistelut oli aloitettu hyvissä ajoin edellisenä vuonna. Matti Lukkarin johtama perinnetoimikunta suunnitteli ohjelman ja järjestelyt, jotka hyväksyttiin hallituksessa vuoden 2002 alussa. Järjestelytuen antoi Riihimäen

Puolustusvoimain komentaja Juhani Kaskeala, puhemies Riitta Uosukainen, Majayhdistyksen puheenjohtaja kenraalimajuri Sami Sihvo ja entinen Puolustusvoimain komentaja Jaakko Valtanen istuvat samassa rintamassa Mannerheim-ristin ritareiden Heikki Nykäsen, Väinö Hämäläisen ja Pentti Iisalon kanssa. Kuva Uutisloppi.

Viestirykmentti. Valtiovallan edustajana juhlassa oli eduskunnan puhemies Riitta Uosukainen. Juhlapuheen piti Puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala. Muusta ohjelmasta vastasivat Panssarisoittokunta ja Kaaderilaulajat. Juhlaväkeä oli noin 150 järjestäjät ja esiintyjät mukaan lukien. Kunniavieraina olivat Mannerheim-ristin ritarit Pentti Iisalo, Väinö Hämäläinen ja Heikki Nykänen sekä Kaunialan toverikunnan edustajat.

Toimintavuonna Marskin majan museoalue sai oman internetsivuston, josta tehtiin myös CD-levy. CD:tä myytiin pientä korvausta vastaan ja myös tarvittaessa annettiin lahjaksi. Projektiryhmää johti komdri Jukka Pajula, käsikirjoittaja oli evl Arto Kotro ja tekni-
nen toteuttaja HyperGraph Oy. Hankkeeseen saatiin kohdeavustus.

Vuosi oli vilkas ja taloudellisesti menestyksellinen sekä yhdistykselle että alueen vuokraajalle Teuvo Zettermanille. Myös Punelian lomakeskuksen käyttöaste oli hyvä. Vuoden 2001 toimintasuunnitelmaan oli lisätty kohta PTS eli pitkän tähtäimen toimintasuunnitelma. Siinä todettiin, että Marskin majan museoalueen toiminta on saavuttanut tavoitellun laajuuden huomioon ottaen sääntöjen asettamat vaatimukset museon tarkoituksien suhteen. Tavoitteena on säilyttää marsalkka Mannerheimin metsästysmaja rantasaunoineen ja kalamajoineen sekä Kenttävartiomuseo hyvässä kunnossa, parannella yksityiskoh-
tia ja vakiinnuttaa niiden asema valtakunnallisena museona. Samat tavoitteet sopivat hyvin kuluneen ja seuraavankin vuoden PTS:ään.

Perinnetoimikunta sai Matti Lukkarin laatiman toimintaohjeen, ja Kaunialan vierailu isännöitiin perinteiseen tapaan.

2003 oli tavanomainen vuosi ilman suurempia projekteja. Kevätlounaalla valtionhallintoa edusti Eduskunnan puhemies Paavo Lipponen. Kutsuvierasjoukko oli tavan mukaan edustava alkaen Mannerheim suvun päämiehestä kreivi C. G. Mannerheimista. Lisäksi mukana olivat Mannerheim-ristin ritari Pentti Iisalo, professori Heikki A. Reenpää, kenr Ermei Kanninen, vuorineuvos Göran Ehrnrooth, kauppaneuvos Per Heinrichs, professori Ohto Manninen, prkenr Kari Siiki, ev Heikki Liimatainen, ev Pekka Rapila ja kunnallis-
neuvos Eino Kilpiäinen Lopelta.

Marskin majan naapurikiinteistöjen omistajat ottivat yhteyttä Majan hallitukseen ja ilmaisivat huolensa Tatu Pulkkisen elämyspalvelujen aiheuttamista haitoista. Huolenai-
heita olivat mm. mönkijän käyttö herkässä maastossa ja sen aiheuttama meluhaitta sekä asiakkaiden yöpyminen ja ympäristön roskaaminen kenttävartiomuseossa. Naapurit kut-
suttiin neuvonpitoon Majalle ja heille luvattiin puuttua epäkohtiin sekä järjestää tapaami-
nen 2-3 vuoden välein.

Kaivoa jouduttiin syventämään kasvaneesta vedenkulutuksesta johtuen. Lisäksi oli rakennettava uusi lukittava puuliiteri kauemmaksi rannasta ”klapihävikin” takia.

Kaunialan vierailua isännöivät puheenjohtaja ja kunniapuheenjohtaja, koululaisvierai-
lua hallituksen varajäsen maj Harri Westerlund.

Sonkajärveläinen Mikko Bergman teki v. 1942 Mannerheimille Lieksajärvelle savolaismallisen soutuvene. Nyt yhdeksänkymppisenä hän on veistänyt tästä tarkan kopion ja viimeinen hänen veistämänsä vene sai hienon sijoituspaikan. Puheenjohtaja Sami Sihvo kiittelee. Kuva Hämeen Sanomat.

Vuoden 2004 kevätlounaalla kunniavieraina olivat puolustusministeri Seppo Kääriäinen ja Puolustusvoimain komentaja amiraali Juhani Kaskeala sekä kauppaneuvos Per Heinrichs, joka kutsuttiin SMMM ry:n kunniapuheenjohtajaksi.

Rukajärven suunnan veteraani Mikko Bergman oli vuonna 1942 yksi Marskin majan rakentajista. Sen lisäksi hän teki marsalkalle savolaismallisen veneen metsästysmajalle Lieksajärvelle. Vuonna 2004 Mikko Bergman oli 90 vuoden iästään huolimatta vielä hyvässä kunnossa ja halusi veistää viimeisen veneensä Mannerheimin metsästysmajalle Loppelle Punelian rantaan. Hänen kanssaan venettä tulivat tuomaan Sonkajärven Rintamaveteraanit, joihin Mikkokin kuului. Veneen luovutustilaisuus 28.7. oli kevätlounaan ohella yksi kesän kohokohdista.

Eduskunnan puhemies Paavo Lipponen isännöi Itämeren maiden parlamentaarikojen jalkapalloturnausta Helsingissä ja tarjosi noin 200 osallistujalle Majalla Marskin perinnelounaan. Tilaisuutta varten Teuvo Zetterman ja Heikki Kujansuu olivat tilanneet suuren ravintolateltan, joka mahtui juuri ja juuri Majan parkkialueelle.

Yhdistyksen kunniapuheenjohtaja, jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth kuoli 26.2.2004. Puheenjohtaja Sami Sihvo ja sihteeri Matti Ahtiainen osallistuivat siunaustilaisuuteen Helsingin tuomiokirkossa.

Marskin maja Lopella 60 vuotta

Vuonna 2005 Marskin maja tuli olleeksi Lopella 60 vuotta. Ikä ei painanut, sillä vuodesta tuli toiminnallisesti siihen mennessä Majan vilkkain vuosi. Zetterman ja Kujansuu jatkoivat ravintolayrittäjinä perustamansa Majan Herrat Oy:n nimissä entisin ehdoin. Ravintolapalvelujen kasvaneen kysynnän vuoksi he olivat tilanneet jo muutamana vuonna kahvion viereen huvilateltan, johon mahtui aterioimaan noin 40 henkeä yhtäaikaan kahvion vieraiden lisäksi. Niinpä Majayhdistyksen hallitus päätti rakennuttaa maisemaan sopivan hirsipaviljongin jo tulevaksi kesäksi, jos rahoitus järjestyy. Suunnittelun toteutti loppilainen rakennusarkkitehti Oiva Arminen, ja kun rahaakin löytyi, hirret tilattiin Oravan hirsiveistämöltä. Kirvesmiestyön tekivät Reijo Kuparinen ja Kari Puisto.

Myös kahvion keittiötilat kävivät auttamattoman pieniksi ja vanhanaikaisiksi tilausravintolan tarpeisiin. Kahvila-ravintolan laajennushanke päätettiin siirtää tuleville vuosille, mutta suunnittelun aloittamisesta kuitenkin sovittiin.

Tasavallan presidentti Tarja Halonen oli kunniavieraana Marskin majan perinneloungaalla kolmatta kertaa. Tällä kerralla Majalla vierailuun liittyi tutustuminen Läyliäisten kouluun ja Haapastensyrjän metsänjalostuskeskuksen puulajipuistoon, johon presidentti Kekkonen istutti aikanaan puiston perustamiskuksen. Nyt paikalla on enää muistolaatta,

Lopen reserviupseerit rakentamassa edelliskesänä lahjaksi saadulle soutuveneelle venevajaa. Kuva SMMM arkisto.

Viimeisiä saksalaisen osasto Kublmeyn lentäjiä edustava Walter Schneller tutustui Marskin majaan. Osasto Kublmeyn lentäjät olivat tärkeässä roolissa Tali-Ihantalan torjuntataisteluissa. Kuva SMMM arkisto.

sillä puu menehtyi samana vuonna kuin presidentti Kekkonen kuoli. Kummulle on myöhemmin istutettu kolme kultakuusta. Presidentti Mauno Koivisto istutti puistoon rauduskoivun vuonna 1992 Marskin majalla vierailunsa yhteydessä. Vuonna 1998 oli Presidentti Martti Ahtisaaren vuoro käydä istuttamassa nimikkomänty Haapastensyrjään kevätlounasvierailullaan, ja hänkin vieraili myös Läyliäisten koululla. Tasavallan Presidentti Tarja Halosen nimikkopuu on kynäjalava. Presidentti Sauli Niinistön Majavierailunsa yhteydessä vuonna 2023 istuttama nimikkopuu on kuusi.

Metsästysmajalle edellisenä kesänä saatu Rukajärven veteraani Mikko Bergmanin tekemä vene tarvitsi venevajan. Kun lyhyellä varoitusajalla ei saatu kirvesmiehiä niin Lopen reserviupseerit tekivät sen talkoilla alkukesällä.

Perinteisten koululais- ja Kaunialan vierailujen lisäksi Marskin majalla oli syyskuun lopulla suomalaisten sodanaikaisten hävittäjälentäjien, niin kutsuttujen hävittäjä-ässien

Suomalaiset hävittäjä-ässät Kyösti Karhila (vas.) ja Väinö Pokela kuuluivat Walter Schnellerin seurueeseen Marskin majalla. Kuva SMMM arkisto.

vierailu. Heillä oli puolestaan kunniavieraanaan lento-osasto Kuhlmeyn Focke Wulf hävittäjä-pommittajan lentäjä tohtori Walter Schneller. Hän osallistui osaston mukana Talin ja Ihantalan torjuntataisteluihin kesällä 1944 tehden omalta osaltaan mahdolliseksi Neuvostoliiton suurhyökkäyksen pysäyttämisen. Osaston lentäjistä monet kuten Schnellerkin oli kutsuttu suomalaisten sotalentäjien Pilvenveikkojen jäseneksi. He olivat vierailleet useita kertoja suomalaisten lentäjäveljiensä luona kuluneiden vuosikymmenien aikana. Nyt heitä oli elossa vain muutama. Saksassa Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajana toiminut Ilkka Ahtiainen kävi alkuvuodesta 2005 tapaamassa näitä saksalaisveteraaneja esittäen Pilvenveikkojen ja Marskin majan puolesta kutsun tulla vierailulle Suomeen. Kolmesta kutsutusta yksi ehti kuolla ennen sovittua vierailua ja toisen vaimo sairastui vakavasti. Näin ollen vain Walter Schneller teki sovittun vierailun Suomeen.

Schneller tutustui vuonna 1944 suomalaiseen naiseen, jonka kanssa hän meni naimisiin seuraavana vuonna.

Vaikuttava vuosijuhla Majalla

Maaherra Anneli Taina saapui tilaisuuteen Metsästysmajayhdistyksen puheenjohtaja Sami Sibvon johdattelmana. Kuva Lopen Lehti.

Majayhdistyksen ja Lopen kunnan yhdessä järjestämä juhla oli sikäli historiallinen, että sen jälkeen on tuskin kertaakaan ollut samassa pöydässä yhtä monta henkilöä, joilla oli jokin henkilökohtainen yhteys Marsalkkaan tai hänen metsästysmajaansa. Juhlaa vietettiin päivälleen ja tunnilleen 60 vuotta siitä kun rakennusmestari Heikki Noponen ojensi Majan avaimen Tasavallan Presidentille, marsalkka Mannerheimille. Vieraista ylipäällikölle läheisin oli epäilemättä hänen nuorempi adjutanttinsa O. R. Bäckman, joka korkeasta iästään huolimatta muisti yksityiskohtaisesti Mannerheimin vierailut Majalla. Professori Heikki A. Reenpää piti juhlaesitelmän Mannerheimin metsästysharrastuksesta ja kertoi myös, kuinka hän toimi Metsästysmajalle uutta sijoituspaikkaa etsineen ryhmän autonkuljettajana. Mieleenpainuva oli myös maaherra Anneli Tainan puheenvuoro, jossa hän kertoi jatkosodassa vuonna 1942

Jublassa Marsalkan pitkäaikainen adjutantti eversti Bäckman muisteli Mannerheimin vierailuja Majalla. 93-vuotias Bäckman seisomassa keskellä. Kuva Juha K. Kairikko.

joukkueenjohtajana toimineesta isästään Toivo Jussilasta. Vänrikki Jussila kirjoitti rintamalta ylipäällikölle kirjeen, jossa hän ehdotti että Mannerheimin tulisi päiväkäskyssään mainita Suomen äidit, jotka sodan aikana ovat tehneet uskomattoman määrän työtä maanpuolustuksen hyväksi. Monet heistä olivat lisäksi joutuneet kokemaan inhimillisesti katsoen ylivoimaiselta tuntuvia menetyksiä. Vänrikki Jussila toivoi vielä, että päiväkäsky olisi nähtävänä jossain julkisessa rakennuksessa, esimerkiksi Eduskuntatalossa. Toive toteutui, ja siellä äitienpäivänä 1942 annettu päiväkäsky on edelleen. Sen lisäksi se on ollut esillä kaikissa Suomen kirkoissa.

Agronomi Paavo Kassari kertoi pöytäseurueessaan kirjassa aiemmin esilletuodun taipauksen, kun hänen isoäitinsä Saara Kassari oli mukana Majan luovutustilaisuudessa.

Tervetuliaissanoissaan puheenjohtaja Sami Sihvo käsitteli Majan syntyä ja siirtoa Lopelle. Kunniavieraina jo mainittujen lisäksi olivat Mannerheim-ristin ritarit Heikki Nykänen ja Pentti Iisalo. Musiikkiohjelmasta huolehti Tapio Rannanmaa hanureineen soittaen sota-ajan lauluja, ja Riihimäen naislaulajat esitti lotta-aiheisia lauluja. Sihvon lisäksi toisena isäntänä toiminut Lopen kunnanjohtaja Voitto Saraneva toi juhlaan kunnan tervehdyksen.

Vielä uusi mittava rakennusvaihe Mannerheimin metsästysmajalla

Heti **vuoden 2006** alussa Majan hallitus valtuutti puheenjohtajansa Sami Sihvon ja museoalueen isännöitsijän Matti Ahtiaisen toteuttamaan paviljongin rakentamisen arkkitehti Oiva Armiselta tilattujen piirustusten mukaan. Hirret tulivat Oravan hirsiveistämöltä Lopelta, ja rakentamisen toteuttivat Reijo Kuparinen ja Kari Puisto.

*Paviljonki sopii hyvin ympäristöön, ja sinne mahtuu 55 ruokailijaa, mikä yhdessä kahvila-ravintolan kanssa mahdollistaa entistä suuremman määrän ravintolavieraita.
Kuva Marjatta Ahtiainen.*

Hyvin maisemaan sopiva paviljonki valmistui kesän aikana, ja jo syksyllä Majan hallitus valtuutti puheenjohtajan ja isännöitsijän aloittamaan kahvila-ravintolan uuden keittiön ja kellarikerrokseen tulevan varaston suunnittelun. Ensimmäinen neuvottelu arkkitehdin kanssa pidettiin puheenjohtaja Sami Sihvon kotona 19.9.2006.

Kevätlounaalla olivat kutsuvieraina valtiovallan edustajana eduskunnan varapuhemies Seppo Kääriäinen ja Majan tärkeimmän tukijatahon edustajana Göran J. Ehrnrooth. Louise ja Göran Ehrnroothin säätiön myöntämä avustus kattoi 40 % paviljongin rakennuskustannuksista.

Hyvinkään sotaorvot vierailivat Majalla toukokuussa Matti Ahtiaisen toimiessa isäntänä. Kiitokseksi hän sai lämpimät villasukat. Kaunialan vierailu ja yksi koululaisvierailu järjestettiin Upseeriliiton puheenjohtajan, evl Harri Westerlundin toimesta.

Majan Herrat Oy toteutti Marskin majan paviljongin avajaiset heinäkuussa. Yhdistyksen edustajien lisäksi kutsuttuina oli 200 etelähämäläistä vaikuttajaa.

Toimintakertomuksen kohdassa PTS todetaan: *Toteutumassa olevan uuden keittiön rakentamisen jälkeen Marskin majan museoalue on valmis vastaanottamaan ja palvelemaan hyvin vierailijamäärän, jonka alueen luonto ja rakennukset kestävät. Kunnossapito voimakkaasti kasvaneelle rakennusmäärälle on jatkossa vaativa haaste.*

Yhdistyksen voimavaroista voidaan ja tuleekin suunnata entistä suurempi panos sen varsinaiseen tehtävään. Suomen Marsalkka Mannerheimin elämäntyön merkityksen saataminen laajasti nykyisten ja tulevien sukupolvien tietoon on kunniakas ja vaativa velvollisuus.

Vuosi 2007 oli voimakkaan rakentamisen vuosi. Tästä huolimatta normaalit toiminnot pystyttiin hoitamaan, ja vierailijamäärä pysyi lähellä viittätoista tuhatta.

Per Heinrichsin siunaustilaisuudessa 31.3. SMMM ry:n kukkalaitteen kunniapuheenjohtajan arkulle laskivat Sami Sihvo, R. W. Stewen, Juha-Pekka Liikola ja Matti Ahtiainen.

Kevätlounas ja Kaunialan vierailu hoituivat Sami Sihvon isännöimänä, mutta koululaisvierailuja ei ollut.

Uuden keittiön ja varastotilan kustannusarvio oli 140 000 euroa, josta suunniteltiin katettavan 30 000 euroa myymällä rahasto-osuuksia, lahjoituksilla 40 000 euroa ja lainanotolla loppuosa. Keittiön sisustustyöt ja vanhan keittiön muuttaminen tarjoilualueeksi ajoitettiin tulevaksi talveksi Majan ollessa kiinni. Huoltotie ja lastauslaituri tehtäisiin seuraavana kesänä.

Majan Herrat ostivat huutokaupasta Kirkonkylän koulun vähän käytetyt suurkeittiökalusteet edullisella hinnalla.

Hallitus muisti puheenjohtajaa, kenraalimajuri Sami Sihvoa tämän täyittäessä 75 vuotta 13.12.2007.

Kahvila-ravintolan uusi keittiö otettiin käyttöön **vuoden 2008** huhtikuussa ja alakeran varastokin ennen kesää. Lastauslaiturin teko jäi syksyyn.

Kevätlounaalla olivat kutsuvieraina Puolustusvoimain komentaja amiraali Juhani Kaskeala, Merivoimien komentaja vara-amiraali Hans Holmström, vuorineuvos Göran J. Ehrnrooth, Mannerheim-ristin ritari Pentti Iisalo, maanviljelysneuvos Pentti Perttuli, professori Heikki A. Reenpää, maisteri Pekka Ruusukallio ja eversti Esa Salminen. Isäntinä olivat perinteiseen tapaan yhdistyksen hallituksen jäsenet ja sihteeri sekä perinnetoimikunnan puheenjohtaja.

Vuosituhanneen alussa alkanut vaativa uudisrakentamisen kausi saatiin päätökseen. Se vaati paljon yhdistyksen puheenjohtajan ja sihteerisännöitsijän yhteistyötä ja lukuisia työmaakokouksia, joissa myös kahvila-ravintolan vuokraajat Majan Herrat olivat monesti

mukana. Aiempina vuosikymmeninä hallituksella oli ollut erillinen taloustoimikunta, joka valmisti ja toteutti talousasiat ja rakennushankkeet.

Viimeisin hanke eli kahvion muutostyöt ja nykyaikaisen ravintolakeittiön rakennusprojekti huoltotieineen maksoi noin 150 000 euroa. Se oli mittavin muutos vuonna 1973 rakennetun kahvion jälkeen. Tilausravintolan käyttöaste nousi edelleen ja tuki osaltaan 100 000 euron lainan takaisinmaksua.

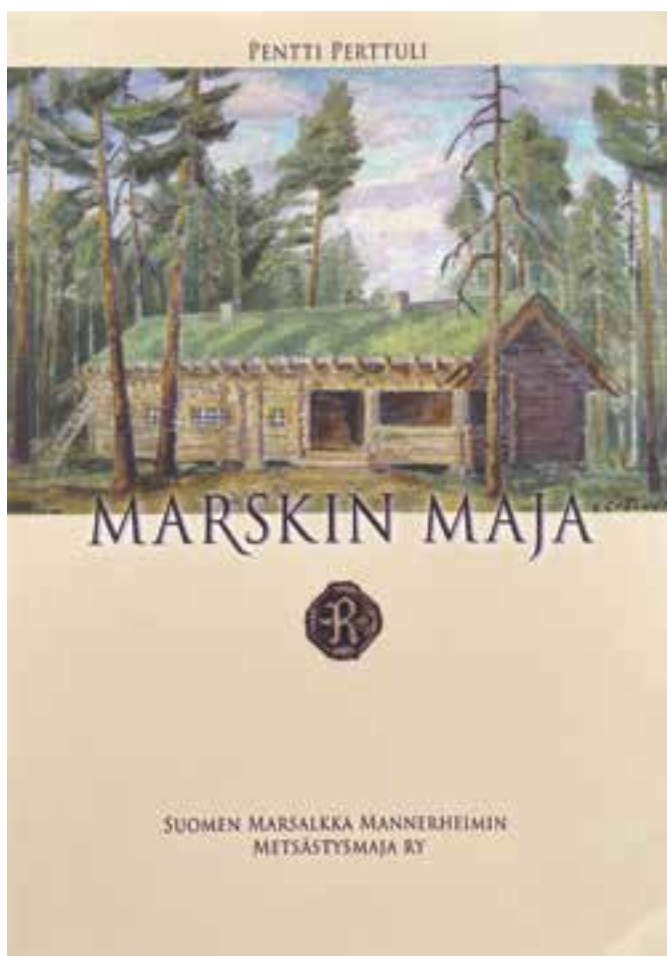
Kaunialan vierailu järjestettiin syksyllä Sami Sihvon ja Heikki Hultin toimiessa isäntinä.

Kevätsiivous toteutettiin Viestirykmentin tuella useiden aikaisempien vuosien tavoin. Nyt se tehtiin rakennustöiden jälkeen tavallista perusteellisemmin Majan isännöitsijän toimiessa työnjohtajana.

Hallituksen sihteeri Matti Ahtiainen ja perinnetoimikunnan jäsen maisteri Antti Matikkala vierailivat Pentti Perttulin luona Säkylässä ja keskustelivat Marskin majan vaiheita-historiikin uudesta painoksesta, jota Antti Matikkala toimitti. Perttuli hyväksyi kirjoittamaansa historiikkiin esitetyt täydennykset ja kieliasun muutokset. Kevätlounas vietettiin **vuonna 2009** perinteiseen tapaan Majan hallituksen isännöimänä. Kutsuvieraina oli Puolustusvoimain komentaja amiraali Juhani Kaskeala, Mannerheim-museon intendentti Vera von Fersen ja Marskin majaa tukeneita talouselämän edustajia.

Koululaisvierailua Nurmijärveltä isännöi Upseeriliiton puheenjohtaja everstiluutnantti Harri Westerlund.

Rukajärven Suunnan Historiakilta piti perustamiskokouksensa 19.9.2009 Marskin majalla. (Nimi muutettiin sittemmin Rukajärven Suunnan Historyyhdistykseksi.) SMMM ry:n hallituksen puheenjohtaja Sami Sihvo ja sihteeri Matti Ahtiainen oli kutsuttu tilaisuuteen. Perustettu yhdistys lahjoitti Marskin majalle vuolukiveen kaiverretun

B5-kokoinen uusittu Marskin majan historiikki. Kuva Marjatta Ahtiainen.

Kabvila-ravintola katettuna arvovieraita varten. Kuva Marjatta Abtiainen.

Rukajärvi tunnuksen, Rukajärven suunnan historiikkitoimikunnan keräämät veteraani-haastattelut digitoituina, yhteensä noin 13 500 asiakirjasivua, teoksen ”Rukajärven suunnan taidetta Jatkosodan ajalta” ja valokuvat, yli 200 kappaletta kyseisistä maalauksista sekä valokuvan Marskin majan lahjakirjan tekijöistä ja lahjakirjasta.

Suomen reserviupseeriliiton toiminnanjohtaja Janne Kosonen luovutti SMMM ry:n hallituksen sihteerille Matti Ahtiaiselle RUL:n hopeisen ansiomerkin.

LUKU VIII

2010-LUKU JA KAHDET 70-VUOTISJUHLAT

Tekemistä riittää hallitukselle ja sen toimielimille

Vaikka edellisen vuosikymmenen rakentamisurakat olivat takana, tehtävää oli riittämiin suuren ja osin hyvin vanhan rakennuskannan vuosikorjauksissa ja saneerauksissa. Osaltaan siihen vaikutti vierailijoiden määrä, joka oli vuodesta toiseen lähes 15 000.

Verottajan suhtautuminen aatteellisten yhdistysten yleishyödyllisyyteen kiristyi. Tämän vuoksi jouduttiin tekemään selvityksiä ja uusimaan kirjanpitoa. Verottajan ja tilintarkastajan neuvotteluissa päädyttiin siihen, että kulu- ja tulotositteet perusteluineen erotellaan museo- ja kahvilatoimintaan kohdistuviksi. Lisäksi piti arvioida joka tositteesta erikseen, miten osuudet jakaantuivat. Museoalueen isännöitsijän ja tilitoimiston työ lisääntyi ja hankaloitui.

Kevätlounaalla **vuonna 2010** oli uusi Puolustusvoimain komentaja kenraali Ari Puheloinen kutsuvieraana ensimmäistä kertaa, samoin loppilainen kansanedustaja Timo Heinonen. Kutsuvieraana oli myös kauppatieteiden maisteri reservin majuri Pekka Sahari, joka oli ollut Lopen reserviupseerien puheenjohtajana jo 1990-luvulla ja joka kutsuttiin nyt Perinnetoimikunnan jäseneksi.

Kaunialan sotavammasairaalasta oli vierailu isäntinään kenraalimajuri Sami Sihvo, eversti Heikki Hult ja eversti Ensio Mäkipelto. Tällä kerralla ohjelma oli tavallista juhla-vampi. Ensio Mäkipelto esitti yllätysnumerona lausuntaa vieraiden kunniaksi. Muusikko Seppo Lankinen soitti hanuria ja lauloi vieraille sota-ajan lauluja. Arveltiin, että tämä saat-taa jäädä viimeiseksi vierailuksi sotavammasairaalasta.

Vuosi 2011 sujui hyvin perinteisesti kevätlounaineen. Vierailijoiden määrä ja ravintolan käyttöaste oli korkealla tasolla Majan Herrojen tehokkaan markkinoinnin, hyvän palvelun ja ohjelmallisten tilaisuuksien järjestämisen ansiosta. Näin myös SMMM ry:n talous pysyi vakaana.

Jäsenjärjestöt aloittivat 70-vuotisjuhlien valmistelun kartoittamalla juhlaan kutsut-tavia tahoja ja henkilöitä. Rukajärven suunnan historyayhdistykseltä pyydettiin tukea rintamataiteilijoiden töiden näytteilleasettamiseen. Isännöitsijä kävi Historyayhdistyksen

puheenjohtajan Tenho Tikkasen kotona kehystämässä tämän kanssa 25 korkean tason valokuvaa teoksista, jotka olivat muun muassa Kalle Halosen, Toivo Jutilan ja Erkki Matilaisen maalaamia.

Elämyspalveluyrittäjä Tatu Pulkkinen kanssa vuonna 2000 hyvin alkanut yhteistyö päättyi hänen kanssaan tehdyn sopimuksen purkamiseen johtuen yrittäjän ongelmista sopimusehtojen noudattamisessa.

Kaunialan vierailu Marskin majalla oli 6. kesäkuuta Sami Sihvon ja Matti Ahtiaisen toimiessa isäntinä. Tälläkin kerralla oli ohjelmaa. Seppo Lankinen musisoi, ja myös Majan isännöitsijä Matti Ahtiainen sai laulaa vieraille ammattimuusikon säestämänä.

Marskin maja täyttää 70 vuotta

Vuoden 2012 päätapauhtuma ja kohokohta oli Mannerheimin metsästysmajan 70-vuotisjuhla. Juhlan isäntinä toimivat SMMM ry:n puheenjohtaja kenraalimajuri Sami Sihvo ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajat prikaatikenraali Asko Kilpinen (JS), eversti Ensio Mäkipelto (KK:n vpj), professori Mika Hannula (RUL) ja everstiluutnantti Harri Westerlund (UL). Välttämätön järjestelyapu saatiin Viestirykmentiltä ja Etelä-Suomen Huoltorykmentiltä. Juhlan järjestelyoperaatiota johtivat Huoltokeskuksen päällikkö majuri Jari Hellberg ja Viestirykmentin huoltopäällikkö majuri Pasi Hurskainen.

Kutsuvieraita oli satakunta. Valtiovallan lisäksi olivat edustettuina Puolustusvoimat, veteraanijärjestöt, reserviläisjärjestöt, maanpuolustusjärjestöt, Kaunialan sotavammasairaala, Sotilaskotiyhdistys, elinkeinoelämä ja Lopen kunta.

Ennen jublan alkua sotilaskotisisaret tarjoilivat munkikikabvit. Kuva Marjatta Ahtiainen.

Juhlapuheen piti prkenr Pasi Kostamovaara ja tervehdyspuheen kenrm Sami Sihvo. Muusta ohjelmasta vastasivat Kaartin soittokunta musmaj Raine Ampujan johdolla ja Kaaderilaulajat evl Matti Orlamon johtamana. Tasavallan Presidentin Sauli Niinistön ja eduskunnan puhemiehen Eero Heinäluoman tervehdysten lisäksi kuultiin kenrl Jarmo Lindbergin esittämä Puolustusvoimain tervehdys.

Marskin majajbdistyksen puheenjohtaja kenraalimajuri Sami Sibvo tekee ilmoituksen tasavallan presidentti Sauli Niinistölle ja toivottaa hänet tervetulleeksi. Kuva Marjatta Abtiainen.

Kaartin soittokunta avasi juhlan perinteisesti kappaleella "Marsalkan hopeatorvet". Kuva Marjatta Abtiainen.

Puolustusvoimain entinen komentaja Valtanen (vas.) presidentti Niinistö, puheenjohtaja Sibvo, eduskunnan puemies Heinäluoma, Rajavartiolaitoksen entinen päällikkö, kenraaliluutnantti Kärkkäinen ja kenraaliluutnantti Lindberg seuraavat jublaohjelmaa. Kuva Marjatta Abtiainen.

Kutsuvieraat Kaunialasta Yrjö Granlund (vas.) Pirkko Schaaf ja Herbert Mäklin. Kuva Marjatta Abtiainen.

*Kaaderilaulajat on ollut vakioesiintyjä Marskin majan jublissa.
Kuva Marjatta Abtiainen.*

*Vuorineuvos Maarit Toivanen-Koivisto ja professori Heikki A. Reenpää menossa lounaalle: bernesoppa, pannari ja Marskin ryyppy.
Kuva Marjatta Abtiainen.*

*Jublan isäntä kenraalimajuri Sami Sibvo esittelee Marskin majan museoaluetta valtionjohdolle.
Kuva Marjatta Abtiainen.*

*Jublavieraillo oli upea näkymä Punelialle.
Kuva Marjatta Abtiainen.*

Majan juhluvuonna Lopen reserviupseeriyhdistys täytti 60 vuotta ja sen kunniaksi vietettiin kutsuvierasjuhla Marskin majan paviljongissa. Kvartettilaulua esitti yhdistyksen jäsenten oma kvartetti, jota johti tekniikan tohtori, reservin vänrikki Antti Lindqvist. Majayhdistyksen puheenjohtaja kenraalimajuri Sami Sihvo luovutti tilaisuudessa Lopen reserviupseeriyhdistyksessä puheenjohtajina ja sihteereinä toimineille upseereille muistotaulun. Sen oli suunnitellut taiteen maisteri Mika Suhonen arkkitehti Eino Pitkäsen Marskin saunan alkuperäisen piirustuksen pohjalta.

Majayhdistyksen puheenjohtaja Sami Sihvo luovutti Lopen Reserviupseereissa toimineille upseereille muistotaulun, joka on tehty Marskin saunan alkuperäisten piirustusten pohjalta. Kuva Marjatta Abtiainen.

Juhlaa seuranneet **vuodet 2013 ja 2014** olivat Marskin majan museoalueen toiminnan kannalta hyviä normaaleja vuosia, olkoonkin että talouden lievän taantuman seurauksena tilausröyhtöalan käyttöaste laski 10% vuonna 2014.

Kevätlounaat järjestettiin perinteiseen tapaan, mutta Kaunailan vierailuja ei enää ollut, sillä sodassa vaikeasti vammautuneita veteraaneja oli väistämättä kohdannut viimeinen iltahuuto.

Aivan joka vuosi ei onnistuttu saamaan museoalueen kevätsiivoukseen Panssariprikaatin tai Viestirykmentin tukea. Tällöin työ hoidettiin Perinnetoimikunnan ja Lopen reserviupseerien voimin. Näin tapahtui muun muassa vuonna 2014, jolloin Pekka Sahari Perinnetoimikunnasta ja Erkki Holma reserviupseereista johtivat siivoustalkoita.

Sami Sihvon työ Marskin majan hyväksi

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmajayhdistyksen puheenjohtaja kenraalimajuri Sami Sihvo kantoi vastuuta ja teki arvokasta työtä Marskin majan hallituksessa 20 vuoden ajan, josta varapuheenjohtajana 4 vuotta ja puheenjohtajana 13 vuotta. Voimiaan säästämättä hän toteutti yhdistyksen sääntöjen edellyttämää tehtävää: ”Museoalueen hoidon lisäksi tarkoituksena on ylläpitää tietoutta Suomen Marsalkan ja sotiemme veteraanien elämäntyön merkityksestä”. Erityisen huomion häneltä saivat Kaunailan potilaiden vierailut, joita hän oli aina henkilökohtaisesti isännöimässä. Toinen hänen tärkeänä pitämänsä asia oli koululaisvierailut. Toki sotiemme veteraanit olivat Majalla käydessään aina kunniavieraita.

Vuodet 2015-2017

Kontra-amiraali Veijo Taipalus toimi Marskin majan varapuheenjohtajana vuonna 2014 ja aloitti puheenjohtajana vuonna 2015. Vuoden alusta 2016 hänet nimitettiin Merivoimien komentajaksi ja ylennettiin saman vuoden lopussa vara-amiraaliksi. Veijo Taipalus luonnehtii puheenjohtajakauttaan jäljempänä kirjassa luvussa 10. Pari tapahtumaa hänen kauteltaan esitellään kuitenkin tässä.

Vuonna 2015 SMMM ry solmi Panssariprikaatin kanssa samankaltaisen yhteistyösopimuksen kuin Panssarimuseolla ja Museo Militarialla oli ollut useiden vuosien ajan. Marskin majan sopimukseen sisältyi mm. kenttävartioaseman kunnostusta tarvittaessa. Panssariprikaati on vuosikymmenien ajan tukenut monin tavoin Marskin majan toimintaa. Kaikkein merkittävin tuki saatiin 90-luvun alussa rakennettaessa kenttävartioasemaa täydentämään Marskin majan museokokonaisuutta. Kenttävartiomuseo avattiin Majan 50-vuotisjuhlien yhteydessä näyttävästi kuten kirjassa on aiemmin kuvailtu.

ARVOISA YSILUOKKALAINEN

Tervetuloa kohtaan kansa tutustumaa Suomen
Marsalle Mannerheimin metsästysmajaan
ruususaunoihin ja kalamajoihin Lopen Pövelijärven
rannalla sekä Kenttävartiomuseon metsästysmajan
vierailukokoukseen.

VIERAILUOHJELMA

Saapuminen linja-autolla Majalle noin klo 12.00.

C. G. E. Mannerheimin elämästä ja
toiminnasta Suomessa, esittely 15 min.

Metsästysmajan historian
esittely 15 min.

Metsästysmajaan ja ruususaunan
tutustuminen 30 min.

Makkara-paistot Kenttävartiomuseon
kenttävartiomuseon joon kaisalan
esittely noin 1 tunti.

Pöytäkirja noin klo 14.15.

SYNTYMÄPÄIVÄLAHIA YLIPÄÄLLIKÖLLE

Työväenliiton 75 vuotta kestänyt 4. päivänä 1942 jatkosodan aikana Suomen
Marsalle Mannerheimin majan metsästäjänä toimineen suomalainen
korpikoturiin lahjana metsästysmajaan ruususaunoihin ja kalamajoihin.
Maja rakennettiin Lohjanjärven rannalle 65 kilometriä Lohjan kirkosta.
Sodan käydessä Suomessa tappioita rakennukset purettiin ja varusteet
lähelle Lohjan, Kyliälän suuntaan. Tarkoituksella pystytettiin se uudelleen
sitten Lohjan. Mannerheimin toive, että työtöiden jälkeen, joka metsästys
alopetettiin majastaan Lohjan-Karjalassa. Seuraava kerta Lohjan, ja majan
ruususaunoihin ja kalamajoihin pystytettiin Lohjan v. 1945. Vuodesta 1939
metsästysmaja oli on jatkunut suositusta metsäiläisliiketoimintana ja maailman
tutkimuskeskukseksi ajan rakaisiin kottilemaksi.

(Lisää aiheesta www.marskimaja.net)

Suomen Marsalle Mannerheimin
Metsästysmaja ry

Vierailukutsu ysiluokkalaisille. Kuva SMMM arkisto.

Samana vuonna hallituksen sihteeri esitti puheenjohtajalle suunnitelman perinnetoimikunnan kokoonpanon ja toimenkuvan uudistamiseksi. Suunnitelmaa puihin ensin perinnetoimikunnan kokouksessa, johon yhdistyksen puheenjohtaja osallistui, ja otettiin sitten esille seuraavassa hallituksen kokouksessa, jossa se hyväksyttiin. Perinnetoimikunnan uusien sääntöjen mukaan päävastuu koulaisvierailujen toteutuksesta on perinnetoimikunnan puheenjohtajalla. Toimikunnan jäseninä tulisi olla Majayhdistyksen isännöitsijä, Lopen reserviupseerien puheenjohtaja, Panssariprikaatin komentaja, 14. divisioonan perinneyhdistyksen (Kainuun prikaati) edustaja, Rukajärven Suunnan Historiayhdistyksen edustaja ja yksi historiantutkimuksen edustaja. Eli mukaan otettiin ne tahot, jotka muodossa tai toisessa tekivät työtä Marskin majan tavoitteiden puolesta.

Koululaisvierailut on koettu tärkeäksi tavaksi toteuttaa Marskin majan sääntöjen edellyttämää tehtävää. Uudistuksen jälkeen on kyetty vastaanottamaan aina toukokuussa vierailulle 170-450 yhdeksäsluokkalaista, ja museoalueen lisäksi heille on esitelty Suomen itsenäisyyden historiaa Marsalkka Mannerheimin elämäntyön ja sotiemme veteraanien käymän puolustustaistelun kautta. Talkooapua tässäkin asiassa on tarvittu ja saatu Lopen reserviupseereilta.

Hallituksen sihteerin ja museoalueen isännöitsijän tehtäviä 17 vuoden ajan hoitanut everstiluutnantti evp Matti Ahtiainen luopui tehtävästä, mutta jatkoi perinnetoimikunnan puheenjohtajana. Hänen seuraajanaan Majayhdistyksen sihteerinä ja museoalueen isännöitsijänä aloitti 1.3.2016 kauppatieteiden maisteri, reservin majuri Pekka Sahari, joka

Pekka Sahari otti hallituksen sihteerin ja museoalueen isännöitsijän tehtävät vastaan Matti Ahtiaiselta tämän toimitua tehtävässä 17 vuotta. Kuva Pekka Sahari.

Rukajärven suunnalla taistelleiden rintamataiteilijoiden alkuperäistöitä. Kuva Marjatta Ahtiainen.

toimi Lopen reserviupseerien puheenjohtajana 1991-1994 ja Marskin majan perinnetoimikunnan jäsenenä 2010-2016.

Veijo Taipaluksen ensimmäisen puheenjohtajavuoden päätteeksi hallituksen varapuheenjohtaja eversti Esa Salminen ojensi hänelle perinteisen kuvataiteilija Pälikön Marskin maja -taulun.

Vuonna 2017 Marskin majalla järjestettiin ainutlaatuinen rintamataidenäyttely. Rukajärven suunnan historyyhdistyksen puheenjohtaja Tenho Tikkanen hankki näyttelyyn Rukajärven suunnalla taistelleiden rintamataiteilijoiden 30 alkuperäistyötä. Mukana oli mm. Kalle Halosen, Erkki Matilaisen, Toivo Jutilan ja Bo Bjurströmin töitä. Näyttelyn suojelijana toimi tasavallan presidentin puoliso rouva Jenni Haukio. Avajaiset järjestettiin kutsuvierastilaisuutena 14. päivänä kesäkuuta. MTV3 esitti uutisissaan laajahkon insertin näyttelystä, minkä seurauksena Majan tilausravintolavieraiden määrä kasvoi 25% edelliseen kesään verrattuna.

Majayhdistys järjesti vuoden lopulla Katajanokan kasinolla päivällisen kenraalimajuri Sami Sihvon kunniaksi hänen täytettyään 85 vuotta 13.12. Tilaisuudessa Sami Sihvo kutsuttiin SMMM ry:n kunniapuheenjohtajaksi.

Tasavallan presidentin puoliso rouva Jenni Haukio oli näyttelyn suojelija. Kuva Marjatta Abtiainen.

Vuodet 2018-2024 ja kirjan päätoimittajan loppusanat

Kenraalimajuri Ilkka Korkiamäki (kenraaliluutnantti 2019) toimi 2016-2018 Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorina. Heinäkuun 1. päivänä 2018 hän otti vastaan Puolustusvoimien henkilöstöpäällikön tehtävät. Tultuaan valituksi Marskin majan hallituksen puheenjohtajaksi 2018 vuoden alussa hän tarttui ripeästi toimeen.

Museoalueen isännöitsijä Pekka Sahari sai tehtäväkseen kartoittaa ja luetteloida tulevan viiden vuoden ajan korjaus- ja saneeraustarpeet museoalueen kymmenessä rakennuksessa. Puheenjohtaja Ilkka Korkiamäki luonnehtii puheenjohtajakauttaan kirjan luvussa 11. Tilanne oli

ja on tulevaisuudessakin se, että remontointitaitoiselle talonmiehelle riittää työtä Majan rakennuskannan kunnossapidossa kokopäiväisesti keskitalvea lukuunottamatta. Puheenjohtaja ja isännöitsijä ovat onnistuneet tavoitteessaan hyvin, vaikka paljon työtä se on vaatinut. Toisaalta työ Marskin majan hyväksi on sisältänyt monia ilon hetkiä ja unohtumattomia kokemuksia vastuun kantajille. Tämän kirjan päätoimittajan näkemyksen mukaan Museoalueen omistajat, neljä upseerijärjestöä: Jääkärisäätiö, Kadettikunta, Suomen reserviupseeriliitto ja Upseeriliitto voivat olla tyytyväisiä Majan hallituksen ja sen toimihenkilöiden toimintaan aina Majayhdistyksen perustamisesta lähtien. Kansallisaarre, Marskin maja rantasaunoineen, kalamajoineen ja Kenttävartiomuseoineen on ollut hyvissä käsissä.

Mannerheimin syntymäpäivälahjaksi saaman metsästysmajan onnistunut säilyttäminen ja hoito on hyvänä esimerkkinä myös tuleville marsalkka Mannerheimin ja hänen korpisotureidensa perinteen vaalijoille.

LUKU IX

TEUVO ZETTERMAN JA HEIKKI KUJANSUU KERTOVAT TYÖSTÄÄN MUSEOALUEEN RAVINTOLAYRITTÄJINÄ JA LOPEN MATKAILUN KEHITTÄJINÄ

Teksti: MMM, Sisko Savolainen

Kuva Majan Herrat arkisto.

Kevätlounaasta vuonna 1985 kaikki alkoi

Ensimmäinen loppilaisvoimin toteutettu Marskin kevätlounas tarjoiltiin Marskin majalla keväällä 1985. 1970-luvulla aloitettu ateriaperinne, keväinen ruokailu museolla Marskin tapaan, oli siihen saakka tuotettu paikalle Helsingistä Ravintola Palacen tai Riihimäestä Hotelli Seurahuoneen valmistamana. Vuonna 1985 Majayhdistyksessä päätettiin

selvittää, löytyisikö paikallinen tekijä ja saataisiin tarjoilut halvemmalla. Koeateria tilattiin ja käytiin nauttimassa Hotelli Laakasalossa. Ateriakokonaisuus toimi ja koeateriointi johti tilaukseen. Ravintola Laakasalo vastasi kevään 1985 perinneaterian valmistuksesta ja tarjoilusta Marskin majalla. Ruoka valmistettiin Laakasalon keittiössä ja lämmitettiin Majalla kaasua- ja puuliedellä. Perinneaterian myötä yhteistyö Majan kanssa käynnistyi myös muuten. Laakasalo Oy ja sen toimitusjohtaja Teuvo Zetterman sai vastuulleen myös Majan kesäkahvilan hoidon vuodesta 1986 alkaen.

Sopimuksen mukaan Laakasalo palkkasi Majalle kesäoppaan ja kahvilamyynnin. Maja oli avoinna toukokuussa ja syyskuussa vain sunnuntaisin, jolloin Teuvo hoiti opastukset ja kahvion pyörittämisen. Kesä-elokuussa Maja ja kahvio olivat avoinna joka päivä. Kesätyöntekijät pyörittivät toimintaa, mutta Teuvo hoiti kesätyöntekijöiden vapaapäivävuorot toiminnan organisoinnin ohessa. Marskin majan yhteistyö Laakasalon kanssa vakiintui, ja arki muotoutui toimivaksi. Teuvo Zetterman hoiti yhteydet Maja-yhdistyksen hallitukseen ja vastasi toiminnasta. Laakasalon kokousryhmille saatettiin toiveidensa mukaan järjestää vierailut, saunominen ja illallinen Marskin majalle. Kun Laakasalo ajautui konkurssiin vuonna 1992, oltiin uuden edessä. Marskin majan kanalta muutos oli kuitenkin pieni, kun Teuvo Zetterman jatkoi Marskin majan vuokrausta toiminimiyrityksenä vuodesta 1993 alkaen.

Kesällä 1994 Majalla vieraili 99-vuotias jääkärikenraali Väinö Valve. Teuvo Zetterman esittelemässä Majan historiaa, kuvassa myös Aune ja Mirja Valve. Vierailullaan Valve totesi tulevansa uudelleen seuraavana kesänä, mutta kuolema ehti ensin. Kuva Majan Herrat arkisto.

Mannerheim-ristin ritarit Marskin majalla

Teuvo Zetterman kutsui kaikki elossa olevat 32 Mannerheim-ristin ritaria ruokailemaan Marskin majalle syyskuussa 1997. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun he olivat saaneet kutsun yhtenä joukkona. Vieraaksi saapui yksitoista ritaria, joilla osalla oli puoliso mukana.

Teuvo Zetterman toivottaa Mannerheim-ristin ritarit puolisoineen tervetulleiksi Marskin majalle. Kuvassa vasemmalta Adolf Ebrnrootb, Lauri Kokko, Ilmari Juutilainen, Pentti Iisalo ja Väinö Hämäläinen. Kuva Lopen Lehti.

Lounaspöydän ääressä Aili Juutilainen, Jaakko Rytöniemi, Sylvia Veräjämäki, kreivitär Karin Ebrnrootb, yhdistyksen puheenjohtaja Per Heinrichs, Arvo Abola, Heikki Nykänen ja Lauri Äijö. Kuva Lopen Lehti.

ravintoloitsija

Teuvo Zettermanille

kiitollisuudella

Lopella 18. päivänä syyskuuta 1997

Mannerheim-ristin ritarit

"Eellä mennen, eessä seisten,
pelkäämättä eteen päin!"

Tuotteistamista ja brändin luontia

Teuvo Zetterman oivalsi markkinoinnin ja näkyvyyden merkityksen toiminnan kehittämiseksi Marskin majalla alusta alkaen ja oli mukana myös Hämeen matkailun markkinointityössä. Zettermanin johdolla Loppi ja loppilaiset yritykset osallistuivat ensimmäistä kertaa Helsingin matkamessuille vuonna 1991. Yhteisosastolla olivat mukana Lopen kunta, Laakasalo Oy, Suomen Urheiluilmailuopisto ja Eräloppi Oy. Laakasalo hoiti myös Marskin majan esittelyn. Yhteismarkkinointina tuotiin esiin niin Marskin majan museoaluetta kuin sen kahvila- ja ravintolapalveluita ja sittemmin myös majoitusmahdollisuutta.

Hämeen Matkailun toiminta myös kuokoisti ja se järjesti myyntiviikoiksi kutsuttuja esittelykiertueita. Yrittäjät olivat mukana, esitellen omaa yritystään ja sen tarjontaa. Kiertueet olivat nelipäiväisiä ja joka päivä oli kolme tilaisuutta. Pohjoisimmat vierailut tehtiin Rovaniemelle. Kiertueet toivat näkyvyyttä ja myös asiakkaita. Teuvo muistaa, kuinka oli kerran vastaanottamassa paria bussilastillista Oulusta. Kun hän kyseli, kuinkas tuli mieleen tulla tänne vierailulle, totesi eräs rouva: Etkös muista, kun pari vuotta sitten vierailit Oulussa, lupasin, että tullaan!

*Hämeen Matkailu järjesti yhteisesittelyn Pietariin 1999. Teuvo Zetterman oli esittelemässä Marskin majaa.
Kuva Majan Herrat arkisto.*

Lomamatkailusta myös elinkeino

Matkailuelinkeinon merkitys Lopen kunnan taloudelle oivallettiin 1990-luvulla myös kunnantalolla. Kunta alkoi järjestää edustustilaisuuksia ja tuoda vieraitaan myös Marskin majalle. Osaltaan tätä edesauttoi Majan toimivat ravintolapalvelut. Myös maatilamatkailu ja lomamökkien vuokraus lisääntyivät Lopella.

Hämeen Matkailu toimi kokoavana toimijana 2000-luvun alkupuolelle asti järjestäen matkamessuille isot yhteisosastot, joissa alueen kunnat yrityksineen olivat mukana. Vuonna

2001 Loppi oli matkamessuilla mukana peräti kahdella eri osastolla. Lopen kunta teetti uuden näyttävän puupintaisen messuosaston vuodelle 2002. Nämä osastorakennelmat kestivät aikaa ja palvelivat aina 2020-luvulle saakka. Jokainen mukana ollut yritys maksoi osastosta oman osuutensa. Myös Kehittämiskeskus Häme teki markkinointityötä kunnan ja Hämeen Matkailun lisäksi.

Kun yrittäjäyhteistyö Lopella ja seutukunnalla tiivistyi, tarjontaa ryhdyttiin tuotteistamaan laatimalla matkailijoille retkipaketteja. Jo vuonna 1994 saatiin ”Hämeen paras matkailutuote” -kunniamaininta ”Piri pintaan” -retkelle, jossa Marskin majan lisäksi olivat mukana Riihimäellä sijaitsevat Suomen Metsästysmuseum, Suomen Lasimuseum sekä Viestimuseum. Teuvo Zetterman ideoi myös suosituksi nousseen ”Jukopliut -Lähretääs Loppelle!” -ryhmämatkapaketin. ”Jukopliut” on Fallesmanni Arvon käyttämä lievä kirosana Sakari Pälsin kertomuksissa. Nämä olivat helppoja paketteja tilaajalle. Marskin maja vastasi järjestelyistä ja yhdellä laskulla ja puhelinsoitolla hoitui kaikki, kertoo Teuvo Zetterman. Loppi-paketissa olivat mukana Pappilanpuisto uusine yrittäjin, Lopen seurakunta ja vanha kirkko sekä viimeisenä Marskin maja ruokailuineen.

Hämeen Matkailu myi Marskin majan palveluita myös suoraan ja teki pääkaupunkiseudun esittelykierroksilla kohdetta tunnetuksi. Aluksi pääosa retkiporukoista tulikin pääkaupunkiseudulta, mutta Heikki Kujansuun tultua Teuvo Zettermanin yhteistyökumppaniksi lisääntyivät kävijämäärät muun muassa Forssan seudulta ja muualta lähitienoilta. Retkipaketteja muokattiin ja tehtiin uusia tilanteiden muuttuessa. Kun Kartanoputiikki Punainen Tupa aloitti toimintansa vuonna 2009, tehtiin retkipaketti, jossa vierailtiin putiikissa ja ruokailtiin Majalla, tarjoten Paavo Kassarin Saara-rouvan resepteillä tehty menu.

Ravintolatoiminta ympärivuotiseksi

Marskin majan museoalueelle oli valmistunut erillinen hirrestä tehty kahvilarakennus 1970-luvulla. Tuolloin toiminta keskittyi vain kesäaikaan. Paineita ympärivuotiseen toimintaan ja laajentamiseen oli Teuvo Zettermanin panostaessa yritystoimintaansa. Niinpä Majayhdistys teetti vuonna 1999 kahvilakiinteistöön lisäosan eteis- ja wc-tiloineen. Tämä mahdollisti ravintolatoiminnan laajentamisen ja alueen ympärivuotisen käytön.

Ympärivuotista yritystoimintaa tukemaan saatiin hankittua myös viereinen kiinteistö Kelohuvila majoituskäyttöön vuonna 2000. Hankintaa varten perustettiin osakeyhtiö, jossa olivat mukana Teuvo Zetterman ja Tatu Pulkkinen, kumpikin 30 %:n osuudella, sekä Lopen kunta 40 %:n osuudella. Pian kaupanteon jälkeen kunta myi 10 %:n osuuden Majayhdistykselle. Majan Herrat Oy:n perustamisen jälkeen yritys osti Lopen kunnan osuuden. Kelohuvila toi majoittujia ja myös talviaikaan kokousasiakkaita ja yritysryhmiä. Kelohuvilassa oli 12 vuodepaikkaa ja viisi lisävuodetta. Huvila oli mukana Marskin majan yhteismarkkinoinnissa, ja sen käyttöaste kasvoi korkeaksi. Kelohuvila varmisti osaltaan

Kelohuvila toi yritys- ja kokousasiakkaita muuten hiljaiseen talvikauteen. Kuvassa juh-lava kattaus Kelohuvilalla. Kuva Majan Herrat arkisto.

sen, että toimintaa voitiin laajentaa niin, että se työllisti molemmat yrittäjät ympäri vuoden.

Heikki Kujansuu tuli mukaan Marskin majan toimintaan vuonna 2000, ensin työntekijänä ja osa-aikaisesti ja vuodesta 2002 alkaen päätoimisesti. Toiminimestä oli luontevaa siirtyä verotuksellisistakin syistä osakeyhtiömuotoon.

Teuvo Zetterman valittiin vuoden yrittäjäksi Lopella vuonna 2004, ja Majan Herrat Oy perustettiin saman vuoden marraskuussa. Yrityksen varsinainen toiminta alkoi kuitenkin vasta vuoden vaihteessa 2005, kun anniskeluluvat saatiin vaihdettua yrityksen nimiin. Majan Herrat Oy:n perustamisen myötä Zetterman ja Kujansuu jatkoivat tasaveroisina yrityskumppaneina. Yritys työllisti yrittäjät ympärivuotisesti ja kiireapulaisia tarvittiin ruokailuja järjestettäessä 6-7 henkilöä. Kesäkaudella museon esitelyn hoiti palkattu museo-opas viitenä päivänä viikossa. Sunnuntaiesittely oli Lopen reserviupseerien vastuulla.

Heikki Kujansuu tuli mukaan ravintolayritystoimintaan vuonna 2000. Kuva Majan Herrat arkisto.

Majan Herrat Oy nousi laadun takeeksi

Heikki Kujansuun tultua mukaan Marskin majan ravintolatoimintaan, panostettiin markkinointiin entistäkin enemmän. Vuodesta 2002 lähtien Heikki ja Teuvo olivat mukana matkamessuilla Lopen osastolla esitelemässä Marskin majan toimintaa. Teuvo ja Heikki lasivat, että jos yksi henkilö olisi tehnyt markkinointityötä messuilla ja erilaisissa tapahtumissa, olisi tämä vastannut noin kuukauden työpanosta vuodessa. Lisääntyneen markkinoinnin myötä toiminta lähti kasvuun, mutta tilat tulivat jälleen rajoitteeksi. Majayhdistys ymmärsi tilatarpeet, ja rakensi muutaman kesän palvelleen lisäteltan paikalle maisemaan sopivan kesäpaviljongin vuonna 2006. Paviljonki toi 55 lisäpaikkaa kesäkauteen. Seuraavana vuonna jatkettiin rakentamalla uusi 50 neliömetrin nykyaikainen keittiö ravintolan tarpeisiin, mikä tuki ravintolatoiminnan kasvua.

*Jublatelulta kahvion vieressä.
Kuva Majan Herrat arkisto.*

*Yksityistilaisuus Majalla. Tarjoilut jublateltassa.
Kuva Majan Herrat arkisto.*

Mannerheimin metsästysmaja talvimaaisemassa. Kuva Sisko Savolainen.

Vilkkaimpia kävijäkuukausia olivat touko-kuut ja alkusyksy, hiljaisimpia tammi- ja helmikuu. Kuitenkin jo 2000-luvulta lähtien kävijöitä oli ympäri vuoden ja yritys työllisti molemmat yrittäjät - se ei ollut enää vain kesätyö.

Marskin majalla toiminnalle luonnollisen rajan asettivat seinät; päärakennuksessa oli laajennusten jälkeen 70 asiakaspaikkaa ja paviljongissa 55. Ruokailuja ja tilaisuuksia järjestettiin kuuden hengen ryhmistä alkaen. Pienuus oli omalla tavallaan etu, sillä näin tilaisuudet pysyivät intiimeinä ja pieninä. Pysyttiin kodinomaisemmissa tunnelmissa, kun lähes kaikkien vieraiden kanssa tuli tarjoillessa vaihdettua muutama sana ja kuulumisia.

Vaikka Majan Herrat Oy:n päätoimi oli Marskin majan museoalueella, he tekivät myös pitopalvelua. Keskikesällä neljännes liikevaihdosta tuli suurehkoista pitopalvelutilaisuuksista kuten syntymäpäivistä ja

Ruoka valmistettiin itse tarkoitukseen sopivista elintarvikkeista alusta alkaen. Kuva Sisko Savolainen.

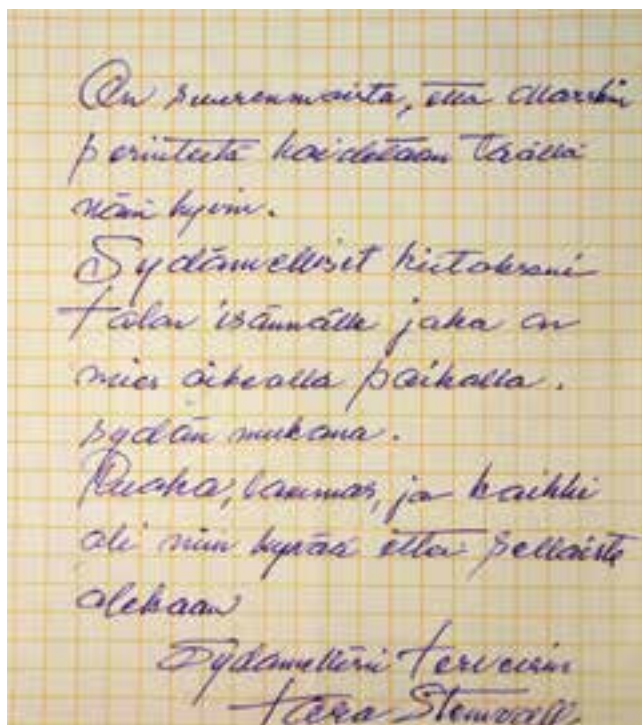
Majan Herrat Oy:n sunnuntailounaat aloitettiin 2005. Maine kasvoi ja mm. Marskin majan äitienpäivälounaat muodostuivat käsitteeksi. Kuva Majan Herrat arkisto.

muista perhejuhlista. Kesäisin Marskin majalla pidettiin museo ja kahvio avoinna tiistaita sunnuntaihin. Sunnuntailounaiden tarjoamisen Majan Herrat aloittivat kesällä 2005. Ne vakiinnuttivat asemansa niin, että 2010-luvulla kävijöitä oli 50-150 henkeä. Lopulta paikkoja varattiin kahteen tilaan kolmeen vuoroon eli kaikkiaan kuusi kattausta. Rinnalle tulivat myös isänpäivälounaat.

Majan Herrat Oy juhlisti 10-vuotissyntymäpäiviään yhteislaulutilaisuudella ja kakku-kahveilla kesällä 2015. Ennen tilaisuuden alkua onnitteluja toivat niin yksityiset ihmiset kuin liike-elämänkin edustajat.

Mannerheim-historia kantoi ja toi lisäväriä toimintaan

Ruuan ohella vierailijoita toi kiinnostus historiaan ja Marsalkka Mannerheimiin. Marskin majayhdistys pelkäsi, että kävijämäärät hiipuvat ja toiminta museoalueella vähenee, kun veteraanisukupolvi poistuu. Näin ei kuitenkaan käynyt. Vaikka museovierailut vähän vähenivätkin alkuvuosien 3000-4000 kävijästä, alueella ja ravintolassa kävijöiden määrä pysyi vakaana ja jopa kasvoi. Museovierailuihin ja ryhmien ravintolavierailuihin liittyi olennaisena osana esittely, jossa kerrottiin Majan vaiheista ja Marsalkan vierailuista metsästysmajallaan. Tarina laajeni koko ajan, sillä kävijät kertoivat omista kokemuksistaan tai vanhemmalta väeltä kuulluista jutuista. Myös nuorempia polvia kiinnostivat sota-ajan tarinat ja sattumukset. Monille 1970-luvulla koulunsa käyneille ja nuoremmillekin avautui Majalla kuultujen tarinoiden myötä uusi maailma. Kysymyksiä heräsi varmasti kysyttäväksi myös omilta isovanhemmilta, uskovat Majan Herrat Zetterman ja Kujansuu. Kun veteraaniväki oli vielä voimissaan, heitä oli kävijöissä paljon. Espoon sotaveteraanit lähettivät kirjallisen kiitoksen vierailunsa jälkeen.

Mannerheimin hovitarjoilijana Mikkelin klubilla toiminut Taru Stenvall kiitti kirjallisesti vierailunsa jälkeen. Kuva Sisko Savolainen.

Museoesittely ja Mannerheimiin liittyvät henkilötarinat olivat keskeinen osa Marskin majan ja sen ravintolan imagoa.

Majan Herrat ottivat ruokalistalle Marskin perinneaterian ja muita Marsalkan suosikkiruokia. Noin puolet ravintolassa tarjoilluista aterioista oli Marskin perinneaterioita, eli Marsalkka Mannerheimin lempiruuuista ja juomista koostuva ateriakokonaisuus, joka tarjoiltiin vatitartuilla pöytään. Tästä muodostui itse kehitetty brändituote, jonka pohjana oli Marskin majan perinteinen kevätlounas. Ateriaan kuuluu alkupaloina karjalanpiirakat ja munavoi, lämpimänä ruokana lampaan filettä ja minttuhyytelöä sekä perunat ja jälkiruokana letut, lakkahillo ja kermavaahto. Olennainen osa ateriaa oli piripintaan kaadettu ryypä. Ruokailun ohjelmaan kuului myös, että sen lomassa kerrottiin ateriaperehteen synnystä sekä Mannerheimin ruoka-, juoma- ja pöytäavoista.

Museokierroksen ja ravintolapalveluiden ohella myytiin ryhmille myös mahdollisuutta sauna Marskin majan saunassa, siinä samassa, missä itse Marsalkka aikanaan oli saunonut.

Mannerheimin suosikkiruuuista Majan Herrat ottivat ruokalistalle perinneaterian obella vorschmak- ja kuba-ateriat, kuvassa kubaa. Kuva Majan Herrat arkisto.

Perinneateria metsästysmajassa vuonna 2004. Kuva Majan Herrat arkisto.

Näyttelijä Timo Närhinsalon Marskina isännöimät lounaat, maanantain musiikki-illat ja Suomi 100 -ohjelmat

Erityisen suosituiksi perinneateriat tulivat yhdessä Marskin kanssa. Näyttelijä Timo Närhinsalo heittäytyi antaumuksella Mannerheimin rooliinsa ja ruokaili yhdessä vierailijoiden kanssa. Toisinaan ruokaluun liitettiin Närhinsalon monodraama ”Viimeinen päiväkäsky”. Nämä esitykset ja ateriat olivat todellisia elämyksiä mukaan päässeille. Osa kävi

*Näyttelijä Timo Närhinsalo alias Mannerheim Majan portailla ennen esitystään.
Kuva Majan Herrat arkisto.*

katsomassa esityksen useammankin kerran. Kaikki esityksillat olivat vuosi toisensa jälkeen loppuunmyytyjä.

Kun veteraanejakin oli paikalla, selkä suoristui vanhemmillakin herroilla Marskin ollessa paikalla. Puhetysti, kävelytyyli - kaikki oli aidon tuntuista. Myös nimikirjoitus oli samaa tyyliä, kertoo Heikki Kujansuu.

Näyttelijä Timo Närhinsalo oli mukana vuodesta 2004 perinneateriaan yhdistetyillä Viimeinen päiväkäskey -esityksellään. Hän oli johtajana Mikkelin teatterissa, missä hänet keksittiin Mannerheimin rooliin ”Brita ja Airo” -näytelmään. Tämän jälkeen hänelle oli syntynyt idea monodraamasta ”Viimeinen päiväkäskey”, jonka hän esitti Marskin majalla 30 kertaa.

Heinäkuun hiljaiseloa piristämään Majan Herrat kehittivät ohjelmalliset maanantai-illat kesästä 2008 alkaen. Museot ja monet

muutkin kohteet olivat suljettuina maanantaisin, joten ohjelmatarjonnalle oli kysyntää. Kaikkiin esityksiin liittyi ruokailu tai iltapala. Eniten yleisöä vetivät Korsuorkesteri, Seppo Hovi ja Janne Tulkki. Tällöin pihalle jouduttiin varaamaan lisäteltoa yleisömäärän ylitäessä 150.

Suomi 100-juhlavuoden kunniaksi Majan Herrat kehitti oman teemakonaisuuden. Juhlinta alkoi toukokuussa Timotei-kuoron isänmaallisella konsertilla, jossa he esiintyivät kansallispuvuissa. Marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä museolla oli avoimet ovet ja Majan Herrat tarjosivat kaikille paikalle tulleille kakkukahvit ja esittelivät Metsästysmajaa.

Osana juhlavuotta Majan Herrat ideoivat lukiolaisille vierailun ja aterioinnin Marskin seurassa. Tapahtuman jälkeen Marsalkkaa esittänyt Närhinsalo vieraili myös yläkoululla pitämässä oppitunnin 9. luokkalaisille. Majan Herrojen, Teuvo Zettermanin ja Heikki Kujansuun tehokas markkinointityö, Marsalkka Mannerheimin perinteen ylläpito ja välittäminen Majalla vierailijoille sekä maistuvat ruuat tulivat huomatuiksi ja saivat laajaa arvostusta seutukunnalla ja paikallistasolla. Heitä on palkattu monin tavoin, mutta hauskin niistä on avoimella äänestyksellä valinta ”Lopen uupuneeksi.”

Niko ja Toni vuonna 1994. Kuva Majan Herrat arkisto.

Yksi Majan Herrojen brändeistä on valkokarvaiset japanin pystykorvat uteliaina vastaanottamassa ravintolavieraita. Japanin pystykorvat kuuluivat ”Marskin majan kalustoon”. Koira tai kaksi oli aina ravintolan kulmalla paikalla, kun isäntä oli töissä. ”Kun aamulla mentiin Majalle, koira oli vapaana tutkien museon, pihan ja kenttävartiotukikohdan. Kun museo avattiin klo 11, koira laitettiin kiinni.”

Suomen itsenäisyyden historiaa Lopen lukiolaisille

Itsenäistymisen ajan alkuvaiheet ja Suomen sotahistoria muuttuivat eläväksi kertomukseksi, kun Marsalkka Mannerheim (näyttelijä Timo Närhinsalo) kertoi niistä Lopen lukiolaisille itse koettuna Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden tapahtumassa Marskin majalla joulukuussa 2017. Majan Herrat Teuvo Zetterman ja Heikki Kujansuu olivat ideoineet ja järjestäneet lukiolaisvierailun yhdessä Lopen kunnan kulttuuritoimen päällikön, Tuula Pirisen kanssa osana Marskin majan isompaa Suomi 100 -juhlavuoden tapahtumasarjaa, joka toteutettiin teemalla Mannerheim 150 - Suomi 100. Lukiolaisvierailun järjestämiseen oli saatu tukea myös Hämeen Liitolta.

Marskin majaan tutustuttaessa Mannerheim kertoi Majan rakentamisesta ja siirrosta sodan alta turvaan, sekä uuden tontin löytymisestä ja Majan uudelleen rakentamisesta Lopelle. Museovierailun jälkeen lukiolaiset siirtyivät ravintolarakennukseen, jossa odottivat valkoilinaiset valmiiksi katetut pöydät. Marsalkka Mannerheim isännöi lounasta, omalla kanta-paikallaan ikkunapöydän keskellä istuen. Heti alkajaisiksi Marsalkka teki selväksi kuinka

pöydissä istutaan, ruokahetki rauhoittaen, puhumatta työ- tai sota-asioista, mutta kuitenkin vapaasti keskustellen, sillä hyvällä tuulella nautittu ruoka maistuu entistä paremmalta.

Useimmiten, kun Marsalkka vieraili Marskin majalla, nautittiin perinneateria, jossa pääruokana on lammasta. Nyt aikataulu ei kuitenkaan antanut mahdollisuuksia ihan noin pitkän kaavan ruokailuun, ja niin ideoitiinkin ruokailua nykymalliin, päätyen tyylikkäästi tarjoiltavaan hampurilaisateriaan. Vatitarjoiluna lautasille tuotiin hampurilaisleivät ja pöytiin ranskalaiset perunat kupeissa. Virvoitusjuoma kaadettiin tölkeistä viinilaseihin ja nautittiin juhlavasti maljoja kohottaen. Jälkiruokana tarjottiin lettuja hillon ja kerma-vaahdon kera.

Ruokailun ohessa Marsalkka kertoi omasta vaiheikkaasta sotilasurastaan, joka nivoutui myös Suomen itsenäistymisen alkuvaiheisiin. Pettymys oli kuultavissa Marskin tarinoinnista, kun hän kertoi K. J. Ståhlbergin valinnasta Suomen ensimmäiseksi presidentiksi. Kun ohimennen Marsalkka kertoili myös nimeään kantavan lastensuojeluliiton MLL:n, äitiysneuvolatoiminnan sekä Lastenlinnan perustamisesta. Myös talvi- ja jatkosodan vaiheet raskaine taisteluineen käytiin läpi. Marsalkka Mannerheimin sanoma nuorille oli selvä: olkaamme ylpeitä isänmaastamme ja antakaamme tunnustus niille, joiden ansiosta saamme elää itsenäisessä Suomessa.

Opiskelijoita isännöidessään Marsalkka intoutui muistelemaan myös lapsuus- ja nuoruusaikojaan sekä opintojaan. Omien sanojensa mukaan hän oli varsinainen kauhukakara, eivätkä opinnotkaan edenneet toivotusti, sillä kadettikoulustakin hän sai potkut. Mutta tämän jälkeen Mannerheim kertomansa mukaan otti itseään niskasta kiinni ja luki vuodessa ylioppilaaksi, saavuttaen 9,6 keskiarvon. Marsalkka muistuttelikin paikalla olleille opettajille jo Arvo Ylpön aikanaan todenneen, että pojat kehittyvät hitaammin kuin tytöt,

Malja itsenäisyydelle! Lopen lukiolaiset saivat Marskin majalla lounaan ohella tuhdin annoksen sotahistoriaa Mannerheimin kertomana (näyttelijä Timo Närhinsalo). Kuva Sisko Savolainen.

ja heiltä voi odottaa henkistä kasvua vasta kun fyysinen kasvu on päättynyt. Pojat on poikia, tämä on muistettava, oli Marsalkan sanoma.

Mannerheim jätti lukiolaisille myös oman ”testamenttinsa”: Tästä eteenpäin isänmaan rakentaminen on teidän vastuullanne, arvoisat oppilaat. Minä uskon, että te haluatte tehdä sen samalla sitkeydellä, antaumuksella ja päättäväisyydellään kuin esivanhempanne.

Koronavuodesta eläkepäiville

Korona-kevät 2020 pysäytti toiminnan myös Lopen vilkkaimmassa matkailukohteessa Marskin majalla ja sen ravintolassa. Kevään ryhmämatkat ja kesän pitopalvelutilaukset peruuntuivat, ja määräysten mukaisesti ovet pidettiin kiinni niin ravintolassa kuin museollakin.

Rajoitusten myötä jouduttiin ideoimaan myös äitienpäivälounas uudestaan. Majan Herrojen juhlayö noutoruokailuun sai innostuneen vastaanoton - valmiit ruuat haettiin tilausten mukaisesti ja perheet nauttivat ruuat omissa tiloissaan. Rajoitusten purkamisen alettua ravintolatoiminta avattiin kesäksi uusien määräysten mukaisesti, asiakaspaikkoja rajoittaen. Majan Herrat avasivat suosituksi tulleen vohvelikahvilan (kesän aikana paistettiin 4400 vohvelia!) ja kevyttä lounasta alettiin tarjota myös arkipäiväkävijöille tilausannoksina.

Poikkeusvuosi 2020 oli osaltaan kimmokkeena sille, että Majan Herrat Teuvo Zetterman

Majayhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ja sihteeri saattavat Majan Herrat eläkkeelle. Kuva Sisko Savolainen.

ja Heikki Kujansuu päättivät jättää yritystoiminnan ja vetäytyä eläkepäiville, sillä intoa äkipäilytetyin toiminnan uudelleen nostamiseen ei enää ollut. Niinpä yksi aikakausi Marskin majan historiassa päättyi vuoden vaihteessa 2021 kun Majan Herrojen liiketoiminta päättyi.

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry halusi kiittää yrittäjäparia ansiokkaasta työstä Marsalkka Mannerheimin perinteen vaalijana luovuttamalla heille Marskin majaa esittävän Kimmo Pälkön taulun.

Taulun luovutus järjestettiin pienin muodollisuuksin museon puolella vuoden 2021 alkajaisiksi. Paikalla olivat SMMM ry:n puheenjohtaja kenraaliluutnantti Ilkka Korkiamäki ja perinnetoimikunnan puheenjohtaja everstiluutnantti Matti Ahtiainen. Ilkka Korkiamäki piti puheen, jonka hän aloitti: ”*Teillä Teuvo ja Heikki on ollut merkittävä rooli Suomen Marsalkka Mannerheimin perinnön vaalimisessa ja siirtämisessä seuraaville sukupolville. Tämä työ on ollut teille selvästi intohimo ja rakas aihealue. Se on näkynyt kaikessa tekemisenne laadussa, ja tästä yhdistyksemme on teille kiitollinen.*” Puheen lopuksi kohotettiin maljat Teuvon ja Heikin kunniaksi. Teuvo Zetterman kiitti huomionosoituksesta ja puheessaan puolestaan kiitti SMMM ry:tä Majakiinteistön hyvästä hoidosta ja ravintolatoiminnan edellytyksistä huolehtimisesta niin hyvinä kuin huononpinakin aikoina.

Heikki Kujansuu ja Teuvo Zetterman saivat vastaanottaa joulukuussa 2020 Uudenmaan Reserviläispiiri ry:n ansiomitalit hopeisella soljella ansioistaan vapaaehtoisen maanpuolustustyön hyväksi. Suomen Reserviupseeriliitto myönsi hopeiset ansiomitalit tunnustuksena Reserviupseeriliiton tarkoitusprien edistämisestä sekä reservin upseeriston yhteisten pyrintöjen hyväksi suoritetusta työstä maaliskuussa 2022.

Majayhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Ilkka Korkiamäki ja Suomen Reserviupseeriliiton puheenjohtaja Aaro Mäkelä luovuttivat Reserviupseeriliiton hopeisen ansiomerkkin Majan Herroille. Kuva Marjatta Ahtiainen.

Maanpuolustusmitalitoimikunta luovutti heille maanpuolustusmitalit muistona maanpuolustuksellisiin tehtäviin osallistumisesta toukokuussa 2022.

Presidenttien ja merkkihenkilöiden vierailuja

Presidenttien ja merkkihenkilöiden vierailuihin liittyy monia muistoja. Ahkerimmin paikalla vieraili presidentti Ahtisaari, joka nähtiin Majalla viisi kertaa ja Tarja Halonen kolme kertaa. Presidentti Tarja Halonen oli kutsuttu toiselle perinteiselle kevätlounaalle vuonna 2001, mutta hän oli kieltäytynyt kutsusta. Tällöin Adolf Ehrnrooth oli soittanut itse presidentin kansliaan todeten: ”Jos vielä haluatte vierailla siinä pöydässä, missä minä olen, olisi syytä tulla, sillä seuraavana vuonna on 60-vuotisjuhlavuosi ja niin isot juhlat, etteivät henkilökohtaiset keskustelut onnistu. Ja sitä seuraava lounas on kahden vuoden päässä, ja kaksi vuotta on ikäiselleni pitkä aika.” Niin presidentti Tarja Halonen järjesteli ohjelmaansa ja saapui kuin saapui kevätlounaalle.

Adolf Ehrnrooth oli hyvissä ajoin paikalla ja kun presidentin auto ajoi rappusille, kiirehti hän keppiensä kanssa vastaan: *”Pahoittelen että melkein pakokeinoja jouduin käyttämään. Anteeksi kun olin niin jämäkkä.”* Presidentti Tarja Halonen vastasi tyynesti: *”Jos ei olisi ollut jämäköitä miehiä ja naisia sodan aikaan, emme olisi nyt tässä.”*

Majan 60-vuotisjuhliin vuonna 2002 ei presidentti päässyt paikalle. Eduskunnan puhemies Riitta Uosukainen piti valtiovallan edustajana viimeisen puheenvuoron. ”Kaikki ovat tässä toistaneet, kuinka Maja on jo 60 vuotta vanha, mutta eihän se ole vanha, minäkin täytän tänä vuonna 60 vuotta!”

Teuvo Zetterman tarjoilemassa perinnetateriaa eduskunnan puhemies Riitta Uosukaiselle.

Kuva Majan Herrat arkisto.

Mauno Koiviston omatoimivierailut

Oli normaali hiljainen maanantaipäivystys museolla - silloin kun museo vielä pidettiin auki myös maanantaisin. Heikki Kujansuu oli vuorossa, päivä oli tavanomaisen tylsä, vieraita ei ollut käynyt. Mutta sitten näkyi, että Punelialta lipui vene saunarantaan. Veneestä nousi kolme vanhempaa ihmistä, jotka kävelivät museolle. Ulkoa kuuluu ääni, ketään ei vielä näkynyt. - ”Ai niin, tänne olikin pääsymaksu! Ei voida mennä, kun jäi rahat mökille”-. Heikki ei tunnistanut vielä äänestä, mutta ikkunasta kurkistus paljasti vieraat: Mauno ja Tellervo Koivisto olivat ovella, seuranaan Jaakko Estola, jonka mökillä Koivistot olivat vierailulla. Heikki sitten sanomaan, että ei tarvitse maksaa, tervetuloa vaan! Mauno Koivisto kierteli ja katseli museolla, näytti kartasta puolustuslinjan kohdat, missä hän itse oli ollut rintamalla, ja muisteli pitkät tovit. -En hoksannut hakea virallisempaa vieraskirjaa, vaan ”tavallisen kansan” kirjaan kirjoittivat nimensä, kertoo Kujansuu. Manu avasi vieraskirjaan uuden sivun, kirjoittaen nimensä keskelle. Tellervo allekirjoitti alalaitaan. Estola avasi oman sivun ja kirjoitti sinne. Yllätysvieraat eivät halunneet kahville, kun heillä ei ollut rahaa mukana. Tämä vierailu tapahtui Mauno Koiviston presidenttiajan jälkeen, Tarja Halosen presidenttiaikana.

Vuosi tämän tapahtuman jälkeen Mauno Koivisto poikkesi seurueineen välipalalla Majalla. Hän oli menossa katsomaan Tampereelle lentopalloa. Mukana olivat adjutantti, henkivartija ja autonkuljettaja. Marskin majan ravintolan luotettavaa tasoa kuvannee hyvin se, että Jaakko Estola kyseli Majan Herroja catering-keikalle Helsinkiin, kun Mauno ja Tellervo Koivisto olivat tulossa vierailulle. Estola totesi vain, että ei ole Helsingissä niin tasokasta ravintolaa. Valitettavasti ajankohta ei kuitenkaan tuolloin sopinut Majan Herrojen kalenteriin.

Ryppy oli osa perinneateriaa

Mannerheimin perinneateriaan kuuluu olennaisena osana ryppy, piripintaan kaadettu malja. Majalla ryppy tarjoiltiin aluksi Marskin perinteinen ryppy -nimellä. Teuvo Zetterman ja Majayhdistyksen hallitus saivat kuitenkin Mikkelin klubilta kirjeen, jossa todettiin, että ”Marskin ryppy” tuotenimi on rekisteröity heille, ja sen käyttö Majalla on lopetettava. Sen jälkeen Marskin majalla alettiin rypystä käyttää nimeä Grönvallin sekoi-tus. Se itse asiassa on rypyn alkuperäinen nimi, sillä Mannerheimin pyynnöstä adjutantti Grönvall kehitti rypyn kesällä 1942. Oikean Mannerheimin rypyn kuului olla väriltään keltaista. Tämän vahvisti Majalla vieraillessaan Mannerheimin hovitarjoilijana Mikkelin klubilla toiminut Taru Stenvall. Kun perinneateriaa tarjoiltiin ja oli rypyn kaadon vuoro,

totesi rouva kuuluvalla äänellä: ”Tuonväristä ryyppyä minäkin olen kaatanut Marskin lasiin!”

Stenvall vahvisti myös ryyppyn perinteisen kaatotavan, jonka mukaan lasi tuli kaataa piri-pintaan.

Marsalkka Mannerheimin nuorempana adjutanttina toimi jatkosodan aikana vuonna 1942 alkaen kapteeni O.R. Bäckman. Hänen tehtävänään oli kertoa Marsalkan pöytäetiketti ensikertaa ylipäällikön pöytään kutsutuille Mikkelin Klubilla. Aterioidessa Marskin seurassa ei puhuta työasioita, ei kerrota tuhmia juttuja, tupakointi on kielletty, kynärpäät pysyvät pois pöydältä, eikä poistuta ennen kahvia ja konjakkia.

Marskin majan perinneateria Lopella nautittiin samojen ohjeiden mukaan, ja ne kerrattiin ruokailijoille ruokailun lomassa. Kun eversti Bäckman vieraili Marskin majalla, hän totesi Majan Herrojen ohjeistuksen paikkansa pitäväksi.

*Oikeaoppisen piripintainen ryyppy.
Kuva Majan Herrat arkisto.*

Marsalkka Mannerheimin nuorempana adjutanttina vuosina 1942-1946 toiminut eversti O. R. Bäckman vierailulla Marskin majalla. Kuva Majan Herrat arkisto.

LUKU X

VEIJO TAIPALUS KERTOO KAUDESTAAN MARSKIN MAJAN PUHEENJOHTAJANA

Varo-amiraali Veijo Taipalus

Marskin majalla 2014-2017

Sain ilon liittyä jäseneksi Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n eli tutummin ”Marskin majan” hallitukseen vuonna 2014 Kadettikunnan edustajana, kun toimin Kadettikunnan puheenjohtajana. Tuota ennen en ollut koskaan Majalla vierailut, mutta olin kuullut puhuttavan Marskin majasta eri yhteyksissä ja maininnat olivat aina kehuja ja mielenkiintoa herättäviä. Niinpä osallistuin hallituksen toimintaan mielelläni.

Majayhdistyksen puheenjohtajana toimi tuolloin kenraalimajuri evp Sami Sihvo. Hän oli aloittanut puheenjohtajana jo vuonna 2002, eli jo 12 vuotta oli takana. Eipä siis ollut ihme, että Sami alkoi etsiä seuraajaa ja päätti lopulta houkutella minua puheenjohtajan tehtävään. Ensin vähän epäröin ja mietin, että miten sitä virkatehtävien ohella ehtii hoitamaan. Sami sai kuitenkin vakuutettua minulle, että Majan asioita hoitava ydinryhmä on

hyvä ja aikaansaava eikä puheenjohtajan tarvitse yksin tehdä kaikkea. Sami oli siinäkin asiassa aivan oikeassa.

Niinpä aloitin yhdistyksen puheenjohtajana vuonna 2015. Otin sen kunniatehtävänä, koska olihan kyseessä arvokkaan historian vaaliminen ja toisaalta minua ennen yhdistyksellä oli ollut vain kolme puheenjohtajaa. Pitkäaikaisin heistä oli jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth, joka oli yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja. Hän hoiti sitä tehtävää peräti neljäkymmentä vuotta. Kenraalimajuri Sami Sihvo kutsuttiin hänen yhdistyksen hyväksi tekemänsä työn ja pitkäaikaisen puheenjohtajuutensa perusteella yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi vuonna 2017.

Majayhdistyksen eli käytännössä yhdistyksen hallituksen päätehtävä on hoitaa museoaluetta, vaalia siihen liittyvää historiaa ja perinteitä sekä välittää Suomen Marsalkan elämäntyöhön ja Suomen itsenäisyyden historiaan liittyvää tietoa erityisesti uusille sukupolville. Tehtävän hoitaminen ja museoalueen ylläpitäminen siten, että rakennusten historiaa ja perinteitä kunnioitetaan ja niiden kunto vastaa nykyajan turvallisuus- ja rakennusmääräyksiä, ei ole aivan yksinkertaista eikä mitenkään halpaa.

Näiden haasteiden voittamisessa eri lahjoittajilla, Majan Herrat Oy:n ravintolatoiminnalla ja tietenkin myös ahkerilla talkoolaisilla on aivan keskeinen rooli. Ilman tällaista tukea Maja rapistuisi ennen pitkää huonoon kuntoon.

Marskin majan ehkä tunnetuin ja arvokkain vuosittainen tapahtuma on kevätkokous ja siihen yhdistetty kevätlounas. Lounaalle ovat vuosien varrella osallistuneet kaikki virassa olleet tasavallan presidentit vähintään kerran virkakautensa aikana. Kutsujen lähettäminen oli puheenjohtajan tehtävä. Tämä tehtävä oli mielestäni helppo, kunhan ensin sai katsotuksi, keitä tulisi kutsua. Varsinaisen kutsun esittäminen olikin sitten mukavaa, koska niihin vastattiin lähes poikkeuksetta myöntävästi. Vain todellinen este saattoi aiheuttaa sen, että kutsuttava vastasi saamaansa kutsuun kielteisesti.

Yhdistyksen hallituksen ja lahjoittajien lisäksi lounaalle osallistui lähes aina valtiojohtoa ja korkeita virkamiehiä. Minulla olikin puheenjohtajuuteni aikana ilo isännöidä tapahtumia, joissa mukana olivat muiden muassa Eduskunnan puhemies, Puolustusministeri, Puolustusvoimain komentaja, Rajavartiolaitoksen päällikkö, Pääesikunnan päällikkö, kansanedustajia sekä lukuisia säätiöiden ja elinkeinoelämän edustajia. Lounastilaisuudet olivat aina mukavia ja mieleenpainuvia tilaisuuksia, kuulemani mukaan myös vieraiden mielestä.

Kohdalleni osui myös vuosi, jolloin Marskin maja oli ollut Lopella 70 vuotta. Tuona vuoden 2015 keväänä hallitus päätti normaalin kevätlounaan sijaan järjestää isomman kutsuvierastapahtuman yhdessä Lopen kunnan kanssa.

Tilaisuuden kunniavieraana oli puolustusvoimain komentaja kenraali Jarmo Lindberg ja juhlapuhujana professori Martti Häikiö. Isännöinnissä minulla oli aisaparina Lopen kunnanjohtaja Karoliina Viitanen. Juhla oli kaikin puolin onnistunut ja arvokas perinteitä kunnioitava tilaisuus. Tuolloin viimeistään ymmärsin, että Marskin Majalla on myös Lopen kunnalle suuri merkitys, ja kunnassa pidetään Majan ylläpitoa ja sen toimintaa erittäin tärkeänä.

Lopen puballinorkesteri soitti tulomusiikin. Kuva Marjatta Abtiainen.

Toinen isännistä oli Lopen kunnanjohtaja Karoliina Viitanen. Kuva Marjatta Abtiainen.

Puheenjohtaja Veijo Taipalus saattaa Puolustusvoimain komentajan kenraali Jarmo Lindbergin jublaan. Kuva Marjatta Abtiainen.

Puheenjohtajan ja hallituksen toiminta ei kuitenkaan keskittynyt vain juhlien ja vuosittaisten lounaiden järjestämiseen. Tehtävän mukainen museoalueen hoitaminen ja sen ylläpito vaati suunnittelua, varainhankintaa ja talkootyötä. Isoimmat ja kiireisimmät työt, kuten Metsästysmajan takan savupiipun sekä saunan ja pukuhuoneen savupiippujen korjaus ja putkittaminen ja saunarakennuksen kahden alimman hirren uusiminen olivat jo vuoden 2015 toimintasuunnitelmassa. Siinä vain muutama esimerkki töistä, joihin hallitus joutui tuolloin heti tarttumaan, pienemmistä askareista puhumattakaan. Lopputulos oli, kuten usein tällaisissa tapauksissa, että osa töistä siirrettiin seuraavalle vuodelle tai tulevaisuuteen. Kiireisimmät ja määräysten mukaiset työt saatiin kuitenkin hoidettua, niin että Majan rakennukset pysyvät arvoisessaan kunnossa.

Jublapuheen piti professori Martti Häikiö. Viereellä Lopen seurakunnan kirkkoherra Tuomas Hynynen ja Suomen puolustusvoimain komentaja Jarmo Lindberg. Kuva Marjatta Abtiainen.

Rakenteellisten töiden kustannukset ovat ymmärrettävästi niin isoja, että ravintolatoiminnan kautta saatu tulo ei yksin riitä kattamaan kaikkia menoja. Varainhankinta oli, ainakin minun vahtivuorollani, puheenjohtajan vastuulla. Koin tämänkin asian kovin miellyttäväksi, vaikka suora rahallisen tuen anominen onkin sotilaasta vähän epämiellyttävää. No, tässä tapauksessa se ei sitä ollut, koska esimerkiksi vuonna 2015 lähettämiini avustuspyyntöihin suhtauduttiin erittäin myönteisesti ja avustuksia myönnettiin silloista tarvettamme vastaava määrä.

Kaikkiin ylläpitoon liittyviin menoihin antoi Majan Herrat Oy:n ylläpitämä ravintolatoiminta ja siitä saatu vuosittainen käyttökorvaus kuitenkin peruspääoman. Ilman ravintolan tuottoja olisi lahjoittajien osuus kasvanut huomattavasti ja jopa kohtuuttomasti. Yhdistyksen onneksi ravintolatoiminta jatkuu myös jo eläkkeelle siirtyneiden ravintoloitsijoiden jälkeen, ja uudet ravintoloitsijat ovat saaneet asiat sujumaan. Puheenjohtajuuteni aikana Majan kävijämäärät olivat noin 15 000 vuosittaisen kävijän tasolla. Kesäaika on luonnollisesti Majalla kiireisintä aikaa, vaikka huippusesongin ulkopuolellakin joitain tilaustapahtumia on.

Yhdistyksen tehtävään kuuluva perinnetiedon jakaminen hoitui pääasiassa koululaisvierailujen muodossa. Esimerkiksi vuonna 2017 Majalla vieraili yhdellä kerralla 155

koululaista ja 15 opettajaa. Näihin tilaisuuksiin saatiin opastusta varten tukea Lopen reserviupseerit ry:n toimesta. Lisäksi perinnetietoa kulttuurin muodossa on esitetty Majan adjutanttien huoneessa. Sinne asetettiin kesäisin näytille 14. divisioonassa palvelleiden taiteilijoiden teoksia. Teokset saatiin lainaan niiden omistajilta Rukajärven Suunnan Historiayhdistyksen avustuksella.

Puheenjohtajuuteni päättyi vuonna 2017. Päädyin tähän ratkaisuun, koska olin siirtynyt uuteen virkatehtävään ja virkapaikakseni vaihtui Turku. Seuraajakseni pyysin hallituksen suostumuksella silloista kenraalimajuri, sittemmin kenraaliluutnantti Ilkka Korkiamäkeä, joka ei epäröinyt, vaan suostui heti ottamaan tehtävän vastaan. Ilkka jatkaa puheenjohtajana edelleen.

Vaikka aikani puheenjohtajana jäikin, varsinkin edeltäjiini verrattuna, harmillisen lyhyeksi, olen saamastani kokemuksesta ja kaikesta asiaan liittyvästä todella kiitollinen ja iloinen. Ilman rahallista tukea antavia elinkeinoelämän yrityksiä, säätiöitä ja yksityishenkilöitä Majayhdistyksen toiminta ei olisi mahdollista. Omasta puolestani lausun parhaat kiitokset kaikille lahjoituksia antaneille tahoille ja luonnollisesti myös Majan hallituksessa ja toiminnassa tuolloin mukana olleille henkilöille. Olette kaikki osaltanne auttaneet tärkeän perinnön säilyttämisessä ja tiedon edelleen jakamisessa.

Suomen Marsalkka Mannerheimin metsästysmaja on hieno ja arvokas kokonaisuus, joka vaalii Suomen itsenäisyyteen ja Suomen Marsalkkaan liittyviä perinteitä. Kun vierailija, joka on Metsästysmajassa vieraillessaan nähnyt valokuvan Marsalkasta saunalla, istahtaa saunan seinustalla olevalle samalle penkille, niin hän voi aistia historiaa koskettelevan tunnelman, aivan väistämättä: tässä se Marsalkkakin on istunut. Tällaista perintöä meidän kannattaa ja pitää vaalia nyt ja tulevaisuudessa. Muuten se ei koskaan enää palaa. Samalla kunnioitamme veteraaniemme uhrauksia ja aikaansaannoksia Isänmaamme hyväksi.

LUKU XI

ILKKA KORKIAMÄKI KERTOON PUHEENJOHTAJAKAUDESTAAN

Ilkka Korkiamäki

Korona-pandemiasta kohti tulevaa

Kadettikurssikaverini vara-amiraali Veijo Taipalus otti minuun yhteyttä keväällä 2017 ja tiedusteli halukkuuttani ottaa häneltä Marskin majan puheenjohtajan tehtävät vuoden 2018 alusta. Veijo oli pian jäämässä Merivoimien komentajan tehtävästä reserviin ja muuttamassa Vaasaan viettämään eläkepäiviään, jolloin pitkä etäisyys tekisi hankalaksi hoitaa puheenjohtajan tehtävää. Olin mielissäni Veijon pyynnöstä ja ilmoitin ottavani vastaan tarjouksen ilomielin. Marskin maja on ollut minulle aina tärkeä paikka, ja lisäksi se sijaitsee kotimaakunnassani, joten puheenjohtajuus on kunnia-asia.

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja yhdistyksen sääntöjen mukaisesti hallitus valitaan seuraavalle toimikaudelle syyskokouksessa. Minut valittiin hallitukseen 2017 syyskokouksessa ja hallituksen järjestäytymisessä tammikuussa 2018 puheenjohtajaksi. Siitä alkoi kauteni puheenjohtajana, joka jatkuu edelleen nyt vuonna 2024. Olen iloinen, että olen saanut joka vuosi luottamuksen jatkaa puheenjohtajana.

Vuosi 2017 kului Marskin majan asioihin perehtyen yhdessä hallituksen ja isännöitsijän Pekka Saharin kanssa. Vuosirutiineihin kuului muutama hallituksen kokous, joissa valmisteltiin kevät- ja syyskokouksia sekä muita päätöksiä vaativia asioita. Kevätlounas ja koululaisvierailut olivat yhdistyksemme tärkeää toimintaa. Käytännön asioita hoiti puheenjohtaja ja isännöitsijä joko yhdessä tai erikseen.

Marskin majan kiinteistöjen ylläpito on yhdistyksemme päätehtävä historiatiedon välittämisen ohella. Vanhat kiinteistöt vaativat vuosittaista ylläpitoa ja pientä korjattavaa tuntuu olevan koko ajan. Pian huomasin yhdistyksen taloudenpidosta sen, että perustoimintaan riittää ravintoloitsijoilta saatava vuokratulo, mutta vähänkin isompaan kunnostustyöhön tarvitaan ulkopuolista rahoitusta. Tämä ulkopuolinen rahoitus on tullut pääsääntöisesti maanpuolustusta arvostavilta säätiöiltä tai yrityksiltä. Otin alusta asti puheenjohtajana keskeiseksi tehtäväkseni Marskin majan rahoituksen turvaamisen, mikä käytännössä tarkoittaa avustusten hakemista säätiöiltä ja muilta tahoilta. Onneksi Marskin Maja nähdään tärkeänä kansallisaarteena myös monissa säätiöissä.

Ravintoloitsijat

Marskin majan ravintolatoimintaa hoitavat yrittäjät ovat yhdistykselle tärkein yhteistyökumppani. Ravintoloitsijat ovat yhdistyksen kiinteistössä vuokralla, josta saatavalla tulolla katetaan Marskin majan perustoimintaan tarvittavat kulut. Vuodesta 1985 alkaen aina vuoteen 2021 saakka yrittäjänä Marskin majalla on toiminut Teuvo Zetterman, ja vuodesta 2000 alkaen hänen yrittäjäkumppaninaan on ollut Heikki Kujansuu. Teuvo ja Heikki, eli Majan Herrat, ovat tehneet merkittävän työn Marskin majalla, ei pelkästään ravintolayrittäjinä, vaan myös Marsalkka Mannerheimiin liittyvän historiatiedon kerääjänä ja välittäjänä kaikille Marskin majalla vierailleille.

Maailmanlaajuinen koronapandemia pysäytti monet yhteiskunnan toiminnot vuosien 2019-2021 välisenä aikana, eikä Marskin majakaan tältä säästynyt. Ravintola jouduttiin sulkemaan usean kuukauden ajaksi kokoontumisrajoitusten takia. Yhdistys tuki Majan Herroja jättämällä vuokrat perimättä joiltakin kuukausilta, koska ravintolatoiminnan tulot olivat vähäisiä. Eläköitymistä pohtineet Teuvo ja Heikki päättivät koronan olevan sellainen käännepeiste, että he jättivät yhdistykselle irtisanoutumisilmoituksen syksyllä 2020. Tästä alkoi yhdistyksellä kiivas vaihe uusien yrittäjien löytämiseksi yhdessä Majan Herrojen kanssa.

Yhteinen intressi uusien yrittäjien löytämiseksi tarkoitti sitä, että yhdistys tarvitsi uudet vuokralaiset ravintolan pitäjiksi ja Majan Herrat halusivat myydä uudelle toimijalle liiketoimintansa irtaimistoineen. Tehtävä ei ollut helppo koronapandemian rajoitusten ja epävarman tulevaisuuden keskellä. Majan Herrat kartoittivat uusia toimijoita, joita sitten yhdessä arvioitiin.

Marskin majan uudet ravintoloitsijat Atte Karppinen (vas.) ja Kimmo Rikkonen, Elämysten Makumaja Oy. Kuva Kimmo Rikkonen.

Kiinnostusta Marskin majaa kohtaan kyllä ilmeni, mutta moni yrittäjäksi ryhtymistä pohtiva ei lopulta uskaltanut tässä tilanteessa jättää entistä työtään tai aloittaa uutta yrittöystoimintaa. Lopulta löytyi uudet yrittäjät, jotka sopivat sekä Majan Herrojen liiketoiminnan jatkajiksi että yhdistyksen vuokralaisiksi. Atte Karppinen ja Kimmo Rikkonen perustivat Elämysten Makumaja Oy:n, joka otti vielä koronarajoitusten keskellä vastuun Marskin majan palveluiden jatkamisesta. Saimme Marskin majalle varsin kokeneet ravintola-alan ammattilaiset. Atte Karppinen siirtyi Majalle ravintola Finn Jävelistä ja Kimmo Rikkonen Vanajanlinnasta. Heidän gourmet-kokin taitonsa ovat nyt kaikkien Majalla kävijöiden nautittavina.

Yrittöystoiminnan alkuvaiheessa yhdistys tuki uusia toimijoita vuokravapailla kuukausilla ja myöhemmin kevennetyllä vuokralla. Koronarajoitusten poistuminen kokonaan on mahdollistanut vuoden 2022 alun jälkeen normaalin toiminnan. Elämysten Makumajan tavaramerkkinä on todella laadukas ruokaelämys Marsalkka Mannerheimin historiatiedon välitystä unohtamatta.

Atte ja Kimmo kertovat toimintansa käynnistämisestä

Elämysten Makumaja Oy aloitti Marskin majan ravintolatoiminnan toukokuussa 2021.

Ravintolatoiminta oli ollut myynnissä muutaman kuukauden edellisten yrittäjien vetäytyttyä eläkkeelle ja Majan toiminta etsi jatkajaa. Elettiin kevättä 2021 ja koronapandemian aikaa, kun Atte Karppinen löysi ilmoituksen myytävästä ravintolatoiminnasta ja ryhtyi selvittämään Majan ravintolatoimintaan liittyviä seikkoja. Muutaman mutkan kautta yrittäjäpariksi löytyi Kimmo Rikkonen.

Tulevat yrittäjät tunsivat toisensa jo usean vuoden ajalta, vaikka olivat luoneet monipuolista ravintolauraa eri puolilla Suomea. Atte ja Kimmo omaavat yhteensä yli 40 vuoden kokemuksen vaativien, laadukkaiden ja ikimuistoisten juhlien, kokousten sekä tapahtumien järjestämisestä. Molemmat yrittäjät ovat tehneet uraa Suomen huippuravintoloissa, hotelleissa sekä tapahtumataloissa.

Kun rahoitus yritystoimintaan saatiin, oli aika ryhtyä luomaan suunnitelmaa laadukkaasta ja elämyksellisen ravintolakokemuksen tarjoamisesta asiakkaille Ravintola Marskin majalla. Ravintolan ovet avautuivat uudelleen 1.6.2021.

Kesäravintolatoiminta aloitti uuden ravintolatoiminnan, sillä koronapandemian säännökset rajoittivat vielä tässä vaiheessa tilausravintolatoimintaa, jossa asiakkaina olisivat erilaiset ryhmät. Huippukesän 2021 jälkeen ravintolan toimintaa rajoittivat edelleen koronasäädökset, ja tilausravintolatoiminta päästiin aloittamaan toden teolla vasta keväällä 2022.

Ravintola Marskin maja tarjoaa laadukkaita elämyksiä ruuan muodossa.

Tuotteet valmistetaan käsityönä. Majalla järjestät esimerkiksi ikimuistoiset juhlat, laadukkaat kokoukset sekä mukaansa tempaavat työ-päivät. Rantasauna tarjoaa leppoiset löylt ja museokierros Majalla avaa asiakkaalle paikan historiaa.

Upea kokemus Ravintola Marskin majalla alkaa jo pääoven aukaisusta!

Aten ja Kimmon ruoka on gourmet-tasoa. Kuva Kimmo Rikkonen.

Majan ylläpito ja korjaukset

Majan alueen siisteydestä huolehtii pääosin ravintoloitsija, mutta keväisin tehdään suurempi alueen ja kiinteistöjen siivous. Näissä talkoissa ovat mukana Lopen reserviupseerit sekä Panssariprikaatin varusmiesosasto, joiden kanssa yhteistyö on jatkunut jo vuosia.

Ensimmäisen puheenjohtajavuoteni 2018 aikana Majalla uusittiin Kalamajan vesikatte. Samoin uusittiin laiturin rikkiäiset ponttonit ja kansirakenteet. Suurempi remontti oli kuitenkin tulossa vuonna 2019. Jätevesien käsittely Majan alueella vaati uusimista, ja siitä teetettiin vuoden 2018 aikana selvitys. Toteuttamista varten haettiin avustusta. Laajaan remontiin sisältyi saunan ja kahvion jätevesien käsittelyjärjestelmien uusiminen. Huoltorakennuksessa sijaitsevan kesä-WC:n jätevesiä varten rakennettiin umpisäiliö.

*Laaja koko alueen harmaa-vesijärjestelmän remontti toteutettiin vuonna 2019.
Kuva Pekka Sabari.*

Korjaukset jatkuivat vuoden 2020 aikana. Rantasaunassa toteutettiin mittava peruskorjaus. Saunan huonossa kunnossa olevia alimpia hirsiä uusittiin, ja katto korjattiin pii-pun ympäriltä. Saunan edustan vilvoittelutilaan laitettiin uusi lankkulattia, ja edustan kulkutie korjattiin. Saunan löylyhuoneen lattia uusittiin ja varustettiin lattialämmityksellä. Lisäksi uusittiin lauteet, kiuas ja osa seinästä pinnoitettiin kuparilevyillä.

Saunaremontin yhteydessä vaihdettiin kaksi alimmaista hirsikerrosta. Kuva Pekka Sabari.

Saunan katon vesieristys varmistettiin. Kuva Pekka Sabari.

Vuosina 2021 ja 22 tehtiin pieniä korjauksia kenttävartiomuseolla, saunan räystäslautoja uusittiin ja käyttövesikaivo saneerattiin. Vuoden 2023 kesällä oli jälleen isomman remontin vuoro, kun ravintolan ja paviljongin vesikatot uusittiin. Vanha mineriitikatto purettiin ja korvattiin lukkosaumapellillä. Kattoremontin yhteydessä oikaistiin paviljongin hirsirunko, joka oli aikojen saatossa painunut vinoon. Tällä remontilla varmistettiin vuokralaisyritysten työtilojen säilyminen hyvässä kunnossa seuraaville vuosikymmenille.

Vuonna 2023 uusittiin sekä ravintolan että kesäpaviljongin katot. Kuva Pekka Sabari.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) pioneerit remontoivat Kenttävartiomuseon uudenveroiseen kuntoon. Kuvat Pekka Sabari.

Vuonna 1992 avattuun Kenttävartiomuseoon on ajan saatossa tehty pieniä huoltokorjauksia. Kenttävartiomuseon rakenteet alkoivat kuitenkin vaatia jo perusteellisempaa korjausta. Vuonna 2024 tehtiin rakenteiden perusparannus hienolla yhteistyöllä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa. MPK:n pioneerien koulutusviikonlopun aikana Kenttävartiomuseo saatiin uuteen kukoistukseen molempien osapuolten hyötyessä tästä yhteistyöstä

Koululaisvierailut

Koululaisvierailut ovat kuuluneet pitkään SMMM ry:n toiminnan keskiöön. Se on nähty hyvänä tapana toteuttaa yhdistyksemme tehtävää välittää historiatietoa nuorille sukupolville. Koululaisvierailuja on järjestetty Lopen, Riihimäen, Karkkilan ja Pohjois-Haagan yläasteen päättävälle luokille keväisin toukokuun lopussa. Yhdistys on maksanut kouluille linja-autokuljetuksen Majalle ja siellä pienen evästarjoilun.

Koululaisvierailut järjestää yhdistyksen perinnetoimikunta, ja ohjelmaan sisältyy historiaan liittyvää opetusta Majan ja kenttävartiomuseon alueella. Koululaisten yhteismäärä vaihtelee vuosittain 300 ja 500 oppilaan välillä. Koronapandemiavuodet koettelivat myös koululaisvierailuja, ja vuosina 2020 ja 2021 ei vierailuja rajoitusten vuoksi pystytty lainkaan järjestämään.

Majalla vierailee vuosittain lähes 500 yhdeksäsluokkalaista. Kuva Pekka Sabari.

Vierailun aikana koululaisryhmät saavat kattavan tietopaketin Majasta ja Mannerheimista. Kuva Pekka Sabari.

Kevätlounaat ja juhlat

Kevätlounaat ovat kuuluneet yhdistyksen toimintaan lähes alusta asti, kun Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth ensimmäisenä puheenjohtajana aloitti tämän perinteen. Lounaalle kutsutaan valtion, Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ylintä johtoa sekä yhdistyksen toimintaa tukeneita tahoja. Sotiemme veteraanit ovat aina olleet kunniavieraina.

Kevätlounaan ruokalista on ollut joka kerta samanlainen, ja se koostuu Mannerheimin lempiruoista. Alkuruokana on karjalanpiirakat ja munavoi, pääruokana karitsaa ja

jälkiruokana lettuja lakkahillon kera. Tätä menukokonaisuutta on alettu kutsua Majalla perinneateriaksi, ja se on edelleen tilattavissa ravintolasta.

Vuosina 2020 ja 2021 emme pystyneet järjestämään kevätlounasta koronapandemia-rajoitusten takia. Vuonna 2019 kunniavieraana lounaalla oli puolustusministeri Jussi Niinistö ja vuonna 2023 tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Presidentti Niinistö oli vieraillut

Vuoden 2023 Marskin majan perinneaterian vieraat yhteiskuvassa. Kuva Matti Porre/Tasavallan presidentin kanslia.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö luovutti muistolabjan Rukajärven veteraani Hannes Tuoviselle. Hannes antoi presidentille lahjaksi kirjan. Kuva Matti Porre/Tasavallan presidentin kanslia.

aikaisemmin Majalla 70-vuotisjuhlissa, mutta tämä oli hänen ensimmäinen osallistumisensa vieraana kevätlounaalle. Ja samalla myös viimeinen, koska hänen kautensa presidenttinä päättyi keväällä 2024. Kevätlounaan nimi muutettiin keväällä 2023 perinneateriaksi, koska sen aikataulu vaihtelee keväästä kesään ja myös lounasajasta päivällisaikaan. Keväällä 2024 kunniavieraana perinneaterialla oli pääministeri Petteri Orpo.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö istutti Metsäntutkimuslaitoksen Läyliäisten asemalla perinteisesti presidentin nimikkopuun, joka oli hänen valitsemansa kuusi. Kuva Matti Porre/Tasavallan presidentin kanslia.

Marskin majalla järjestettiin isot juhlat 1.6.2022, jolloin tuli kuluneeksi 80 vuotta Majan valmistumisesta. Kutsuvieraita oli paikalla noin 80, ja lisäksi mukana olivat järjestelyihin osallistuneet henkilöt. Valtioneuvoston tervehdyksen juhlaan toi puolustusministeri Antti Kaikkonen, ja juhlapuhujana oli Puolustusvoimain komentaja Timo Kivinen. Lopen

Puheenjohtaja Ilkka Korkiamäki toivottaa juhlavieraat tervetulleiksi. Kuva Markku Hirvenoja.

Lopen Sotainvalidien jäsen Tapani Ilvonen vasemmalla ja vihtiläinen Rukajärven suunnan veteraani Hannes Tuovinen. Kuva Marjatta Abtiainen.

Kolme puheenjohtajaa, kenraalimajuri Sami Sihvo (2002-2014) vas., vara-amiraali Veijo Taipalus (2015-2017) oik. ja kenraaliluutnantti Ilkka Korkiamäki (2018 alkaen). Kuva Marjatta Abtiainen.

MTV:n toimittaja Alec Neihum haastattelee suorassa lähetyksessä Puolustusvoimain komentaja Timo Kivistä. Taustalla kuvaaja Kari Niemi. Kuva Marjatta Abtiainen.

Puheenjohtaja Ilkka Korkiamäki ja kansanedustaja Timo Heinonen esittelevät poikittaistukea Majan tuvassa puolustusministeri Antti Kaikkoselle. Kuva Marjatta Abtiainen.

kunnan tervehdyksen juhlaan toi kansanedustaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja Timo Heinonen, ja isäntien puolesta puheenvuorot käyttivät yhdistyksen puheenjohtaja Ilkka Korkiamäki ja Suomen Reserviupseeriliiton puheenjohtaja Aaro Mäkelä. Musiikkiohjelmaa esittivät Varusmiessoittokunta ja Kaaderilaulajat. Liikenteen ohjauksesta huolehtivat Lopen Reserviupseerit, ja Hämeenlinnan Sotilaskotiyhdistyksen sotilaskotiauto vastasi juhlakentän kahvituksesta.

Marskin majan 80-vuotisjuhla oli hienosti näkyvillä sekä paikallisessa että valtakunnallisessa mediassa. Muun muassa MTV-uutiset teki juhlasta jutun. Juhlavuoden kunniaksi tilattiin Ryhmä Pieningän tuottama historiavideo Marskin majan vaiheista. Se on katsottavissa yhdistyksemme verkkosivuilta.

Marskin majan peurajahti

Yhdistyksen hallituksessa pohdittiin vuoden 2019 alussa, miten voitaisiin tuoda esille Majan alkuperäistä tarkoitusta eli metsästystä. Koska myös jäsenyhdistyksillämme upseerijärjestöillä oli kiinnostusta metsästystapahtuman järjestämiseen, päätimme selvittää mahdollisuudet toteuttaa sellainen Marskin majalla. Yhteydenotot lähialueen metsästysseuroihin olivat rohkaisevia, ja seuroissa oli innostusta järjestää kutsuvieraille jahtitapahtuma.

Marskin majan jähdissa kunnioitettiin Mannerheimin jahtiperinteitä, riistaparaati käynnissä. Kuva Pasi Kurki.

Ensimmäinen jahti järjestettiin yhdessä metsästysseurojen Suden Suntin Erä ja Topenon Erä kanssa marraskuussa 2019. Koronapandemiarajoitukset estivät jahdin järjestämisen vuonna 2020, mutta vuodesta 2021 tapahtuma on jatkunut vuosittain, ja metsästysseura Suntin Eränkävijät on vakiintunut jahdin järjestäjäksi.

Metsästettävä riista Marskin majan jahdeissa on ollut valkohäntäpeura. Vaikka Mannerheim ei itse koskaan metsästänyt kyseistä riistaa, on tapahtuman tarkoituksena tuoda esille Mannerheimin metsästysperintöä ja Marskin majan nimen mukaista käyttötarkoitusta. Tapahtumapäivän päätteeksi saunomme rantasaunalla ja nautimme illallisen Mannerheimin ruokaperinteitä noudattaen. Marskin majan jahtiin kutsutaan yhdistyksen ja upseerijärjestöjen tärkeitä sidosryhmiä ja Marskin majan tukijoita.

Elokuva

Perinnetoimikuntamme nykyinen puheenjohtaja Heikki Toivonen esitti ajatuksen Marskin majasta kertovasta elokuvasta vuonna 2021, kun valmistauduimme seuraavana vuonna olevaan Marskin majan 80-vuotisjuhlaan. Ryhmä Pieninkä Pohjois-Karjalasta vahvan Marskin majan historiattuntemuksen ja myös amatöörielokuvatuotannon osaajana

Elokuvan tekoa kesällä 2023. Kuva Pekka Sabari.

olisi elokuvan toteuttaja. Vuoden 2021 kuluessa huomattiin pian, että aikataulu ja rahoitus eivät mahdollistaneet elokuvan valmistumista Majan 80-vuotisjuhliin. Juhlavuonna Ryhmä Pieninkä toteutti kuitenkin lyhyen noin 10 minuutin pituisen esittelyvideon Marskin majan historiasta.

Ajatusta elokuvasta ei haudattu, vaan sen suunnittelu aloitettiin heti juhlien jälkeen. Elokuvan toteutus varmistui, kun Maanpuolustuksen kannatusäätiö myönsi yhdistyksellemme siihen merkittävän avustuksen. Ryhmä Pieninkä aloitti valmistelut, jaokuva valmistui vuoden 2023 aikana. Elokuva sisältää paljon ennen julkaisematonta materiaalia, joka tuli nyt hienolla tavalla näkyväksi.

Elokuvan ensi-ilta järjestettiin Hämeenlinnassa Museo Militarisan auditoriossa talvisodan päättymisen muistopäivänä 13.3.2024. Monia on tästä elokuvaprojektista kiittäminen. Elokuva ei olisi syntynyt ilman Tauno Oksasen ja koko Ryhmä Pieningän vahvaa osaamista ja intohimoa Marskin majan historiaa kohtaan. Elokuva amatöörivoimin toteutettuna on edellyttänyt, että monet ovat käyttäneet vapaa-aikaansa merkittävässä määrin elokuvan tekemiseen omissa rooleissaan. Elokuva on nähtävillä yhdistyksemme verkkosivujen kautta ja myös Museo Militariassa. Museo Militarisan tuki Marskin majan esille tuomiseksi on muutenkin ollut tärkeää. Yhteistyötä on yhdistyksen puolelta hoitanut perinnetoimikunnan puheenjohtaja Heikki Toivonen.

Marski tervehtii yleisöä elokuvan ensi-illassa museo Militariassa. Kuva Ari Pakarinen.

Marskin majan tukijat

Marskin majan kiinteistöjen kunnostus ja ylläpito on yhdistyksemme tärkeä tehtävä. Vanhojen rakennuksien kuntoa ja myös ympäristöä tarkastetaan säännöllisesti ja ylläpitosuunnitelmaa päivitetään jatkuvasti. Kunnostus- ja ylläpitytöet muodostavat samalla merkittävän osan yhdistyksemme kuluista, joiden kattaminen ilman tukijoita ei olisi mahdollista. Tässä haluan nostaa esille tärkeimpiä tahoja, jotka ovat omalla puheenjohtajakaudellani tukeneet yhdistyksemme toimintaa.

Keskeisimpänä tukijana ovat ilman muuta yhdistyksen jäsenjärjestöt, jotka sekä hallitustyön kautta että muullakin tavoin ovat alusta asti antaneet panoksensa Marskin majan tehtävien toteuttamiseen. Marskin majan omien kiinteistöjen lisäksi yhdistyksellä on 10 %:n omistus naapurina olevasta Punelian Lomakeskus Oy:stä, jonka hallituksessa on yhdistyksemme edustaja. Hallituksen jäsenten asiantuntemusta on hyödynnetty muun muassa rahastosijoitusten uudelleenjärjestelyissä sekä toiminnan ja talouden suunnittelussa. Marskin majan ylläpito ei olisi onnistunut ilman pätevän isännöitsijän Pekka Saharin panosta. Hänen osaamisensa ja verkostonsa ansiosta Maja pysyy kunnossa ja ravintoloitsijat pystyvät keskittymään omaan liiketoimintaansa. Perinnetoimikunta on vastannut koululaisvierailuista ja perinneasioiden esillä pitämisestä Majalla.

Pitkäaikaisimpana ja tärkeimpänä rahallisenä tukijana on ollut Louise ja Göran Ehrnroothin säätiö, joka on vastannut myöntävästi kaikkiin tukihakemuksiimme. Säätiö on tukenut niin rakennusten ja ympäristön korjaustöitä kuin myös yhdistyksemme toimintaa. Säätiön tuen avulla selvisimme koronapandemian vuosista, kun emme saaneet vuokratuloja ravintolatoiminnasta. Louise ja Göran Ehrnroothin säätiö on kiittävästi kantanut huolta ensimmäiselle puheenjohtajallemme Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothille rakkaasta Marskin majasta.

Kunnostus- ja korjaustöitä samoin kuin Marskin majan historiasta kertovan lyhytelokuvan tekemistä on tukenut myös Maanpuolustuksen kannatussäätiö. Koululaisvierailujen järjestämisestä ovat tukeneet Urlussäätiö, Jenny ja Antti Wihurin säätiö, Uuden Päivän Rahasto sekä Turvallisuuden tukisäätiö, jolta olemme saaneet avustusta myös painotuotteiden tekemiseen. Erittäin onnistuneiden 80-vuotisjuhlien kustannukset kalettiin Vapaussodan Invalidien muistosäätiön tuella.

Yritystukijoista tärkein on ollut Sako Oy. Säännöllisen tuen myöntämisen lisäksi Sako on tuonut runsaasti asiakkaitaan sekä kotimaasta että ulkomailta tutustumaan Marskin majaan ja samalla nauttimaan ravintolan antimista. Muitakin yritystukijoita on Marskin majalla ollut.

Myös Lopen kunta kuuluu Marskin majan tukijoihin, onhan Marskin majan museoalue Lopen kunnan huomattavimpia nähtävyyksiä ja matkailun vetonaula. Vuonna

2022 pystytettiin Majan parkkipaikan viereen hieno Lopen esittelytaulu, jossa Marsalkka Mannerheim seisoo saunan kuistilla. Taulun on ideoinut kansanedustaja Timo Heinonen. Esittelytaulun luona voi myös kuvata itsensä luonnollisessa koossa olevan Marsalkan vieressä. Lopen kunnan kanssa on myös pitkään ollut sopimus Poronpolku-ulkoilutapahtumaan liittyen. Tämä luonnossa liikkumiseen kannustava tapahtuma on järjestetty vuosikymmeniä siten, että polun reitti kulkee saunarakennusta vastapäätä olevasta Suntainmaa-niemestä kapulalossilla Marskin majan saunarantaan ja edelleen kenttävartiomuseon alueen läpi Räyskälän suuntaan.

Lopen kunnan ja Marskin majan yhteistyötä korostaa loppilaisen kansanedustaja Timo Heinosen ideoitu selfie-taulu. Kuvassa ylipäällikkö Mannerheim ja Puolustusvoimain komentaja (2019-2024) Timo Kivinen rinnakkain. Kuva Marjatta Abtiainen.

Liite 1

SMMM RY:N HALLITUKSEN JÄSENET, TOIMIHENKILÖT
JA TILINTARKASTAJAT 1957-2024

PUHEENJOHTAJAT

Ehrnrooth Adolf	1957-1997	Taipalus Veijo	2015-2017
Heinrichs Per	1998-2001	Korkiamäki Ilkka	2018-2024
Sihvo Sami	2002-2014		

VARAPUHEENJOHTAJAT

Vitali H.	1957-1969	Liikola Juha-Pekka	2007-2011
Tukiainen Lauri	1970-1977	Ojala Jukka	2012-2013
Kolehmainen Antti	1978-1980	Taipalus Veijo	2014
Pettersson Filip	1981-1996	Salminen Esa	2015
Heinrichs Per	1997	Pennanen Jukka	2016
Sihvo Sami	1998-2001	Rantala Jari	2017
Tilander Heikki	2002-2003	Viita Ville	2018-2024
Aspara Ilkka	2004-2006		

HALLITUKSEN VARSINAISET- JA VARAJÄSENET

Paloheimo Olli	1957-1974	Löfström K.	1961-1962
Aula Lauri	1957-1958	Krogerus H.	1961-1963
Haahdi U. S.	1957-1977	Saukkonen T.	1964-1966
Haapaniemi A.	1957-1968	Harkio Olavi	1964-1968
Vitali H.	1957-1969	Hirva Reino	1964-1966
Kivelä O.	1957-1959	Jokinen Tauno	1964-1969
Ehrnrooth Adolf	1957-1997	Gulin L.	1965-1969
Simonen N.	1957-1958	Pirhonen Jouko	1968-1969
Ekberg Leo	1959-1964	Raassina Aimo	1968-1970
Pohjanpalo I.	1959-1979	Ylirisku O. E.	1968-1969
Kotivuori T.	1959-1969	Jokisalo Paavo	1968-1974
Silventoinen U.	1959-1977	Euramo Aimo	1969
Räsänen Uolevi	1959-1964	Mäkipää Antero	1969-1977
Ant-Wuorinen Olavi	1959-1966	Santavuori Aarre	1969-1970
Ojanperä P.	1959-1966	Martola A. E.	1970-1976
Seeve Olavi	1959-1963	Withol Harry	1970-1976
Karhunen O.	1959-1960	Setälä Erkki	1970-1995
Pohjanpalo Ilmari	1959-1980	Airamo Matti	1970-1971
Tukiainen Lauri	1960-1977	Saksala Leo	1971-1974
Arimo R.	1960-1961	Kolehmainen Antti	1972-1995
Ahoniemi R.	1961-1963	Sutela Erkki	1972-1976, 1978-1984

Tervasmäki Vilho	1972	Kouri Pekka	1994-2005
Lehti O. J.	1972-1973	Lehto Martti	1994-1997, 2000-2006
Martola A. E.	1973-1976	Sihvo Sami	1995-2014
Silventoinen U.	1973-1977	Tukiainen Turo	1997-2011
Tukiainen Lauri	1973-1977	Tanskanen Seppo	1997-1999
Valtanen Jaakko	1973-1975	Pajala Jukka	1997-2012
Hägglund J.	1974-1977	Sivula Asko	1997-2004
Hyden E.	1975-1985	Selin Pekka	1997-2005
Raulo Jarmo	1975-1977, 1989-2005	Viinanen Iiro	1997-2000
Laamanen P.	1976-1979	Muona Pentti	1997-1999
Makkonen Lauri	1976-1983	Ehrnrooth Georg	1998-2001
Valve Väinö	1977-1986	Rusila Seppo	1998-2001
Talvela Martti	1977-1987	Rautava Risto	1998-2001
Sysimetsä Heikki	1977-1979	Tilander Heikki	2000-2003
Pajala Jukka	1978-1989	Muhonen Esko	2001
Maunula Antero	1978-1979	Stewen Wilhelm	2002-2011
Sutela Tauno	1978-1979	Manninen Ohto	2002-2018
Tuloisela Unto	1978-1979	Hult Heikki	2002-2008
Haarla Erkki	1979-1980	Peltomäki Tapio	2002-2012
Vanonen Matti	1980-2001	Vilamo Kari	2002-2006
Heinrichs Per	1980-2001	Westerlund Harri	2002-2013
Perttuli Pentti	1980-1987	Aspara Ilkka	2004-2006
Sutela Erkki	1980-1984	Myyrä Jarmo	2005-2006
Putkiranta Martti	1980-1983	Kosonen Janne	2006-2012
Nurmi Jussi	1981-1987	Martikainen Sampo	2006
Pettersson Filip	1981-1996	Sipilä Hannu	2006-2019
Raninen Klaus	1981	Liikola Juha-Pekka	2007-2011
Varjola Paavo	1982-1987	Mäkipelto Ensio	2007-2015
Lukkari Matti	1984-1994, 1998	Hannula Mika	2007-2014
Mäkelä Vihtori	1984-1989	Rautalahti Yrjö-Pekka	2007-2008
Halonen Ilkka	1985-1987, 1996	Hellberg Jari	2007-2013
Bühler Waldemar	1985-1996	Rantala Jari	2007-2017
Withol Erik	1986-1987	Rapila Pekka	2009-2011
Rannikko Erkki	1989-1997	Kilpinen Asko	2012-2018
Lahti Jere	1989-1996, 2012-2014	Ojala Jukka	2013
Karvinen Antero	1989-1993	Salminen Esa	2013-2015
Kling Pekka	1989-1991	Tammikivi Juha	2013-2021
Saarento Juhani	1989-1990	Halkilahti Mikko	2013-2023
Kaarnola Jorma	1990-1996	Taipalus Veijo	2014-2017
Usva Kalevi	1990-1993	Seitakari Jouko	2014
Saviranta Aslak	1991-1993	Viita Ville	2014-2024
Väänänen Pentti	1992-1996	Fagnäs Peter	2015, 2018-2024
Hautamäki Jussi	1994-1996	Mäkelä Aaro	2015-2024

Nousiainen Kari	2015-2024	Lassheikki Markus	2020-2024
Rötkönen Mika	2015-2021	Aikio Hannu	2021-2024
Pennanen Jukka	2016-2021	Ylönen Mika	2021-2024
Mattsson Kim	2016-2018	Laatikainen Pertti	2022-2024
Nysten Henrik	2016-2020	Kalliomaa Mika	2022-2024
Korkiamäki Ilkka	2018-2024	Pohja Heikki	2022-2024
Heiskanen Kari	2020-2024	Jämsä Markku	2022-2024
Kuljukka Antti	2020-2024	Pakkanen Mika	2024
Kallio Jari	2020-2021		

SMMM RY:N LUOTTAMUSTOIMET

Sihtööri/taloudenhoitaja/isännöitsijä

Räsänen Uolevi	1957-1964	Ahtiainen Matti	1998-2016
Harkio Olavi	1964-1971	Sahari Pekka	2017-2024
Laitinen Raimo	1971-1997		

Taloustoimikunta

Kolehmainen Antti	1980	Lukkari Matti	1988-1996
Talvela Martti	1980-1987	Pettersson Filip	1994
Makkonen Lauri	1980-1996	Perttuli Pentti	1996
Saikkur Raimo	1980-1996		

Työvaliokunta

Heinrichs Per	1997-2001	Hannula Mikko	2007-2013
Kolehmainen Antti	1997	Ojala Jukka	2012
Tukiainen Turo	1997	Halkilahti Mikko	2014-2018
Raulo Jarmo	1997	Sipilä Hannu	2014
Tanskanen Seppo	1998-1999	Taipalus Veijo	2014
Selin Pekka	1998-2001	Kilpinen Asko	2014
Kouri Pekka	1998-2005	Rantala Jari	2015-2017
Tilander Heikki	2000-2003	Pennanen Jukka	2017-2021
Sihvo Sami	2002-2014	Viita Ville	2018-2024
Peltomäki Tapio	2002-2006	Kallio Jari	2019-2021
Aspara Ilkka	2004-2006	Mäkelä Aaro	2019-2024
Westerlund Harri	2006-2013	Laatikainen Pertti	2022-2024
Liikola Juha-Pekka	2007-2011	Kalliomaa Mika	2022-2024

Perinnetoimikunta

Setälä Erkki	1983-1995	Rantala Jari	2007-2008, 2012-2024
Perttuli Pentti	1983-2000	Valkeajärvi Jukka	2007-2014
Kolehmainen Antti	1983-1996	Virtanen Harri	2009-2011
Ehrnrooth Adolf	1984-1995	Sahari Pekka	2010-2016
Lukkari Matti	1996-2006	Kauppila Jukka	2013
Makkonen Lauri	1997-2000	Ahtiainen Matti	2015-2023
Tuuri Antti	2000-2001	Järvi Pekka	2015-2017
Rautava Risto	2001	Karppinen Timo	2015-2024
Lukkarinen Toimi	2001	Tikkanen Tenho	2015-2017
Liimatainen Heikki	2002-2003	Hirvenoja Markku	2016-2021
Ehrnrooth Hans	2002-2006	Ylitalo Tero	2019-2020
Westerlund Harri	2002-2009	Nisula Kari	2018-2019
Uola Mikko	2002-2013	Räihä Seppo	2018-2024
Matikkala Antti	2002-2018	Kuosmanen Rainer	2022-2024
Forselius Tapio	2003-2006	Oksanen Tauno	2022-2024
Hult Heikki	2007-2014	Saarinen Sami	2022-2024

Punelian lomakeskus Oy

Sihvo Sami	2001-2012	Viita Ville	2018-2024
Rantala Jari	2013-2017		

SMMM ry:n tilintarkastajat

Korvenheimo Jorma	1957-1958	Alho Olli	1983-1997
Calonius Olli	1957-1958	Paananen Tapani	1985-1997
Withol H.	1959, 1961-1962	Favorin Jyri	1998-2018
Reunala Harri	1959, 1961-1962, 1965-1982	Varjola Paavo	1998-2009
Calonius Olli	1960, 1963-1966	Mäkinen Matti	2010-2024
Korvenheimo Jorma	1960,	Lehtovirta Lauri	2019-2022
1963-1964		Seemer Kristian	2023-2024
Ruoho K.	1968-1984		

Varatilintarkastajat/toiminnan tarkastajat 2010 alkaen

Calonius Olli	1959, 1961-1962	Ahmasvirta	1981-1982
Reunala Lauri	1959, 1964	Korhonen Allan	1981-1992
Withol H.	1960, 1963-1970	Lindström Arvo	1983-1997
Reunala Lauri	1960, 1963-1964	Varjola Paavo	1993-1997, 2010
Korvenheimo Jorma		Mäkinen Matti	1998-2009
1961-1962, 1964-1973, 1975-1980		Haapalinna Ilkka	1998-2017
Uimonen Herman	1971, 1973	Salo Ari	2013-2024
Hietaniemi Taisto	1974-1980	Ilola Lasse	2018-2024

Liite 2

TOIVO PYYHTIÄ
KEN TÄSTÄ KÄY
SAA KAIKEN TOIVON HEITTÄÄ

Ylikersantti Toivo Pyyhtiän muistelmia
jatkosodan rintamataisteluista
konekiväärinmiehen silmin nähtynä

LOPELLA 2005

toim. Ilmo Pyyhtiä

Esipuhe

Tämä on kertomus kokemuksistani Antrean kunnan Kuparsaaren kylässä talvisodan aikaan 1939-1940 ja sotilasurastani sen jälkeen alokaasta konekiväärijoukkueen johtajaksi kevästä 1940-syksyyn 1944. Osallistuin 14. divisioonan mukana useisiin taisteluihin mm. Kolvasjärven, Repolan, Omelian, Ontrosenvaaran, Rukavaaran, Rukajärven ja Ilomantsin taisteluihin. Pataljoonamme I JR 31 ja I JR 52 oli asevelvollisuuspataljoona, jossa miesten keski-ikä oli alle 20-vuotta. Minä olin ehkä koko pataljoonan nuorin sodan alkuvaiheessa. Pataljoonamme oli aina etulinjassa 4 kuukauden välein toistuneita lepo- vuoroja lukuun ottamatta. Säilyin niissä täysin ehjin nahoin huolimatta monista täpäristä tilanteista. Olin haavoittunut olkapäähän jo ennen sotia, kun minua ammuttiin häissä vahingossa. Laukaus oli tarkoitettu kohti vieressäni seisovia veljeksiä. Tämä kokemus antoi minulle ehkä enemmän rohkeutta, kun tiesin miltä luoti tuntuu eikä haavoittuminen ole välttämättä kovin paha tilanne.

Olen kirjoittanut muistelmani jatkosodasta aikajärjestykseen taistelu taistelulta. Taistelukuvauksissa olen keskittynyt olennaisiin asioihin ja suuriin linjoihin. Kertomuksessani en ole kuvannut sotaan liittyviä kärsimyksiä ja kauheuksia. Jalkaväkisotilaan elämä ei ollut mitään riemumarssia, välillä oli kylmä, nälkä ja jano. Kavereita kaatui vierestä ja näkymät olivat joskus sellaisia, että niitä ei kannata muistella. Jatkuvasti tuli uutta täydennystä.

Nälkä oli ainainen sotilaan kaveri, kun käytiin liikkuvaa sotaa. Asemasotavaiheessa muonitus toimi näin jälkeinpäin ajatellen hyvin. Puuroa, velliä, herne- ja lihasoppaa saatiin päivittäin. Korsussa tarkeni kovallakin pakkasella. Loppusodassa Ilomantsissa myös Yhdysvaltojen armeija muonitti meitä. Tosin vahingossa. Viimeinen taistelu Ilomantsissa käytiin Hankavaarassa. Vastassa oli venäläinen merijalkaväki. Eräänä aamuna ennen taistelujen loppua yksi kaksitasoinen venäläinen pikkukone pommitti meitä. Pommit eivät kuitenkaan räjähtäneet. Yllätys oli suuri, kun menimme katsomaan pommeja. Venäläisille osoitetut pommit sisälsivät salpietarisuolattua sianlihaa ja korppuja. Venäläiset olivat luulleet aamutuliamme omiensa tekemiksi ja lähettivät meille hyvin tarpeellisen lahjan. Sillä jaksomme taistella koko loppusodan.

Asemasodan aikana, kun liikenä aikaa muuhunkin kuin sotimiseen, perustettiin eräitä yhdistyksiä mm. upseerien ja aliupseerien yhdistykset. I JR 52:n aliupseeriyhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin vääpeli Antti Haikonen. Hän tuli myöhemmin tunnetuksi ”Kollaa kestää” kirjan Haikosena, jonka pk nauroi Kollaalla. Yhdistyksen sihteeriksi valittiin kersantti Toivo Pyyhtiä. Kun lähdimme Ilomantsin taisteluihin, laitoin asiakirjat kuormastoon. En tiedä mihin ne päätyivät kuormaston matkassa.

Minut ylennettiin kaksi kertaa ylikersantiksi. Sodan loputtua 1944 ylennysehdotus oli menossa alemmilta esimiehiltä eteenpäin, kun valvontakomissio kielsi kaikki armeijan ylennykset. Ylennys toteutui sitten rauhan aikana uuden esityksen kautta. Minua ehdotettiin myös upseerikouluun syksyllä 1944 mutta valvontakomissio esti myös tämän lopettamalla sotakoulujen toiminnan. Samalla lakkautettiin erilaisia järjestöjä kuten suojeluskunnat ja lottajärjestöt.

Talvisodan aika Kuparsaaressa

Tulevan sodan aavistusta kuvaa se, että elokuussa 1939 olivat Kannaksella suuret sota-harjoitukset. Keltaiset hyökkäsivät Vuoksen yli Hopeasalmella aivan kotini lähellä. Tällöin näin Marsalkka Mannerheimin ratsun selässä. Näin, kun raskaat Maxim konekiväärit antoivat tulitukea paukkupatruunoilla hyökkäykselle. Silloin en voinut mitenkään arvata, että kahden vuoden päästä ammun oikeilla teräsvöillä venäläisiä.

Lokakuun alussa 1939, kun viljat oli saatu puitua, menin Paakkolan Osuuskauppaan kysymään, että ostatteko vehnää. Sato oli ollut hyvä ja viljaa jäi myytäväksi. Kauppias sanoi, että nyt ei osteta vehnää, alkaa sota. Kaikki reserviläiset kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin 7.10.1939. Nämä harjoitukset päättyivätkin sitten vasta 27.4.1945.

Antrean suojeluskuntakomppania tuli Hopeasalmelle rakentamaan lastauslaitureita, jotta saadaan evakoitua väestö, eläimet ja tavarat vuoksen yli. Minäkin olin hevosen kanssa ajamassa soraa laitureihin. Linnoitusmiehet tulivat Kuparsaaren rakentamaan taisteluase-mia, piikkilankaesteitä ja tankkiesteitä sekä korsuja.

Ensimmäiset evakot tulivat rajalta lokakuussa Kuparsaaren kautta kohti Sisä-Suomea. Tiellä kulki lehmälaumoja, hevoskärriä ja rekiä täynnä tavaraa, sikoja ja vasikoita poi-kittain reessä kaula katkaistuna. Ajoneuvojen perässä kulki naisia, lapsia ja vanhuksia. Evakkoja ei laskettu suuremmille teille. Ne olivat armeijan käytössä. Suomi valmistautui vihollisen hyökkäykseen.

Syyskuun 1. päivänä Neuvostoliitto oli hyökännyt Puolaan kuten myös Saksa toiselta puolen. Toinen maailmansota oli alkanut. Elettiin hyvin jännittäviä aikoja. Marraskuun 29. päivänä Neuvostoliitto sanoi hyökkäämättömyyssopimuksen irti Suomen kanssa. Seuravana päivänä 30. marraskuuta aamulla Neuvostoliitto hyökkäsi koko Suomen rajan pi-tuudelta. Tykkien jyske alkoi kuulua meillekin Hopeaniemelle heti aamulla. Venäläiset pommikoneet tulivat 9 koneen laivueina pitkin Vuoksea pommittamaan Suomea. Iltapäi-vällä ne palasivat takaisin ja suomalaiset hävittäjät olivat niiden kimpussa. Myöhemmin talvella 3 pommikonetta putosi Kuparsaaren päällä, yksi Kuparsaaren, yksi Salokekkilään ja yksi Hevossaaren.

Sotatoimialueelle tuli pimentämismääräys. Valoja ei saanut näkyä missään ja talot piti lämmittää yöllä. Talvi oli ankara. Käytin isäni pitkää turkkia koko talven. Tulipalojen loimut ja tykkien suuliekit näkyivät itäisellä taivaalla. Suomi harjoitti poltetun maan tak-tiikkaa, jotta viholliselle ei jäisi lämpimiä asuntoja. Paikalliset naiset lypsivät evakkojen lehmälaumoja ja pesivät armeijan pyykkiä. Joulun jälkeen Hopeaniemen lehmät ajettiin Hannilan asemalle. Yksi lehmä sai jäädä taloutta kohti.

Tammikuun lopulla alkoivat Summan taistelut. Ikkunat tärisivät lakkaamatta 13 päi-vää. Tammikuussa vihollinen ampui rautatietykillä myös Hopeaniemelle. Siskoni Elinan

talosta särkyivät ikkunat ja perhe tuli meille evakoksi. Siskoni poika Viljo syntyi sänkyyni. Sitten veljeni Petteri yhdessä Elinan ja Viljon kanssa joutuivat lähtemään länttä kohti. Minä jäin yksin kotitilaani vahtimaan.

Kun Summan taisteluiden jymy loppui helmikuun alussa ja konekiväärien äänet alkoivat kuulua meille asti, alettiin valmistautua lähtöön. Menin Paakkolan puolelle hevosien kanssa kysymään Liikoselta, että ajettaisiinko viljaa pois. Siellä oli paljon sotilaita, jotka sanoivat, että siviilien oli lähdettävä heti pois. He heittivät minulle kaksi kivääriä rekeen. Minä sanoin, että lähtekää meille lämmittelemään. Sotilaita tuli tupa täyteen ja he rupesivat nukkumaan kuka missäkin.

Evakkomatka

Minä rupesin valmistautumaan lähtöön. Tapoin vasikan matkaevääksi ja keräsin rekeen jotain pientä tarpeellista matkaa varten. Tällöin tuli mukaan myös kuparinen kahvipannu, joka on ainoa jäljelle jäänyt esine kotitalostani. Seuraavana yönä lähdimme naapurien kanssa ajamaan Vuoksen yli. Pölläkkälän kylä ja saha paloivat 15 kilometrin päässä ja oli kirkasta kuin päivällä. Meitä oli pitkä jono matkalaisia. Myös sotilaat lähtivät Vuoksen yli ja kävivät asemiin sen taakse. Mukana kulki myös suomalaisia kaatuneita kuljettava kolonna. Kaatuneet oli lastattu 4 metrin halkopaareihin. Suomalaiset sotilaat polttivat Hopeaniemen talot, myös kotitilani Simolan rakennukset. Me ajoimme Sintolan kylään.

Sintolan nuorisoseuran talolla sen vahtimestari Tuomas Kuparinen järjesti meille kahvit. Noin kahdeksan aikaan aamulla lähdimme ajamaan kohti Antrean keskustaa. Venäläiset hävittäjät pörräsivät ilmassa. Tiet olivat täynnä evakkoja ja sotilaita. Sotilaita tuli vastaan. Olivat menossa Vuosalmelle. Meitä ei laskettu Antrean keskustaan, vaan meidät käännytettiin Kalalammille päin. Kalalammilla olimme 2 päivää. Kuparsaaresta kuului kova tykkien jylinä. Nostoväen sotilaita oli menossa sinne täydennykseksi.

Me jatkoimme matkaa kohti Lappeenrantaa. Siellä olimme yötä. Lappeenrannasta jatkoimme Mikkeliin ja Heinolaan. Heinolasta jatkoimme Asikkalaan ja Vääksyn kanavalle. Kanavalta jatkoimme Lammille ja Hämeenlinnaan. Hämeenlinnassa serkkuni Tuomas Kuparinen erkaantui joukosta ja lähti kohti Forssaa. Matkan varrella joka kylässä oli ohjaus majoituspaikkoihin ja ruuantarjoilupaikoille, jotka olivat yleensä kansakouluilla.

Minä jatkoin matkaa Liinu-tamman kanssa kohti Kalvolaa ja Iittalaa. Olin yötä jossakin talossa. Seuraavana päivänä tulin Iittalaan, jossa oli evakkokeskus. Siellä olin 2-3 päivää, jonka jälkeen lähdin kohti Ahlajärveä, missä Nummelan pikkutalossa oli jo Granatin väki, Anna-äiti, Kaarlo, Elina-siskoni ja hänen vastasyntynyt poikansa Viljo sekä minua vähän nuorempi veljeni Petteri. Päivä oli 13.3.1940, Talvisodan aselevon päivä. Rauha tuli kello 11.00. Pian tämän jälkeen Granatin Kaarlo joutui lähtemään armeijaan.

Minä lähdin hevoseni kanssa Tammelaan tapaamaan kuparsaarelaisia, joita oli siellä paljon. Totesin, että minulla ei ollut täällä mitään tekemistä, joten lähdin vapaaehtoisena suorittamaan asepalvelusta. Sain myytyä hevoseni Toijalan Lontilan taloon hyvällä hinnalla, 5000 markalla.

Vapaaehtoisena asepalvelukseen

Ilmoittauduin Hämeenlinnassa Suomen kasarmilla vapaaehtoisena suorittamaan asepalvelusta. Olin silloin 17 vuoden ikäinen. Tässä on mielenkiintoinen yhteensattuma sikäli, että lähes tasan 31 vuotta myöhemmin, poikani Ilmo Pyyhtiä ylennettiin samalla Suomen kasarmilla upseeriksi, vänrikiksi, asepalvelunsa päätteeksi. Hän oli suorittanut asevelvollisuutensa Hämeen jääkäripataljoonassa ja hänestä tuli näin jääkärijoukkueen johtaja. Lupasin sota-aikana tulevalle vaimolleni Eilalle kirjeessä, että seuraavassa sodassa meillä on koko joukkue omia sotilaita mutta tuli vain joukkueen johtaja.

Oli pakkasaamu, kun lähdin Ahlajärven kartanon maitoautolla Toijalan asemalle. Juna vei minut Kiuruvedelle. Siellä Ruutanen koululla meille alokkaille annettiin sotilas-koulutusta. Minä, 1922 syntynyt, olin joukon nuorimpia. Muut olivat minua pari vuotta vanhempia. Granatin Kaarlo, siskoni mies, oli samassa komppaniassa. Koulutus oli siellä mielestäni hyvin mukavaa. Aamuhärätyskin tuli grammarin levyltä. Siellä sain myös syödä ensimmäistä kertaa elämässäni makkaraa ja juustoa.

Toukokuun lopulla koulutus Ruutanen koululla päättyi ja meidät vietiin junalla Lieksaan. Viivyimme siellä muutaman päivän. Sen jälkeen lähdimme eräänä iltana täyspakkausmarssille kohti Viekkiä, jossa olimme kahdeksan aikaan aamulla. Se oli raskas marssi ja moni uupui matkalla. Minä selvisin pahemmista vaurioista perille. Majoituimme kansakoulun pihalle teltoihin. Koulutus oli leppoisaa.

Muutaman päivän kuluttua lähdimme jälleen marssille kohti Nurmeksen kauppalaan ja Jokikylää. Siellä alkoi tosi kova koulutus JR 25:n 9. komppaniassa. Kesäkuun alussa venäläiset hyökkäsivät rajan yli Kuhmossa. Me lähdimme marssille kohti Kuhmoa mutta selkkaus päättyi ennen kuin olimme perillä. Silloin Suomen armeija siirtyi uudelleen sotavalmiuteen.

JR 25:n 1. konekiväärikomppanian vääpeli tuli etsimään miehiä komppaniaansa. Hän valitsi miehet oman katselmuksensa perusteella. Minä tulin myös valituksi. Koko kesä meillä oli raskasta konekiväärikoulutusta Maxim 09/27 konekiväärillä. Ase painoi 30 kiloa ja jalusta 32 kiloa. Italomille pääsimme Nurmeksen kauppalaan, mutta kotilomalle vasta syyskuussa 1940. Minulla ei ollut kotia, joten menin Ahlajärvelle, sieltä Tammelaan ja Salon kauppalaan.

Joulukuun 9. päivänä 1940 alkoi Lokilammella aliupseerikoulu. Minut valittiin sinne. Sitten vasta taistelukoulutus alkoikin. Koulu päättyi 1.4.1941. Meidät vietiin autoilla

Kuhmon Paloniemeen, jossa alkoi vuonna 1921 syntyneiden alokkaiden koulutus Ontajärven jäällä. Alokkaille pidettiin vala jo kesäkuun alussa 1941. Valapuheessa eversti Paavo Susitaival puhui niin pelottavasti sodan uhasta, että alokkaat pelästivät. Minä vedin myös puheesta johtopäätöksen ja anoin kotilomaa

Menin Tammelaan ja Ahlajärvelle ja Iittalaan Kankaisten kartanoon, jossa enoni Antti Kuparisen perhe asui. Kun menin sinne, niin enoni vaimo Eeva Kuparinen kysyi, mitä rajalle kuuluu. Minä vähän ihmettelin, mutta hän sanoi, että minua oli kysely. Sitten tuli Kankaisten kartanon emäntä, joka sanoi, että hänelle oli soitettu, että minun on heti mentävä takaisin komppaniaan.

Serkkuni Oskari Kuparinen saattoi minut Iittalan asemalle. Oskari sanoi hyvästellesään, että kirjoita mitä kuuluu. Oskari oli ollut jo talvisodassa. Kun juna tuli Riihimäelle näin, että yleinen liikekannallepano oli tapahtunut. Sotilaita oli kaikkialla. Kun saavuin Kuhmon Paloniemeen, kuulin että meidän pataljoona oli lähtenyt kohti Venäjän rajaa. Paikalla oli henkilöstötäydennyskeskus. Määräsivät minut päivystäjäksi. Minä sanoin, että minua odotetaan komppaniassa. Menin oman pataljoonani esikuntaan, joka oli vielä Paloniemessä. Siellä sanottiin, että kolonna rajalle lähtee illalla. Kolonnassa oli uudet Ford kuorma-autot. Bensiinikäyttöiset, puukaasutinautot oli jätetty varastoon. Kolonna meni Kuhmon Saunajärvelle, jossa oli käyty ankarat Talvisodan lopputaistelut. Täällä osa venäläisistä oli ollut motissa vielä välirauhan alkamispäivänä.

14. divisioona hyökkää tavoitteena Rukajärven kauppala

Seuraavana päivänä mentiin tutustumaan uusiin Kuhmon U-linjan taisteluasemiin. Asemissa konekiväärien jäähdytysneste tuli suoraan kaivosta ja edessä oli panssarilevy. Juhannuskokoilla käytiin aseet mukana. Juhannuksen jälkeen marssittiin Riihivaaraan, joka oli aivan rajan pinnassa. Heinäkuun alussa 3.7. suoritettiin ylennykset ja seuraavana päivänä klo 6 ylitettiin valtakunnan raja. Olimme nyt Venäjällä. Alkoi mieletön rytinä ja pauke. Jatkosota oli alkanut meidän osalta.

Suomen armeija oli nyt ryhmittynyt hyökkäykseen. Eversti Raappanan johtaman 14. divisioonan hyökkäyksen tavoitteena oli Rukajärvi, pieni kauppala Kuhmosta n. 190 kilometriä itään. Raappanan johtamaan divisioonaan kuului noin 18000 miestä ja se käsitti 3 jalkaväkirykmenttiä: JR 10 komentajana eversti Tähtinen, JR 31 komentajana eversti Ilo-mäki, JR 52 komentajana eversti Raunio. Minä kuuluin I JR 31 ensimmäiseen kk- komppaniaan. Pataljoonamme komentajana oli kapteeni Kokkila ja komppanian päällikkönä luutnantti Eino Nissinen. Divisioonaan kuului myös tykistörykmentti, pioneeripataljoona, viestipataljoona sekä lentovoimat ja paljon muuta.

Minusta tuli KK-komppanian komentoryhmän johtaja siis taistelulähettialupseeri. Ensimmäinen tehtäväni oli opastaa komppanian päällikköni Nissinen tutustumaan taisteluasemiin. Pataljoonan toinen komppania sai tehtäväkseen hyökätä Kolvasjärven kukkulaa n:o 288 vastaan. Luutnantti Kakko johti komppaniaa hyökkäyksessä. Pataljoonan reservikomppania sai käskyn olla valmiina, jos apua tarvitaan. Minä sain tehtäväksi ohjata taisteluosaston kukkulalle. Kakko kielsi avun lähettämisen, mutta 2 tunnin kuluttua hän pyysi apua. Menimme reserviosaston kanssa apuun mutta Kakko tuli jo vastaan haavoittuneiden kanssa ja sanoi, että kaikki on menetetty. Se oli ensimmäinen tappio pataljoonallamme. Siinä kaatui ja haavoittui paljon miehiä myös meidän kk-komppaniasta. Kiväärikomppaniaa tuki aina yksi konekiväärijoukkue.

Muutaman päivän jälkeen hyökkäsi Kolvasjärven kukkulalle I JR 31 ja valtasi kukkulan. Kukulalta saatiin pois Kakon komppanian ja kk-joukkueen kaatuneet. Vähän sen jälkeen koko I. pataljoona lähti hyökkäämään Kolvasjärven kylään. Hyökkäys onnistui ja kylä vallattiin. Tämän jälkeen alettiin valmistautua Repolan kauppalan valtaamiseen. Minä sain tehtäväksi tiedustella partion kanssa vihollisen sijaintia ja ottaa yhteyttä Lieksasta hyökkäävään JR 10:een. Tehtävä onnistui, venäläiset olivat jo jättäneet Repolan kauppalan. Sen jälkeen meidän pataljoona lähti etenemään kohti Repolaa. Lieksasta tullut JR 10 siirtyi johtoon. Venäläiset polttivat kauppalaan vetäytyessään. Hyökkäys jatkui kohti Virran kapeikkoa. JR 10 ylitti Virran kapeikon ja asettui aseisiin vesistön taakse noin kilometrin päähän. Vihollinen siirtyi vastaiskuun panssarivaunujen tukemana ja löi JR 10:n takaisin yli vesistölinjan. Pakokauhu valtasi suomalaiset ja Virtaan hukkui paljon suomalaisia sotilaita.

Meidän pataljoona I JR 31 siirtyi kärkeen ja ylitti vesistölinjan uudelleen ja asettui aseisiin Virtain kannakselle. Tällöin sattui ikävä tapaus, kun oman tykistön tulenjohtue ajoi I JR 31:n 1:n komppanian asemien läpi eikenenkään maalle. Venäläiset tuhosivat heidät kaikki. Sen jälkeen alkoivat tykkimiehetkin kunnioittaa jalkaväkeä.

Tämän jälkeen alkoivat viikon kestäneet Omelian mottitaistelut. JR 52:n miehet kiersivät venäläisen meitä vastassa olevan rykmentin taakse ja estivät venäläisten pakotien. Venäläiset yrittivät murtautua itään, mutta eivät onnistuneet läpäisemään meidän saartorengasta. Me hyökkäsimme lännestä. Tulitus oli kovaa ja venäläiset ampuivat meitä mm. kuuden tuuman tykeillä. Osa venäläisistä pääsi pakoon Omelian järven yli lautoilla. Sotasaalis oli valtava: traktorien vetämiä tykkejä, hevosia, autoja, hyökkäysvaunuja jne. Omelian voiton jälkeen eversti Raappanasta tuli 4. Mannerheimin ristin saaja ja myöhemmin kenraalimajuri.

Seurasi muutaman päivän lepo. Meidän 1. ryhmän johtaja, Ilmo Lounasheimo, joutui epäsuosioon ja sai lähteä. Minusta tuli 1:n joukkueen ensimmäisen konekivääriryhmän johtaja. JR 31:n komentaja eversti Ilomäki kehui puheessaan, että tie itään on nyt auki. Marssimme kolme päivää kunnes kohtasimme venäläisten uudet asemat. Alkoivat Joki-
linjan taistelut. Me lähdimme saartamaan venäläisiä pohjoispuolelta Marjavaaran järven kautta. Syntyivät Marjavaaran taistelut. Venäläiset vetäntyivät. Seuraavaksi kohtasimme

Vesistöt sopivat hyvin haavoittuneiden kuljetukseen. Kuvassa tuntematon haavoittunut ja Antti Liimatta Tsirkka-Kemijoella.

venäläiset Ontrosenvaarassa, jossa taas löimme venäläiset. Sitten venäläiset olivat asemissa Rukavaaralla ja Rukajärvellä. Me lähdimme hyökkäämään JR 31:n kanssa kohti Rukajärveä. Jäimme kiinni taisteluun venäläisten kanssa Rukajärven eteläpäässä. Saimme runsaasti tappioita. Tämän jälkeen palasimme takaisin Rukavaaralle, jossa venäläisillä olivat erittäin vahvat asemat. Suomalaiset hyökkäsivät ylös suolta kohti Rukavaaraa. Tappiot olivat erittäin suuret. 700 suomalaista nuorta sotilasta kaatui tässä hyökkäyksessä. Rukavaara onnistuttiin lopulta valtaamaan kiertämällä vihollisen taakse. Nyt oli tie auki kohti Rukajärven kauppala, joka oli ollut koko kesän hyökkäyksemme tavoite. Suomalaiset marssivat Rukajärven kauppalaan 13.9.1941. Tähän päättyi hyökkäyksemme. Olimme edenneet kesän aikana 190 kilometriä itään Kuhmon Saunajärveltä, joka oli ollut Talvisodan rauhan raja.

Me kaikki olimme likaisia, täisiä ja väsyneitä. Emme olleet saunoneet 3 kuukauteen. Olimme nukkuneet ulkosalla ja teltoissa ja tehneet ruokaa nuotioilla. Olimme tosi metsäläisiä. Nyt me saunoimme, lepäsimme ja saimme varustäydennyksiä. Etulinja muodostui noin 3 kilometriä itään Rukajärven kauppala. Me JR 31:n I pataljoona saimme etulinjan puolustuksen Tunkuan tien varrelta. Tie vei Sorokan kaupunkiin Vienanlahden rannalla. Siitä alkoi asemasota. Pataljoonamme komentajaksi tuli Majuri Antti Seitamo. Tästä lähtien olimme Seitamon pataljoona. Vanhoja miehiä alettiin lähettää siviiliin. Meistä tuli JR 52:n I pataljoona. Ennen asemiin menoa oli paraati Rukajärvellä ja kunniamerkkien jako. Minä sain vapaudenmitali 2:den. Suomen lippu ei tahtonut nousta salkoon, jolloin Sampa Kemppainen vei sen kiipeämällä. Hänen poikansa on nykyisin lääkärinä Kajaanissa.

Asemasotaa Rukajärvellä

Asemasota oli vaihtelevaa. Joskus taisteltiin ja tykistö jauhoi kohteisiin. Lokakuussa venäläiset hyökkäsivät ja oli kova keskitys. Venäläiset yrittivät tuhota meidän konekiväärin, mutta me selvisimme ja nousimme mullan sisältä eloon (Kuva 3). Helmikuussa minusta tuli puolijoukkueen johtaja. Konekiväärijoukkueessa oli joukkueenjohtaja ja kaksi puolijoukkueen johtajaa (Kuva 4). Pojat tykkäsivät minusta. Minä jaoin heille kuivamuonat ja kävin hakemassa ”töpinästä” varusteita, valoraketteja ja valokuovapatruunoja. Minä en käynyt vartiossa mutta minä toimin vartioiden tarkastajana. Oli alkanut vankien sieppausaika. Vihollinen pyrki pimeään turvin kaappaamaan tai tappamaan vartioita. Minun tehtäväni oli kulkea öisin vartiopaikasta toiseen valopistooli ja parabellum kaulassa. Vartijat pitivät siitä, kun saivat yöllä seuraa, eivätkä olisi laskeneet tarkastajaa ”kylää” eteenpäin.

Arvo Korhosesta tuli 1. konekivääriryhmän johtaja. Syksyllä 1942 olimme lepovuorossa ja meillä oli määrä ottaa rintamavastuu aamulla kello 7. Mutta kello 4 venäläiset hyökkäsivät rajusti päälinjau vastaan. Meidät hälytettiin kiireesti asemiin. Asemat oli luovuttamassa JR 10:n I pataljoona. Siinä taistelussa kaatui mm. Everstiluutnantti Majeovski. Se talvi oli vähän levoton. Oli paljon pieniä taisteluita. Keväällä 1943 minut ylennettiin kersantiksi. Ollessamme lepovuorossa minut komennettiin divisioonan tiilitehtaalalle vastaamaan sementtitiilien ja

Asuntomme, korsu on kuvassa taistelijoiden takana. Sitä on vaikea havaita. Etulinja on oikealla barjun takana. Kuvan taistelijat vasemmalta Onni Kosunen ja Arvo Korhonen.

"Ken tästä käy saa kaiken toivon heittää" eli Pyyhtiän konekiväärien tulen alla ei ole enää toivoa. Vihollinen on hetkeä aiemmin ampunut meitä kuuden tuuman kranaateilla. Tuli melkein täysosuma mutta selvisimme kuitenkin vabingoittumattomina. Asealiupseeri on juuri käynyt korjaamassa konekivääriämme.

putkien teosta. Niitä tarvittiin erilaisiin rakenteisiin mm. korsujen ilmanottoaukkoihin. Lieksanjärvellä vuonna 2000 näimme näitä putkia Mannerheimin saunan raunioilla.

Lokakuussa 1943 I JR 52 eli me jouduimme ottamaan vastuun kenttävartioliinjasta rintaman pohjoislohkolla. Ensin minä olin konekivääriasiantuntijana Akissa, sitten olin kenttävartio Elon päällikkönä. Vartion vahvuus oli 40 sotilasta. Meillä oli 2 kuukauden

Minä olen kuvassa keskellä puolijoukkueeni kanssa.

Saunominen oli harvinaista mutta tärkeätä. Saunassa saatiin puhdistettua itsemme ja poistettua täit vaatteista. Tämä levittää pilkkukuumetta, joka levitessään voi saada koko joukon taistelukyvyttömäksi.

kelirikkomuona. Siellä partioitiin, vartioitiin ja kalastettiin. Keväällä 1944 muutettiin Sirkka-Kemijoen varteen. Sieltä pääsimme lepoon vasta kesäkuun lopulla. Tilalle tuli Karekydön porukka.

Ilomantsin taistelut

Heinäkuun puolivälissä meille tuli hälytys ja suuret autot veivät meidät matkalle tuntemattomaan. Olimme menossa Ilomantsiin. Me I JR 52 komentajanamme Majuri Seitamo ja ERP 24 komentajana everstiluutnantti Partinen. Meille ei puhuttu minne olemme menossa. Lieksassa näimme, että mennään Porajärven tietä. Kun autot pysähtyivät, me leiriydyimme. Seuraavana päivänä meille jaettiin 10 päivän muona (partiomuona) ja patruunoita niin paljon kuin jaksoimme kantaa. Lähdettiin metsään ja kahden päivän kuluttua oltiin Lahnajärven maastossa. Siinä oli käskyn jako. Päävoimat lähtevät kohti Vellivaaraa ja Lehmivaaraa. 2. komppania JR 52:sta lähti kohti Hattuvaaraa. Taisteluosasto Turunen, johon me kuuluimme, lähti kohti Hullarin vaaraa. Tähän väliin oli jäänyt 3 venäläistä pataljoonaa. Hattuvaarasta hyökkäsivät suomalaiset HRR ja URR rykmentit. Ilomantsin Möhköön tuli 21. prikaati eversti Ekmanin johdolla. He taistelivat siellä venäläistä divisioonaa vastaan, jonka he motittivat ja tuhosivat. Sotasaaalis oli suuri.

Me eli osasto Turunen lähdimme liikkeelle kohti Hullaria. Heti oli vastassa venäläinen varmistus. Se lyötiin pois. Päästiin Hullarin kukkulan juurelle, jossa luutnantti Turunen käski, ”Pyyhtiä, ota 10 miestä ja mene Hullarin kukkulalle”. Lähdimme kiipeämään kukkulalle ja pääsimme ylös ilman vastarintaa. Kukaan ei tullut perässä. Alkoi tulitus. Meidän täytyi lähteä alas kukkulalta. Kun pääsimme pois sieltä, vastassa oli Torvisen partio, joka sanoi venäläisten hyökkäävän 3 pataljoonan voimin päälle. 2. komppania oli jo vetäytynyt. Me Turusen osasto seurasimme heitä. Seuraavana päivänä tuli käsky ottaa suunnaksi Vellivaara. HRR ja URR tulivat mukaan. Taistelut aaltoilivat edestakaisin. Eräänä päivänä tehtiin 2 kertaa asemat. Sitten meidät käskettiin menemään Hankavaaraan. Siellä Turunen käski minun ottaa partio ja selvittää, missä on venäläisten etulinja. Teimme työtä käskettyä ja olimme menossa harjannetta ylös, kun minun taistelulähettini Huotari sanoi edessä olevan omia. Me mentiin kello kolmen aurinkoa päin. Silloin minä näin, että edessä kiils kypärä. Käskin poikia välittömästi maahan ja vetäytymään. Samassa räsähti mäellä ankara tulitus. Sitä ihmettelen vielä tänäkin päivänä, miten pääsimme ehjinä pois. Ehkä korkeusero auttoi meitä. Ainoastaan Huotarin reppu jäi. Tiesin, että siellä oli venäläisiä, koska suomalaiset eivät käyttäneet Ilomantsissa kypärää. Ne oli ”turhina” ja painavina heitetty pois. Se oli pelastuksemme.

Minut komennettiin 10 miehen kanssa Hankavaaran pohjoispäähän. Aamulla alkoi kuulua kovaa ”uraa” huutoa. Me käänsimme aseet sinnepäin. Satoja venäläisiä upseereita tuli päälle. Ne yrittivät murtautua motista pois. Niitä kaatui paljon eteemme, mutta osa pääsi läpi. Saimme tehtäväksi tarkastaa kaatuneita ja ottaa vankeja. Venäläinen kapteeni oli tekeytynyt kuolleeksi käsikranaatti vatsan alla. Otin siltä konepistoolin ja telttakan. Omasta aseestani olivat patruunat loppuneet eivätkä venäläiset sopineet siihen.

Kenraali Erkki Raappanan johdolla olimme lyöneet 2 venäläistä divisioonaa, jotka olivat matkalla Joensuuhun ja Suomen armeijan selustaan. Ilman tätä voittoa Suomi ei olisi säilyttänyt itsenäisyyttään. Sotasaaalis oli valtava mm. 94 erilaista tykkiä, hyökkäysvaunuja, 600 hevosta, kuorma-autoja jne. Kun tulimme pois Ilomantsista, niin komppanian päällikkö Turunen kysyi minulta, että haluaisinko lähteä pataljoonan edustajana hautajaisiin Kuhmoon. Minä kieltäydyin.

Takaisin Rukajärvelle

Sitten me marssimme Ilomantsin kirkolle, josta autot veivät meidät Lieksaan. Siellä saunoimme ja saimme varustäydennyksen. Se kaikki tuntui mukavalta sen jälkeen mitä olimme kokeneet Ilomantsin korvessa. Mutta ilo oli lyhytaikainen. Majuri Seitamo piti käskynjaon ja sanoi venäläisen rykmentin katkaisseen meidän divisioonan tien Rukajärvellä, mutta ei meitä yksi rykmentti pelota meidän olemme tulleet Ilomantsista. Meille jaettiin kunniamerkkejä ja minä sain ensimmäisen luokan vapaudenmitalin.

Muutaman päivän perästä olimme jälleen menossa hyökkäykseen. Me marssimme katkaisemaan venäläisten huoltotien. Oli sumuinen elokuun aamu, kun lähdimme hyökkäykseen. Venäläiset avasivat kovan tulen. Minunkin vierestäni kaatui yksi poika ja pyysi auttamaan häntä. Sanoin, että jälkijoukot hakevat sinut. Sitten kaatui II komppanian yksi joukkueenjohtaja. Aamupäivällä saatiin venäläisten huoltotie poikki. Iltapäivällä kävimme aseisiin erään pikkupuron varteen. Sitten venäläiset aloittivat hyökkäyksen. Johtajan pillit soivat, minä annoin tulenavauskäskyn. Kun konekiväärit alkoivat laulaa, syntyi kovaa huutoa, sanitäär, sanitäär. Siihen loppui se hyökkäys. Kun tulimme omiin aseisiin, oli komppanian päällikkö Turunen meitä vastaanottamassa. Kaikki, jotka meiltä kaatuivat, jäivät taistelumaastoon. Se oli korpisoturien viimeinen hyökkäys.

Rauha

Muutaman päivän päästä meidän kk-joukkue sai käskyn mennä Ontrosenvaarasta 30 kilometrin päähän, vanhaan etulinjaan alistettuna JR 10:lle. Minusta tuli 1. konekiväärijoukkueen johtaja. Meidät vietiin sinne autoilla. Asemamme tulivat olemaan Tunkuan tien vasemmalla puolella. Tuntui taas vähän oudolta palata vanhoihin aseisiin. Venäläiset ottivat meidät tulisesti vastaan. Tämä komennus kesti meidän osalta kuitenkin vain toista viikkoa. Tuli ilmoitus, että rauhanneuvottelut ovat käynnissä. Noin kello 5 aikaan aamulla 4.9.1944 tuli käsky, että kello 7 jälkeen aamulla ei saa enää ampua. Korsuissa alkoi kova ilo, mutta kello 9 aikaan venäläiset aloittivat kovan ammunnan kaikilla aseilla. Myöskin tykistö yhtyi leikkiin. Pojat hermostuivat kovasti ja käskivät minun mennä ottamaan tilanteesta selvää etuvartiokomppanian päälliköltä.

Komppanian päällikkö lupasi ottaa yhteyden meidän pataljoonaan, jotta alistettu kk-joukkue pääsisi lähtemään pois. Myös JR 10:n sotilaat toivat hevosia, jotta panssari-tykit voitaisiin vetää pois asemista. Mutta sitten alkoi kova tykkituli, ajomiehet menivät taisteluhautoihin ja hevoset juoksivat valtoimenaan karkuun. Aisat vain katkeilivat. JR 10:n komppanian päällikkö sanoi, että toimikaa tilanteen mukaan. Minä käskin joukkueen poikia kantamaan liiat varusteet tien varteen, että aseisiin jäi vain taisteluvarustus. Iltapäivällä 4.9.1944 me saimme luvan lähteä pois asemista oman pataljoonan luo.

Meitä tuli taas auto hakemaan ja mentiin Ontrosenvaaraan. 5.9. aamulla etulinjasta kuului kovaa tykistön jylyä. Pojat rupesivat pakkaamaan reppuja, että taas joudutaan eteen, mutta kello 9 aikaan 5.9.1944 kaikki hiljeni. Venäläiset lopettivat sodan päivää myöhemmin kuin oli aseleposopimuksessa sovittu. Kiusa se on pienikin kiusa. Monta poikaa kaatui vielä rauhan aikana. Me olimme silloin 190 kilometrin päässä venäjän puolella. Rukajärven linja piti loppuun asti. Vasta rauhassa luovutettiin sodalla hankittua maata. Se on se isomman oikeus.

Sitten rupesimme luovuttamaan taisteluilla katkerasti voitettua maata. Päivässä luovutettiin ennalta sovittu matkaa isänmaata. 19.9.1944 tuli välirauha Suomen ja Neuvostoliiton välille. Me olimme silloin Repolassa. Meillä oli siellä paraati. Kenraali Erkki Johannes raappana otti paraatin vastaa. Minä toimin paraatissa I JR 52 kk-komppanian 1. joukkueen johtajana. 20.9.1944 me marssimme Suomen rajan yli Kuhmossa, samassa paikassa kuin me lähdimme hyökkäämään Neuvostoliittoon 4.7.1941. Paljon oli komppania muuttunut, paljon oli matkalla uupunut. Minulle tuli mieleen Aleksis Kiven sanat: Minä Elän!

Kauan emme saaneet taaskaan levätä, sillä venäläiset toivat 2 divisioonaa Oulunjärven kohdalle. Oli tarkoitus katkaista Suomi poikki. Me aloimme rakentaa asemia Kuhmon Kuusjokilinjalle. Minä olin edelleen 1. joukkueen johtaja. Lokakuun alussa minä sain kotiloman. Pesin asetakkini Kuusjoessa ja lähdin Varsinais-Suomeen Kuusjoelle Kihlaamaan Eilaa 9.10.1944. Kihlat ostettiin Salosta Salonjoen varrella sijaitsevasta kultasepäntiikkeestä. Kun palasin lomalta, niin pataljoona oli vielä asemassa Kuusjoella. Lokakuun lopussa 1944 me saimme jättää taaksemme Kuusjokilinjan ja marssimme Sotkamoon. Valvontakomissio Helsingissä vaati, että Suomen armeija on kotiutettava ja sotilaskoulutus lopetettava. Me leiriydyimme erälle mäntykankaalle Sotkamossa.

Ennen marraskuun puolta väliä komppanian päällikkö Turunen sanoi minulle, että mene hakemaan aseita pataljoonasta. Minä sanoin, että mitä me aseilla teemme, kun on rauha. Turunen sanoi, että tämä on määräys. Minä menin kapteeni Selinheimon luokse, joka nyt oli tullut pataljoonan komentajaksi ja kuittasin aseita, patruunoita ja muita sotatarvikkeita 6-7 hevoskuormaa, jotka hevosmiehet toivat meidän leirialueelle. Siellä ne pantiin suurten pressujen alle. Aseet olivat kivääreitä, konepistooleja, pikakiväärejä, konekiväärejä, käsikranaatteja jne. Minun käskettiin samana päivänä lähteä siviiliin. Minä hyvästelin joukkueen, joka jäi sinne.

Minä olin mennyt huhtikuussa 1940 vapaaehtoisena Suomen armeijaan ja nyt marraskuun puolivälissä 1944 minut lähetettiin pikavauhtia pois. Kyllä tuntui mukavalta, kun nousin siviilijunaan Vuokatissa. Matka alkoi kohti Forssan kotiuttamiskeskusta. Kapteeni Selinheimo pidätettiin 1945 keväällä ja hän sai syytteen asekatkennästä. Minä olin silloin jo Lopella. Selinheimon puolustusasianajaja etsi minua Joutsenosta, jossa oli Pyyhtiötä. Lopen nimismies Peurakoski ei minua löytänyt tai ei halunnut löytää.

Kihlajaiskuvassa Eila Brisk ja Toivo Pyyhtiä. Eilaan tutustuin kirjeenvaihdon kautta, kun eräs tuttavani kertoi, että siitä Briskin Eilasta on tullut kaunis tyttö. Tiesin Eilan ennestään, kun olimme naapurikylien lapsia.

MANNERHEIMIN METSÄSTÄJÄTAUSTA

Kun on puhe Mannerheimin metsästysmajasta, niin on paikallaan viitata myös hänen metsästysharrastukseensa. Perheen varhaisesta hajoamisesta ja äidin kuolemasta johtuen, Gustaf Mannerheimilla ei nuoruudessaan ollut mahdollisuutta metsästyksen harrastamiseen.

Vuonna 1887 Mannerheim aloitti opinnot Pietarissa Nikolain ratsuväen opistossa, ja siellä metsästys kuului palvelusohjelmaan. Metsästys oli tuon ajan hallitsijoiden suosima huvi. Pietarissa metsästyksen hoidolle oli jopa oma hallintoelin. Chevalierkaartissa vuosittaiseen ohjelmaan kuuluivat metsästysleirit. Näin ollen metsästystaidot olivat olemassa ja odottamassa mahdollisuuksia niiden käyttöön. Mauri Soikkanen on 1997 ilmestyneessä kirjassaan ”Presidentit erämiehinä” kuvaillut kattavasti Mannerheimiä metsästäjänä hänen pitkän ja monivaiheisen elämänsä aikana. Kaksi vuotta kestäneellä tutkimusmatkallaan Aasiaan 1906-1908 Mannerheim pääsi käyttämään metsästäjän taitojaan monenlaiseen riistaan. Saaliina oli villisikoja, gaselleja ja vuorikauriita. Pienriistakin, kuten jänikset, hanhet ja sorsat, kelpasi.

Rykmentinkomentajavuosinaan Puolassa 1909-1914 ennen ensimmäisen maailmansodan syttymistä Mannerheim sai tilaisuuden metsästää ihanteellisissa olosuhteissa sekä riistan että ympäristön suhteen. Riistana olivat visentit, hirvet, peurat, villisiat, ilvekset, kauriit, ketut, mäyrät ja jänikset. Metsälinnut ovat aina olleet suurta herkkua ja niitäkin saatiin.

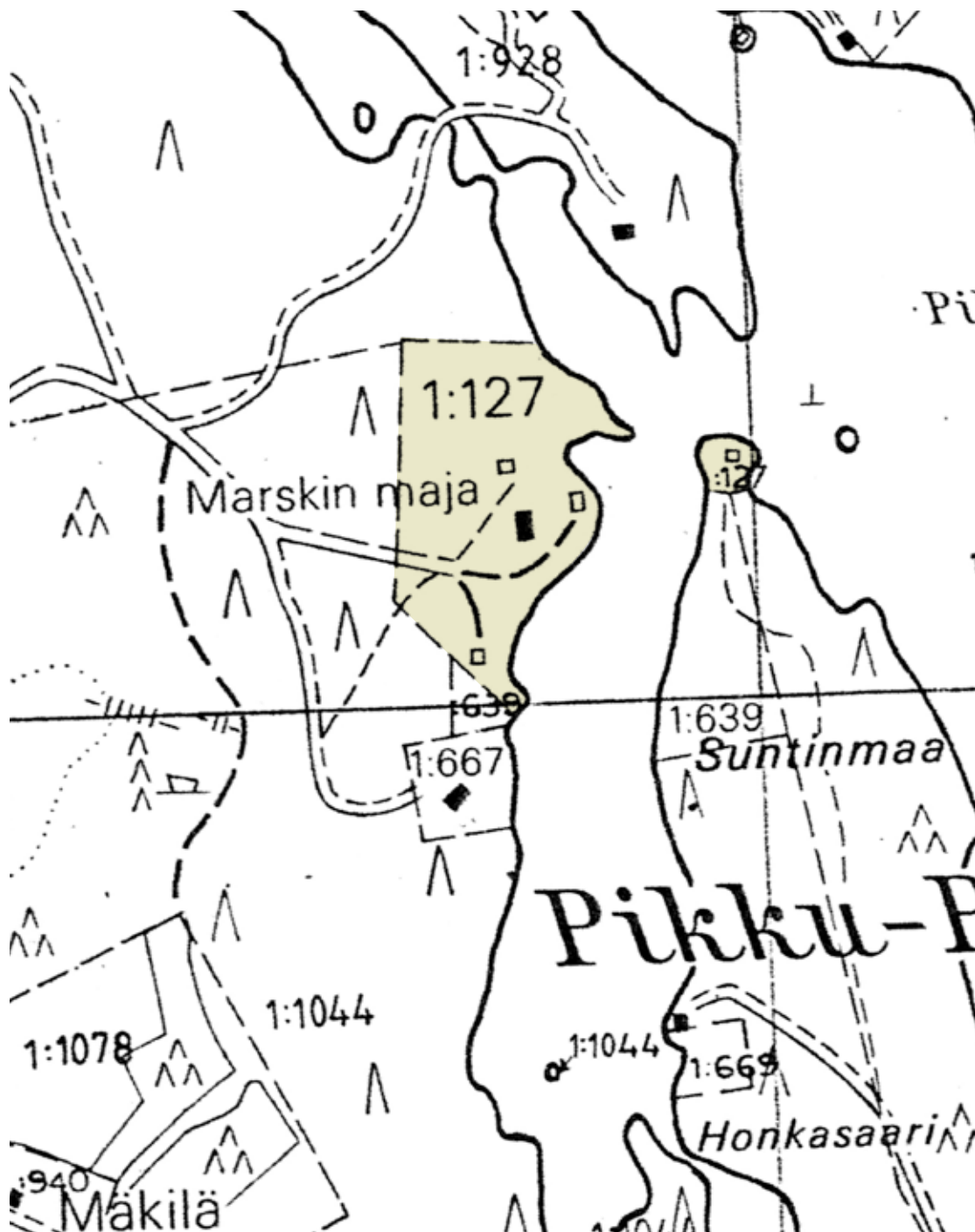
Syksyllä 1918 Mannerheimin lanko kamariherra Hjalmar Linder järjesti metsästysretken Norjaan ja pyysi Mannerheimiä mukaansa. Mannerheim suostui saadakseen vähän hengähtää raskaan vapaussodan ja kansalaissodan jälkeen. Retki oli kaikin puolin onnistunut. Seurueen yhteissaalis oli 17 peuraa ja 28 riekkoa.

Vuoden lopulla 1919 Mannerheim luopui useimmista valtiollisista tehtävistään, minä johdosta mieluisalle metsästysharrastuksellekin vapautui aikaa. Mannerheimin hyvä ystävä Lohjan kalkkitehtaan omistaja ja johtaja Petter Forsström oli perustanut Metsästyksenhoitoyhdistyksen Virkkalaan. Hän muistelee metsästäneensä Mannerheimin kanssa jo vuonna 1919, jolloin hänestä tehtiin ”Virkyby Jaktvårdsföreningenin” kunniajäsen. Kirjallisuudessa kerrotaan useimmiten Mannerheimista vain suurriistan metsästäjänä, vaikka hän Virkkalan lisäksi metsästi monilla kotimaisilla paikkakunnilla 20- ja 30-luvuilla. Tällaisia ovat muun muassa Vanaja, Harviala ja jopa Lyykylä lähellä Viipuria. Vuonna 1924 Mannerheim kutsuttiin Suomen Yleisen Metsästäjäliiton kunniapuheenjohtajaksi.

Kaikissa Mannerheimin elämän kuvauksissa ovat mukana tiikerinmetsästys Nepalissa ja metsästysretket metsästyksimaiden vuokrauksineen Itävallassa. Mannerheim museossa vierailleet ovat saaneet tutustua näiden retkien tuloksiin tiikerin taljan ja trofeiden muodossa.

Liite 4

MANNERHEIMIN METSÄSTY SMAJAN TONTTI 18.4.1945

SOTILASPALVELIJA REINO JUHOSEN KUVAUS MARSALKAN VIERAILUSTA MAJALLEEN VUONNA 1945

Insinööri Reino Juhonen toimi marsalkan sotilaspalvelijana tämän presidenttikautena. Hän piti tarkkaa päiväkirjaa tapahtumista. Hän on ystävällisesti luovuttanut lehdellemme eräitä päiviä koskevat muistiinpanonsa.

Tamminiemi 27.8.1945 (maanantai)

Herätin Marskin klo 7.00. Ilma kaunis, mutta tuulinen, lämpötila + 12° C. Ulkona puhaltelee tosiaankin niin navakka puhuri, että Marski totesi kylpyhuoneessa, tiirailtuaan ikkunasta merelle: ”On parempi jos emme tänään mene uimaan. Ulkona näyttää tosiaankin tuulevan kovasti, koska aallot käyvät niin korkeina. Olisin kiitollinen, jos Juhonen voisi valmistaa kylvyn minulle”.

Marski erikoisen hyvällä tuulella. Hän ei sanallakaan maininnut edellisen illan iltalomastani. Olin varautunut ennakolta pieneen nuhdesaarnaan, mutta eipä sitä tullutkaan. Ehkäpä Marskille oli myöhemmin illalla Rosenlef’in kanssa käymänsä keskustelun perusteella käynyt selväksi, että ilmeinen väärinkäsitys oli tapahtunut tosiasiassa. Hän oli tarkoittanut iltalomalla klo 19.00-22.00 välistä aikaa; minä taas koko iltaa. No hyvinhän Kullervo sanoi pärjänneen, vaikka aluksi meinasivat konseptit mennä sekaisin, huuhteluruiskun suuttimeen oli ilmestynyt pieni roska kesken Marskin hampaiden huuhtelua. Sattuipas sekin nyt kaikkea muuta kuin sopivana aikana.

Aamukahvi klo 8.40 (M + maj. Nordlund + maj. Bäckman). Rva Kolehmainen saapui klo 9.00. Parturoituaan Marskin leikkasi rva K myös minun hiukseni. Eipä ole M. turhaan kehunut rva K:n parturoimistaitoa ja miellyttävää esiintymistä. 10+ hänelle.

Klo 10.00 M. vihdoin ilmoitti lähdöstä Lopelle, metsästysmajalle, määräten nopeasti pakkaamaan. ”Me lähdemme heti kun J. on valmis. Milloin sotamies arvelee, että voimme lähteä? Minun on ilmoitettava ministeri Ramsay’lle ja vuorineuvos Hackman’ille, sillä he tulevat mukaani. Ja J. saa siellä perillä asua kalastajamajassa. Vene otetaan pois, jotta hän ei pääse karkuteille yön aikana.” Tämän lopun hän leikillisesti huomautti majuri Bäckman’ille, iskien samalla silmää minulle. Taisipa tässä eleessä olla pieni ”piikki” edellisen illan tapahtumia ajatellen. Mene tiedä?

Kovaa touhua kokoa aamupäivän, varsinkin keittiön puolella. Mukaan, kuulemma ei otettaisi ketään naisista, vaan Pahlsten, Nuotio ja allekirjoittanut saisivat vastata kaikesta

huushollipuoleen liittyvästä. No jopas nyt jotakin! Onneksi oli tätä matkaa puoliksi osattu odottaa, joten keittiössä oli rva Kaakinen Editin ja Marjan avulla järjestänyt asiat osiltaan etukäteen kuntoon. ”Ukko” tiedusteli pariin otteeseen: ”Ollaanko jo pian valmiita lähtöön”. Olisi aivan välttämättä pistänyt meidät heti matkaan, mutta ymmärsi selitykseni: ”Pitäähän ensin pakata ja myöskin ruokailla”.

Klo 11.35 pääsimme vihdoin lähtemään Tamminiemestä Pres. linnan pienellä kuorma-autolla (Pahlsten, Larmin ja allekirjoittanut). Matkaa kertyi kaikkiaan n. 105 km, josta viimeiset 30 km hyvin huonoa kylätietä. Kävimme loppumatkan kuluessa kerran ojasakin, mutta onneksi hetken aikaa ihmeteltyämme, miten pälkähästä selviäisimme, osui paikalle ystävällinen kuorma-autoilija, joka veti automme tielle.

Klo 13.45 olimme perillä metsästysmajalla. Vaikka M. oli monasti kertonut ja ylistänyt tämän paikan kauneutta, en sittenkään odottanut tapaavani näin läheltä pääkaupunkia tällaista luonnonkauneutta. Laskeutuessamme loivaa rinnettä kaartuvaa ajopolkua pitkin majalle, avautui silmiemme eteen todella ihana ja suurenmoinen näky maisemasta, joka samalla, kun se näytti olevan kappale koskematonta villiä erämaata, muistutti hyvinkin Punkaharjun maisemia. Jylhää, hyvinhoidettua hongikkoa. Pikku-Punelianjärvi siinsi aivan majan takaa. Sen monet syvät ja kapeat lahdenpoukammat erottuvat vasemmalla, järven levetessä jonkun verran oikealla. Marjoja, sekä mustikoita että puolukoita näyttää olevan runsaasti, ja mitä kokoa ne ovatkaan. Näyttää siltä kuin luonto aivan erikoisesti olisi täällä ”muovailtu” Marskiamme varten.

Metsästysmaja ja sauna tällä rannalla sekä kalastusmaja järven vastakkaisella puolella erottuivat komeina ja taiteellisina kaiken tämän luonnonkauneuden keskellä. Jokainen pieninkin yksityiskohta niissä kertoo uutterasta ja taiteellista makua kysyneestä korpisoturien työstä. Ei ihme, että Marski oli erityisen ilahtunut juuri tästä lahjasta, jonka hän sai vastaanottaa 75-vuotispäivänään kenr. Raappanalta ja hänen joukoiltaan. Majathan rakennettiin silloin Lieksajärven rannalle runsasriistaisen ja -kalaisen korpimaiseman keskelle. Purettiin aikanaan, kunnes tämän kesän alussa saatiin uudelleen pystytettyä tänne M:n toivomalle paikalle.

Majat sekä sauna on valmistettu jyhkeistä pyöreistä hirsistä. Vihreä ruohomatto metsästysmajan kattona tehostaa hyvin tämän kauneutta. - Kylläpä ovat kenr. Raappanan joukot osanneet arvostaa ”Ukon” oikein, kun ovat tämän kaiken aikaansaaneet. Entä miltä näyttäisi metsästysmaja sisäpuolelta? Suurenmoiselta, todella suurenmoiselta! Olohuone, Marskin huone, 2 vierashuonetta, veranta, eteinen, tarjoiluhuone, keittiö, keittiön eteinen, vartijan huone ja ruokakomero tarjosivat silmänruokaa aivan liialti yhdellä kertaa. Kaikkialla todellakin erikoisuutta, fiksua ja aitoa. Puuta oli osattu käyttää mitä taidokkaammin materiaalina, ja tulos oli täyden kympin arvoinen. Esim. olohuoneen astiakaapin koko astiasto kaikkine kippoineen ja lusikoineen oli valmistettu puhdetöinä tästä materiaalista. Koko majan kalusto on puuta. Seinillä ja lattioilla olevat karhun- ja hirventaljat antoivat oman lisänsä majan viihtyisään sisustukseen. Samoin olohuoneen vuolukivistä sommiteltu valtava avotakka. Kerrassaan jylkevä esitys. Tätä kaikkea ihastellessa olin kokonaan

unohtanut Sisun, itäkarjalaisen karhukoiran, joka sekin on kenr. Raappanan Marskille lahjoittama. En ollut kolmeen kuukauteen tavannut Sisua, ”vanhaa kaveriani” Sairilan ajoilta. Oltuaan täällä muutaman kuukauden kiinni ketteryys Sisu ei suinkaan ollut aivan entisensä - vapaudestaan nauttiva Marskin seuralainen. Sairilassa ollessaan se oli tottunut joko makailemaan uunin kupeessa tai leikkimään jonkun kanssa. Siellä ollessa se ei koskaan päästänyt haukuntaa ilmoille, mutta entäs nyt? Lähestyessäni sitä haukkui se vimmatusti kaiken aikaa, ja oli tavattoman iloinen tavatessaan entisen hoitajansa. Ilo oli molemminpuolinen.

Majan vartijasta muutama sana. Hän on invalidi, Hämläinen nimeltään. Mukava poika, joka hyvin sanoo viihtyvänsä täällä korven keskellä yksinäisyydessä, ainoana seuranaan Sisu. Tosiaan yksinäistä täällä varmaan on, sillä lähimmälle asutuspaikalle on 3-4 km matkaa. Metsässä on kovasti riistaa. Hämläinen kertoikin nähneensä hirviä usein aivan majan välittömässä läheisyydessä.

Marski oli startannut Tamminiemestä klo 12.15 ja saapui majalle 14.30, seurassaan ministeri Henrik Ramsay, vuorineuvos Henry Hackman ja nuor. adjutanttinsa majuri O. R. Bäckman. Vieraiden ihastuksen tähän matkansa päätekohtaan ymmärsin varsin hyvin. He kokivat ensikertalaisina kaiken saman mitä itse olin saanut kokea paria tuntia aikaisemmin. Marski oli tyytyväinen siitä, että hänen vieraansa tuntuivat heti ensi hetkestä lähtien viihtyvän täällä. Erityisen iloinen hän oli tavatessaan koiransa Sisun. Oli todella hauskaa nähdä näiden kahden kohtaaminen. Sisu ulvoi ja pomppi vimmatusti siihen hetkeen saakka, jolloin Marski oli saanut pari kertaa taputella sitä. Sillä aikaa kun isäntä tutustutti vieraansa majaan ja sen ympäristön nähtävyyksiin, touhusin itse Pahlstenin kanssa hiki hatussa sapuskoiden kimpussa. Iltapäivällä M. Nautti vieraineen pienen välipalan. Pahlsten kokkaili ja välillä tarjoili. Tiskasin ja tein kaikkea muuta, mm. kunnostin Hämläisen lämmittämän saunan kylpykuntoon. Ruokailun jälkeen M. ja vieraat kävivät soutelemassa järvellä. Ennen lähtöä sattui huvittava tapaus. Marskin astuessa sateen liukastamaan veneeseen (iltapäivällä tihutti hetken aikaa), lensi hän komeasti pyllylleen. Nauru kiiri pitkien järven pintaa, kun herroilla oli hupia tästä isäntänsä pyllylleen kupsahtamisesta. Pojat näyttävät olevan poikia, vielä vanhempinakin.

Soutulenkkin jälkeen vieraat nauttivat saunasta, todeten Ramsay'n suulla: ”Kyllä on hyvät lölyt”. Saunoivat ja uivat, mutta M. ei kovan nuhan vuoksi uskaltanut. Se oli hänestä kovin ikävää. Pitipäs nyt tuon nuhan tulla hänen kiusakseen tällaisiksi päiviksi. Ilmeisesti hän oli matkalla vilustunut, sillä ei aamupäivällä Tamminiemessä vielä mitään siihen viittaavaa ollut havaittavissa. Muuten M. mitä parhaimmalla juttutuulella. Vaihdoin pitkään ajatuksia Sisusta, tästä kauniista paikasta ja yleensä kaikesta, mikä liittyy luontoon. Hän kyseli mm. minkä vaikutuksen tämä kaikki oli tehnyt minuun, lisäten: ”Olenko minä Juhosen mielestä puhunut totta, kun olen usein kertonut tästä paikasta ja kehumus sen kauneutta? Juhonen katsoo nyt tuosta ikkunasta järvelle. Eikö olekin kaunis näköala? - Kyllä hän on suurenmoinen mies tuo kenraali Raappana, kun hän on joukkoineen saanut kaiken tämän aikaan. Tjaa! Sisukin on tullut kovin iloiseksi. Huomasiko J. tämän? Ehkäpä tämä kaunis luonto piristää sitä. Aikaisemminhan se vain

makasi laiskana siellä Sairilassa, mutta nyt se on niin pirteä ja haukkuu kovasti. Pelkäsi-kö J., kun Sisu oli niin paljon muuttunut? Mitä J. arvelee, muuttuukohan Sisu nyt vihaiseksi, kun sitä pidetään kiinni? - Tänään se vaikutti kovasti iloiselta ja reippaalta. Tjaa!”

Pahlsten tarjosi illallisen klo 19.30. Sinä aikana olimme Nuotion kanssa saunassa ja uimassa, nauttien näistä ihanuuksista klo 20.30 saakka. Sen jälkeen tiskausta. Sekin puuha tuntui sujuvan täällä mukavasti. Tapahtuihan se öljylampun luomissa tunnelmissa.

Isäntä vieraineen nautti olohuoneessa Pahlstenin antimista ja minun virittämästä takavalkeasta aina klo 24.00 saakka, jolloin M. siirtyi makuuhuoneeseensa. Samoin vieraat omiinsa, käytyään sitä ennen ulkona nuuhkaisemassa elokuun lopun raikasta yöilmaa. Tuntuivat olevan erikoisen tyytyväisiä tähän päivään.

Marskilla tavanomaiset iltatouhut. Mistään ei luovuttu, ei edes hampaiden huuhtelusta. M. kertoi tuntevansa pientä pahoinvointia illalla. Hänellä on edelleenkin kova nuha, minkä vuoksi päätettiinkin lähteä jo huomenna takaisin Helsinkiin, aikaisemmin suunnitellun ylihuomisen sijasta. - Ikävää!! Klo 0.30 toivotimme toisillemme hyvää yötä. Soudin pitkin kuunsiltaa (ilma oli kirkastunut klo 23.00) järven vastakkaiselle rannalle, kalamajaan, missä yövyin Nuotion kanssa. Mikäs olisikaan tässä majassa viettää kesälomaansa - - - ! Kerrankin on tukeva vuode allani - puolikas valtavasta punahongasta, mikä on kaadettu jostakin Itä-Karjalan metsästä. Pöytä tuossa vierelläni on vieläkin suuremman hongan puolikas. Pöydällä tuikkivan öljylampun hämärä liekki luo salaperäisiä valo- ja varjokuvioita majan nurkkiin ja soppiin. Takasta hohtaa hiipuvan hiilloksen lämpö. On aivan hiljaista. Päivä on ollut suurenmoinen - Hyvää yötä.

Loppi 28.8.1945 (tiistai)

Klo 6.00 paikkeilla soutelin pienen lenkin Pikku-Punelian järvellä. Ilma kolea (+9° C), mutta kaunis. Aivan tyyntä. Veden lämpötila + 17° C. Herätys oli edellisenä iltana sovittu klo 7.05:ksi. Tullessani Marskin makuuhuoneeseen oli hän jo jalkeilla ja pirteällä tuulella. Hyvät huomenet lausuttiin ja annettuani ”sääräporttini”, tiedusteli hän oliko kalamajassa ollut hyvä nukkua ja olinko jo ennättänyt käydä uimassa. M. oli tyytyväinen saatuaan molempiin kysymyksiin myöntävät vastaukset. Aamutouhut suoritettiin aivan tavanomaisesti. Niiden jälkeen Marski kävi uima-aikeissa rannassa, uskaltanut kuitenkään veteen, koska hänellä edelleenkin oli hiukan nuhaa.

Aamukahvin M. nautti vieraineen klo 9.10 ja lounaan klo 11.30. Kiirettä piti, mutta hyvin selvittiin Pahlstenin kanssa, kiitos Nuotion ja Hämäläisen, jotka jelpasivat ”tausta-alalla” koko ajan ahkerasti.

Lounaan jälkeen Marski + Ramsay + Hackman järvellä soutelemassa. Palatessaan soutukenkiltä riensin laiturille näppäämään valokuvaa heistä. Marski istui veneen takaosassa jaellen ”käskyjä” airoissa olevalle vuorineuvos Hackman’ille: ”Onko hyvä nyt? - Eteenpäin! - Seis aivot nyt! - Nyt ollaan hiljaa, että Juhonen saa hyvän kuvan. - Joko Juhonen otti kuvan? - Ja-ha, nyt voimme soutaa maihin.” Tultuaan rannalle pyysi Marski ottamaan myös Sisusta valokuvan.

Soutelemisen jälkeen M. vieraineen kävelemässä metsässä toista tuntia. Heidän palattuaan pyysin saada ottaa kuvan heistä, jolloin Marski leikillisesti huomautti: ”Eihän näin vanhaa miestä kannata enää kuvata, onhan meillä täällä näitä nuorempia. No, missä majuri on?” Sen jälkeen hän huusi sotilaallisella ja kovalla äänellä pari kolme kertaa majuri Bäckman’ia ”Majurii, majurii” - kiiri kauas. Ja löytyihän majuri. Asettuivat kuvaan majan viereen ja M. pyysi ”Bäcken” hakemaan myös Sisun kuvaan.

Klo 13.05 Marski seuralaisineen starttasi kohti Helsinkiä, matkan suuntautuesssa ensin Lopen kirkolle ja sieltä Tamminiemeen, jossa olivat perillä klo 16.15. Me lähdimme Forsbergin ja Gumbergin ajamalla autoilla klo 14.30 ja olimme perillä suunnilleen samoihin aikoihin. Retki oli ollut suurenmoinen. Toivottavasti suuntaamme sinne toistekin matkamme.

Klo 17.35 ministeri Kay Sundström Marskin luo jäähyväiskäynnille ennen lähettilääksi lähtöä Moskovaan. Sundströmin tehdessä lähtöä oli Marskin ja hänen välillään käyty poliittinen keskustelu hieman erimielistä, ja asioiden kääntyessä Risto Rytiin ja Ribbentrop-sopimukseen jopa kiivastakin ”Ukon” taholta. M. lausui mm.: ”Siinä ei ollut muuta mahdollisuutta. Jokainen tällaisessa vaikeassa tilanteessa olisi ollut pakotettu tekemään aivan samoin. Se oli vaikeata aikaa. Ja se on totta!” K. S. vastasi: ”Jaa, jaa, kyllä sitä ei olisi saanut tehdä niin”. Marski: ”Mutta kun minä sanon, että muuta ei ollut tehtävissä, niin ministerin pitää käsittää tämä seikka.” Nämä viimeiset sanat M. tosiaan lausui sellaisella ponnella, että K. S. varmaankin tajusi Marskin olevan kiukuissaan. Ja tosissaan. M. oli ihan punainen kasvoiltaan kun hän pauhasi ministerille. Olen tuskin koskaan aikaisemmin nähnyt häntä näin vihasena jonkun toisen ihmisen läsnäollessa. Ja tekivät ne sanat vaikutuksenkin. K. S. oli ne kuultuaan nöyrää poikaa.

Illallinen klo 19.30 (M + N + B + vuorineuvos P. Forström). Klo 22.45 M. nukkumaan. Hän kiitteli makuuhuoneessa kovasti matkasta ja valokuvista toivoen niiden onnistuvan. ”Meillä oli onnistunut retki. Ministeri ja vuorineuvos olivat hyvin tyytyväisiä matkaansa. Minä olen iloinen, että he nauttivat näkemästään, saunasta ja ruuasta. Tästä lankeaa kiitos sotamiehelle ja Pahlstenille. Teillä molemmilla on ollut varmasti hyvin paljon työtä näinä päivinä, kun ei ollut mukana yhtään naista. - Tjaa, eikö siellä ollutkin kaunista? Toivottavasti Juhosen ottamat kuvat onnistuvat niin, että minä voin antaa niistä muutaman myös ministerille ja vuorineuvokselle.” Jne. - Muuten Marski kutsui minua nimeltä koko Lopen-retken ajan, mikä osoittaa, että hän oli erikoisen hyvällä tuulella ja tyytyväinen siellä oloonsa.

Prof. Nanna Schwartz’in lähettämät 3 lääkepulloa tulivat tänään. Tätä lääkettä on käytetty tuloksellisesti jo muutaman viikon. Näyttää auttavan paremmin kuin valkoinen ”liituöljy”, ja ennenkaikkea on paljon miellyttävämpää käsitellä sekä Marskin että minun kannalta. Klo 23.30. - ”Hyvää yötä herra Marsalkka, herätys huomenna klo 7.00”.

SMMM RY:N ENSIMMÄISET SÄÄNNÖT

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n säännöt.
=====

1 §.

Yhdistyksen nimi on Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry. Yhdistyksen kotipaikka on Helsingin kaupunki ja toiminta-alueena valtakunnan alue.

2 §.

Yhdistyksen tarkoituksena on:

- 1) hoitaa omistamaansa Suomen Marsalkka Mannerheimin metsästysmajaa ja vaalia siihen liittyviä muistoja ja perinteitä;
- 2) elvyttää metsästysharrastusta upseerijärjestöjen jäsenten keskuudessa ja suorittaa riistanhoidollista valistustyötä sekä
- 3) palvella upseerijärjestöjen jäsenten virkistystoimintaa.

3 §.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää retkeilyjä, kursseja sekä juhlatilaisuuksia.

4 §.

Yhdistys on oikeutettu ottamaan vastaan lahjoituksia ja jälkiesiäköksiä sekä omistamaan kiinteätä ja irtainta omaisuutta.

5 §.

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi pääsee sellainen rekisteröity upseerijärjestö, jonka yhdistyksen kokous jäseneksi hyväksyy. Kannattavaksi jäseneksi yhdistyksen hallitus voi hyväksyä jäsenjärjestöön kuuluvan henkilön.

6 §.

Jäsenjärjestö ei ole velvollinen suorittamaan yhdistykselle jäsenmaksuja. Kannattavan jäsenen vuosimaksun suuruuden määrää yhdistyksen vuosikokous.

7 §.

Yhdistyksen asioita hoitaa yhdistyksen hallitus, johon kuuluu 6-12 jäsentä, kaksi kustakin jäsenjärjestöstä. Hallituksen jäsenet valitaan yhdistyksen vuosikokouksessa. Hallituksen toimikausi kestää yhdistyksen vuosikokousten välisen ajan. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä ottaa yhdistykselle tarpeelliset toimihenkilöt.

8 §.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan tai tämän estyneenä ollessa varapuheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kolme jäsentä on saapuvilla kokouksessa, josta on ajoissa ilmoitettu kaikille jäsenille.

9 §

Hallituksen tehtävänä on:

- 1) toimia yhdistyksen tarkoituksien toteuttamiseksi;
- 2) edustaa yhdistystä, tehdä yhdistyksen puolesta sitoumuksia sekä esiintyä yhdistyksen puolesta kantajana tai vastaajana;
- 3) kutsua yhdistys kokouksiin ja valmistella niissä käsiteltävät asiat;
- 4) toimeenpanna yhdistyksen kokousten päätökset;
- 5) hoitaa yhdistyksen majaa ja muuta omaisuutta;
- 6) vahvistaa yhdistyksen majan käyttöä koskevat johto- ja järjestyssäännöt;
- 7) päättää yhdistyksen toimihenkilöiden palkkauksesta;
- 8) laatia yhdistyksen toiminta- ja tilikertomukset;
- 9) laatia ehdotukset yhdistyksen talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi sekä
- 10) hoitaa muut yhdistystä koskevat asiat.

10 §.

Hallitus voi keskuudestaan ja kutsumistaan asiantuntijoista asettaa toimikuntia valmistelemaan hallituksen käsiteltäviksi joutuvia asioita.

11 §.

Yhdistyksen vuosikokous pidetään maaliskuun loppuun mennessä.

Vuosikokouksen lähemmän ajan ja paikan määrää hallitus.

Vuosikokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- 1) valitaan vuosikokouksen puheenjohtaja, sihteeri ja pöytäkirjan tarkistajat;
- 2) esitetään yhdistyksen toiminta- ja tilikertomukset;
- 3) esitetään tilintarkastajien kertomus sekä päätetään tili- ja vastuuvapaudesta;
- 4) esitetään toimintasuunnitelma ja talousarvioehdotus;
- 5) valitaan hallituksen jäsenet seuraavaksi toimintakaudeksi;
- 6) valitaan kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa sekä
- 7) käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Asiat, jotka halutaan vuosikokouksessa käsiteltäviksi, on ennen helmikuun 1 päivää kirjallisesti ilmoitettava hallitukselle.

12 §.

Muita yhdistyksen kokouksia pidetään hallituksen tarpeelliseksi katsoessa tai kun vähintään kaksi jäsenjärjestöä on sitä kirjallisesti hallitukselta pyytänyt.

13 §.

Jäsenjärjestö valitsee yhdistyksen kokouksiin kaksi (2) edustajaa ja heille varamiehet kalenterivuodeksi kerrallaan. Kullakin edustajalla on yksi ääni.

14 §.

Yhdistyksen kutsuu kokouksiin hallitus ilmoittamalla vuosikokouksesta vähintään kolme (3) viikkoa ennen ja muista kokouksista vähintään kaksi (2) viikkoa ennen kokouspäivää kirjallisesti kullekin jäsenjärjestölle ja sen valitsemille edustajille.

15 §.

Yhdistyksen kokouksissa ratkaistaan asiat yksinkertaisella ääntenemmistöllä, ellei näissä säännöissä toisin määrätä. Äänten mennessä tasan, voittaa se mielipide, johon puheenjohtaja yhtyy. Milloin vähintään kolme äänioikeutettua edustajaa sitä vaatii, toimitetaan äänestys suljetuin lipuin.

16 §.

Yhdistyksen tilikausi on kalenterivuosi. Tilit ja muut hallintoa koskevat asiakirjat on tammikuun kuluessa jätettävä tilintarkastajille, joiden tulee antaa tarkastuskertomuksensa hallitukselle viimeistään viikkoa ennen vuosikokousta.

17 §.

Yhdistyksen nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja kumpikin erikseen yhdessä jonkin hallituksen jäsenen tai sellaisen henkilön kanssa, jonka hallitus on siihen valtuuttanut.

18 §.

Näiden sääntöjen muuttamiseen tai yhdistyksen toiminnan lopettamiseen vaaditaan kaikkien jäsenjärjestöjen edustajien vähintään 3/4 äänten enemmistöllä tekemä päätös kahdessa perättäisessä yhdistyksen kokouksessa, joiden välisen ajan tulee olla vähintään kaksi kuukautta.

19 §.

Yhdistyksen purkautuessa jaetaan sen varat sen jäsenjärjestöjen kesken.

Helsingissä marraskuun 22 p:nä 1957.

Ylläolevat säännöt hyväksymme.

Upseeriliitto ry.

Suomen Reserviupseeriliitto ry.

Jääkäriiliitto ry.

Kadettikunta ry.

Liite 7

METSÄSTÄJÄLIITON LAHJAKIRJA

O t e lainhuudatusasiainpöytäkirjasta, joka tehtiin Janakkalan tuomiokuntaan kuuluvan Riihimäen kerräjäkunnan varsinaisten syyskäräjien toisessa (II) yleisessä istunnossa Seuratalossa Riihimäen kauppalaassa vuonna 1958.

Lokakuun 13 päivänä.

681 §.

Helsingin kaupungista olevan Sisula-säätiö nimisen säätiön valtuuttamana asiamiehenä lainopinkandidaatti Antti Vuorenrinne tilaisuuden siihen saatuaan tuli oikeuteen ja antoi oikeuteen valtakirjan, lahjakirjan valtakirjoineen, virkatodistuksen, otteen säätiörekisteristä, otteen Sisula-säätiön vuosikokouksessa laaditusta pöytäkirjasta, sanotun säätiön säännöt, otteen yhdistysrekisteristä, kaksi otetta metsästäjäliiton hallituksen kokouksessa laaditusta pöytäkirjasta, sanotun yhdistyksen vuosikokouksessa laaditusta pöytäkirjasta otteen, lyhennysjäljennöksen lainhuudatusasiain pöytäkirjasta ja otteen maarekisteristä, mitkä asiakirjat otettiin pöytäkirjaan näin kuuluvina:

"Avoin asianaajovaltakirja

Annettu Helsingissä heinäkuun 15 päivänä 1958.

Sisula-Säätiö

Puheenjohtaja Heikki Reenpää

Varapuheenjohtaja Sven Faxer

lun. 2.055

leim. 3.300

tot. 120.- Todistavat:

kuul. 170.-

rek. 500.-

yht. 6.145

=====

6.305

Minä Suomen Mersalkke, vapaaherra Gustaf Mannerheim
Hannes Snellman
antoi, Hans O. Snellman
Hän Aleksander k. 48.

Sisula-Säätiö.

luovutan tällä lahjakirjalla ilman vastiketta Suomen Yleinen Metsästäjäliitto - Finlands Allmänna Jägarförbund nimiselle yhdistykselle, edelleen luovutettavaksi tämän yhdistyksen toimesta perustettavalle säätiölle, Lopen pitäjän Salon kylässä omistamani Sisulan tilan Rno 1¹²⁷ kaikkine rakennuksineen, käytettäväksi tilalle ja sen ympäristöön perustettavan riistanhoidollisen mallialueen keskustana.

Tila luovutetaan irtaimistoineen tähän lahjakirjaan liittyvän eri luettelon mukaan.

Lahjensaaja vastaa kaikista tilasta menevistä veroista ja maksuista, jotka lankeavat maksettaviksi tämän päivän jälkeen.

Omistus- ja hallintaoikeus lahjaan siirtyy lahjan vastaanottajalle tänään.

Tämä lahjakirja on tehty kolmena samansisältöisenä kappaleena, yksi lahjoittajalle, toinen lahjan vastaanottajalle ja kolmas kaupanvahvistajalle.

Helsingissä huhtikuun 2 päivänä 1948.

Gustaf Mannerheim

kautta O. Lindeman

(Olof Lindeman)

valtakirjalla.

Tämän lahjan otamme kiitollisuudella vastaan.

Paikka ja aika edellämainitut.

Suomen Yleinen Metsästäjäliitto - Finlands Allmänna Jägarförbund.

Heikki Reenpää

Henry Hackman

M. Kivilinna

Edelläolevan lahjakirjan allekirjoittajat, lahjoittaja Suomen Marsalkka, vapasherra Gustaf Mannerheim valtuut-

tamansa asiamiehen, majuri Olof Lindemanin edustamana sekä lahjan vastaanottaja Suomen Yleinen Metsästäjäliitto - Finlands Allmänna Jägarförbund nimisen yhdistyksen puolesta hallituksen puheenjohtaja johtaja Heikki Reenpää, varapuheenjohtaja vuorineuvos Henry Hackman ja jäsen filosofian maisteri M. Kivilinna, ovat yhtäaikaa saapuvilla ollen myöntäneet lahjakirjan oikeaksi ja sen omakätisesti allekirjoittaneet, minkä, sekä että minä olen todennut lahjakirjan allekirjoittajain henkilöllisyyden, täten julkisena kaupanvahvistajana todistan.

Helsingissä, huhtikuun 2 päivänä 1948.

Viran puolesta:

Rolf Lag

Ensimmäinen julkinen notaari.

Kaupanvahvistajan kutsumana

todistajana oli saapuvilla:

Hans G. Snellman.

Lun. 150.- mk."

"Fullmakt.

för major Olof Lindeman eller order att på mina vägnar driva underhandlingar om överlåtelse av mig tillhöriga i Salo by av Loppis socken belägna Sisula lägenhet Rno 1¹²⁷ benämnda lägenhet, ävensom att därefter överenskommelse träffas i mitt namn underteckna erforderliga överlåtelsehandlingar.

Helsingfors den 15 mars 1948.

G. Mannerheim."

"Diocesis Borgoensis

Ä m b e t s b e t y g

Helsingfors Södra Svenska församling

K.B. 6 sid. 438 för utredning

OHJESÄÄNTÖ MAJAN KÄYTTÄMISESTÄ

Suomen Marsalkka Mannerheimin metsästysmajan ohjesääntö (Ehdotus)

1 §.

Metsästysmajan käytöstä päättää Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n hallitus.

2 §.

Hallitus voi luovuttaa metsästysmajan ravintolanpito-oikeuden yhteisölle tai yksityiselle. Luovutuksesta laadittavassa sopimuksessa on mainittava ravintolan aukioloajat.

3 §.

Kesäkuukausina maja on päivittäin klo 12 - 19 avoin yleisölle. Maja-alueelle tultaessa on lunastettava kertakäyntiin oikeuttava pääsylippu.

4 §.

Pääsy maja-alueelle ja majaan on vapaa

- yhdistyksen jäsenjärjestöjen jäsenille
 - yhdistyksen henkilöjäsenille
 - yhdistyksen yhteisöjäsenen viralliselle edustajalle ja hänen seurueelleen sekä
 - partiolaisille. *(käsyt ja varusmiehet)*
- Asianomaisen on voimassa olevalla jäsenkirjalla tai -kortilla osoitettava kuulumisensa jäsenjärjestöön, yhdistykseen tai partiolippukuntaan.

5 §.

Yksityisen kävijän on poistuttava maja-alueelta iltaisin klo 19.00 mennessä. Tämä ei kuitenkaan koske

- yhdistyksen henkilöjäsentä,
- yhdistyksen yhteisöjäsenen virallista edustajaa eikä hänen seurueettaan eikä
- niitä erikoistapauksia, joista hallitus erikseen on toisin päättänyt.

6 §.

Majassa on käyttyädyttävä niin kuin muissakin museoissa. Marsalkan huoneessa ei saa oleskella.

- 2 -

7 §.

Milloin majalla on tarjoilua, saa virvokkeita, kahvia ja ruokaa nauttia vain majan kuistilla ja majan ulkopuolelle asetettujen pöytien äärellä.

8 §.

Jäsenjärjestön jäsenellä, yhdistyksen henkilöjäsenellä ja yhteisöjäsenen virallisella edustajalla on oikeus kalastaa Punelia-järvellä. Hänen on kuitenkin noudatettava paikallisen kalastuskunnan sääntöjä ja niitä ohjeita, joita kalastuksesta majalla käynnin yhteydessä on erikseen annettu.

9 §.

Jäsenjärjestön jäsenellä sekä yhdistyksen henkilöjäsenellä ja yhteisöjäsenen virallisella edustajalla, molemmilla seurueineen on oikeus leiriytyä maja-alueella olevalle leirialueelle lunastettuaan majalta leiriytymisluvan.

10 §.

Muulloin kuin kesäkuukausina voivat jäsenjärjestöjen jäsenet seurueineen käydä majalla pyydettyään siihen ajoissa luvan yhdistyksen sihteeriltä ja maksettuaan joko hänelle tai vahtimestarille käyntimaksun. Kävijöillä on oikeus käyttää majan keittiötä ja erillistä korvausta vastaan myös majan saunaa.

Käynnistä vahtimestarille aiheutunut vaiva on hänelle korvattava.

11 §.

Yhdistyksen henkilöjäsenellä ja yhteisöjäsenen virallisella edustajalla kuamallakin seurueineen on oikeus käydä majalla muulloinkin kuin kesäkuukausina. He ovat vapaat 10. §:ssä mainitusta käyntimaksusta. Heidänkin on kuitenkin korvattava vahtimestarille käynnistä aiheutunut vaiva.

12 §.

Yöpyminen majalla tai maja-alueella muulloin kuin retkeily kautena on sallittu vain yhdistyksen hallituksen luvalla.

13 §.

Järjestystä maja-alueella valvoo majan vahtimestari järjestysmiehen valtuuksin.

- 3 -

14 §.

Tässä ohjesäännössä mainitut maksut vahvistaa vuodeksi kerrallaan yhdistyksen hallitus.

15 §.

Maja-aluetta voidaan käyttää myös kurssi- ja juhlapaikkana hallituksen kussakintapauksessa erikseen tekemän päätöksen mukaisesti.

Suomen Marsalkka Mannerheimin
Metsästysmaja ry:n hallitus

Maksut

Pääsylippu kertakäyntiä varten kesäkuukausina	50:-
Leiriytymismaksu telttakunnalta ja vuorokaudelta	200:-
Käyntimaksu muulloin kuin kesäkuukausina seurueelta	500:-
Saunomismaksu hengeltä	250:-
Saunomismaksu tilattaessa sauna erikseen vähintään	1.000:-
Veneen vuokra tunnilta (muuta kuin kalastusta varten)	100:-
Vahtimestarille maksettava	
- opastuksesta majalle	300:-
- saunan lämmittämisestä edellisen lisäksi	700:-
- siivouksesta sopimuksen mukaan, vähintään	500:-

Liite 9

SMMM RY:N JA LAAKASALO OY:N VÄLINEN VUOKRASOPIMUS

VUOKRASOPIMUS

Vuokranantaja	Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästys- maja r.y., Helsinki (jäljempänä "Yhdistys")
Vuokralainen	Laakasalo Oy, Loppi (jäljempänä "Laakasalo")
Vuokrauksen kohde	Lopen kunnan Salon kylässä sijaitsevan Yh- distyksen omistaman "Marskin majan" alueel- la olevat kahviorakennus, kalamaja ja sauna tarpeellisten maa-alueiden käyttöoikeuksin.
Vuokra-aika	Vuokra-aika alkaa 1.1.1980 ja päättyy 31. 12.1987. Sopimus jatkuu vuoden kerrallaan ellei sitä ole irtisanottu 4 kuukautta en- nen vuokra-ajan päättymistä.
Vuokra	Vuokran suuruus on 12000 mk/vuodessa. Vuok- ra suoritetaan kunkin tammikuun 15. päivään mennessä. Vuokra katsotaan suoritetuksi, kun se on tullut Yhdistyksen tilille KOP:n Lo- pen konttorissa. Viivästyskorko on 16 %.
Muut ehdot	1 Laakasalo on tietoinen siitä, että kysees- sä on arvokas muistomerkki, jonka säilyttä- miseksi Yhdistys on perustettu. Laakasalo tulee näin ollen osaltaan huolehtimaan sii- tä, että nyt vuokratut rakennukset ja nimen- omaa Marskin maja ja alue säilytetään nii- den arvoa ja merkitystä vastaavassa kunnos- sa. Tämä edellyttää hyvän järjestyksen yllä- pitoa alueella. Laakasalolla on oikeus näyttää Marskin ma- jaa vierailleen. Tällöin on huolehdittava siitä, ettei Majassa ole vieraita ilman val- vontaa. Majaa ei saa käyttää muuhun tarkoi- tukseen kuin museona. 2 Laakasalo ei vastaa rakennusten perus- ja vuosikorjauksista. Alueen kevät siivouksesta vastaa Yhdistys. Laakasalo huolehtii alueen siististä pysy- misestä. Vuokraan eivät sisälly sähkö ja polttopuut. Niistä vastaa Laakasalo. Laakasalo sitoutuu hankkimaan kaikki kah- vila- tai ravintolaliikettä varten tarvitta- vat luvat

- Yhdistys huolehtii rakennusten ja Marskin majan irtaimiston vakuuttamisesta.
- 3 Yhdistys vahvistaa vuosittain museon pääsymaksut ja rahastaa ne 1.6. - 15.8. Laakasalo sitoutuu esittelemään Majan ja rahastamaan pääsymaksut muina aikoina ja saa pitää ne itse.
- Laakasalo sitoutuu luovuttamaan erikseen sovittavin tavoin nyt vuokratusta kahvilarakennuksesta majoitustilan sisäänpääsymaksujen rahastajille.
- 4 Yhdistys myy Laakasalolle erikseen luetellun irtaimen käyttöomaisuuden 15000 markan kauppahinnasta, joka suoritetaan 15. päivänä tammikuuta 1986.
- Mikäli tämä vuokrasopimus lakkaa, sitoutuu yhdistys ostamaan ja Laakasalo myymään takaisin em. käyttöomaisuuden samasta hinnasta, josta kuitenkin vähennetään 10 % kultaakin vuokravuodelta ei kuitenkaan enempää kuin 80 %. Mikäli omaisuus on käytössä kulu-
nut normaalia enemmän tai vahingoittunut, so-
vitaan hinnasta erikseen.
- Alueella olevat museoesineet eivät miltään osin kuulu kauppaan.
- 5 Tätä sopimusta ei saa siirtää kolmannelle.
- 6 Tätä sopimusta on tehty kaksi samasanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

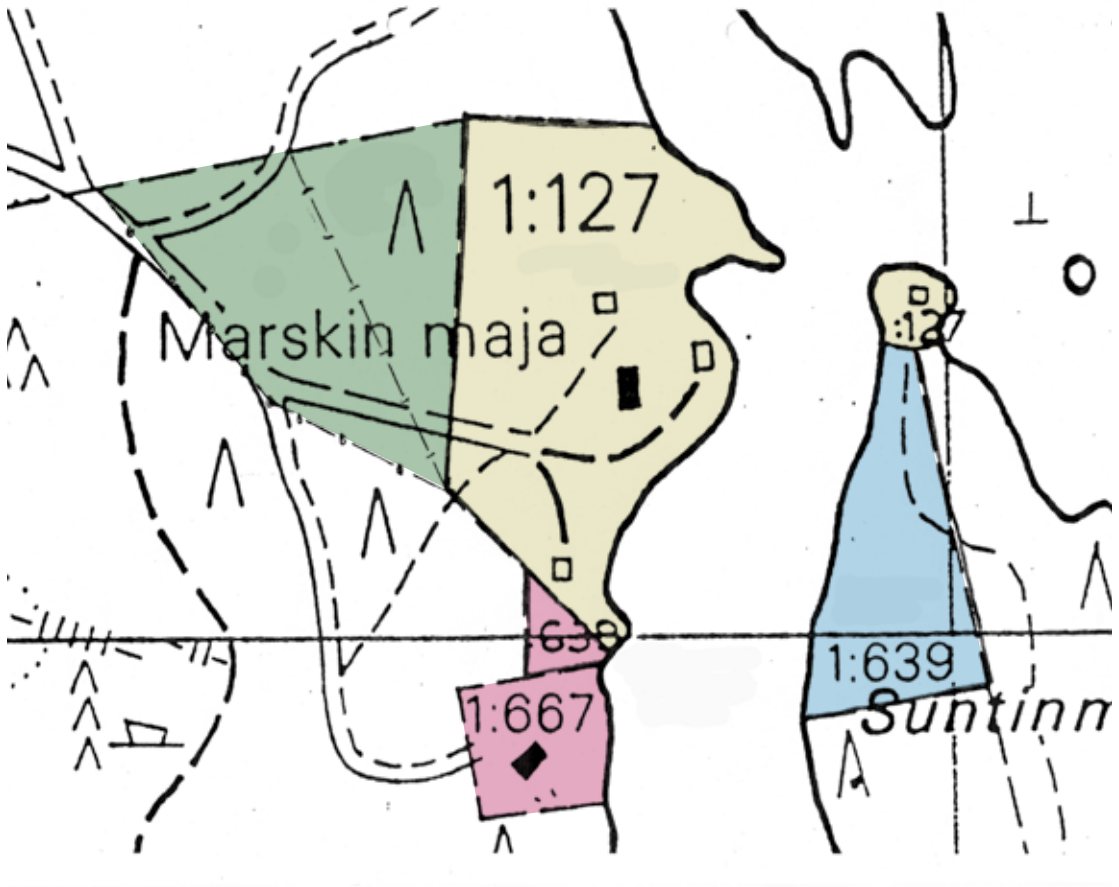
Lopella kuun päivänä 1985

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y.

Laakasalo Oy

Liite 10

KARTTA MARSKIN MAJAN MAAKAUPOISTA

Sisula, 1945
n. 4,3 ha

Sisulanmaa, 1969
n. 1,2 ha

Kenttävärtio, 1990
n. 2,2 ha

Punelian Lomakeskus Oy:n alue, johon kuuluu vuonna 2000 Puhalta ostettu 1500 m².
SMMM ry osti 16.4.2001 10 % Punelian Lomakeskus Oy:n osakkeista.

Liite 11

SUOMEN MARSALKKA MANNERHEIMIN METSÄSTYSMAJA RY:N SÄÄNNÖT

Suomen Marsalkka Mannerheimin
Metsästysmaja ry

Säännöt 20.10.98.

Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y:n säännöt.

Nimi ja kotipaikka.

1 §

Yhdistyksen nimi on Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja r.y. Yhdistyksen kotipaikka on Lopen kunta ja toiminta-alue koko valtakunnan alue.

Toiminnan tarkoitus.

2 §

Yhdistyksen tarkoituksena on hoitaa omistamaansa Suomen Marsalkka Mannerheimin metsästysmajakiinteistöä ja vaalia siihen liittyviä muistoja ja perinteitä. Museoalueen hoidon lisäksi tarkoituksena on ylläpitää tietoutta Suomen Marsalkan elämäntyöstä.

Toimintamuodot.

3 §

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys voi

- omistaa kiinteätä omaisuutta,
- harjoittaa museotoimintaa
- harjoittaa ravintola- ja kahvilatoimintaa,
- järjestää retkeilyjä, kursseja ja juhlatilaisuuksia.
- ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja

Jäsenyys.

4 §

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi yhdistyksen kokous voi hallituksen esityksestä yksimielisellä päätöksellä hyväksyä rekisteröidyn upseeriyhteisön.

Kunniajäseneksi yhdistyksen kokous voi hallituksen esityksestä yksimielisellä päätöksellä kutsua yhdistyksen tarkoitusperiä erityisen merkittävällä tavalla edistäneen henkilön.

Kunniapuheenjohtajaksi yhdistyksen kokous voi hallituksen esityksestä yksimielisellä päätöksellä kutsua hallituksen puheenjohtajana ansioituneen henkilön, joka erityisen merkittävällä tavalla on edistänyt yhdistyksen tarkoitusperiä. Kunniapuheenjohtajana voi olla ainoastaan yksi henkilö kerrallaan.

Yhdistyksellä voi olla hallituksen hyväksymiä kannattavia yhteisöjäseniä ja kannattavia henkilöjäseniä.

Hallitus.

5 §

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus. Hallitukseen kuuluu kahdeksan (8) varsinaista ja kahdeksan (8) varajäsentä, molempia kaksi kustakin jäsenyhteisöstä..

Hallitus valitaan syyskokouksessa vuodeksi kerrallaan jäsenyhteisöjen esittämien ehdotusten mukaisesti.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, sekä ottaa toimihenkilöt ja asettaa toimikunnat. Hallituksen puheenjohtaja toimii myös yhdistyksen puheenjohtajana.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta tai kun yli puolet jäsenyhteisöjen edustajista hallituksessa niin vaatii.

Hallitus on päätösvaltainen kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä on läsnä.

Asioista päätetään avoimella äänestyksellä. Vaaleissa käytetään lippuäänestystä.

Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee suljetussa äänestyksessä arpa muutoin puheenjohtajan ääni.

6 §

Hallituksen tehtävänä on

- toimia yhdistyksen tarkoitusperien toteuttamiseksi,

- edustaa yhdistystä, tehdä yhdistyksen puolesta sitoumuksia sekä esiintyä yhdistyksen puolesta kantajana ja vastaajana,
- kutsua yhdistys kokouksiin ja valmistella niissä käsiteltävät asiat,
- toimeenpanna yhdistyksen kokouksen päätökset,
- hoitaa yhdistyksen kiinteistöä ja muuta omaisuutta,
- vahvistaa yhdistyksenmajan käyttöä koskevat johto- ja järjestyssäännöt,
- ottaa yhdistyksen toimihenkilöt ja päättää heidän palkkioistaan,
- laatia yhdistyksen tilinpäätös toimintakertomuksineen,
- laatia ehdotukset yhdistyksen talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi,
- asettaa toimikunnat ja valita niihin jäsenet,
- antaa toimikunnille määräajat ja ohjeet sekä valvoa niiden toimintaa,
- hoitaa yhdistyksen varoja ja muuta omaisuutta, sekä
- hoitaa sellaiset yhdistystä koskevat asiat, joista päättäminen ei kuulu yhdistyksen kokouksen tehtäviin.

Talous.

7 §

Varsinaisilta jäseniltä ja kunniajäseniltä ei peritä jäsenmaksua. Kannattavien yhteisöjäsenten vuosimaksun ja henkilöjäsenten kertakalkkisen jäsenmaksun määrää yhdistyksen vuosikokous. Kannattavien yhteisö- ja henkilöjäsenten jäsenmaksuista päätetään yhdistyksen syyskokouksessa.

Toimielimet ja päätösvalta.

8 §

Yhdistyksen toimielimiä ovat yhdistyksen kokoukset, hallitus, sen asettamat toimikunnat ja ottamat toimihenkilöt.

Yhdistyksen päätösvaltaa käyttävät yhdistyksen kokoukset.
Toimeenpanovaltaa käyttää ja yhdistystä edustaa hallitus.

Toiminta- ja tilikausi sekä tilintarkastus.

9 §

Yhdistyksen toiminta- ja tilikausi on kalenterivuosi.

Tilinpäätös ja toimintakertomus jätetään tilintarkastajille tarkastettaviksi tammikuun kuluessa ja hallitukselle viimeistään helmikuun 15. päivään mennessä.

Yhdistyksen nimen kirjoittaminen.

10 §

Yhdistyksen nimen kirjoittaa joko puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, jompikumpi yhdessä hallituksen jonkun jäsenen tai sihteerin kanssa,

Kokoukset.

11 §

Yhdistys pitää vuosittain kaksi varsinaista kokousta, kevätkokouksen maaliskuussa ja syyskokouksen marraskuussa. Kokouspaikan ja ajan päättää hallitus.

Hallitus kutsuu kokoukset koolle vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta jäsenyhteisöille osoitetuilla kirjeillä. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksessa käsiteltävät asiat.

Kokouksessa ovat äänioikeutettuja kunkin jäsenyhteisön valtuuttamat kaksi edustajaa.

Kevätkokouksessa

- valitaan kokoukselle puheenjohtaja, sihteeri sekä kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja ääntenlaskijaa,
- päätetään toimintakertomuksen hyväksymisestä,
- esitetään tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus,
- päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta,
- päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle, sekä
- käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Syyskokouksessa

- valitaan kokoukselle puheenjohtaja, sihteeri sekä kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja ääntenlaskijaa,
- päätetään jäsenmaksuista
- päätetään toimintasuunnitelman hyväksymisestä,
- päätetään talousarvion hyväksymisestä,
- valitaan seuraavaksi toimikaudeksi hallituksen jäsenet ja varajäsenet,
- valitaan seuraavaksi toimintavuodeksi kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa, sekä
- käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Asiat, jotka halutaan yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa käsiteltäviksi, on jäsenyhteisöjen ilmoitettava hallitukselle kirjallisesti neljä viikkoa ennen kokousta. Kokouksessa voidaan ottaa käsiteltäväksi muukin, kuin kokouskutsussa mainittu asia jos kokous yksimielisesti siihen suostuu. Kiireellisessä, kokouskutsussa mainitsemattomasta, käsittelyyn otetussa asiassa voidaan tehdä myös päätös, jos kokous on asiasta yksimielinen.

Sääntöjen muuttamista ja yhdistyksen purkamista koskevasta kokousmenettelystä määrätään sääntöjen §§:ssä 13 ja 14.

Pöytäkirja.

12 §

Yhdistyksen, hallituksen ja toimikuntien kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa, joka on asianmukaisesti tarkistettava tai hyväksyttävä ja säilytettävä arkistossa.

Sääntöjen muuttaminen.

13 §

Päätöksiin, jotka tarkoittavat näiden sääntöjen muuttamista, vaaditaan jäsenjärjestöjen edustajien yksimielinen päätös kahdessa perättäisessä yhdistyksen kokouksessa. Kokouskutsussa on mainittava sääntöjen muuttamisesta.

Yhdistyksen purkautuminen.

14 §

Päätökseen yhdistyksen purkamisesta vaaditaan jäsenjärjestöjen edustajien yksimielinen päätös kahdessa perättäisessä yhdistyksen kokouksessa. Kokouskutsussa on mainittava yhdistyksen purkamisesta.

Yhdistyksen purkautuessa luovutetaan varat tasan Jääkärisäätiö r.s:lle, Kadettikunta r.y:lle, Suomen Reserviupseeriliitto r.y:lle ja Upseeriliitto r.y:lle, joiden tulee huolehtia yhdistyksen sääntöjen 2 §:n mukaisista velvoitteista. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee varat käyttää jäsenyhteisöjen yhteisesti sopimin tavoin Suomen Marsalkka Mannerheimin jättämän aatteellisen perinnön vaalimiseen.

Lähteet

KIRJALLISUUSLÄHTEET

Bäckman Juha, Koivumäki Jarno, Marschan Nikolai, *Mannerheimin adjutanttina*, (Helsinki, 2011)

Kairikko Juha K., *Seitsemän vuosikymmentä metsästykselle*, (Hanko 1991)

Oksanen Tauno, *Mannerheim Rukajärvellä*, (Gummerus 2009)

Perttuli Pentti, Marskin Maja, kolmas täydennetty laitos, *toimittanut Antti Matikkala*, (Otava 2013)

Perttuli Pentti, *Kenttävartio*, (Otava 1993)

Rantala Tuomas, *Vuosisata vapaan liikkuvuuden puolesta*, (2019)

Soikkanen Mauri, *Presidentit erämiehinä*, (1997)

ARKISTOLÄHTEET

SMMM ry:n arkisto

Sisula-Säätiön arkisto

Suomen Metsästäjäliiton arkisto

Lopen Lehden arkisto

HAASTATTELUT

Bäckman O. R.

Kassari Yrjö

Oksanen Tauno

Perttuli Pentti

Sihvo Sami

Zetterman Teuvo

SYNTYMÄPÄIVÄLAHJA YLIPÄÄLLIKÖLLE

Täyttäessään 75 vuotta kesäkuun 4. päivänä jatkosodan aikana Suomen Marsalkka Mannerheim sai Rukajärven suunnalla taistelleiden suomalaisten korpisotureiden lahjana metsästysmajan rantasaunoineen ja kalamajoineen. Maja rakennettiin Lieksajärven rannalle 65 kilometriä Lieksasta koilliseen.

Rintamatilanteen heikentyessä rakennukset purettiin ja varastoitiin lähelle Lieksaa. Tarkoitus oli pystyttää ne uudelleen sodan loputtua. Mannerheim toivoi, että löydettäisiin paikka, joka muistuttaisi alkuperäistä sijaintipaikkaa Itä-Karjalassa. Sellainen löytyi Lopelta, ja maja rantasaunoineen ja kalamajoineen pystytettiin Lopelle vuonna 1945. Vuodesta 1959 metsästysmaja-alue on palvellut suosittuna matkailunähtävyytenä ja muistona itsenäisyytemme raskaista koettelemuksista.

ISBN 978-952-94-9953-3

9 789529 499533